

Hoogheemraadschap van Delfland

Keuzes maken, kansen benutten

Waterbeheerplan 2010-2015

Ontwerp

Toelichting Ontwerp-Waterbeheerplan

Voor u ligt het Ontwerp-Waterbeheerplan van het Hoogheemraadschap van Delfland, dat het Algemeen Bestuur op 20 november 2008 heeft vrijgegeven voor inspraak.

Het Ontwerp-Waterbeheerplan ligt van 5 januari 2009 tot 16 februari 2009 ter inzage, samen met de bijbehorende achtergronddocumenten: Plan-MER, Voortoets, KRW-gebiedsrapportage en KRW-achtergrondrapportage. Tegelijkertijd liggen het Ontwerp-Provinciaal Waterplan en het Ontwerp-Beheerplan Rijkswateren ter inzage.

De ontwerpen van het Nationaal Waterplan en het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta liggen ter inzage vanaf 22 december 2008 voor 6 maanden.

Het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta bevat de KRW-maatregelen van Delfland waarvoor het hoogheemraadschap een resultaatsverplichting heeft.

Dit Ontwerp-Waterbeheerplan is geschreven vanuit het 'perspectief eind 2009'. Dit betekent dat er soms een voorschot is genomen op ontwikkelingen en besluiten die nog moeten plaatsvinden. Uiteraard actualiseert Delfland deze passages zo nodig in 2009.

Delfland organiseert tijdens de inspraakperiode één of meerdere informatiebijeenkomsten. Daar worden de samenhang van bovengenoemde 'waterplannen' en de inspraakprocedures toegelicht.

Voorwoord

De ontwikkelingen in de waterwereld volgen elkaar in hoog tempo op. Klimaatverandering, zeespiegelstijging, verzilting en nieuwe wetten en regels gaan het waterbeheer de komende decennia ingrijpend veranderen. Daar komt de enorme druk op de ruimte nog bij, want in dit sterk verstedelijkte stukje Randstad maken steeds meer mensen aanspraak op dezelfde schaarse grond. Het is daarom van essentieel belang dat water de ruimte krijgt die het verdient! Delfland blijft daaraan werken en houdt het gebied zo leefbaar en aantrekkelijk voor zijn 1,4 miljoen inwoners en 40.000 bedrijven.

En dat kan Delfland natuurlijk niet alleen. Samen met andere overheden, belangengroepen en burgers zoeken wij naar maatwerkoplossingen voor wateroverlast, watertekort, watervervuiling en kadeverbetering. Deze oplossingen zijn bij voorkeur integraal en passen in de omgeving, zowel qua vorm als qua realisatie-tempo. Delfland wil de samenwerking aangaan als een betrouwbare, initiatiefrijke en flexibele partner met oog voor de belangen van anderen onder het motto 'Keuzes maken, kansen benutten!'.

Ook in de komende jaren staat het Hoogheem-raadschap van Delfland voor gedegen en innovatief water-beheer met een organisatie die daarbij past. Het Waterbeheerplan 2010-2015 beschrijft wat er op ons af komt en wat Delfland de komende jaren gaat doen. Met de uitvoering van dit Water-beheerplan kunnen we uw veiligheid blijven waarborgen, werken wij aan de verbetering van het waterbeheer in natte en droge perioden, en zetten wij in op schoner oppervlaktewater.

Wij willen meer buiten gebaande paden denken en innovatieve oplossingen inzetten. Ons gebied is een ideale proeftuin voor het ontwikkelen van nieuwe concepten in het waterbeheer. Veel technologische vernieuwingen hebben hun oorsprong in de Delftse kenniseconomie. Daar past het initiatief van Delfland, de gemeente en diverse kennisinstituten om zich te positioneren als hét kenniscentrum voor Deltatechnologie goed bij.

de Secretaris,
mevr. A. Boomsma

de Dijkgraaf,
mr. M.A.P. van Haersma Buma

Samenvatting

Voor u ligt het nieuwe Waterbeheerplan van het Hoogheemraadschap van Delfland. In dit plan zet Delfland de lijnen uit voor de komende jaren. De koers bouwt voort op die in het vorige waterbeheerplan: Delfland gaat het beheer en onderhoud van het watersysteem optimaliseren en zal daarbij flink investeren in waterkwaliteit, waterkeringen en het voorkomen van wateroverlast en watertekort. Voor de zuiveringstechnische infrastructuur ligt de nadruk op beheren, onderhouden en optimaliseren.

Deze samenvatting geeft per hoofdstuk de hoofdlijnen van de belangrijkste onderwerpen.

Wat komt er op Delfland af? (Hoofdstuk 3)

Delfland opereert in een dynamische omgeving. Het klimaat verandert, het beheergebied en het gebied rondom ons veranderen en er zijn nieuwe wetten en regels gekomen. Dit heeft tot gevolg dat de wateropgaven toenemen in omvang en complexiteit en dat het takenpakket van Delfland groter wordt. De wateropgaven nemen toe door een combinatie van ruimtedruk, zeespiegelstijging, bodemdaling, verzilting, neerslagpieken en droogte. Het takenpakket wordt groter door, onder meer, de zorg voor het grondwater, nieuwe Europese richtlijnen en de actievare rol bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Ambities en aanpak op hoofdlijnen (Hoofdstuk 4)

De kern van Delflands beleid voor de planperiode 2010-2015 is vervat in drie ambities en vijf 'uitgangspunten' voor de aanpak.

Ambities:

1. Delfland zet weer een flinke stap naar een robuust en veerkrachtig watersysteem. Dit is een watersysteem dat sterk wisselende weersomstandigheden goed kan opvangen. Nadat extreme weersomstandigheden zijn opgetreden kan het watersysteem zijn functies goed blijven vervullen. De waternatuur is in balans en herstelt zich snel na verstoringen.
2. Delfland blijft voldoen aan alle wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van zuiveringsslib. Het beheer van de afvalwaterketen is doelmatiger, transparanter en duurzamer geworden.

3. Delfland heeft zijn kennis van het watersysteem verdiept, zowel in reguliere situaties als bij extreem nat of droog weer. Delfland weet nog beter hoe te anticiperen op veranderende extremen en in te spelen op calamiteiten. Er is meer inzicht in de werking en de kosten (opbouw) van de afvalwaterketen.

Hoofdlijnen van de aanpak:

- Delfland spreidt de realisatie van de wateropgave in de tijd, zodat de lastenstijging binnen de perken blijft en het tempo aansluit bij de mogelijkheden van het gebied. Alle (wettelijke) doelen worden gerealiseerd, maar soms pas in een volgende planperiode;
- beheer en onderhoud zijn op peil. Delfland zorgt dat het watersysteem en de zuiveringstechnische werken in goede staat verkeren en functioneren naar behoren;
- Delfland realiseert de wateropgave integraal, gebiedsgericht en in samenwerking met anderen;
- Delfland werkt transparant, klantgericht en innovatief;
- Delfland werkt duurzaam.

De ambities en de hoofdlijnen van de aanpak zijn in de hoofdstukken 5 tot en met 9 vertaald in concrete resultaten per taakveld. Deze resultaten zijn in het uitvoeringsprogramma uitgewerkt in maatregelen (Bijlage A).

Schoon water (Hoofdstuk 5)

In de periode 2010-2015 ligt de nadruk op realisatie. In 2015 is het water dan ook meetbaar schoner en het beheergebied zichtbaar aantrekkelijker. In totaal trekt Delfland hier 94 miljoen euro voor uit. Het resultaat is dat in 2015 alle zwemwateren voldoen aan de Europese Zwemwaterrichtlijn en dat drie van de zeven KRW-waterlichamen voldoen aan de waterkwaliteitsdoelstellingen. Drie andere waterlichamen maken een grote sprong vooruit.

De belangrijkste barrières voor vismigratie worden opgeheven. Delfland legt 24 ha natuurvriendelijke oever en 15 ha vispaaiplaats aan en maakt dertig prioritaire vismigratieknelpunten passeerbaar voor vissen. Verder wordt 22 ha boezemwatergang geschikt gemaakt voor ecologisch onderhoud.

Een belangrijke rol is weggelegd voor onderzoek. In 2015 is nog niet al het water schoon en aantrekkelijk. Delfland onderzoekt daarom met welke maatregelen het de waterkwaliteit nog verder kan verbeteren, zonder dat dit tot buitenproportionele kosten leidt.

Uiteraard verwaarloost Delfland het emissiebeheer niet. Delfland wil verontreiniging van het watersysteem zo veel mogelijk voorkomen en voert daartoe het emissiebeheersplan uit.

Voldoende water (Hoofdstuk 6)

Delfland zet in op een verdere verbetering van het watersysteem en het beheer en onderhoud, zodat het beheergebied beter bestand is tegen extreem natte en extreem droge situaties en Delfland het reguliere beheer en onderhoud efficiënt kan uitvoeren.

Het op orde brengen van de boezem, de hoofdader van het watersysteem, heeft prioriteit. In 2015 voldoet de boezem aan alle eisen met betrekking tot het afvoeren en bergen van water. In alle polders zijn dan de knelpunten in de waterafvoer opgelost en is ten minste 80% van de benodigde berging aanwezig. Waar zich kansen voordoen om de bergingsopgave helemaal te realiseren, bijvoorbeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen, zal Delfland deze aangrijpen.

Delfland investeert in de planperiode 352 miljoen euro in waterkwantiteit, een flinke inzet op beheer en onderhoud inbegrepen. Delfland kiest nadrukkelijk voor een integrale, gebieds- en samenwerkingsgerichte aanpak en gaat innovatief te werk waar dat mogelijk is.

Een belangrijk onderwerp voor de komende jaren is het behouden van de zoetwatervoorziening.

Delfland investeert ook in kennis. Dat is nodig om het watersysteem nog (kosten)effectiever te kunnen aansturen en om beter te kunnen inspelen op veranderende extremen in de weersomstandigheden, zowel in het reguliere beheer als bij calamiteiten.

Stevige dijken (Hoofdstuk 7)

In de periode 2010-2015 gaat Delfland een flink aantal waterkeringen verbeteren. De keringen worden robuuster en dit maakt het beheergebied beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Delfland pakt de twee zwakke schakels in de zee wering aan: de Delflandse kust (klaar in 2011) en Scheveningen (klaar in 2013). Na verbetering voldoen ze weer voor ten minste 50 jaar aan de veiligheidseisen.

Delfland verbetert ook de meest risicovolle regionale keringen (in totaal circa 40-45 km). Projecten waarin tevens een deel van de KRW-opgave kan worden gerealiseerd, hebben daarbij prioriteit. Delfland wil in 2015 ongeveer de helft van alle kadeverbeteringsprojecten klaar hebben en driekwart van de planvorming.

In totaal investeert Delfland tot 2016 58 miljoen euro in stevige regionale dijken. De investeringen die nodig zijn voor de primaire keringen worden betaald uit het Hoogwaterbeschermings-programma van het Rijk. Delfland houdt de dijken stevig door modern beheer en een geautomatiseerd planings- en onderhoudsprogramma, in combinatie met efficiënte en effectieve vergunningverlening en handhaving.

In de periode 2010-2015 verdiept Delfland zijn kennis van de waterkeringen. Hierdoor kan Delfland de keringen nog effectiever beheren en onderhouden. Delfland weet hoe te anticiperen op veranderende extremen en op calamiteiten.

Gezuiverd afvalwater (Hoofdstuk 8)

In de planperiode legt Delfland de nadruk op het beheren en onderhouden van de zuiveringen en transportstelsels. Delfland gaat terughoudend om met nieuwe investeringen. In totaal investeert Delfland 42 miljoen euro in de waterketen, vooral in lopende projecten (27 miljoen) en noodzakelijke vervangingen en onderhoud (15 miljoen).

Hiermee blijft Delfland voldoen aan alle wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van zuiveringsslib.

In de komende planperiode gaat Delfland de doelmatigheid, duurzaamheid en transparantie van de afvalwaterketen vergroten, op basis van zijn Visie op de afvalwaterketen.

Om de doelmatigheid te verbeteren wil Delfland de afvalwaterketen en het watersysteem verder ontkoppelen en met gemeenten blijven werken aan efficiëntie in de afvalwaterketen. Om de duurzaamheid te vergroten zet Delfland in op het besparen en terugwinnen van energie, het terugdringen van het grondstoffengebruik en het stimuleren van hergebruik. Om de transparantie te vergroten werkt Delfland samen met de gemeenten aan meer inzicht in de werking en de kosten(opbouw) van de afvalwaterketen. Samenwerking en innovatie zijn speerpunten in de planperiode 2010-2015.

Overige taken (Hoofdstuk 9)

Delfland heeft, naast zijn vier kerntaken, de ‘overige taken’ grondwaterbeheer, nautisch beheer, muskusrattenbestrijding, crisisbeheersing, recreatief medegebruik en bescherming van cultuurhistorie.

Grondwaterbeheer

Sinds de invoering van de Waterwet in 2009 is Delfland (waterkwantiteits)beheerder van het grondwater. In die rol continueert Delfland tot 2012 het provinciale beleid voor vergunningverlening en handhaving bij onttrekkingen en infiltraties. In 2012 stelt Delfland een eigen koers vast. Op basis daarvan optimaliseert Delfland de instrumenten om de beleidsdoelen te bereiken.

Delfland gaat zijn kennis over het grondwatersysteem uitbreiden en adviseert en ondersteunt gemeenten bij de uitoefening van hun grondwater-taak.

Nautisch beheer

Als nautisch beheerder heeft Delfland de zorg voor het scheepvaartverkeer. Delfland stelt daarvoor beleid en scheepvaartverkeersregelingen vast. De verantwoordelijkheden van Delfland liggen dicht tegen die van gemeenten en de provincie aan. Daarom stemt het hoogheemraadschap de taakverdeling, het beleid en de regelgeving op het gebied van nautisch beheer zorgvuldig af met deze partijen.

Muskusrattenbestrijding

Sinds de invoering van de Waterwet in 2009 zijn de waterschappen verantwoordelijk voor het bestrijden van muskusratten. Deze taak draagt de provincie in 2010 over. De Zuid-Hollandse waterschappen overwegen om de bestrijding voor de hele provincie Zuid-Holland onder te brengen bij één waterschap en maken hierover in de planperiode afspraken.

Crisisbeheersing

Delfland wil een voortrekker blijven op het gebied van crisisbeheersing en zal daarvoor de bestaande fundamenteën onderhouden, actualiseren, uitbouwen en, zo nodig, verankeren in de veiligheidsregio's. Het waterschap staat daarbij open voor innovatie en nieuwe ontwikkelingen. Delfland investeert in de eigen calamiteitenorganisatie om een betrouwbare partner te blijven in de veiligheidsregio's.

Recreatief medegebruik

Delfland wil de mogelijkheden voor recreatief medegebruik van oevers en waterstaatkundige werken verbeteren en houdt hier rekening mee bij het opstellen van beleid, het uitvoeren van projecten en

het onderhouden van het watersysteem. In de planperiode 2010-2015 werkt Delfland zijn aanpak uit.

Cultuurhistorie

Delfland wil zijn roerend erfgoed toegankelijker maken voor het publiek en zijn onroerende objecten screenen op cultuurhistorisch belang. Voor de onroerende objecten met een grote cultuurhistorische waarde stelt Delfland vast hoe het daarmee zal omgaan. Waar waterstaatswerken een waardevolle bijdrage leveren aan het landschap houdt Delfland daar rekening mee bij inrichtingsprojecten en beheer en onderhoud.

Gebiedsgericht is integraal kijken (Hoofdstuk 10)

In dit hoofdstuk zijn de wateropgaven gerelateerd aan het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen in vijf deelgebieden van Delfland: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

De inzet van instrumenten (Hoofdstuk 11)

Gebiedsgericht werken

Door gebiedsgericht te werken wil Delfland sturen en kansen benutten in gebiedsontwikkelingen. Vier belangrijke instrumenten die Delfland daarbij inzet zijn watergebiedsstudies, gemeentelijke waterplannen, planadvisering en gebiedsgerichte coördinatie.

Communicatie

Delfland kiest voor doelgerichte communicatie, toegespitst op de behoeften van de doelgroepen. Bij het ontwikkelen van plannen worden inwoners en partners actief betrokken. Waar mogelijk trekt Delfland in de communicatie samen op met andere overheden of maatschappelijke organisaties. De inwoners van Delfland zijn in 2015 meer betrokken bij het waterbeheer en zijn zich bewust van de kans op overstromingen en wateroverlast.

Realisatie

De omvang van de geplande uitvoeringswerken dwingt Delfland er toe om efficiënter, effectiever, creatiever en innovatiever te werken. Delfland spant zich hier de komende jaren voor in.

Regulering en toezicht

Delfland wil zijn regulerende en toezichthoudende taak zo transparant en efficiënt mogelijk blijven uitvoeren. Nieuwe wet- en regelgeving vertaalt Delfland tijdig en adequaat naar de Delflandse

situatie. Door een prioritering aan te brengen in de vergunningverlening en het toezicht verbetert de efficiëntie in deze taken. Het aantal watervergunningen wordt beperkt en de loketfunctie versterkt. Ook besteedt Delfland meer aandacht aan preventie.

Innovatie en kennisontwikkeling.

Delfland zet innovatie in om de doelstellingen in dit Waterbeheerplan beter, sneller of effectiever te kunnen halen. Innovatie is een onderdeel van de bedrijfscultuur. Delfland schenkt structureel aandacht aan kennisontwikkeling en onderzoek. Er is een actuele onderzoeksagenda.

Monitoren, rapporteren en actualiseren (Hoofdstuk 12)

De monitoring van het uitvoeringsprogramma van het Waterbeheerplan is een vast onderdeel van de jaarlijkse planning en controlcyclus. Wanneer de voortgang afwijkt van de planning, door bijvoorbeeld nieuwe ontwikkelingen, past Delfland het meerjarenplan en de meerjarenraming aan. Dit leidt jaarlijks tot aanpassingen in het uitvoeringsprogramma in tijd, geld en/of doel. Deze aanpassingen worden door het bestuur vastgesteld.

Financiën (Hoofdstuk 13)

De jaarlijkse exploitatiekosten van de watersysteembeheertaak stijgen van 89 miljoen euro in 2010 naar 117 miljoen euro in 2015. De jaarlijkse exploitatiekosten voor de zuiveringstaak stijgen van 154 miljoen euro in 2010 naar 174 miljoen euro in 2015.

Er is een tariefsverhoging nodig om de stijgende kosten te dekken. De opbrengst van de watersysteemheffing stijgt in de periode 2010-2013 met 8,5 % per jaar door diverse tariefaanpassingen binnen de verschillende categorieën. In de periode 2014-2015 is de stijging, met 4% per jaar, iets minder. De zuiveringsheffing gaat in de periode 2010-2013 met 10% per jaar omhoog en in 2014 met 9%. Vanaf 2015 tekent zich een normalisering af met een jaarlijkse stijging van rond 3 procent.

Organisatie (Hoofdstuk 14)

Delfland is een dynamische organisatie in een dynamische omgeving. De organisatie is daarom nooit 'af'. Delfland blijft zich ontwikkelen om zijn taken doelmatiger, transparanter en duurzamer uit te oefenen.

In 2009 heeft Delfland zijn visie en doelen voor organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering uitgewerkt in een meerjarenplan. In de planperiode 2010-2015 gaat Delfland **** (actualiseren 2009 o.b.v. meerjarenplan).

Inhoud

1	Inleiding	12
1.1	Waarom een nieuw Waterbeheerplan	13
1.2	Relatie met het vorige Waterbeheerplan	13
1.3	Voor wie is dit plan bedoeld	13
1.4	Relatie met andere plannen	13
1.5	Procedure en status	14
1.6	Leeswijzer	14
2	Waar staat Delfland voor	16
2.1	Taakstelling	17
2.2	Missie	17
2.3	Beheergebied	17
2.4	Watersysteem	18
3	Wat komt er op Delfland af	22
3.1	Het klimaat verandert	23
3.2	Zoetwatervoorziening	24
3.3	Het beheergebied verandert	24
3.4	Ontwikkelingen in wet- en regelgeving	25
3.5	Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland	26
4	Ambities en aanpak op hoofdlijnen	28
4.1	Ambities	29
4.2	Aanpak	29
4.3	Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen	32
5	Schoon water	34
5.1	Taakstelling	36
5.2	Ontwikkelingen en trends	36
5.3	Waterkwaliteitsdoelen	38
5.4	Actuele situatie	40
5.5	Ambitie en strategie	41
5.6	Resultaat	45
6	Voldoende water	48
6.1	Taakstelling	50
6.2	Ontwikkelingen en trends	50
6.3	Doelstellingen	50
6.4	Actuele situatie	51
6.5	Voldoende water: ambitie en strategie	53
6.6	Resultaat	57
7	Stevige dijken	60
7.1	Taakstelling	62
7.2	Ontwikkelingen en trends	62
7.3	Doelstellingen	63
7.4	Actuele situatie	64
7.5	Ambitie en strategie	66
7.6	Resultaat	68

8	Gezuiverd afvalwater	70
8.1	Taakstelling	72
8.2	Ontwikkelingen en trends	72
8.3	Doelstellingen	73
8.4	Actuele situatie	74
8.5	Ambitie en strategie	76
8.6	Resultaat	78
9	Overige taken	80
9.1	Grondwaterbeheer	81
9.2	Nautisch beheer	83
9.3	Muskusrattenbestrijding	83
9.4	Crisisbeheersing	84
9.5	Recreatief medegebruik	85
9.6	Cultuurhistorie	85
10	Gebiedsgericht is integraal kijken	86
10.1	Haagland	88
10.2	Westland	90
10.3	Midden-Delfland	93
10.4	Oostland	95
10.5	Waterweg	97
11	De inzet van instrumenten	102
11.1	Gebiedsgericht werken	103
11.2	Communicatie	106
11.3	Realisatie van projecten	107
11.4	Regulering en toezicht	107
11.5	Kennisontwikkeling en innovatie	109
12	Monitoren rapporteren en actualiseren	110
12.1	Monitoren van concreet geformuleerde doelen	111
12.2	Rapporteren en actualiseren	111
13	Financiën	112
13.1	Introductie	113
13.2	Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel	113
13.3	Exploitatiekosten	113
13.4	Investerings	113
13.5	Lastenontwikkeling	114
14	Organisatie	118
14.1	Ontwikkeling van Delfland	119
14.2	Waar gaat Delfland naartoe	119

Kaders:

Delfland en klimaatverandering	31
Delfland en de KRW	43
Delfland en het NBW-actueel	55
Delfland en zoetwatervoorziening	56

Bijlagen:

Bijlage A	Uitvoeringsprogramma 2010-2015
Bijlage B	KRW-waterlichamen Delfland
Bijlage C	Beleid en regelgeving
Bijlage D	Delflands beleid
Bijlage E	Afkorting- en begrippenlijst
Bijlage F	Proces Waterbeheerplan

1 Inleiding

**"Waterbeheer bij Delfland
in goede handen"**

Voor u ligt het Waterbeheerplan van het Hoogheemraadschap van Delfland. In dit plan zet Delfland de lijnen uit voor de komende jaren. Het Waterbeheerplan maakt duidelijk wat er op Delfland afkomt, wat de doelen zijn voor de periode 2010-2015, welke strategische keuzes daaraan ten grondslag liggen en wat de financiële consequenties zijn. Kortom, na het lezen van dit plan weet u wat Delfland de komende jaren wil bereiken en hoe Delfland dat wil gaan doen.

1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan

Het opstellen van een waterbeheerplan is een wettelijke verplichting die volgt uit de Waterwet en de Waterverordening Zuid-Holland. Het vorige Waterbeheerplan liep tot en met 2009. Dit plan is de opvolger.

Het opstellen van een nieuw Waterbeheerplan is niet alleen een wettelijke verplichting, het is ook een uitdrukkelijke wens van Delfland. Een nieuw plan geeft de mogelijkheid om de ontwikkelingen en ervaringen van de afgelopen jaren te vertalen in een geactualiseerde koers en een fris uitvoeringsprogramma. En dat is nodig, want Delfland staat voor grote uitdagingen. Door klimaatverandering, een veranderende omgeving en nieuwe wetten en regels zijn er enorme investeringen nodig om het gebied ook in de toekomst veilig en leefbaar te houden. Dit nieuwe Waterbeheerplan maakt daarvoor de strategische keuzes. Het is de leidraad voor het handelen van Delfland in de planperiode 2010-2015.

1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan

Dit Waterbeheerplan bevat het nodige nieuws, maar komt zeker niet uit de lucht vallen. De koers in het plan bouwt voort op die in het vorige Waterbeheerplan. Met 'Realiseren en intensiveren' heeft dat plan een solide basis gelegd onder het waterbeheer in dit intensief gebruikte en dichtbevolkte beheergebied.

Delfland gaat dus door met 'realiseren en intensiveren'. Dat betekent: het beheer en onderhoud van het watersysteem optimaliseren en flink investeren in waterkwaliteit en waterkeringen en in het voorkomen van wateroverlast en watertekort. Voor de zuiveringstechnische infrastructuur ligt de nadruk op beheren, onderhouden en optimaliseren.

1.3 Voor wie is dit plan bedoeld

Het Waterbeheerplan is, voor alles, het werkplan van Delfland. In dit plan legt het hoogheemraadschap de doelen en maatregelen vast voor de komende planperiode en geeft het een beeld van de kosten. In de planning en controlcyclus staat het plan centraal als hét afsprakendocument waarover de ambtelijke organisatie verantwoording aflegt aan het bestuur. Het geeft richting aan de werkzaamheden van vrijwel alle onderdelen van de organisatie.

Het Waterbeheerplan is ook het plan waarmee Delfland aan de provincie Zuid-Holland aangeeft hoe het waterbeheer de komende jaren wordt vormgegeven. Het is het basisdocument voor het toezicht van de provincie. Delfland rapporteert jaarlijks aan de provincie over de voortgang van de realisatie.

Tenslotte is het Waterbeheerplan het plan waarin Delfland aan de ingelanden, overheden en maatschappelijke organisaties laat zien wat ze de komende jaren mogen verwachten. Het is een verantwoording aan de ingezetenen en schetst een perspectief voor de partijen waarmee Delfland de komende jaren samenwerkt. Het hoogheemraadschap opereert immers niet alleen. Samenwerking is een basisvoorwaarde om het waterbeheer naar behoren te kunnen uitvoeren.

1.4 Relatie met andere plannen

Het rijk en de provincie Zuid-Holland hebben hun waterbeleid voor de periode 2010-2015 vastgelegd in het Nationaal waterplan en het Waterplan Zuid-Holland. Deze plannen zijn kaderstellend voor het waterbeheer in Delfland. Het Waterbeheerplan is hier dan ook op afgestemd.

Het Waterbeheerplan heeft een nauwe relatie met het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta 2010-2015. In dat plan staat wat de overheden in het stroomgebied Rijndelta doen om de doelen van de Europese Kaderrichtlijn water (KRW) te halen. Het Stroomgebiedbeheerplan heeft een vrij hoog abstractieniveau en daarom zijn de maatregelen in detail vastgelegd in de onderliggende 'waterplannen' van de overheden. Dit betekent dat Delfland in het Waterbeheerplan de maatregelen vastlegt die het hoogheemraadschap neemt voor de KRW. Bijlage B gaat hier uitgebreid op in.

1.5 Procedure en status

Het Waterbeheerplan heeft van 5 januari tot 16 februari 2009 ter inzage gelegen. De inspraakreacties zijn beantwoord in een Nota van beantwoording en voor zover nodig verwerkt in het plan.

Delfland heeft de milieueffecten van het Waterbeheerplan laten beoordelen in een plan-MER. Delfland, de provincie Zuid-Holland en de waterschappen Rijnland, Hollandse Delta en Schieland en de Krimpenerwaard hebben deze procedure samen doorlopen, elk voor zijn eigen water(beheer)plan. Het Waterbeheerplan van Delfland is in het plan-MER neutraal tot positief beoordeeld. Details vindt u in het Plan-MER Water(beheer)plannen 2010-2015.

Het Waterbeheerplan gaat in op 1 januari 2010 en heeft een geldigheidsduur van zes jaar. Het treedt tegelijk met het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta, het Nationaal waterplan en het Waterplan Zuid-Holland in werking.

Met het vaststellen van het Waterbeheerplan gaat Delfland een inspanningsverplichting aan om de opgenomen doelstellingen te bereiken.

Voor een deel van de KRW-maatregelen, namelijk dat deel dat is opgenomen in het Stroomgebiedbeheerplan, geldt een resultaatsverplichting. De bijdrage van Delfland aan het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta is onderbouwd in de KRW-gebiedsrapportage en de KRW-achtergrondrapportage voor het beheergebied van Delfland. Deze documenten hebben tegelijk met het Waterbeheerplan ter inzage gelegen. De inspraak is parallel verwerkt.

Het proces dat is doorlopen voor de totstandkoming van dit Waterbeheerplan is toegelicht in bijlage F.

1.6 Leeswijzer

Het Waterbeheerplan is een omvangrijk plan. Het staat dan ook voor zes jaar integraal waterbeheer in één van de laagst gelegen en dichtst bebouwde delen van de Randstad. Het plan bestaat uit de hoofdtekst en zes bijlagen. De samenvatting biedt handvatten om gericht op zoek te gaan naar specifieke onderwerpen. Het is daarom aan te bevelen om deze eerst te lezen.

De hoofdstukken 2 t/m 4 zijn de inleidende hoofdstukken. Ze beschrijven waar Delfland voor staat (missie), wat er op Delfland afkomt, wat Delfland in 2015 heeft bereikt en welke strategische keuzes daarbij worden gemaakt.

De hoofdstukken 5 t/m 8 beschrijven meer in detail de koers en inzet van Delfland in de taakvelden schoon water, voldoende water, stevige dijken en gezuiverd afvalwater. Hoofdstuk 9 gaat in op de overige taken van Delfland, zoals grondwaterbeheer, nautisch beheer en muskusrattenbestrijding. Hoofdstuk 10 is een gebiedsgerichte uitwerking van de hoofdstukken 5 t/m 8. Het beschrijft voor vijf deelgebieden de karakteristieken, de wateropgave en de samenhangende inzet vanuit de verschillende taakvelden.

Hoofdstuk 11 gaat in op de manier waarop Delfland zijn instrumenten inzet, hoofdstuk 12 gaat over monitoring en evaluatie, hoofdstuk 13 over financiën en hoofdstuk 14 over de eigen organisatie.

Bijlage A is het Uitvoeringsprogramma. Hierin staan alle maatregelen die Delfland in de planperiode wil nemen. Ook de planning ervan is aangegeven.

Bijlage B bevat de maatregelen die Delfland wil nemen in het kader van de KRW (Europese Kaderrichtlijn water), met een uitgebreide toelichting.

De twee daaropvolgende bijlagen plaatsen het Waterbeheerplan in de context van beleid en regelgeving op Europees, nationaal en provinciaal niveau (bijlage C), en op Delflands niveau (bijlage D).

Bijlagen E geeft een verklaring van de afkortingen en begrippen die in het Waterbeheerplan voorkomen.

In bijlage F, tenslotte, kunt u lezen hoe dit Waterbeheerplan tot stand is gekomen.

An aerial photograph showing a vast area of greenhouses, likely a horticultural park or industrial zone. The greenhouses have long, repetitive, gabled roofs. In the background, a city skyline is visible under a blue sky with scattered clouds. A dark blue horizontal bar is positioned across the middle of the image, containing white text.

2 Waar staat Delfland voor

**"Samen staan voor
duurzaam waterbeheer
in een gebied vol uitdagingen"**

Dit hoofdstuk beschrijft in het kort de taakstelling, de missie, het beheergebied en het watersysteem van Delfland.

2.1 Taakstelling

De taakstelling van Delfland volgt uit de Waterwet en het Reglement van bestuur voor het Hoogheemraadschap van Delfland.

Delfland is belast met de zorg voor het watersysteem in zijn beheergebied. Deze zorg is integraal en omvat het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, het beheer van de waterkeringen en het kwantiteitsbeheer van het grondwater.

Daarnaast is Delfland verantwoordelijk voor het zuiveren van stedelijk afvalwater. Daaronder wordt verstaan: huishoudelijk afvalwater, al dan niet vermengd met industrieel afvalwater en/of afvloeiend hemelwater.

Tenslotte heeft Delfland, als nautisch beheerder, de zorg voor de toepassing van de Scheepvaart-verkeerswet.

2.2 Missie

Delfland heeft bij de uitvoering van zijn taken een duidelijke missie voor de planperiode 2010-2015:

- Het Hoogheemraadschap van Delfland staat voor duurzaam waterbeheer in een van de dichtstbebouwde, laagstgelegen en meest dynamische delen van de Randstad.
- Delfland voert de maatregelen voor veiligheid, droge voeten en schoon en ecologisch gezond water uit in onderlinge samenhang en - waar dat mogelijk is - gebieds- of ketengericht.
- Delfland werkt als partner van andere overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties mee aan een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat voor burgers en bedrijven. Delfland doet dit als kadersteller en toezichthouder, uitvoerder en beheerder, en beïnvloeder en meedenker.
- Delfland vervult zijn centrale rol in het waterbeheer professioneel, vernieuwend, klantgericht, betrouwbaar en kostenbewust.

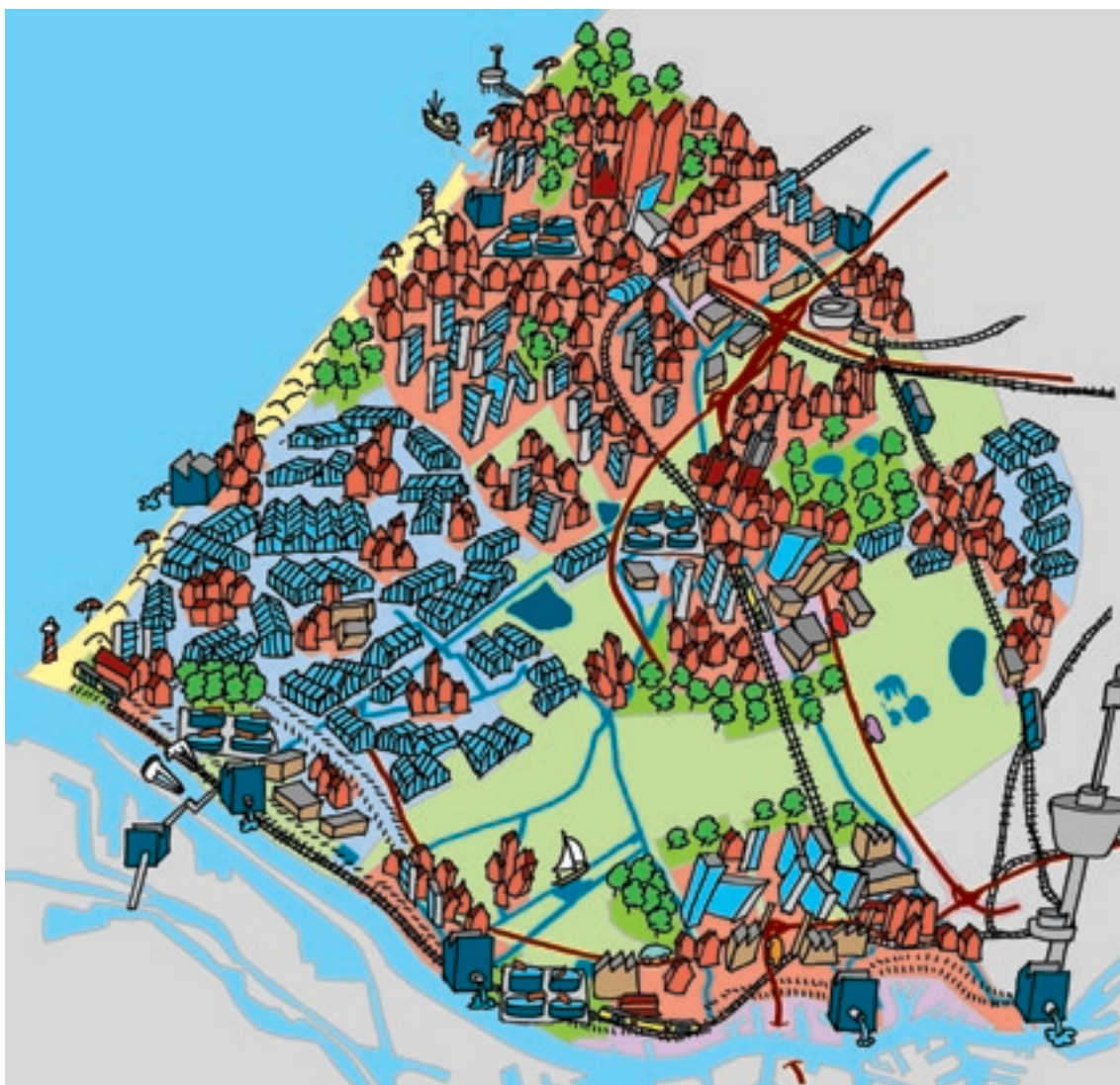
Deze missie bouwt voort op de missie in het Waterbeheerplan 2006-2009.

2.3 Beheergebied

Delfland wordt begrensd door de Noordzee, de Nieuwe Waterweg en de lijn Rotterdam-Zoetermeer-Wassenaar. Landscheidingen vormen de grens met Rijnland in het noorden en Schieland en de Krimpenerwaard in het oosten. De andere grenslijnen zijn 'nat'.

Het beheergebied van Delfland beslaat ruim 400 km², telt 1,4 miljoen inwoners en heeft 14 inliggende gemeenten. Met 3400 inwoners per km² is Delfland verreweg het dichtstbevolkte waterschap van Nederland. De hoge bevolkingsdichtheid, de circa 40.000 bedrijven en de circa 3500 hectare intensieve glastuinbouw maken van Delfland ook het meest verstedelijkte en 'verharde' waterschap van Nederland.

De bodem van Delfland bestaat in de kuststrook uit zeezand van voormalige duinen. In het overige deel van Delfland zijn kleigronden en restanten van veengronden te vinden. Door veenwinning is een groot deel van de veengronden vanaf circa 1400 verdwenen en zijn polders ontstaan. Mede door deze veenwinning ligt momenteel circa 80 procent van Delfland onder de zeespiegel. Alleen door sterke dijken en een goede zeewering is het in Delfland mogelijk te wonen, te werken en te recreëren.

Figuur 2.1 Het beheergebied van Delfland

2.4 Watersysteem

Veilig door dijken en duinen

Delfland beheert in totaal 54 km primaire waterkeringen. Deze waterkeringen maken onderdeel uit van dijkkring 14, een aaneengesloten keten van waterkeringen waarmee een groot deel van de Randstad tegen overstromingen wordt beschermd.

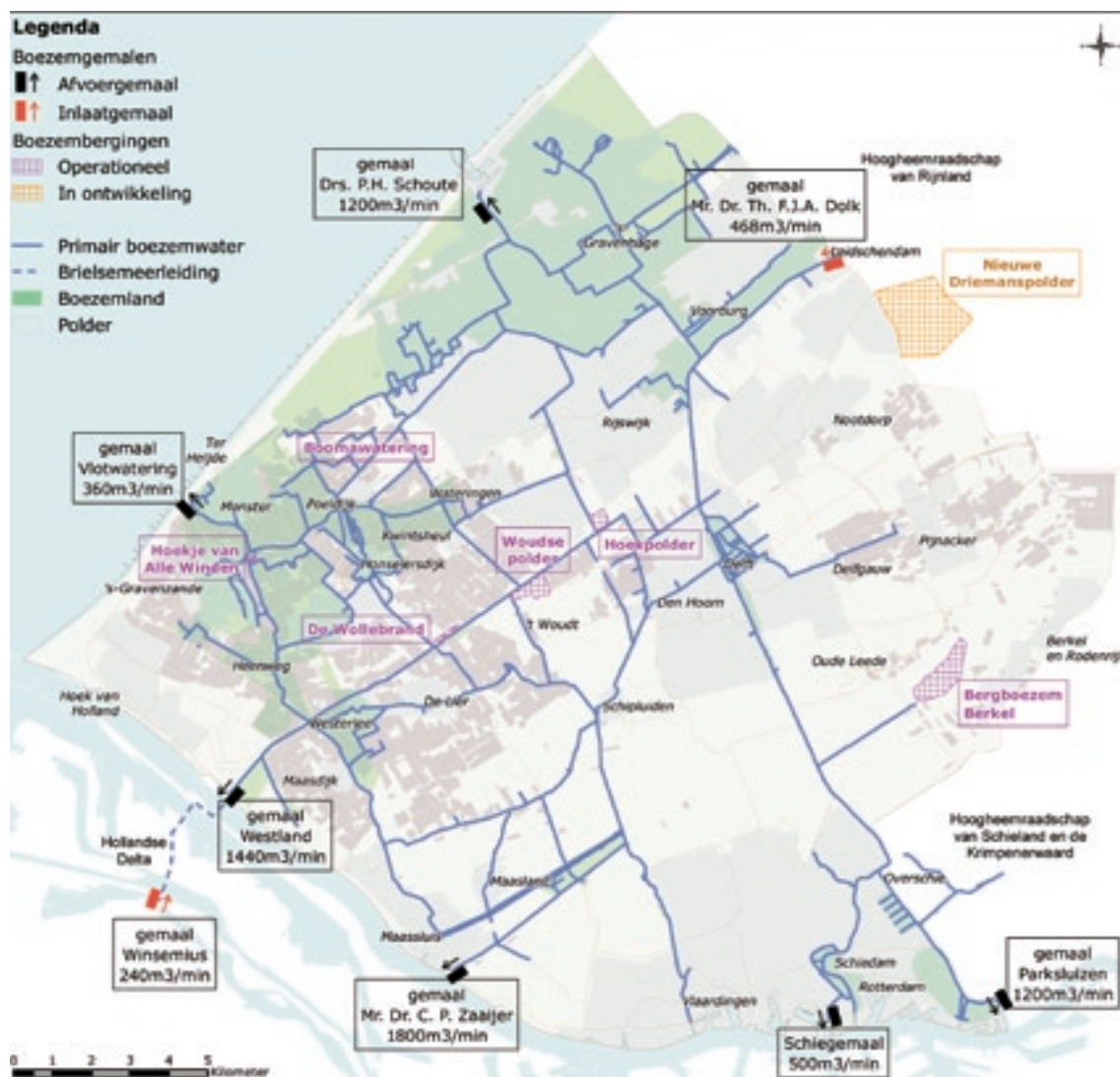
Van Hoek van Holland tot Wassenaar wordt Delfland beschermd door een zeewering van 23 km. Deze zeewering bestaat voor het grootste deel uit duinen. Van Hoek van Holland tot in Rotterdam loopt de Delflandse dijk (31 km), die Delfland tegen hoog water vanuit de Nieuwe Waterweg beschermt. De zeewering en de Delflandse dijk liggen voor een aanzienlijk deel in stedelijk gebied.

Een deel van de kuststrook (onder andere bij Scheveningen Haven) en een strook ten zuiden van de Delflandse dijk worden niet beschermd door waterkeringen. Dit zijn buitendijkse gebieden.

Water aan- en afvoeren via de boezem

De hoofdader van Delflands watersysteem is de boezem (zie figuur 2.2). Dit is een stelsel van kanalen en sloten die met elkaar in verbinding staan en bedoeld zijn voor het aan- en afvoeren van water. De boezem heeft een vast peil (NAP -0,43 m), waaromheen slechts een beperkte peilschommeling mogelijk is.

Bij regenval pompt Delfland het teveel aan water uit de laaggelegen polders in de boezem. Daarvoor beschikt het hoogheemraadschap over circa 150 poldergemalen. Ook vanuit de hoger gelegen delen van het beheergebied (het boezemland) stroomt het overtollige water naar de boezem. Delfland voert het

Figuur 2.2 Het watersysteem van Delfland

water in de boezem met behulp van 6 boezemgemaal-
len af naar de Nieuwe Waterweg en de Noordzee.

De capaciteit van de boezemgemaal-
len is de afgelopen jaren verdubbeld tot bijna 110 m³/s. Hiermee
kan Delfland per dag een maximale hoeveelheid
water afvoeren gelijk aan 23 mm neerslag over het
hele gebied. Bij hevige regenval kan het gebeuren
dat de capaciteit van de boezemgemaal-
len niet voldoende is. Dan kan Delfland zes boezemwaterber-
gingen inzetten.

Bij watertekort voert Delfland water aan van buiten
het gebied. Meestal is dat water uit het Brielse Meer.
Dit kwalitatief goede water voert Delfland via een
speciale leiding aan, waarna het via de boezem in de
polders kan worden verspreid. Tijdens extreme droog-
te heeft Delfland ook nog de mogelijkheid om water
in te laten uit het beheergebied van Rijnland.

Sterke kades voorkomen wateroverlast

De lagergelegen delen van Delfland zijn in de af-
gelopen eeuwen steeds verder beneden de boezem
komen te liggen. Dit komt door veenwinning en
bodemdaling. Een goed functionerend watersys-
teem kan daarom niet zonder sterke boezemkades.
Delfland beheert 420 km boezemkades. Deze zijn
in de afgelopen eeuwen regelmatig versterkt en
verhoogd. Naast de boezemkades beheert Delfland
ook nog 240 km polderkades.

Waterkwaliteit verbetert langzaam

De waterkwaliteit is de afgelopen decennia sterk
verbeterd. Toch is de kwaliteit op veel plaatsen nog
niet goed genoeg. Er zitten te veel verontreinigende
stoffen in het water en de ecologische toestand is
onvoldoende. Belangrijk knelpunt is de grote hoe-
veelheid meststoffen in het oppervlaktewater. Deze
kunnen lokaal zorgen voor overmatige groei van
algen en kroos, met negatieve gevolgen voor de
kwaliteit van het zwemwater en de ecologie.

In extreem droge perioden kunnen de zoutconcentraties in het zuiden van het beheergebied oplopen. Dit komt door schut- en lekverliezen bij de sluizen en door zoute kwel. Een hoog zoutgehalte is voor een aantal gebruikers van het water een probleem. Delfland beperkt daarom de stijging van het zoutgehalte door het aanvoeren van kwalitatief goed water uit het Brielse Meer.

Water zuiveren, een schone taak

Bijna alle woningen en bedrijven in Delfland lozen hun afvalwater op het riool. De gemeenten dragen zorg voor het inzamelen en transporteren van het afvalwater. Delfland neemt het afvalwater op vastgestelde punten van de gemeenten over en pompt het met 32 rioolgemalen door 160 kilometer persleiding naar de afvalwaterzuiveringsinstallaties. Daar wordt het gezuiverd.

Delfland heeft vier grote en moderne zuiveringen; Houtrust in Den Haag, Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland, de Groote Lucht in Vlaardingen en Harnaschpolder in Den Hoorn. Jaarlijks wordt hier 150 miljoen m³ afvalwater gezuiverd. Het gezuiverde water voert Delfland af naar zee of naar de Nieuwe Waterweg.

Waar het aansluiten op de riolering te duur zou zijn geweest, hebben gemeenten en Delfland IBA's geplaatst (minizuiveringen voor huishoudelijk afvalwater, vooral bij woningen). Daarvan zijn er circa 230 in het beheergebied.

3 Wat komt er op Delfland af

**"Anticiperen op veranderingen,
opereren in een dynamische
omgeving"**

Delfland opereert in een dynamische omgeving. Het klimaat verandert, het beheergebied en het gebied rondom ons veranderen en er komen nieuwe wetten en regels. Dit hoofdstuk gaat over deze veranderingen, die vaak doorwerken op alle taken van Delfland. Andere ontwikkelingen, die specifiek gevolgen hebben voor één van de taakvelden schoon water, voldoende water, stevige dijken, gezuiverd afvalwater of overige taken, staan beschreven in de hoofdstukken 5 t/m 9.

3.1 Het klimaat verandert

Dat het klimaat verandert staat niet meer ter discussie. Wel het tempo waarin dit gebeurt en de exacte omvang van de gevolgen. De volgende trends zijn inmiddels onomstreden:

- De opwarming van Nederland zet door. Dit leidt tot zachtere winters en warmere zomers.
- De winters worden gemiddeld natter en extreme neerslaghoeveelheden nemen toe.
- Ook in de zomer neemt de hevigheid van extreme regenbuien toe, maar het aantal zomerse regendagen wordt juist minder. Extreem droge en warme perioden komen vaker voor.
- De zeespiegel blijft stijgen.
- De afvoer van de grote rivieren neemt in de winter toe; in de zomer zijn juist lagere waterstanden te verwachten.

Klimaatverandering raakt alle taken van Delfland. De belangrijkste effecten en consequenties voor het werk van Delfland zijn hieronder toegelicht:

Afname van kadestabiliteit: de kans dat kaden vervormen neemt toe. Dit betekent meer inspectiewerk en meer preventieve reparatiewerkzaamheden. Delfland moet meer kennis opbouwen over de stabiliteit van veenkaden in droge perioden om gerichte maatregelen te kunnen nemen.

Toename van stedelijke wateroverlast: in stedelijke kernen met weinig oppervlaktewater is er een grotere kans op 'water op straat'. In gebieden met grondwaterproblemen neemt de kans op structurele grondwateroverlast toe.

Toename van wateroverlast en watertekort in landelijk gebied: zonder maatregelen neemt de kans op wateroverlast in het landelijk gebied toe. Tegelijkertijd dalen de grondwaterstanden verder in extreem droge perioden, met versnelde bodemdaling tot gevolg.

Afname van waterkwaliteit: zonder maatregelen is er meer kans op algenbloei, kroos en zuurstofgebrek, wat kan leiden tot vissterfte, stankoverlast en gezondheidsrisico's voor zwemmers. De geleidelijke verhoging van de watertemperatuur, de toenemende verzilting en langdurige perioden van droogte hebben hun weerslag op de natuur in en aan het water.

Afname van kwaliteit van aanvoerwater: de kwaliteit van het water dat Delfland van buiten het gebied aanvoert, verslechtert door een hogere zeespiegel in combinatie met een lagere rivierafvoer (externe verzilting).

Het Nationaal waterplan 2010-2015 geeft de beleidslijn van het rijk weer voor het omgaan met klimaatverandering in de komende jaren. Nederland zet enerzijds in op het zo veel mogelijk beperken van de klimaatverandering (mitigatie) en anderzijds op het aanpassen eraan (adaptatie).

Voor het waterbeheer is adaptatie het uitgangspunt: weerstand bieden waar het moet en meebewegen met natuurlijke processen waar het kan. Weerstand bieden past in de Nederlandse traditie van waterkeren met dijken, dammen en peilbeheer. Dit blijft ook in de toekomst van groot belang om in Nederland te kunnen wonen en werken.

Voor een klimaatbestendig Nederland is echter meer nodig: water de ruimte geven en waar mogelijk meebewegen met natuurlijke processen. Om een klimaatbestendige inrichting te bereiken moet water sturender worden bij ruimtelijke ontwikkelingen. De mate waarin water sturend moet zijn, hangt af van de aard, de omvang en de urgentie van de wateropgave en van de kenmerken van het gebied.

De gevolgen van klimaatverandering heeft Delfland vertaald in een eigen klimaatstrategie, die in lijn is met het landelijke beleid. Hoofdstuk 4 beschrijft hoe Delfland anticipeert op de klimaatverandering en wat Delfland doet om klimaatverandering zo veel mogelijk tegen te gaan.

3.2 Zoetwatervoorziening

Gedurende een groot deel van het jaar voert Delfland water aan van buiten het beheergebied. Dat water wordt gebruikt om de peilen te handhaven, om de kwaliteit van het oppervlaktewater in stand te houden en om (tuinbouw)gewassen te beregenen. Het aangevoerde water komt voor het grootste deel uit het Brielse Meer (Voorne-Putten) en, bij langdurige droogte, ook uit de Vliet (Rijnland).

Door de veranderingen in het klimaat zal de beschikbaarheid van zoet water in de toekomst afnemen. Het Nationaal waterplan geeft aan dat de stijging van de zeespiegel en de afnemende rivierafvoer zullen zorgen voor sterkere (externe) verzilting van grond- en oppervlaktewater. Hierdoor worden veel zoetwaterinlaatpunten in de zomer vaker en langduriger onbruikbaar. Deze problematiek raakt op termijn heel West-Nederland.

Delflands inlaatpunt in het Brielse Meer kan nog tot ver in deze eeuw voldoende zoet water leveren. Kortdurende stremmingen kunnen door de buffercapaciteit van het meer worden overbrugd.

Het Nationaal waterplan zet in op het herstellen van de estuariene dynamiek in de zuidwestelijke delta. De getijdenwerking en de wisselwerking tussen zoet en zout water vergroot het zelfreinigende en natuurlijke productievermogen van het water en verspreidt de belasting met meststoffen over de verschillende rijkswateren. Voor Delfland is het voornemen van Rijkswaterstaat van belang om de estuariene dynamiek in het Krammer-Volkerak Zoommeer al op korte termijn te herstellen. Het weer zout maken van dit meer moet de lokale waterkwaliteitsproblemen oplossen. Het kabinet neemt hierover in de komende planperiode een beslissing. Als het Volkerak Zoommeer weer zout wordt, verzilt het Haringvliet en wordt het Brielse Meer minder geschikt als inlaatpunt voor Delfland.

In het Nationaal waterplan is aangegeven dat het rijk de bestaande zoetwaterverdeling tot en met 2015 niet wijzigt. Een besluit over de watervoorziening en de verziltingsbestrijding ná 2015 wordt in de huidige planperiode genomen. Eventuele infrastructuurle maatregelen legt het rijk dan vast in het Deltaprogramma.

Voor de zoetwatervoorziening op de lange termijn wil het rijk samen met de regio oplossingsrichtingen gaan uitwerken. De twee hoofdsporen van de nieuwe nationale zoetwaterstrategie zijn hierbij het uitgangspunt:

1. de regionale zelfvoorzienendheid vergroten: gebruikers van zoet water zijn dan minder afhankelijk van de aanvoer van zoet water van elders;
2. de zoetwatervoorziening op nationaal niveau verbeteren: het rijk optimaliseert de waterverdeling in het hoofdwatersysteem en onderzoekt op advies van de Deltacommissie hoe de opslagcapaciteit van het IJsselmeer voor zoet water is te vergroten.

De provincie Zuid-Holland heeft haar strategie voor de zoetwatervoorziening beschreven in het Provinciaal waterplan. Deze strategie sluit aan bij de nationale aanpak en zet voor de korte termijn in op het handhaven van de huidige situatie. Voor de lange termijn (2015-2040) ontwikkelt de provincie, samen met belanghebbende partijen, een nieuwe strategie.

3.3 Het beheergebied verandert

Het beheergebied van Delfland is met zijn 1,4 miljoen inwoners en 40.000 bedrijven het dichtstbebouwde en één van de laagstgelegen delen van de Randstad. De ruimtedruk in het gebied blijft ook in de komende jaren groeien door verdere verstedelijking (woningbouw, uitbreiding van de glastuinbouw en nieuwe bedrijventerreinen) en toenemende welvaart (economische bedrijvigheid, (auto) mobiliteit en behoefte aan recreatie).

De woningbouw in Delfland wordt gerealiseerd door het opknappen en verdichten van bestaand stedelijk gebied, het herstructureren van bedrijventerreinen en het plegen van nieuwbouw op een beperkt aantal uitleglocaties. In het Westland verdwijnen kassen ten gunste van woningbouw en door het saneren van 'versnipperd glas'. Het herstructureren van glastuinbouwgebied blijft doorgaan. In de komende decennia verandert hierdoor het landgebruik in Delfland. De algemene trend is een toename van het areaal stedelijk gebied en natuurgebied en een afname van het areaal landbouw.

De ambitie van gemeenten en provincie is om van de Randstad een duurzaam ingerichte, economische topregio te maken met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven. Dit gaat gepaard met een intensivering van het ruimtegebruik en een toename van de economische waarde.

Voor het waterbeheer van Delfland heeft het intensieve gebruik onder meer de volgende belangrijke gevolgen:

- De hoeveelheid verhard oppervlak neemt toe;
- Steeds meer partijen, vaak met conflicterende belangen, maken aanspraak op dezelfde ruimte;
- De druk op de waterzuiveringen en de kwaliteit van het oppervlaktewater neemt toe.

Meer informatie over de ontwikkelingen in de deelgebieden Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg is te vinden in hoofdstuk 10. Voor een compleet beeld kunt u terecht in de provinciale Structuurvisie, het Regionaal Structuurplan Haaglanden, het Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020 en de gemeentelijke structuurvisies.

3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving

Deze paragraaf beschrijft kort de ontwikkelingen met betrekking tot de Waterwet, de Waterschapswet, Europese richtlijnen en wetgeving buiten het waterbeleid. Meer details en een uitgebreid overzicht van wetgeving en beleid staan in bijlage C.

Waterwet

De Waterwet is sinds 2009 van kracht en vervangt negen oudere 'waterwetten'. Ook is de Saneringsregeling waterbodems verhuisd van de Wet bodembescherming naar de Waterwet.

De Waterwet bepaalt dat waterschappen verantwoordelijk zijn voor de integrale zorg voor het watersysteem. Centraal daarin staat de samenhang binnen het systeem. De Waterwet bevat nieuwe mechanismen om waterbeleid en ruimtelijke ordening op elkaar af te stemmen en is in lijn met de Europese regelgeving.

Een belangrijk gevolg van het bijeenbrengen van verschillende wetten in één Waterwet is dat ook de oude vergunningstelsels zijn gebundeld: zes vergunningen uit de bestaande 'waterbeheerwetten' zijn opgegaan in één watervergunning. Voor de gebruiker betekent dit vooral minder administratieve handelingen. Voor het bevoegde gezag betekent het dat de ene vergunning aan alle aspecten van het waterbeheer moet worden getoetst.

Sinds het in werking treden van de Waterwet heeft het waterschap de zorg voor kwantiteitsbeheer van het grondwater. De kwaliteitszorg van het grondwater blijft een provinciale taak.

Hoewel Delfland grondwaterbeheerder is, blijft de provincie (tijdelijk) bevoegd gezag voor de vergun-

ningverlening van grote grondwateronttrekkingen. De gemeenten hebben een zorgplicht voor het stedelijk grondwater.

Met het in werking treden van de Waterwet is een discussie gestart over de taakverdeling rond het scheepvaartverkeer. Het scheepvaartverkeer omvat het nautisch beheer (verkeersregeling) en het vaarwegbeheer (technische infrastructuur). Het nautisch beheer van niet-provinciale wateren is al sinds 1992 in handen van de waterschappen. Het vaarwegbeheer is dat nog niet. De invoering van de Waterwet is voor de provincie Zuid-Holland en de Zuid-Hollandse waterschappen aanleiding om te verkennen hoe het totale scheepvaartbeheer (nautisch en vaarwegbeheer) zo veel mogelijk in één hand kan worden gebracht. Dit kan leiden tot een uitbreiding van het takenpakket van de waterschappen in de nabije toekomst.

Waterschapswet

De nieuwe Waterschapswet is sinds 1 januari 2008 van kracht en hiermee is de waterschapsorganisatie slagvaardiger geworden. Om de 'bestuurlijke drukte' terug te dringen, is het aantal bestuurders per waterschap gebonden aan een maximum van dertig. Om meer kiezers te trekken worden de waterschapsverkiezingen voor alle waterschappen tegelijk gehouden, hetgeen extra media-aandacht oplevert. Het personenstelsel is bovendien vervangen door het lijstenstelsel, waarbij maatschappelijke en politieke organisaties kandidaten voordragen.

De herziene Waterschapswet introduceert verder een nieuw heffingssysteem, met een watersysteemheffing en een zuiveringsheffing. Een belangrijke en logische verandering die hiermee samenhangt is het overhevelen van het passieve waterkwaliteitsbeheer van de zuiveringstaak naar de watersysteemtaak. Het nieuwe systeem heeft geleid tot een aanpassing van de tarieven.

Europese wet- en regelgeving

Steeds meer wet- en regelgeving komt uit Brussel. Daarmee is de invloed van 'Europa' op het waterbeheer de afgelopen jaren toegenomen. Voorbeelden van Europese richtlijnen die invloed hebben op het waterbeheer zijn de Europese Kaderrichtlijn water, de Zwemwaterrichtlijn, de Richtlijn overstromingsrisico's, Natura 2000, de Nitraatrichtlijn en de Eutrofiëringsrichtlijn. In de planperiode van het Waterbeheerplan komen daar de Kaderrichtlijn mariene strategie, de Bodemrichtlijn en de Richtlijn klimaatverandering waarschijnlijk nog bij. De invloed van 'Europa' op het waterbeheer wordt dus nog steeds groter.

Nieuwe Wet ruimtelijke ordening

Ook wetten die niet primair voor 'water' zijn opgesteld, beïnvloeden het werk van Delfland.

Zo biedt de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) nieuwe instrumenten waarmee rijk, provincie en gemeenten waterbeleid en ruimtelijke ordening beter op elkaar af kunnen – en moeten – stemmen. Met de nieuwe Wro vervalt de goedkeuringsbevoegdheid van provincies voor gemeentelijke bestemmingsplannen. Hiermee verdwijnt een belangrijke waarborg voor de doorwerking van het wateradvies van de waterschappen. De waterschappen moeten daarom anders gaan werken om de positie van water in ruimtelijke processen en plannen veilig te stellen.

3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland

De ontwikkelingen in dit hoofdstuk hebben de volgende consequenties voor Delfland:

1. De wateropgaven nemen toe in omvang en complexiteit door een combinatie van ruimtedruk, zeespiegelstijging, bodemdaling, verzilting, neerslagpieken en droogte.
2. Het takenpakket van Delfland wordt groter en intensiever, onder meer door de nieuwe zorg voor het grondwater en de mogelijke gevolgen van nieuwe Europese richtlijnen.

Ook krijgt het waterschap een actievere rol bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit stelt eisen aan de samenwerking, communicatie en (digitale) gegevensuitwisseling met andere partijen.

A man in a blue sweater and camouflage pants is sitting on a grassy bank, fishing with a rod. In the background, a canal flows through a landscape with trees, a white building, and a large windmill. The sky is overcast.

4 Ambities en aanpak op hoofdlijnen

**"Niet alles kan tegelijk:
Delfland maakt keuzes
en benut kansen"**

Dit Waterbeheerplan zet de lijnen uit voor het waterbeheer in Delfland in de komende jaren. Het voorliggende hoofdstuk beschrijft de kern van het beleid: de ambities en, in hoofdlijnen, de aanpak. Anders gezegd: dit hoofdstuk gaat in op wat Delfland wil bereiken en hoe Delfland dat gaat doen.

De eerste paragraaf, 'Ambities', beschrijft de strategische doelen van Delfland. Uiteraard hangen deze nauw samen met de taakstelling (zie hoofdstuk 2).

De tweede paragraaf, 'Aanpak', beschrijft hoe Delfland die doelen wil bereiken en wat dat betekent voor de organisatie en de bedrijfsvoering. 'Duurzaamheid' is het belangrijkste trefwoord.

De derde en laatste paragraaf beschrijft hoe de ambities en de aanpak worden vertaald in concrete doelen en maatregelen. Die concrete doelen en maatregelen staan in de volgende hoofdstukken en in het uitvoeringsprogramma.

4.1 Ambities

In 2015 wil Delfland het volgende hebben bereikt:

Watersysteem: robuust en veerkrachtig

In de planperiode 2010-2015 zet Delfland weer een flinke stap naar een robuust en veerkrachtig watersysteem. Dit is een watersysteem dat sterk wisselende weersomstandigheden goed kan opvangen. Nadat extreme weersomstandigheden zijn opgetreden kan het watersysteem zijn functies goed blijven vervullen. De waternatuur is in balans en herstelt snel na verstoringen.

In 2015 is Delfland nog steeds goed in staat om het gebied te voorzien van voldoende water van voldoende kwaliteit om de oppervlaktewaterpeilen te handhaven. Het watersysteem, inclusief de keringen, is beter bestand tegen extreem natte en extreem droge situaties, die het gevolg zijn van het veranderende klimaat. De bescherming tegen overstromingen is beter geworden en het oppervlaktewater is meetbaar schoner en zichtbaar aantrekkelijker. De belangrijkste barrières voor vismigratie zijn weggenomen.

Afvalwaterketen: doelmatig, transparant en duurzaam

In de periode 2010-2015 blijft Delfland voldoen aan alle wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van zuiverings-slib. Het beheer van de afvalwaterketen is doelmatiger, transparanter en duurzamer geworden. Delfland voldoet aan de wettelijke eisen tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten en werkt daarvoor samen met alle partners in de afvalwater-

keten. Er is overeenstemming tussen de ketenpartners over de doelen van het afvalwaterketenbeheer en over de taakverdeling. De prestaties van de beheerders zijn inzichtelijk en zijn toegankelijk voor bedrijven en ingelanden.

Delfland verlaagt het energieverbruik en bereidt zich voor op het schaarser worden van grondstoffen door besparing en hergebruik.

Meer kennis over watersysteem en afvalwaterketen

In 2015 heeft Delfland zijn kennis van het watersysteem verdiept, zowel in reguliere situaties als bij extreem nat of droog weer. Hierdoor kan Delfland het watersysteem effectiever aansturen om wateroverlast of watertekort te voorkomen. Ook weet Delfland nog beter hoe planten, dieren en verontreinigingen reageren op ingrepen in het watersysteem. Door het verdiepen van de kennis over de waterkeringen kan Delfland de keringen effectiever en efficiënter beheren en onderhouden. Al met al is er meer inzicht in hoe Delfland moet anticiperen op veranderende extremen en kan inspelen op calamiteiten. Er is meer inzicht in de werking en de kosten(opbouw) van de afvalwaterketen.

4.2 Aanpak

Complexiteit van het gebied vraagt om prioritering

Delfland heeft de afgelopen jaren al veel geïnvesteerd in het bereiken van de doelen: een robuust en veerkrachtig watersysteem en een doelmatige afvalwaterketen. Daarmee zijn er ook al flinke stappen

gezet in de richting van de doelen uit het Nationaal bestuursakkoord water, de Europese Kaderrichtlijn water en de 'waterwetten en -regels'.

De afvalwaterketen voldoet aan alle wettelijke eisen, maar het beheer kan nog doelmatiger, transparanter en duurzamer. Voor het watersysteem ligt er nog een flinke opgave op het gebied van wateroverlast, waterkwaliteit en waterkeringen. De maatregelen om deze opgave te realiseren vragen een investering van circa 760 miljoen euro. Veel maatregelen zijn complex en vragen ruimte.

In de afgelopen jaren heeft Delfland veel geleerd over het uitvoeren van complexe projecten in het dichtbebouwde en intensief gebruikte beheergebied. De processen zijn vaak moeizaam en langdurig. Dat maakt dat de kosten hoog zijn in vergelijking met die in andere delen van Nederland. Delfland heeft daaruit geconcludeerd dat het niet realistisch is om alle maatregelen die nodig zijn om de wateropgave te realiseren, al in de planperiode 2010-2015 uit te willen voeren. Dat is praktisch en bestuurlijk niet haalbaar en daarnaast veel te duur.

In totaal investeert Delfland de komende zes jaar 570 miljoen euro in schoon water, voldoende water, stevige dijken en gezuiverd afvalwater. Daarvan gaat circa 438 miljoen euro naar het (her)inrichten van het watersysteem, circa 42 miljoen euro naar het aanpassen van afvalwaterzuiveringen en -transportstelsels en circa 90 miljoen euro naar jaarlijks terugkerende activiteiten, zoals baggeren en groot onderhoud aan het watersysteem.

De complexiteit van het gebied en de hoogte van de noodzakelijke investeringen dwingen tot het stellen van prioriteiten. Delfland spreidt de maatregelen in de tijd, zodat de lastenstijging binnen de perken blijft en het tempo aansluit bij de mogelijkheden van het gebied. De doelen worden volledig gerealiseerd, maar soms pas in de planperiode 2016-2021 (wateroverlast, waterkeringen) of in de planperiode 2022-2027 (KRW).

Bij het prioriteren van maatregelen heeft Delfland rekening gehouden met:

- urgentie: de noodzaak voortvloeiend uit wettelijke taken en bestuurlijke afspraken en uit de maatschappelijke risico's van uitstel;
- effectiviteit: het rendement van investeringen;
- uitvoerbaarheid: de mate waarin investeringen technisch, financieel en juridisch haalbaar zijn;
- draagvlak: de mate waarin andere partijen bereid zijn om mee te werken aan de opgave, bijvoorbeeld bij ruimtelijke plannen.

De keuzes die Delfland heeft gemaakt op basis van bovenstaande criteria zijn per taakveld toegelicht in de hoofdstukken 5-8.

Beheer en onderhoud op peil

Goed beheer en onderhoud zijn essentieel voor het functioneren van Delflands watersysteem en zuiveringstechnische werken. Alle investeringen zijn dan ook alleen effectief als ook het beheer en onderhoud goed zijn. Is dit niet het geval, dan leidt het op termijn onherroepelijk tot wateroverlast, watertekort, veiligheidsproblemen en waterkwaliteitsproblemen.

Delfland zorgt daarom dat het watersysteem en de zuiveringstechnische werken in goede staat verkeren en functioneren naar behoren. Dit wordt bereikt met een modern beheer- en onderhoudsprogramma, in combinatie met efficiënte en effectieve vergunningverlening. Veiligheid staat daarbij altijd voorop.

Delfland werkt integraal, gebiedsgericht en samenwerkingsgericht

Voor het realiseren van de wateropgave is fysieke ruimte nodig: voor waterberging, kadverbetering, natuurvriendelijke oevers en visplaatsen. Juist ruimte is schaars in het beheergebied van Delfland. Het hoogheemraadschap kiest er daarom voor om de wateropgave op een integrale, gebiedsgerichte en samenwerkingsgerichte manier te realiseren.

Integraal betekent dat Delfland zoveel mogelijk 'werk met werk' maakt, door wateroverlast-, watertekort-, waterkwaliteits- en kadverbeteringsmaatregelen aan elkaar te koppelen.

Gebiedsgericht betekent dat Delfland met het tempo en de uitvoering van de benodigde maatregelen zo veel mogelijk aansluit op de mogelijkheden en beperkingen van het gebied. Delfland benut de kansen in de ruimtelijke ontwikkeling en verwacht dat ook van anderen.

Samenwerkingsgericht houdt in dat Delfland zich bewust is van de belangen van partijen in zijn omgeving en daar rekening mee houdt. Het hoogheemraadschap zoekt samen met anderen naar de beste oplossing voor het gebied, enerzijds door belanghebbenden te betrekken bij de eigen plannen en anderzijds door een actieve inbreng in planvormingsprocessen van anderen. Voorbeelden hiervan zijn het samen met gemeenten werken aan waterstructuurvisies en de inzet van de watertoets. Samenwerkingsgericht betekent ook: duidelijke kaders stellen waar het moet en zoeken naar flexibiliteit en innovatieve oplossingen waar het kan.

Delfland en klimaatverandering

De klimaatstrategie van Delfland bestaat uit twee componenten: mitigeren en adapteren.

Mitigeren houdt in: het zo veel mogelijk beperken van klimaatverandering. Als regionale overheid vervult Delfland een voorbeeldfunctie in de omgeving. Delfland zal het energieverbruik zo veel mogelijk terugdringen, zuinig omgaan met grondstoffen, zoeken naar mogelijkheden voor hergebruik van reststoffen en kiezen voor oplossingen met een lange houdbaarheid. Klimaatmitigatie is een onderdeel van Delflands beleid om duurzaam te ondernemen.

Adapteren betekent: inspelen op klimaatverandering. Delfland wil zijn beheergebied blijvend beschermen tegen overstromingen, wateroverlast, watertekort en achteruitgang van de waterkwaliteit, om de veiligheid, leefbaarheid en duurzame bruikbaarheid van het gebied ook op lange termijn te garanderen.

De geleidelijke dynamiek van klimaatverandering geeft de gelegenheid om er geleidelijk en weloverwogen op te anticiperen. Delfland heeft daar al een begin mee gemaakt. Door slim te investeren en rekening te houden met de benodigde ruimte wil Delfland ingrijpende maatregelen en hoge kosten in de toekomst zo veel mogelijk voorkomen.

Delfland gaat de komende jaren anticiperen op klimaatverandering en wil met zijn gebiedspartners in gesprek over een gedegen adaptatiestrategie die niet gedomineerd wordt door de waan van de dag. Deze strategie gaat uit van een risicobenadering.

Bij kadeverbetering betekent dat bijvoorbeeld dat zowel de kans op een overstroming als de gevolgen ervan worden meegewogen. Stevige dijken beperken de kans op een overstroming, terwijl een klimaatbestendige inrichting van de ruimte zorgt voor het beperken van de effecten.

In de komende jaren gaat Delfland de kennis van het watersysteem verder vergroten. Dat is nodig om de keuzes met betrekking tot het klimaatbestendig inrichten, beheren en onderhouden van het systeem nog beter te kunnen onderbouwen. Er bestaat onzekerheid over het precieze verloop van de ontwikkeling van het klimaat enerzijds en de demografische en socio-economische ontwikkeling van de omgeving anderzijds. Toch moeten nu beslissingen worden genomen over de inrichting van het watersysteem. Flexibiliteit is het sleutelwoord. Door flexibiliteit in te bouwen blijft het watersysteem ook in de toekomst bestand tegen veranderende omstandigheden, ook als het klimaat zich sneller en minder geleidelijk ontwikkelt dan nu is voorzien. Delfland kiest voor een aanpak die het goed doet onder meerdere klimaatscenario's.

Er zijn in Nederland veel initiatieven op het gebied van klimaatadaptatie. Als regionale waterbeheerder wil Delfland zich de komende jaren toespitsen op regionale en lokale initiatieven. Denk daarbij aan initiatieven van gemeenten en provincie, maar ook aan de Hotspots Klimaatadaptatie Haaglanden en Rotterdam, die onder het landelijke programma Kennis voor Klimaat zijn gestart. Delfland gaat de nieuwe kennis uit landelijke en internationale programma's vertalen naar het beheergebied.

Delfland werkt transparant, klantgericht en innovatief

Transparantie is een van de kernwaarden van Delfland. Delfland wil open en gelijkwaardig communiceren en samenwerken met derden. Delfland beschikt als waterautoriteit over veel kennis en informatie. Deze kennis en informatie wil het waterschap delen met en (digitaal) toegankelijk maken voor derden.

Als vergunningverlener en handhaver staat Delfland garant voor een uniforme en tijdige afhandeling, onder meer via het waterloket. Als belastinginner en uitvoeringsorganisatie hecht Delfland veel waarde aan een goede verantwoording van zijn werkzaamheden. Heldere en open communicatie is daarbij essentieel.

De grote wateropgave en de complexe omgeving vragen een innovatieve werkwijze. Innovatie is daarom onderdeel van Delflands bedrijfsfilosofie. De organisatie past deze manier van denken en werken in alle watertaken toe. Daarbij staat voorop dat Delfland de maatschappelijke waardering van water wil vergroten.

Delfland wil zijn kennis uitbreiden en delen, zowel binnen als buiten de organisatie. Daarvoor werkt Delfland samen met kennisinstellingen – zoals universiteiten en topinstituten – en met belangenorganisaties en bewoners.

Delfland werkt duurzaam

Delfland heeft als overheidsorganisatie een voorbeeldrol als het gaat om duurzaamheid. Het hoogheemraadschap wil daarom zijn taken op een maatschappelijk verantwoorde wijze uitvoeren en zo een bijdrage leveren aan een duurzame, leefbare en veilige maatschappij. Dit betekent dat Delfland milieuproblemen niet afwentelt op de burens en toekomstige generaties niet belast met milieuproblemen. Delfland legt zijn voorzieningen voor het waterbeheer zo aan dat deze lang meegaan.

In de afgelopen jaren heeft Delfland al verschillende initiatieven genomen op het gebied van duurzaamheid. Zo voert Delfland een duurzaam inkoopbeleid en heeft het hoogheemraadschap zich, net als alle andere waterschappen, verplicht om in 2010 tenminste de helft van het inkoopbudget duurzaam aan te besteden. Ook gebruikt Delfland alleen groene energie en ontwikkelt en ondersteunt het hoogheemraadschap innovatieve initiatieven, zoals het prijswinnende initiatief om stadsbussen in Den Haag te laten rijden op biogas uit de slibvergistingstanks van Delfland.

Voor de planperiode 2010-2015 heeft Delfland drie ambities, die worden uitgewerkt in een beleidskader duurzaamheid:

- elk jaar één of meerdere zichtbare 'duurzaamheidsresultaten';
- duurzaamheid steviger verankeren in beleid en bedrijfsvoering;
- duurzaamheid koppelen aan innovatie en samenwerking.

Delfland wil jaarlijks één of enkele aansprekende en zichtbare duurzaamheidsprojecten uitvoeren. Denk daarbij aan het plaatsen van windmolens bij de zuiveringen, het aanbrengen van energiezuinige verlichting, of het in gebruik nemen van zonnecollectoren.

Werken aan duurzaamheid doet Delfland niet ad hoc. Het wordt zo veel mogelijk ingebed in het beleid en de bedrijfsvoering. Zo houdt het hoogheemraadschap rekening met duurzaamheidscriteria bij het opstellen van beleid of bij het toetsen van ruimtelijke plannen. Ook is het een speerpunt om het milieurendement van de bedrijfsvoering structureel te verbeteren, bijvoorbeeld door het toepassen van duurzame materialen, duurzaam inkopen, milieubewust onkruidbeheer en een milieubewust wagenpark.

Duurzame ontwikkeling vraagt om innovatief denken en handelen. Er ligt daarom een duidelijke link met Delflands innovatieprogramma. Denk aan het verkennen van de mogelijkheden voor de groenste zuivering van Nederland of een testlocatie voor een nieuw type stedelijke ontwikkeling.

Delfland wil duurzaamheid vormgeven samen met andere partijen binnen en buiten het beheergebied. Door van elkaar te leren kunnen Delfland en andere partijen hun effectiviteit en daarmee hun duurzaamheid vergroten.

4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen

De ambities en aanpak op hoofdlijnen zijn in de hierna volgende hoofdstukken vertaald in een 'beoogd resultaat' per taakveld. Dit beoogde resultaat is weer uitgewerkt in concrete maatregelen in het uitvoeringsprogramma (bijlage A). In het uitvoeringsprogramma zijn ook duidelijke, kwantitatieve beoordelingscriteria opgenomen.

De doelen voor de planperiode van dit Water-beheerplan zijn dus vastgelegd op drie niveaus, met een toenemend detailniveau: ambities (hoofdstuk 2), beoogd resultaat (hoofdstuk 3) en maatregelen (uitvoeringsprogramma). Ze zijn gekoppeld aan de interne bedrijfsvoering, waardoor een directe vertaling mogelijk is van het Waterbeheerplan naar de (meerjaren)begroting en de bestuursrapportages.

A scenic view of a Dutch waterway. In the foreground, there are large green lily pads on the water. A fisherman in a green cap and blue shirt is sitting on the grassy bank, fishing. A small blue boat is moored nearby. In the background, a bridge with a red and white striped tower spans the water. A red building and a blue car are visible on the bridge. The sky is clear and blue.

5 Schoon water

**"Delflandse wateren
in 2015 meetbaar schoner
en zichtbaar aantrekkelijker"**

Wat doet Delfland aan Schoon Water?

Delfland zorgt voor schoon en gezond water in zijn kanalen, sloten en plassen. Schoon en gezond water zijn geen doel op zich. Delfland werkt er aan om zijn dichtbebouwde en intensief gebruikte beheergebied aantrekkelijk te maken en te houden om te wonen, werken, recreëren en ondernemen. Delfland deelt deze verantwoordelijkheid met gemeenten, provincie en rijk.

Wat heeft Delfland gedaan in de periode 2006-2009?

In de periode 2006-2009 heeft Delfland veel energie gestoken in het maken van plannen voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Dat moest ook wel, want met de komst van de Europese Kaderrichtlijn water (KRW) en de Europese Zwem-waterrichtlijn kwamen er nieuwe waterkwaliteitsdoelen voor het beheergebied.

Bij het maken van de plannen werkte Delfland intensief samen met gemeenten, provincie en andere belanghebbenden. Daarom ligt er nu een realistische en breed gedragen aanpak van de waterkwaliteitsopgave, waarin ook gemeenten en provincie hun bijdrage leveren.

In de plannen staan concrete doelen en maatregelen voor de KRW-waterlichamen, de zwemwateren en de waterparels. Ook ligt er een integrale waternatuurvisie, een waternatuurkansenkaart en een visie op vismigratie. De visie op vismigratie is uitgewerkt in een maatregelenprogramma. Tenslotte heeft Delfland de gedragscode Flora- en faunawet vastgesteld.

Natuurlijk heeft Delfland in de periode 2006-2009 niet alleen plannen gemaakt. Er is ook echt gewerkt aan het verbeteren van de waterkwaliteit, bijvoorbeeld door het verminderen van emissies vanuit de riolering, het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen, het natuurvriendelijk inrichten van waterbergingen en het verlenen en handhaven van vergunningen.

Wat gaat Delfland doen in de periode 2010-2015?

In de periode 2010-2015 ligt de nadruk op realisatie. In 2015 is het water meetbaar schoner en het beheergebied zichtbaar aantrekkelijker. Ook zijn de belangrijkste barrières voor vismigratie opgeheven. Delfland legt 24 ha natuurvriendelijke oever en 15 ha vispaaiplaats aan en maakt dertig prioritaire vismigratieknelpunten passeerbaar voor vissen. Delfland maakt 22 ha boezemwatergang geschikt voor ecologisch onderhoud. In totaal trekt Delfland 94 miljoen euro uit voor maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Het resultaat is dat in 2015 alle zwemwateren voldoen aan de Europese Zwemwaterrichtlijn en drie van de zeven KRW-waterlichamen voldoen aan de waterkwaliteitsdoelstellingen. Drie andere waterlichamen maken een grote sprong vooruit.

Een belangrijke rol is weggelegd voor onderzoek. In 2015 is nog niet al het water schoon en aantrekkelijk. Delfland onderzoekt daarom op welke manier we de waterkwaliteit nog verder kunnen verbeteren, zonder dat dit tot buitenproportionele kosten leidt.

Uiteraard verwaarloost Delfland het emissiebeheer niet. Delfland wil verontreiniging van het watersysteem zo veel mogelijk voorkomen en voert daartoe het emissiebeheersplan uit.

5.1 Taakstelling

Delfland is belast met de (integrale) zorg voor het watersysteem in zijn beheergebied. Dit omvat de zorg voor het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, de zorg voor de waterkering en de zorg voor het grondwater.

Dit hoofdstuk gaat over waterkwaliteitsbeheer: Delfland beschermt en verbetert de chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater.

Delfland is bevoegd gezag voor de vergunningverlening op basis van de Waterwet (zie bijlage C).

Doelstellingen en kaders voor het waterkwaliteitsbeheer zijn vastgelegd in Europese, nationale en provinciale wetten en regels. Lozingen op het oppervlaktewater zijn gereguleerd in diverse Europese en nationale wetten en regels.

Het ontwikkelen van landschap en natuur- en recreatiegebieden is geen taak van Delfland. Toch draagt Delfland als uitvoerder van maatregelen en als terreinbeheerder bij aan de kwaliteit van natuur en landschap.

5.2 Ontwikkelingen en trends

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen en trends in het taakveld waterkwaliteit. De algemene ontwikkelingen en trends, die ook doorwerken op andere taakvelden, zijn beschreven in hoofdstuk 3. Daar vindt u onder andere informatie over klimaat, zoetwatervoorziening en veranderende wet- en regelgeving.

Planten en dieren centraal

Het waterkwaliteitsbeleid in Nederland is lange tijd bepaald door de landelijke Nota's Waterhuishouding. Deze nota's waren vooral gericht op de chemische samenstelling van het oppervlaktewater. We staan nu op een historisch kantelpunt in het waterkwaliteitsbeheer. Met de komst van de Europese Kaderrichtlijn water (KRW) zijn planten en dieren centraler komen te staan in het waterkwaliteitsbeheer. De KRW heeft als belangrijkste doel om het water gezond te maken voor planten, dieren en mensen. De chemische samenstelling van het water is daarbij een ondersteunende randvoorwaarde en geen doel op zich.

Behalve de KRW zorgt ook de natuurwetgeving er voor dat Delfland meer rekening houdt met planten en dieren. De Flora- en faunawet geeft Delfland

een algemene zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren. Ook kent de wet aanvullende waarborgen voor bedreigde soorten.

Ruimte voor waterkwaliteit

Ruime aandacht voor ecologie betekent dat Delfland zich meer gaat richten op het anders inrichten en beheren van het watersysteem. Voor inrichtingsmaatregelen, zoals natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen, is fysieke ruimte nodig.

Daarmee komt het waterkwaliteitsbeheer steeds meer te liggen op het vlak van de ruimtelijke ordening. Met de KRW komt er dus een extra claim te liggen op het intensief gebruikte beheergebied.

Stroomgebiedsbenadering

De stroomgebiedsbenadering is een nieuwe term in het waterkwaliteitsbeheer, die afkomstig is uit de KRW. Delfland ligt in het stroomgebied van de Rijn en daarbinnen in deelstroomgebied Rijn-West. De stroomgebiedsbenadering houdt in dat waterkwaliteitsproblemen worden bekeken vanuit de samenhang in het (deel)stroomgebied. Uit dit principe vloeit voort dat waterkwaliteitsproblemen niet op de 'buren' mogen worden afgewenteld.

Andere landen in het Rijn-stroomgebied mogen dus geen verontreinigingen lozen in de Rijn als dat in Nederland tot problemen leidt. Ook mag Delfland niet onbeperkt verontreinigingen uitmalen naar de Nieuwe Waterweg of de Noordzee, wat weer beperkingen met zich meebrengt voor de emissies die Delfland kan toestaan op het oppervlaktewater.

Het werken volgens de stroomgebiedsbenadering zorgt voor intensieve afstemming tussen waterschappen, provincies, gemeenten en het rijk. Hier voor is een speciale overlegstructuur in het leven geroepen, het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West. Delfland neemt deel aan dit RBO, dat hoofdlijnen vaststelt voor het waterkwaliteitsbeheer in het deelstroomgebied.

Voor de afstemming binnen het beheergebied van Delfland is het Bestuurlijk Overleg KRW Delfland opgericht, waarin naast Delfland, de gemeenten, Provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat zitting hebben.

Van inspanningsverplichting naar resultaatsverplichting

Een nieuw element in het waterkwaliteitsbeheer is de resultaatsverplichting op het halen van de doelen en het uitvoeren van afgesproken maatregelen voor de KRW. De KRW gaat daarmee verder dan de inspanningsverplichting die tot nu toe gebruikelijker was in het waterkwaliteitsbeheer. Afspraken zijn niet langer vrijblijvend.

Figuur 5.1 Deelstroomgebied Rijn-West

Het is daarom van belang om, bij het opstellen van het KRW-maatregelpakket, een gezonde waterkwaliteitsambitie in balans te brengen met technische en financiële haalbaarheid.

Verontreinigingen: nieuwe normen en nieuwe kaders

Hoewel planten en dieren steeds centraler komen te staan in het waterkwaliteitsbeheer, blijft het terugbrengen van het lozen van verontreinigingen (emissies) belangrijk. Planten en dieren kunnen immers alleen gedijen als hun ontwikkeling niet wordt gehinderd door hoge verontreinigingsconcentraties.

De Europese Unie heeft in de afgelopen jaren nieuwe normen vastgesteld voor prioritair en prioritair gevaarlijke stoffen. Die normen gelden voor alle wateren in ons beheergebied. Soms zijn ze hoger dan de oude normen, soms lager.

De nieuwe normen leiden niet zo zeer tot nieuwe probleemstoffen, maar tot een verandering van de mate van normoverschrijding van de bekende probleemstoffen.

In 2007 heeft Delfland, samen met andere partijen uit ons gebied, normen afgeleid voor de meststoffen stikstof en fosfaat. De normen zijn zo gesteld dat ze passen bij de ecologische KRW-doelstellingen.

Figuur 5.2 KRW-waterlichamen

Emissies van verontreinigende stoffen benaderde Delfland tot nu toe vooral vanuit zijn rol als kadersteller en toezichthouder: reguleren en handhaven. Vanwege veranderde regelgeving is dat nu niet meer de aangewezen aanpak. In plaats van vergunningen gelden nu vaak algemene regels. Daarom is Delfland op zoek naar nieuwe strategieën om emissies binnen de perken te houden. De laatste jaren is op nationaal niveau sterk ingezet op deregulering. Daardoor zijn er minder mogelijkheden om emissie-reductie te bereiken door vergunningverlening. De veranderende wet- en regelgeving biedt gelukkig aanknopingspunten om de regulerende taak gericht in te zetten.

5.3 Waterkwaliteitsdoelen

Normen voor verontreinigende stoffen

Chemische waterkwaliteitsnormen zijn vastgesteld op grond van de Wet milieubeheer, in overeenstemming met de doelstellingen van de KRW. Daarnaast kunnen Algemene Maatregelen van Bestuur of provinciale verordeningen normen vastleggen, gekoppeld aan de functies die aan het watersysteem zijn toegekend.

De KRW schrijft voor dat alle wateren in Delfland in 2015 in een goede chemische toestand verkeren. Daarvoor moeten ze voldoen aan de normen voor prioritaire en prioritair gevaarlijke stoffen en aan de normen voor acht stoffen in de EU-richtlijn 76/464. Deze normen zijn of worden vastgelegd door de Europese Commissie.

Figuur 5.3 Zwemwateren en waterparels

De KRW schrijft ook voor dat (kunstmatige) KRW-waterlichamen in 2015 (uiterlijk 2027) een Goed Ecologisch Potentieel (GEP) bereiken. Om het GEP te kunnen bereiken moeten verontreinigingsconcentraties zo laag zijn dat ze de ontwikkeling van het aquatisch ecosysteem niet belemmeren. Delfland hanteert daarom, ter ondersteuning van het GEP (en naast de normen die vallen onder de chemische toestand), normen die zijn opgenomen in de Regeling milieukwaliteitseisen gevaarlijke stoffen oppervlaktewateren (2004). Ze zijn van toepassing op alle wateren in Delfland.

Voor stikstof en fosfaat hanteert Delfland gebieds-specifieke normen die de afgelopen jaren zijn afgeleid in het KRW-gebiedsproces (zie bijlage B).

Deze normen bedragen 1,8 mg-N/l voor stikstof en 0,3 mg-P/l voor fosfaat. Ze gelden voor alle oppervlaktewateren in het beheergebied, met uitzondering van de drinkwaterinfiltratieplassen in Meijndel en Solleveld. Daar zijn de normen strenger, namelijk 1,3-1,5 mg-N/l stikstof en 0,06-0,1 mg-P/l fosfaat.

Doelen voor de ecologische waterkwaliteit

Ecologische doelen voor het watersysteem volgen uit de KRW en uit het Provinciaal waterplan. De KRW stelt doelen voor de zogeheten waterlichamen. In Delfland zijn dat de belangrijkste kanalen van het hoofdwatersysteem en de drinkwaterplassen in de duinen (figuur 5.2). Het Provinciaal waterplan stelt ecologische doelen voor de overige wateren. In dat

plan zijn ook de waterparels vastgelegd. Dit zijn gebieden met een hoge actuele of potentiële aquatische natuurwaarde, die speciale bescherming behoeven (figuur 5.3).

In het gebiedsproces voor de KRW heeft Delfland samen met gemeenten, provincie en belangenorganisaties ecologische doelen afgeleid en vastgesteld die passen bij het karakter van het beheergebied. Deze vormen het uitgangspunt in dit Waterbeheerplan en zijn beschreven in bijlage B.

Vismigratie

In 2010 moeten vissen zich vrij kunnen verplaatsen in het beheergebied van Delfland en tussen Delfland en de Nieuwe Waterweg en de Noordzee. Dit volgt uit nationale, Europese en Beneluxwetten en -regels op het gebied van vis. De wetten en regels zijn door Delfland vertaald in een visie op vismigratie (2008), waarin is uitgewerkt hoe Delfland invulling geeft aan de realisatie van vrije vismigratie.

Zwemwater

De waterkwaliteitsdoelen voor de zwemwateren zijn vastgelegd in de Europese Zwemwaterrichtlijn (figuur 5.3). Uiterlijk in 2015 moet de waterkwaliteit op alle zwemwaterlocaties voldoen aan de eisen met betrekking tot de hoeveelheid bacteriën en (de blootstelling aan) blauwalgen. Delfland heeft de doelstellingen in 2007, in afstemming met de beheerders en de provincie, uitgewerkt in regionale ambities per zwemwaterlocatie.

5.4 Actuele situatie

Delfland meet de oppervlaktewaterkwaliteit in een uitgebreid monitoringsprogramma. Delfland volgt zo de hoeveelheid verontreinigende stoffen in het water en inventariseert soorten en hoeveelheden planten en dieren.

De metingen laten zien dat de waterkwaliteit in de afgelopen decennia sterk is verbeterd. En dat is ook te zien 'in het veld': massale vissterfte, structurele stankoverlast en dood water behoren tot het verleden. Toch is de kwaliteit op veel plaatsen nog niet in orde. In bijna het hele beheergebied zijn de concentraties van verontreinigende stoffen hoger dan toegestaan. Ook de ecologie is op veel plaatsen nog onvoldoende.

Probleemstoffen

De probleemstoffen in het watersysteem van Delfland zijn de meststoffen stikstof en fosfaat, de zware metalen koper en zink, de microverontreinigingen tributyltin en PAK's en diverse gewasbeschermings-

middelen. Deze stoffen komen in normoverschrijdende concentraties voor in grote delen van het watersysteem.

De concentraties stikstof en fosfaat overschrijden de norm in vrijwel het hele beheergebied. Hoewel de vervuiling met stikstof en fosfaat sinds de inwerkingtreding van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo, 1970) gestaag is gedaald, zijn de concentraties vanaf eind jaren negentig gestabiliseerd op een niveau dat (soms nog ruim) boven de norm ligt. De laatste jaren treedt zelfs weer een lichte verslechtering op. De glastuinbouw is veruit de belangrijkste bron van meststoffen. Andere relevante bronnen zijn de landbouw, afspoeling vanaf verhard oppervlak, uit- en afspoeling van onverhard oppervlak, nalevering uit de waterbodem, veenafbraak en riooloverstorten.

Ook koper en zink komen in normoverschrijdende concentraties voor in grote delen van het beheergebied. Deze overschrijding heeft niet één dominante oorzaak, maar komt uit meerdere bronnen. Gedetailleerde informatie over deze bronnen ontbreekt.

PAK's en tributyltin overschrijden de norm alleen in de omgeving van de Oostboezem. Deze stoffen zijn afkomstig van de beroepsscheepvaart.

Gewasbeschermingsmiddelen zijn binnen Delfland hoofdzakelijk afkomstig uit de glastuinbouw. Tot enkele jaren geleden trof Delfland in het glastuinbouwgebied nog regelmatig excessief hoge concentraties gewasbeschermingsmiddelen aan in het oppervlaktewater. Die situatie is inmiddels verbeterd. Weliswaar is er nog steeds regelmatig sprake van normoverschrijding door enkele middelen, maar extreem hoge concentraties komen nog slechts incidenteel voor.

De middelen carbendazim, imidacloprid, methiocarb, methomyl en pirimicarb zijn structurele probleemstoffen in het kader van de KRW. Andere middelen, zoals dichloorvos, pirimifos-methyl, flutolanil en chloorthalonil komen incidenteel en lokaal in normoverschrijdende concentraties voor.

Ecologie

Delfland beoordeelt de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater aan de hand van de hoeveelheid planten, vissen, algen en kleine ongewervelde waterdieren. Hoewel de ecologische kwaliteit van het water in de loop der jaren iets is verbeterd, is de situatie nog op veel plaatsen veruit onvoldoende.

Met name in de KRW-waterlichamen, is de toestand ontoereikend tot slecht (zie bijlage B). In de overige wateren is de situatie iets beter, maar in zeker de helft van deze wateren is de kwaliteit nog onvoldoende.

Voor de waterparels verschilt de situatie per locatie. De Scheg voldoet aan de doelstelling, de Banken en de Ackerdijksche Plassen zijn nog niet op orde. Polder Schieveen is nog niet te beoordelen, omdat het gebied nog moet worden (her)ingericht.

De problemen met de ecologische kwaliteit zijn in hoofdzaak terug te voeren op:

- a. inrichting van het watersysteem. Er zijn onvoldoende geschikte plekken voor plantengroei en voor het paaien en opgroeien van vis. Bovendien hebben vissen onvoldoende mogelijkheden om zich vrij door het watersysteem te bewegen;
- b. beheer en onderhoud van het watersysteem. Deze zijn onvoldoende afgestemd op de eisen die water- en oeverplanten en -dieren stellen aan hun leefomgeving;
- c. chemische waterkwaliteit. Concentraties verontreinigende stoffen, met name stikstof en fosfaat, zijn te hoog voor een gezond aquatisch ecosysteem.

Vismigratie

Op dit moment belemmeren gemalen, stuwen en sluizen de migratie van vis nog ernstig. In Delfland staan circa 150 gemalen, 19 sluizen en 1900 stuwen (waarvan 900 in eigendom van Delfland).

Veel gemalen en stuwen zijn een onneembare barrière voor vis. Bovendien beschadigen veel gemalen de vissen, waardoor ze kunnen sterven. Delfland heeft in 2008 een visie op vismigratie vastgesteld en deze visie uitgewerkt in concrete doelen en een maatregelprogramma om de migratiemogelijkheden te verbeteren.

Zwemwater

In het beheergebied van Delfland liggen 15 officiële zwemwateren die vallen onder de 'beschermde wateren' van de KRW (figuur 5.3). De provincie wijst de zwemwateren aan en actualiseert de lijst jaarlijks.

In het zwemseizoen meet Delfland tweewekelijks de fysisch-chemische en bacteriologische kwaliteit van het zwemwater en houdt de hoeveelheid blauwalgen in de gaten. Zonodig onderzoekt Delfland het microcystinegehalte (gifstof uit blauwalgen) en de aanwezigheid van wormpjes die zwemmersjeuk veroorzaken.

De meeste zwemwateren voldoen het hele jaar aan de bacteriologische kwaliteitseisen, maar krijgen regelmatig te maken met overmatige groei van blauwalgen. Ook krijgen zwemmers in een enkele plas incidenteel te kampen met zwemmersjeuk. Zowel overmatige groei van blauwalgen als zwemmersjeuk zorgen voor gezondheidsproblemen bij zwemmers. Als deze problemen optreden stelt de provincie een tijdelijk zwemverbod in of geeft een negatief zwemadvies.

Figuur 5.3 geeft een beeld van de zwemwaterkwaliteit per locatie, gebaseerd op metingen in de afgelopen jaren.

5.5 Ambitie en strategie

5.5.1 Ambities

In 2015 heeft Delfland het volgende bereikt:

1. Het water is meetbaar schoner, het gebied is zichtbaar aantrekkelijker. Delfland heeft een flinke stap gezet richting een robuust en veerkrachtig watersysteem.
2. De belangrijkste barrières voor vismigratie zijn weggenomen, zowel binnen het watersysteem van Delfland als tussen het watersysteem van Delfland en rijkswater.
3. Delfland heeft zijn kennis van het watersysteem verdiept. Kennislacunes in de KRW-detailanalyse zijn opgevuld. Delfland weet hoe planten, dieren en verontreinigingen reageren op ingrepen in het watersysteem.

5.5.2 Strategische keuzes

KRW-waterlichamen, vismigratie en zwemwateren staan centraal

De waterkwaliteitsopgave in het beheergebied van Delfland is groot. Zo groot dat het niet realistisch is om alle waterkwaliteitsdoelen al in 2015 te willen bereiken. Dat komt aan de ene kant door praktische beperkingen (uitvoerbaarheid), aan de andere kant zijn de kosten gewoonweg te hoog. In de planperiode 2010-2015 richt Delfland zich nadrukkelijk op de KRW-waterlichamen, vismigratie en zwemwateren. Delfland voert de maatregelen uit, zoals die zijn afgesproken in het KRW-gebiedsproces en in Delflands visie op vismigratie. Ten behoeve van de niet-KRW-wateren neemt Delfland in principe geen nieuwe maatregelen, behalve bij prangende kwaliteitsproblemen. Al geplande maatregelen voert Delfland wel uit. Voor de niet-KRW-wateren werkt Delfland gebiedsgerichte ecologische doelen uit en een strategie om deze doelen te bereiken. Dit gebeurt in samenspraak met de provincie.

Gezien de grote inspanning die nodig is om in Delflands beheergebied te kunnen voldoen aan de KRW-doelen, gebruikt Delfland de ruimte die de KRW biedt om een deel van de KRW-maatregelen te faseren tot 2027. Dit is in lijn met de landelijke strategie in het Nationaal bestuursakkoord water (zie hoofdstuk 6).

In de planperiode 2010-2015 neemt Delfland alle maatregelen die redelijkerwijs haalbaar en betaalbaar zijn. Maatregelen die goedkoper kunnen worden uitgevoerd ná 2015, door ze te koppelen aan ruimtelijke ontwikkelingen, worden gefaseerd. Delfland kiest uitdrukkelijk voor een integrale, gebiedsgerichte en op samenwerking gerichte aanpak van de wateropgave. De mogelijkheden van het gebied en de waterpartners zijn bepalend voor het tempo van realisatie van de opgave.

Zonodig vraagt Delfland in 2021 doelverlaging aan als realisatie van de KRW-doelen leidt tot disproportionele kosten.

In de komende jaren continueert Delfland het KRW-gebiedsproces. Delfland monitort en evalueert de uitvoering van de maatregelen in het eerste Stroomgebiedbeheerplan en spreekt met de waterpartners en belanghebbenden doelen en maatregelen af voor het volgende Stroomgebiedbeheerplan (2016-2021). Bijlage B geeft een samenvatting van de KRW-informatie die Delfland heeft aangeleverd voor het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta 2010-2015: de begrenzing, status en huidige toestand van de waterlichamen, de waterkwaliteitsdoelen, het maatregelprogramma en een onderbouwing van de fasering van het doelbereik tot 2027.

Gerichte aanpak van verontreinigende stoffen

Bij de aanpak van verontreinigende stoffen hanteert Delfland de volgende uitgangspunten:

1. de waterkwaliteit mag niet verslechteren;
2. het rijksbeleid en het provinciaal beleid zijn de basis voor kwaliteitsverbetering;
3. in het kader van de KRW neemt Delfland maatregelen voor stikstof en fosfaat;
4. Delfland heeft speciale aandacht voor gewasbeschermingsmiddelen;
5. Delfland anticipeert op nieuwe probleemstoffen;
6. Delfland volgt de ontwikkeling van de verontreinigingsconcentraties in het oppervlaktewater en evalueert op basis hiervan de effectiviteit van het beleid.

Delfland focust in het KRW-maatregelpakket op stikstof en fosfaat en neemt daarnaast geen specifieke KRW-maatregelen voor de andere negen probleemstoffen. De reden hiervoor is dat er voor de andere stoffen:

- weinig aanvullende effectieve (regionale) instrumenten voorhanden zijn;
- (inter)nationaal beleid wordt ontwikkeld (Delfland volgt de doorwerking);
- kwaliteitsverbetering op zal treden door maatregelen voor stikstof en fosfaat;

Wel doet Delfland onderzoek naar de effectiviteit en haalbaarheid van mogelijke specifieke maatregelen.

Voor stikstof en fosfaat zet Delfland, samen met gemeenten en provincie, sterk in op het uitvoeren van de bestaande afspraken in de waterketen. Deze maatregelen zullen, in combinatie met het landelijke mestbeleid en het landelijke en provinciale glastuinbouwbeleid, de waterkwaliteit flink verbeteren. Desondanks voldoet het water in 2015 nog niet overal aan de kwaliteitsnormen. Om na 2015 de laatste stap te kunnen zetten om de doelen te bereiken, onderzoekt Delfland in de planperiode 2010-2015 de (kosten)effectiviteit van mogelijke aanvullende maatregelen.

Gedurende de hele WBP-planperiode volgt Delfland de ontwikkeling van de verontreinigingsconcentraties in het oppervlaktewater. Wanneer op basis hiervan wordt verwacht dat de kwaliteitsverbetering in 2015 onvoldoende is om (op termijn) aan de KRW-doelstellingen te voldoen, overweegt Delfland aanvullende maatregelen voor het volgende WBP (2016-2021). Ook toetst Delfland op basis van metingen of de waterkwaliteit voldoet aan het standstill-principe.

Gerichte aanpak van emissies door emissiebeheer

Sinds de invoering van de Wvo in 1970 is de waterkwaliteit in Delfland geleidelijk verbeterd. Nu alle bedrijfsmatige lozingsstromen zo veel mogelijk zijn gereguleerd, treedt er een stagnatie op in de verbetering van de (chemische) waterkwaliteit. Delfland zet daarom, naast vergunningverlening en handhaving, andere instrumenten in om emissies verder terug te dringen. Deze aanpak noemt Delfland 'emissiebeheer'.

In een emissiebeheersplan legt Delfland vast hoe het emissiebeheer de komende jaren wordt aangepakt. In dit plan staat de keuze van de instrumenten en wordt de inzet op, onder meer, beleidsvorming, beleidsbeïnvloeding, voorlichting en stimuleringsmaatregelen toegelicht.

In de periode 2010-2015 blijft Delfland actief meedenken bij de ontwikkeling van landelijk en regionaal beleid. Zo heeft Delfland, namens de Unie van Waterschappen, inbreng in het landelijk overleg Glastuinbouw en Milieu (GLAMI).

Ook wil Delfland door middel van voorlichting het waterkwaliteitsbewustzijn van burgers, bedrijven en andere overheden vergroten. Emissiereductie moet een vanzelfsprekend onderwerp zijn in gebiedsstudies en gebiedsontwikkelingen.

Delfland werkt samen met bedrijven en sectoren om emissies te beperken. Een goed voorbeeld hiervan is de samenwerking met de glastuinbouwsector. Samen onderzoeken Delfland en de sector de effectiviteit van emissiebeperkende maatregelen en samen werken de partijen aan wederzijdse bewustwording van elkaars mogelijkheden en problemen.

De regulerende en handhavende taak zet Delfland gericht in. Regulering en handhaving stemt Delfland uitdrukkelijk af op de meest prangende waterkwaliteitsproblemen en de eisen uit de KRW.

Kansen in de ruimtelijke ontwikkeling benutten

Om in de KRW-waterlichamen een goede ecologische kwaliteit te bereiken moet circa 90 hectare natuurvriendelijke oever (ca. 200 km) en 100 hectare vispaaiplaats worden aangelegd, goed verspreid over

de waterlichamen. Gezien de druk op de ruimte is volledige realisatie van deze KRW- inrichtingsopgave in 2015 niet realistisch. Dit zou, in KRW-termen, significante schade opleveren aan de gebruiksfuncties in het gebied. Delfland heeft daarom met gemeenten en de provincie een regionale KRW-realisatiestrategie vastgesteld die past bij het dichtbebouwde en intensief gebruikte gebied: de overheidspartijen realiseren de KRW-inrichtingsopgave op plekken waar ruimte is, of kan worden gemaakt, in de ontwikkeling van het gebied. Als er onoverkomelijke belemmeringen zijn (bebouwing, infrastructuur), pakken waterschap, provincie en gemeenten de inrichting alleen aan als het gebied om andere redenen toch al op de schop gaat.

Delfland koppelt de realisatie van de KRW-inrichtingsopgave zo veel mogelijk aan maatregelen om wateroverlast te voorkomen of waterkeringen te verstevigen.

Planten laten staan voor een betere waterkwaliteit

Delfland maait en schoont watergangen, zodat overtollig water snel en efficiënt kan worden afgevoerd. In een groot deel van het watersysteem is het belangrijk dat het maaien en schonen op tijd gebeurt. In een deel van het watersysteem echter is het misschien mogelijk om planten te laten staan, zonder dat dit zorgt voor een ontoelaatbare belemmering van de waterafvoer. Op die plekken kan Delfland, door het laten staan van planten, op een relatief goedkope en eenvoudige manier een deel van de KRW-doelstelling realiseren.

Delfland en de KRW

De Europese Kaderrichtlijn water (KRW) is sinds 2000 van kracht en stelt eisen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater: in 2015 moet het water een goede chemische en ecologische kwaliteit hebben. Uitloop tot 2027 is mogelijk, maar alleen als het realiseren van de KRW-doelen anders zou leiden tot disproportionele kosten.

De afgelopen jaren hebben Delfland, provincie Zuid-Holland, de gemeenten, stadsgewest Haaglanden en de maatschappelijke organisaties intensief samengewerkt aan de implementatie van de KRW. Deze samenwerking heeft geleid tot een realistisch en breed gedragen maatregelenprogramma, inclusief afspraken over de kostenverdeling. Dit alles is vastgelegd in een bestuursovereenkomst, die eind 2008 is getekend.

In de planperiode 2010-2015 zetten Delfland, provincie en gemeenten vooral in op het natuurvriendelijk inrichten van het watersysteem en het uitvoeren van de gemeentelijke rioleringsplannen. De partijen leggen ten minste 28 hectare natuurvriendelijke oever aan en 15 hectare vispaaiplaats. Ze maken 22 hectare boezemwatergang geschikt voor het aanleggen van plantrijke zones en acht kunstwerken vispasseerbaar.

In het totaal investeren provincie, gemeenten en Delfland circa 207 miljoen euro in de KRW. Hiervan neemt Delfland 82 miljoen euro voor zijn rekening. Daarnaast heeft Delfland een KRW-onderzoeksprogramma van 4 miljoen euro.

Het resultaat van deze inspanningen is duidelijk zichtbaar: het water is in 2015 meetbaar schoner en het gebied zichtbaar aantrekkelijker.

In de planperiode 2010-2015 toetst Delfland waar plantengroei mogelijk is binnen de geldende waterafvoernormen. Op basis van deze toetsing wordt in diezelfde periode het besluit genomen of en, zo ja, op welke trajecten natuurvriendelijk onderhoud mogelijk is. Op die plekken wordt er direct mee gestart.

Investeren in de belangrijkste zwemwaterlocaties

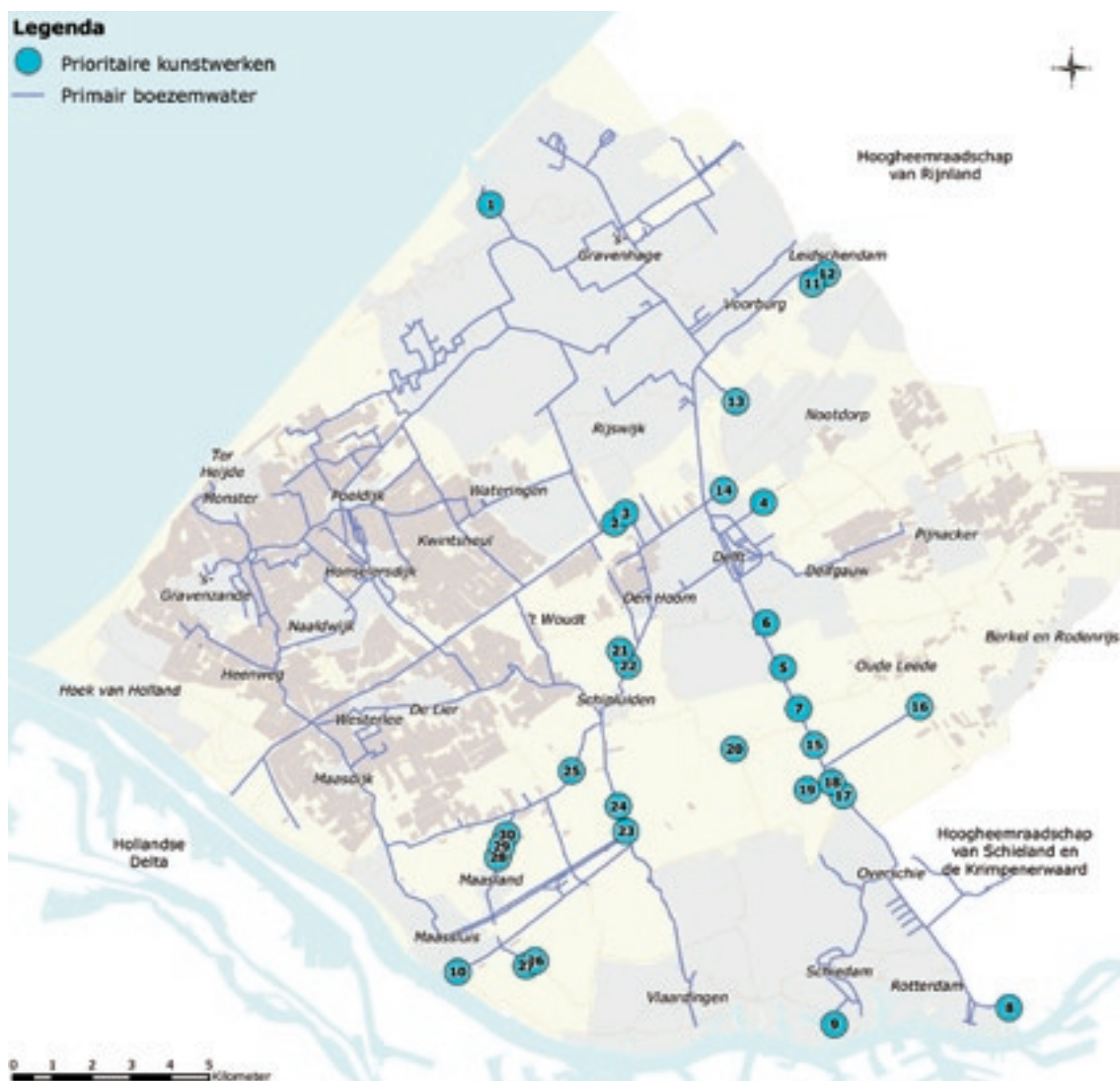
In 2015 voldoen alle zwemwaterlocaties in Delfland aan de Europese zwemwaterrichtlijn. Delfland investeert echter extra in die locaties die belangrijk zijn in de regionale recreatievoorziening. Dit zijn de plassen met veel bezoekers, vaak een horecagelegenheid en weinig andere zwemwaterlocaties in de buurt. De lat ligt ook hoog voor waterspeelplaatsen. Dit omdat de gezondheid van de belangrijkste doelgroep, kleine kinderen, kwetsbaar is.

Op de locaties Delftse Hout, Dobbeplass, Krabbeplass, Tubasingel, Tanthof en Korftlaan nemen Delfland

en de andere beheerders robuuste, structurele maatregelen om blauwalgenbloei te voorkomen, indien mogelijk en kosteneffectief. Het streven is dat het op deze locaties in 2015 nog slechts bij uitzondering nodig is om een tijdelijk zwemverbod in te stellen. Op de locaties Madestein en de Oranjeplas wordt slechts beperkt geïnvesteerd. Bij blauwalgenbloei stelt de provincie hier een tijdelijk zwemverbod in. Op de overige locaties overwegen Delfland en beheerders bij blauwalgenbloei effectgerichte maatregelen. Ook onderzoekt Delfland in de planperiode of structurele maatregelen tegen blauwalgenbloei op deze locaties kosteneffectief zijn.

Belangrijkste knelpunten vismigratie opheffen

Delfland streeft op de lange termijn naar vrije migratie van vis tussen polderwateren en de boezem, en tussen boezem en zee. Om vrije vismigratie mogelijk te maken wil Delfland kunstwerken (stuwen,

Figuur 5.4 De dertig belangrijkste vismigratieknelpunten

gemalen, sluizen) vrij passeerbaar maken voor vissen, mits dit effectief en haalbaar is. Bij de beoordeling van de effectiviteit kijkt Delfland of er achter de kunstwerken factoren aanwezig zijn die nadelige gevolgen hebben voor migrerende vissen en of de vismigratie nadelige effecten heeft op kwetsbare vissoorten of watersystemen achter het kunstwerk. Bij de beoordeling van de haalbaarheid kijkt Delfland naar technische en financiële aspecten en naar mogelijke strijdigheid met waterkwantiteits- of veiligheidsbelangen.

Delfland hanteert de volgende realisatiestrategie:

1. De dertig belangrijkste vismigratieknelpunten pakt Delfland met voorrang aan in de planperiode 2010-2015 (figuur 5.4).
2. Bij renovatie of nieuwbouw van kunstwerken worden kunstwerken zo veel mogelijk vispasseerbaar gemaakt, mits effectief en haalbaar. Kunstwerken worden ten minste visveilig gemaakt.

Onderzoek en innovatie voor waterkwaliteitsverbetering

In het beheergebied van Delfland is in 2015 nog niet al het water schoon en aantrekkelijk. Zelfs niet als alle partijen alle maatregelen nemen waarvan nu bekend is dat ze zinvol, uitvoerbaar en betaalbaar zijn. Delfland onderzoekt daarom hoe de waterkwaliteit nog verder verbeterd kan worden, zonder dat dit tot buitenproportionele kosten leidt. Dit onderzoeksprogramma is een belangrijke randvoorwaarde om het KRW-doelbereik te mogen faseren tot 2027.

5.6 Resultaat

De ambities (paragraaf 5.5.1) en de strategische keuzes (paragraaf 5.5.2) zijn in deze paragraaf vertaald in concrete doelstellingen voor de planperiode 2010-2015.

5.6.1 Schoon water en aantrekkelijk gebied

Ambitie: Het water is meetbaar schoner, het gebied is zichtbaar aantrekkelijker. Delfland heeft een flinke stap gezet naar een robuust en veerkrachtig watersysteem.

Beoogd resultaat:

- In 2015 voldoen de KRW-waterlichamen Zuidpolder van Delfgauw, Solleveld en Meijendel aan de KRW-doelstellingen.
- De waterlichamen Holierhoekse en Zouteveense Polder en Polder Berkel gaan twee kwaliteitsklassen vooruit.

- Waterlichaam Westboezem gaat één kwaliteitsklasse vooruit.
- In waterlichaam Oostboezem zijn de kansen in de ruimtelijke ontwikkeling maximaal benut voor het verbeteren van de ecologische kwaliteit.
- De zwemwateren voldoen in 2015 aan de EU-Zwemwaterrichtlijn.
- Voor de zwemwaterlocaties Delftse Hout, Dobbeplass, Krabbeplass, Tubasingel, Tanthof en Korftlaan, is het in 2015 nog slechts bij hoge uitzondering nodig om een tijdelijk zwemverbod in te stellen als gevolg van blauwalgenoverlast.
- De afgesproken maatregelen in de overige wateren zijn uitgevoerd.
- Het beleidsinstrumentarium voor waterkwaliteit is op orde.
- Delfland heeft het emissiebeheerplan uitgevoerd.
- Delfland heeft in een gebiedsproces met de waterpartners en belanghebbenden afspraken gemaakt over de doelen en maatregelen voor het volgende Stroomgebiedbeheerplan (2016-2021).

5.6.2 Vrije vismigratie

Ambitie: de belangrijkste barrières voor vismigratie zijn weggenomen, zowel binnen het watersysteem van Delfland als tussen het watersysteem van Delfland en rijkswater.

Beoogd resultaat:

- Delfland heeft de belangrijkste barrières voor vismigratie weggenomen door het uitvoeren van het maatregelprogramma, dat is gekoppeld aan Delflands Visie op vismigratie.

5.6.3 Kennisontwikkeling

Ambitie: Delfland heeft zijn kennis van het watersysteem verdiept. Kennislacunes in de KRW-detailanalyse zijn opgevuld. Delfland weet hoe planten, dieren en verontreinigingen reageren op ingrepen in het watersysteem.

Beoogd resultaat:

- Delfland heeft antwoord op alle onderzoeksvragen uit het KRW-onderzoeksprogramma. Dit programma is in 2007 opgesteld in overleg met provincie, gemeenten en andere partijen in het gebied.
- Het monitoringsprogramma waterkwaliteit is actueel en functioneel. Delfland monitort de waterkwaliteit conform de vereisten van de Europese en nationale wet- en regelgeving.

Investeren in schoon water betekent:

- 24 hectare natuurvriendelijke oever aanleggen;
- 15 hectare vispaaiplaats aanleggen;
- 22 hectare watergang geschikt maken voor ecologisch onderhoud;
- 8 vispassages aanleggen voor de KRW;
- 30 andere belangrijke vismigratieknelpunten oplossen;
- gemalen en stuwen vispasseerbaar maken bij renovatie of nieuwbouw;
- diverse maatregelen op 15 zwemwaterlocaties.

5.6.4 Wat verwachten wij van anderen

Delfland is niet in zijn eentje verantwoordelijk voor een goede waterkwaliteit. Om het water schoon te krijgen en aantrekkelijk te houden, is de inzet nodig van andere partijen. Delfland heeft zelf niet alle instrumenten in handen. We rekenen er daarom op dat ook gemeenten, provincie en zwemwaterbeheerders de maatregelen nemen die op hun werkkerrein liggen.

Rijk:

- effectief beleid maken op het gebied van diffuse bronnen;
- Europese wetten en regels tijdig en adequaat verankeren in Nederlands instrumentarium;
- planvormingsproces voor het tweede Stroomgebiedsbeheerplan adequaat plannen en organiseren.

Provincie:

- ruimtelijk instrumentarium verbeteren en inzetten voor de realisatie van de KRW-inrichtingsopgave;
- als opdrachtgever of initiatiefnemer van een ruimtelijke ontwikkeling: KRW-eisen zo goed mogelijk meenemen in ruimtelijke planvorming en gebiedsontwikkeling;
- initiatief nemen tot het uitwerken van gebiedsgerichte ecologische doelen voor de wateren die niet onder de KRW vallen;
- visie ontwikkelen op zoetwatervoorziening, in relatie tot externe verzilting.

Gemeenten:

- uitvoeren van bestaande afspraken in de afvalwaterketen;
- verbeteren en inzetten van ruimtelijk instrumentarium voor de realisatie van de KRW-inrichtingsopgave;
- als opdrachtgever of initiatiefnemer van een ruimtelijke ontwikkeling: KRW-eisen zo goed mogelijk meenemen in ruimtelijke planvorming en gebiedsontwikkeling.

Zwemwaterbeheerders:

- maatregelen uit het Voorkeurspakket zwemwateren uitvoeren. Dit pakket is in 2007 opgesteld met beheerders, provincie, gemeenten en maatschappelijke organisaties.

6 Voldoende water

**"Water in sloten en vaarten;
niet te veel en niet te weinig"**

Wat doet Delfland aan voldoende water?

Voldoende water gaat over een goede waterhuishouding. Door het watersysteem goed in te richten, te beheren en te onderhouden voorkomt Delfland het ontstaan van wateroverlast en zorgt Delfland voor de aanvoer van water als daar behoefte aan is. Klimaatverandering en verstedelijking plaatsen Delfland voor nieuwe uitdagingen bij het waterkwantiteitsbeheer. Er is daarom de komende jaren nog veel werk te doen.

Wat heeft Delfland gedaan in de periode 2006-2009?

In de periode 2006-2009 heeft Delfland hard gewerkt aan het verbeteren van waterberging en waterafvoer in polders en boezem. Dit is nodig om nu en in de toekomst extreme neerslag beter het hoofd te kunnen bieden. Delfland heeft gedegen onderzoek verricht naar de mogelijkheden om wateroverlast terug te dringen en is gestart met het uitvoeren van tientallen maatregelen in de boezem (programma ABC-Delfland). Zo is boezem-waterberging de Wollebrand vergroot, calamiteitenberging Woudse polder gerealiseerd en de aanleg van calamiteitenberging Hoekpolder afgerond. In het oog springende maatregelen zijn ook de verbreding van het Oranjekanaal met doorgang onder de Maasdijk en de capaciteitsvergroting van de gemalen P.H. Schoute in Scheveningen en Parksluizen in Rotterdam. In de polders van Delfland is gestart met het verbeteren van een groot aantal hydraulische knelpunten en is op een aantal locaties een deel van de waterbergingsopgave gerealiseerd. Delfland heeft daarmee in de afgelopen jaren weer een flinke stap gezet naar een robuust en veerkrachtig watersysteem.

Wat gaat Delfland doen in de periode 2010-2015?

In de periode 2010-2015 gaat Delfland door op de ingeslagen weg. Het watersysteem en het beheer en onderhoud worden verder verbeterd, zodat het beheergebied beter bestand is tegen extreem natte en extreem droge situaties en Delfland het reguliere beheer en onderhoud efficiënt kan uitvoeren.

Delfland geeft prioriteit aan het op orde brengen van de boezem, de hoofdader van het watersysteem. In 2015 voldoet de boezem aan alle eisen met betrekking tot het afvoeren en bergen van water. In alle polders zijn dan nagenoeg alle knelpunten in de waterafvoer opgelost en is ten minste 80% van de benodigde berging aanwezig. Waar zich kansen voordoen om de bergingsopgave helemaal te realiseren, bijvoorbeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen, zal Delfland deze aangrijpen.

De afgelopen jaren heeft Delfland veel geleerd over het uitvoeren van complexe projecten in het dichtbebouwde en intensief gebruikte beheergebied. Delfland kiest daarom nadrukkelijk voor een integrale, gebieds- en samenwerkingsgerichte aanpak van de wateropgave. Waar nodig gaat Delfland innovatief te werk.

Delfland investeert in de planperiode 352 miljoen euro in waterkwantiteit, een flinke inzet (66 miljoen) op beheer en onderhoud inbegrepen.

Een belangrijk onderwerp voor de komende jaren is het behouden van de zoetwatervoorziening.

Delfland investeert ook in (het ontwikkelen en beheren van) kennis. Dat is nodig om het watersysteem nog (kosten)effectiever te kunnen aansturen en om nog beter te kunnen inspelen op veranderende extremen in de weersomstandigheden, zowel in het reguliere beheer als bij calamiteiten.

6.1 Taakstelling

Delfland is belast met de (integrale) zorg voor het watersysteem in zijn beheergebied. Deze integrale zorg omvat het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, het beheer van de waterkeringen en het kwantiteitsbeheer van het grondwater.

Dit hoofdstuk gaat over het kwantiteitsbeheer van het oppervlaktewater: Delfland zorgt voor voldoende goed oppervlaktewater, voor peilhandhaving en doorspoeling. Ook zorgt Delfland voor bescherming tegen wateroverlast.

Met de komst van de Waterwet is Delfland nu ook grondwaterbeheerder. Het grondwaterbeheer wordt apart beschreven in hoofdstuk 9.

6.2 Ontwikkelingen en trends

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen en trends in het taakveld waterkwantiteit. De algemene ontwikkelingen en trends, die doorwerken op alle taakvelden en dus ook op het kwantiteitsbeheer, zijn beschreven in hoofdstuk 3. Daar vindt u onder andere informatie over klimaat, zoetwatervoorziening en veranderde wet- en regelgeving. Deze paragraaf gaat in op het nieuwe Nationaal bestuursakkoord water, de risicobenadering en het zoeken van oplossingen voor waterkwantiteitsproblemen in grondgebruik en gebiedsinrichting, in plaats van in het watersysteem.

Een nieuw Nationaal bestuursakkoord water

In 2008 is het Nationaal bestuursakkoord water (NBW) uit 2003 geactualiseerd. In het NBW-actueel hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de wateropgave opnieuw geformuleerd en afgesproken hoe ze het watersysteem op orde brengen en houden. In het NBW-actueel is duidelijker dan voorheen beschreven wat 'op orde' is en hoe de partijen omgaan met klimaatscenario's. Ook geeft het vernieuwde akkoord aan hoe regionale overheden komen tot gebiedsnormen voor regionale wateroverlast en geeft het handvatten voor watertekortsituaties.

Verder stelt het NBW-Actueel dat de partijen bij het aanpakken van de wateroverlastopgave ook de waterkwaliteitsopgave moeten meenemen.

De doelen in het NBW-actueel zijn op hoofdlijnen in overeenstemming met het bestaande beleid van Delfland. De genoemde termijnen zijn echter niet altijd realistisch in het dichtbebouwde en intensief gebruikte beheergebied van Delfland. Gelukkig biedt het NBW

ruimte om flexibel met de termijnen om te gaan. Zo kan de realisatie van de wateroverlastopgave worden gefaseerd tot 2027 als maatregelen efficiënter en goedkoper kunnen worden uitgevoerd door ze te koppelen aan projecten na 2015 en er geen dringende noodzaak is om ze voor 2015 uit te voeren. Hoe Delfland omgaat met de termijnen in het NBW-actueel staat in paragraaf 6.5.2 van dit hoofdstuk.

Risicobenadering en acceptatie van wateroverlast en -schaarste

De risicobenadering wordt steeds meer gebruikt als sturend middel voor beleidsafweging en prioritering. De kern is dat wordt uitgegaan van de omvang van de mogelijke schade. Er wordt dus niet alleen gekeken wat de kans op te veel of te weinig water is, maar vooral welke gevolgen wateroverlast of watertekort heeft voor een gebied.

Van oplossingen in het watersysteem naar oplossingen in het gebied

Delfland heeft de afgelopen jaren, samen met de gebiedspartners, intensief gezocht naar oplossingen voor de water(overlast)opgave. Daarbij bleek dat geijkte oplossingen in het watersysteem niet altijd mogelijk of afdoende zijn. De wateropgaven in Delfland vragen om ruimte en juist die is hier schaars. Door de geplande stedelijke verdichting zal de ruimte alleen nog maar verder afnemen.

Oplossingen worden daarom niet alleen meer gezocht in het watersysteem, maar nadrukkelijk ook in de inrichting van het gebied.

Water moet daarom een prominentere plaats krijgen in de ruimtelijke ontwikkeling en eerder en steviger in de ruimtelijke planvorming worden meegenomen. Dit helpt om calamiteiten te voorkomen en mogelijke schade bij wateroverlast of watertekort te minimaliseren.

Een andere benadering vraagt om een andere manier van samenwerken: een intensievere afstemming tussen Delfland en de gebiedspartijen en meer inbreng van Delfland in het voortraject van integrale gebiedsontwikkelingen.

6.3 Doelstellingen

Delfland zorgt voor voldoende water van voldoende kwaliteit om het oppervlaktewaterpeil te handhaven. Het beoogde oppervlaktewaterpeil heeft Delfland vastgelegd in peilbesluiten. Regels met betrekking tot de inrichting en het onderhoud van de watergangen volgen uit Delflands legger, keur, beleidsnota's en beleidsregels (zie bijlage C en D). Normen met betrekking tot wateroverlast heeft de

Figuur 6.1 De waterbergingsopgave in de polders

provincie vastgelegd in een provinciale verordening. In het NBW-actueel is afgesproken dat het watersysteem in 2015 aan deze normen voldoet. Fasering is mogelijk, maar alleen als realisatie van de opgave niet urgent is en de benodigde maatregelen goedkoper na 2015 kunnen worden uitgevoerd, door ze te koppelen aan andere projecten. Delfland heeft in het programma ABC-Delfland eigen wateroverlastnormen ontwikkeld, die goed aansluiten bij de NBW-normen. In het NBW-actueel is verder afgesproken dat de verdroging niet mag verergeren en dat maatregelen voor het oplossen van watertekort in TOP-gebieden in 2015 moeten zijn gerealiseerd.

6.4 Actuele situatie

Wateroverlast

Delfland heeft het watersysteem getoetst aan de normen voor wateroverlast. Uit deze toetsing blijkt

dat het watersysteem op veel plaatsen onvoldoende in staat is om extreme hoeveelheden neerslag vast te houden, te bergen of af te voeren. Daarnaast blijken er knelpunten te zitten in het systeem, die het reguliere beheer bemoeilijken. Daarom heeft Delfland, samen met de belanghebbende gebiedspartijen, een maatregelprogramma opgesteld om te zorgen dat het systeem goed functioneert in reguliere én extreme situaties.

In zogenaamde watergebiedsstudies voert Delfland integrale en gebiedsgerichte toetsingen van het watersysteem uit. In de watergebiedsstudies (zie hoofdstuk 11) wordt de wateroverlastopgave verder uitgewerkt en gespecificeerd.

Opgave in de boezem

Het op orde brengen van het boezemsysteem heeft de afgelopen jaren prioriteit gekregen. Boezemkanalen zijn verbreed, gemalen zijn vergroot en er is extra waterbergingscapaciteit tot stand gebracht.

Figuur 6.2 TOP-gebieden

Het boezemsysteem voldoet inmiddels dan ook bijna aan de wateroverlastnormen. Er resten nog enkele verbredings-, bergings- en doorverbindingsmaatregelen, waarvan de meeste al in voorbereiding of in uitvoering zijn. De maatregelen zorgen voor een betere afvoer van water uit het boezemland en voor het opvangen van piekwaterstanden. Ze dragen bij aan de robuustheid van het boezemsysteem.

Opgave in de polders

Ook in de polders heeft Delfland al de nodige maatregelen afgerond, in voorbereiding of in uitvoering. Andere maatregelen wachten nog op uitwerking en uitvoering. Er moet nog een aanzienlijk tekort aan waterbergingscapaciteit worden opgelost (figuur 6.1):

- Westland circa 450.000 m³
- Midden-Delfland circa 175.000 m³

- Oostland circa 400.000 m³
- Haagland circa 325.000 m³
- Waterweggemeenten circa 150.000 m³

Watertekort

Er is sprake van watertekort als Delfland niet in staat is om voldoende water van voldoende kwaliteit aan te voeren om het oppervlaktewaterpeil te handhaven. Watertekort kan dus zowel een kwantiteits- als een kwaliteitsprobleem zijn.

In de huidige situatie is Delfland over het algemeen goed in staat om overal voldoende water aan te voeren om het peil te handhaven en kwaliteitsproblemen te voorkomen. Soms is daarvoor water nodig van buiten het beheergebied. Zo gebruikt Delfland 's zomers water uit het Brielse Meer. In droge zomers voert Delfland daarnaast ook water aan uit Rijnland.

De ervaring leert dat tijdens langdurige droogteperiodes de zoutconcentratie in het oppervlaktewater aan de zuidrand van het beheergebied oploopt. Delfland is dan niet meer in staat om overal de provinciale richtwaarde te handhaven.

Een belangrijk knelpunt is zoutindringing op de Schie, vanuit de Nieuwe Waterweg, als gevolg van schutten bij Parksluizen.

In tijden van extreme droogte is de landelijke verdringingsreeks van kracht. De verdringingsreeks regelt de verdeling van water op landelijk niveau.

De provincie Zuid-Holland heeft in het beheergebied van Delfland drie zogeheten TOP-gebieden aangewezen: het Staelduinse Bos, de Kapittelduinen en de Vlaardingse Vlietlanden (figuur 6.2). Dit zijn gebieden met een problematisch watertekort, waar structurele maatregelen nodig zijn om verdroging tegen te gaan. Voor de Vlaardingse Vlietlanden heeft Delfland een passend maatregelenpakket opgesteld. De uitvoering ervan is gestart. Voor de andere twee TOP-gebieden stelt de provincie maatregelen op bij het uitwerken van de Natura2000 beheerplannen.

Regulier peilbeheer

Delfland is over het algemeen prima in staat om het vastgestelde oppervlaktewaterpeil te handhaven. Daarvoor is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het verbreden van kanalen en het vergroten van gemalen. Ook heeft Delfland een flinke stap gezet in het verder automatiseren van de aansturing van peilregulerende kunstwerken en de registratie van peilen. Voor de inzet van de peilregulerende werken zijn protocollen ontwikkeld. Deze protocollen zorgen voor een afgewogen en eenduidige aansturing van kunstwerken in situaties met grote neerslag.

Om het water op peil te houden is het niet alleen belangrijk dat kanalen breed genoeg zijn en de kunstwerken op hun functie berekend, maar ook dat het watersysteem en de kunstwerken goed worden onderhouden. In Delfland is dit in orde. Er is geen baggerachterstand en het krozen en zuiveren gebeurt volgens de daarvoor vastgestelde richtlijnen. Delfland heeft in 2007 de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen ondertekend en is inmiddels een aardig eind op weg met het in de praktijk brengen ervan.

Delfland heeft ook de nodige aandacht voor onderhoud door derden. Delfland schouwt de watergangen die in beheer zijn bij derden, op basis van de legger en de keur. In de praktijk blijkt het soms lastig te zijn om goed onderhoud door externe partijen te waarborgen. Achterstallig onderhoud leidt vaak tot complexe en tijdrovende procedures, waarvoor uit

veiligheidsoverwegingen vaak geen tijd is. Het is dan effectiever als Delfland zelf actie onderneemt.

In de afgelopen jaren heeft Delfland ook de kwaliteit verbeterd van de beleidsinstrumenten die nodig zijn voor het dagelijkse beheer. Zo zijn diverse peilbesluiten herzien, waaronder het peilbesluit voor de boezem, en is de legger oppervlaktewateren in 2009 herzien. De achterstanden die Delfland had op het gebied van peilbesluiten zijn ingelopen. Delfland heeft nu 66 actuele peilbesluiten en voor de 13 herpolderingsgebieden wordt aan een actueel peilbesluit gewerkt.

Delfland heeft in de afgelopen jaren het beheerregister aangevuld en digitaal beschikbaar gemaakt.

6.5 Voldoende water: ambitie en strategie

6.5.1 Ambities

In 2015 heeft Delfland het volgende bereikt:

1. Delfland is goed in staat om het watersysteem te voorzien van voldoende water van voldoende kwaliteit, om oppervlaktewaterpeilen te handhaven. Het watersysteem is beter bestand tegen extreem natte en extreem droge situaties. Hiermee is het watersysteem robuuster en veerkrachtiger geworden.
2. Delfland heeft zijn kennis van de werking van het watersysteem onder gewone omstandigheden én bij extreem nat of droog weer verdiept. Hierdoor kan Delfland het watersysteem effectiever aansturen om wateroverlast of watertekort te voorkomen. Er is meer inzicht hoe Delfland kan inspelen op veranderende extremen en calamiteiten het hoofd kan bieden.

6.5.2 Strategische keuzes

Doelen afstemmen op de mogelijkheden van het gebied

In het NBW-actueel hebben de waterpartners zich ten doel gesteld om het watersysteem in 2015 op orde te hebben en het daarna op orde te houden: problemen met wateroverlast worden opgelost en watertekort wordt zo veel mogelijk voorkomen.

De voorbije jaren heeft Delfland complexe projecten uitgevoerd in het dichtbebouwde en intensief gebruikte beheergebied. De ervaring leert dat een integrale, gebieds- en samenwerkingsgerichte aanpak van de wateropgave werkt. Daarom kiest Delfland daar uitdrukkelijk voor.

Omdat de opgave groot is en het gebied complex, is het niet realistisch om te verwachten dat de NBW-doelen al in 2015 overal bereikt zijn. Enerzijds zijn er praktische beperkingen (uitvoerbaarheid en aansluiten bij tijdstrajecten van de reconstructie van de glastuinbouw en de renovatie in de woningbouw), anderzijds zijn de kosten gewoonweg te hoog. Dit is terug te voeren op het karakter van het beheergebied. Door de dichte bebouwing en het intensieve gebruik is de ruimte beperkt. Maatregelen zijn daarom duur en processen complex. Het is dus nodig om een deel van de maatregelen te spreiden in de tijd. Gezien de gevolgen van mogelijke wateroverlast vindt Delfland fasering tot uiterlijk 2021 acceptabel. 2021 is het laatste jaar van de planperiode van het volgende waterbeheerplan.

Delfland werkt de komende jaren onverminderd door aan de gestelde doelen. Natuurlijk krijgen de meest prangende knelpunten voorrang en benut Delfland de kansen die zich voordoen, bijvoorbeeld in de ruimtelijke ontwikkeling. Als de schop toch in de grond gaat, zet Delfland zich in om de wateropgave in zijn geheel en integraal in te passen. De keuzes die Delfland maakt bij de prioritering van werkzaamheden in de planperiode 2010-2015 worden hieronder toegelicht.

Kennisontwikkeling blijft belangrijk

Bij het opstellen van maatregelen om het watersysteem verder te verbeteren maakt Delfland gebruik van uitgebreide analyses van het gebied, op basis van de actuele kennis en informatie. In de komende jaren wil Delfland blijven inzetten op kennisontwikkeling, om knelpunten op tijd te signaleren, nieuwe praktische oplossingen te vinden, en om beleidsbeslissingen ook in de toekomst goed te kunnen onderbouwen. Het gaat immers om beslissingen over veel grote projecten, waarmee veel geld is gemoeid. In de planperiode 2010-2015 wil Delfland meer kennis opdoen over de sturingsmogelijkheden in het watersysteem, de kans op wateroverlast of watertekort en de interactie met de waterketen. Ook over de (sociaal-economische) gevolgen van wateroverlast of -tekort wil Delfland meer te weten komen. Met kennis over zowel kansen als gevolgen is Delfland beter in staat om een risico-inschatting te maken in watergebiedsstudies. Immers: risico = kans x gevolg. Een goede inschatting van de risico's maakt dat Delfland beter onderbouwd kan beslissen over de prioritering van maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en watertekort en adequater kan optreden bij calamiteiten.

Strategische keuzes wateroverlast

Boezem op orde

Het verbeteren van het Delflandse boezemsysteem heeft in de planperiode hoge prioriteit. In 2015 zijn er dan ook geen knelpunten meer in de waterafvoer en is er voldoende bergingscapaciteit. Delfland kiest hiervoor, omdat de boezem essentieel is voor wateraanvoer en -afvoer in het hele beheergebied. De boezem moet robuust zijn en onder alle omstandigheden goed functioneren.

In polders is ten minste 80 % van de benodigde berging aanwezig

In de polders ligt het grootste en meest complexe deel van de wateroverlastopgave: daar is een fors tekort aan waterberging. In de planperiode 2010-2015 zorgt Delfland ervoor dat in de polders ten minste 80 procent van de benodigde berging (zie kader) aanwezig is.

Daarbovenop grijpt Delfland kansen in ruimtelijke ontwikkelingen aan om in een flink aantal polders nog een stap boven die 80 procent te komen. De resterende bergingsopgave realiseert Delfland na 2015. De ambitie is om de waterbergingsopgave uiterlijk in 2021 helemaal te hebben gerealiseerd. Hierover maakt Delfland met gemeenten concrete afspraken.

Benodigde berging

De totale hoeveelheid waterbergingscapaciteit die nodig is om te kunnen voldoen aan de normen voor wateroverlast.

Benodigde berging = aanwezige waterbergingscapaciteit + bergingstekort

Om kosten te besparen koppelt Delfland zoveel mogelijk maatregelen aan ruimtelijke processen, zowel in trajecten die al lopen als bij nieuwe ontwikkelingen.

Behalve de bergingsopgave, is er in de polders ook nog een aantal knelpunten in de waterafvoer. Deze knelpunten lost Delfland nagenoeg allemaal op in de planperiode 2010-2015.

Voorkeur voor berging in open water, ruimte voor alternatieven

Een robuust en veerkrachtig watersysteem heeft ruimte nodig. Delfland wil daarom het grootste deel van de benodigde waterberging aanleggen als open water. Dit levert ook ruimte voor waterkwaliteit en ecologie. Open water geeft zo een impuls aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Delfland en het NBW-actueel

Het NBW-actueel heeft tot doel om het watersysteem in 2015 op orde te hebben en het daarna op orde te houden. In tegenstelling tot het NBW uit 2003, gaat het nieuwe NBW niet alleen over waterkwantiteit, maar ook over waterkwaliteit. Het gaat dus over het oplossen van wateroverlast en watertekort, maar ook over het halen van doelen voor de KRW.

De wateropgave is uitgebreid beschreven in de hoofdstukken 5 (KRW) en 6 (wateroverlast en watertekort). Daar staat in detail wat Delfland tot 2015 gaat doen aan het NBW en hoe ver Delfland daarmee gaat komen.

In het kort: Delfland zet zich in de planperiode 2010-2015 volop in om de doelen van het NBW-actueel te halen. In het totaal wordt daarin 368 miljoen euro geïnvesteerd, 286 miljoen euro in wateroverlast en watertekort en 82 miljoen euro in de KRW.

De grootste kwaliteits- en kwantiteitsproblemen zijn daarmee opgelost in 2015. Er blijft echter nog

een deel van de NBW-opgave over. Dat deel realiseert Delfland in de planperiode 2016-2021 (wateroverlast en KRW), of zelfs in de planperiode 2022-2027 (KRW).

Delfland faseert een deel van de opgave vanwege de complexiteit van het gebied, de hoge kosten en de totale omvang van de opgave. Het is gewoonweg te duur en praktisch onuitvoerbaar om voor 2016 alle maatregelen te nemen die nodig zijn om het hele beheergebied van Delfland op orde te brengen. Het tempo wordt daarom aangepast aan het karakter en de mogelijkheden van en de kansen in het gebied. Om de doelmatigheid te vergroten voert Delfland maatregelen tegen wateroverlast, watertekort en waterkwaliteitsproblemen zoveel mogelijk integraal uit, in afstemming met de partners in het gebied. Ook legt Delfland, waar mogelijk, dwarsverbanden tussen de NBW-maatregelen en kadverbeteringsprojecten.

Rapportage en communicatie over de voortgang gebeurt via de NBW-beleidsmonitor.

Het vinden van ruimte voor water is niet altijd eenvoudig in het intensief gebruikte beheergebied van Delfland. Op sommige plaatsen is het niet mogelijk om berging op de traditionele manier kosteneffectief te realiseren. Daar zijn andere oplossingen nodig, zowel in technische als in bestuurlijke zin. Op die locaties staat Delfland open voor alternatieven.

Alternatieven en nieuwe oplossingen kunnen ook buiten het watersysteem zelf gevonden worden. Denk aan het vasthouden van hemelwater of het ophogen van gebieden. In de afgelopen jaren zijn de waterpartners in het beheergebied van Delfland al begonnen met het ontwikkelen van nieuwe oplossingen, bijvoorbeeld in de 'proeftuinen' onder de vlag van het Waterkader Haaglanden. Daarin is onder andere gekeken naar kelders onder kassen, blauwe diensten en het combineren van woningbouw met waterberging. In de planperiode 2010-2015 vertaalt Delfland de resultaten uit de 'proeftuinen' naar de rest van het gebied.

Er is dus een gebiedsbrede aanpak nodig om wateroverlast het hoofd te bieden. Delfland zal daarom de gebiedsinrichting nadrukkelijk onder de aandacht brengen bij de partners.

Strategische keuzes watertekort

Watervoorziening afgestemd op grondgebruik

Delfland zet zich in om incidentele en structurele watertekorten te voorkomen en mogelijke gevolgen voor gebruikers zo veel mogelijk te beperken. Daarbij streeft Delfland naar een adequate watervoorziening, die de functies in het gebied zo goed mogelijk ondersteunt en versterkt. Kosteneffectiviteit is een belangrijk criterium bij het afwegen van maatregelen. Zoals afgesproken in de landelijke verdringsreeks, heeft peilhandhaving voor veiligheid de hoogste prioriteit. Daarom handhaaft Delfland het oppervlaktewaterpeil in principe binnen de gestelde marges. Waar mogelijk kiest Delfland voor flexibel peil.

Bij het opstellen van peilbesluiten houdt Delfland ook rekening met de gewenste grondwaterstand. Hiervoor gebruikt Delfland de zogenaamde GGOR-methode (Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime). Deze methode maakt inzichtelijk welke effecten het oppervlaktewaterpeil heeft op het landgebruik. De peilbeheervariant die de functies het beste bedient is het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime. Het toepassen van de GGOR-methode zorgt voor oppervlaktewaterpeilen waarmee zowel wateroverschotten als watertekorten in de bodem zo veel mogelijk worden voorkomen.

Zoet water is het uitgangspunt

Delfland streeft naar zoet oppervlaktewater dat overal voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen. Daarom zet Delfland in op het behoud van de huidige zoetwatervoorziening, met inbegrip van de aanvoermogelijkheden vanuit Rijnland en het Brielse Meer. De waterakkoorden hierover houdt Delfland actueel.

De zoetwatervoorziening van Delfland staat uitgebreid beschreven in het kader hieronder: Delfland en zoetwatervoorziening.

Geen onomkeerbare schade door verdroging

Delfland voorkomt in zijn beheergebied onomkeerbare schade door verdroging. Daarom weegt Delfland verdroging mee bij het opstellen van peilbesluiten, eigen plannen en plannen van derden. Voor het TOP-gebied Vlaardingse Vlietlanden neemt Delfland structurele maatregelen om verdroging tegen te gaan. Voor de TOP-gebieden Staelduinse

Bos en Kapittelduinen maakt Delfland afspraken met de provincie over planvorming en eventuele maatregelen, in het kader van de Natura2000 beheerplannen.

Strategische keuzes dagelijks beheer

Beheer en onderhoud op peil

Beheer en onderhoud zijn belangrijke pijlers van het waterbeheer. Kanalen kunnen nog zo breed zijn en gemalen nog zo groot, als ze niet goed worden bediend, beheerd en onderhouden leidt dit onherroepelijk tot wateroverlast of problemen met de watervoorziening.

Delfland zorgt er dan ook voor dat alle watergangen en kunstwerken naar behoren blijven functioneren. Dit wordt bereikt door modern beheer en een geautomatiseerd plannings- en onderhoudsprogramma, in combinatie met efficiënte en effectieve vergunningverlening en handhaving. Delfland

Delfland en zoetwatervoorziening

De zorg voor een goede watervoorziening is een van de kerntaken van Delfland. Delfland ziet gedurende het hele jaar toe op het waterpeil, de waterkwaliteit en de veiligheid van waterkeringen. In de zomer betekent dit onder andere het aanvoeren van voldoende water om het water op peil te houden en watergangen door te spoelen.

Tot eind 19de eeuw kon Delfland nog overal langs de zuidrand van het gebied direct zoet water inlaten vanuit de Nieuwe Waterweg. Met het verdiepen van de Nieuwe Waterweg voor de scheepvaart kwam het zoute zeewater echter steeds verder landinwaarts en moesten steeds meer inlaatpunten worden gesloten. In 1965 sloot Delfland het laatste, meest stroomopwaarts gelegen, innamepunt. Er was toen echter al een alternatieve aanvoerroute, want sinds 1953 kan Delfland bij Leidschendam water inlaten vanuit Rijnland. Sinds 1988 is het ook mogelijk om via een 4 km lange pijpleiding water aan te voeren vanuit het Brielse Meer, dat gelegen is bij Voorne-Putten, in het beheergebied van waterschap Hollandsche Delta. Deze leiding is de belangrijkste toevoer voor Delfland geworden.

Het water van het Brielse Meer is gedeeltelijk afkomstig uit het Haringvliet en de verwachting is dat het zoute zeewater als gevolg van klimaatverandering ook daar in de toekomst verder landinwaarts komt. Dit komt door een combinatie van een afnemende

rivierafvoer en een stijgende zeespiegel. Desondanks zal Delfland nog tot ver in deze eeuw gebruik kunnen blijven maken van het Brielse Meer. Klimaatverandering vormt dan ook geen aanleiding om op korte termijn de huidige zoetwatervoorziening aan te passen.

Er spelen echter ook andere ontwikkelingen die de aanvoer van zoet water uit het Brielse Meer kunnen beïnvloeden. Zo spreekt het Nationaal waterplan over het herstellen van de estuariene dynamiek in de zuidwestelijke delta. Delfland is van mening dat er een overkoepelend, integraal plan moet komen voor de zoetwatervoorziening van heel Zuid-West Nederland en werkt hier graag aan mee door het inbrengen van gebiedskennis. Delfland hecht er aan dat bij de planvorming een breed scala aan oplossingen in hun volle potentie wordt gezien, zoals het verondiepen of afsluiten van de Nieuwe Waterweg en het verplaatsen van functies. Op deze manier ontstaat een evenwichtig plan voor een veilige en leefbare Delta, ook op de lange termijn.

De droge zomer van 2003 heeft uitgewezen dat de huidige aanvoermogelijkheden volstaan om het peil in het gebied te handhaven en de waterkwaliteit goed te houden. Vanwege de afhankelijkheid van de aanvoer uit het Brielse Meer is zoetwatervoorziening in de toekomst echter geen garantie. Door klimaatverandering en eventuele veranderingen in de delta kunnen perioden met watertekorten in de toekomst vaker voorkomen.

investeert jaarlijks 10 tot 15 miljoen euro in baggeren, groot onderhoud van watergangen en kunstwerken en in automatisering.

Om het watersysteem optimaal te kunnen beheren, gaat Delfland de komende planperiode verder met automatiseren. In totaal worden circa 200 peilregulerende kunstwerken op afstand bestuurbaar. Zo kan Delfland deze kunstwerken, ook bij calamiteiten, op afstand laten functioneren volgens vooraf vastgestelde scenario's. Daarnaast wordt de peilregistratie geautomatiseerd. Dit geeft beter inzicht in het peilverloop per afvoergebied, waarmee de beheersing van het watersysteem verder wordt geoptimaliseerd.

Het onderhoud van de primaire watergangen en kunstwerken die cruciaal zijn voor het functioneren van het watersysteem, voert Delfland zelf uit. Voor de peilregulerende kunstwerken is er een adequaat onderhoudsprogramma, dat cyclisch wordt geactualiseerd.

Onderhoud van de watergangen geschiedt volgens legger, keur en beleidsregels. Bij de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden voldoet Delfland aan de Gedragscode Flora- en faunawet.

Waar dat mogelijk en zinvol is voert Delfland een op de KRW afgestemd onderhoudsregime in en past daarvoor de inrichting van het watersysteem aan. Zo kan het onderhoud bijdragen aan het kosteneffectief bereiken van de KRW-doelen. Uiteraard staan daarbij de robuustheid van het systeem en de geldende waterafvoernormen voorop.

Het onderhoud in het secundaire systeem is een verantwoordelijkheid van de aangelanden. De afgelopen jaren is, onder meer bij calamiteiten, gebleken dat het onderhoud door derden over het algemeen wél wordt uitgevoerd, maar dat er lokaal sprake is van achterstallig onderhoud. Dit zorgt voor problemen met de waterafvoer.

In de planperiode 2010-2015 onderzoekt Delfland hoe het onderhoudsniveau van het secundaire systeem structureel kan worden verbeterd. Delfland zal ofwel intensiever gaan handhaven, ofwel het onderhoud in het secundaire systeem (deels) zelf ter hand nemen. Een combinatie is ook mogelijk.

Om het onderhoud verder te verbeteren, gaat Delfland samen met de gebiedspartners gebiedsvisies voor onderhoud opstellen. Nieuwe samenwerkingsvormen kunnen het onderhoud efficiënter maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan groen-blauwe diensten en aan samenwerkingsovereenkomsten met gemeenten.

Delfland houdt het beleidsinstrumentarium voor goed beheer en onderhoud actueel. Door monitoring en evaluatie is er doorlopend aandacht voor de actualiteit van beleidsnota's, beleidsregels, peilbesluiten, waterakkoorden, legger en beheerregister. Diverse ontwikkelingen, zoals het herpolderen (onder waterschapsbeheer brengen) van gebieden, vertaalt Delfland in de instrumenten. Delfland heeft alle peilvergunningen op orde.

Bij het monitoren en evalueren van het beleid en het beleidsinstrumentarium besteedt Delfland speciale aandacht aan onderhouds- en beheeraspecten. Het waterschap gaat daarbij na of het onderhoudswerkzaamheden in het secundaire systeem niet beter en goedkoper zelf kan doen.

Het huidige baggerprogramma gaat Delfland evalueren en aanpassen, zodat het voldoet aan het nieuwe Besluit bodemkwaliteit en de Gedragscode Flora- en faunawet. Ook het verder verbeteren van de samenwerking met andere partijen, zoals de gemeenten, zal onderdeel zijn van de aanpassing.

6.6 Resultaat

De ambities in paragraaf 6.5.1 en de strategische keuzes in paragraaf 6.5.2 zijn in deze paragraaf vertaald in concrete doelstellingen voor de planperiode 2010-2015.

6.6.1 Robuust en veerkrachtig watersysteem

Ambitie: Delfland is goed in staat om het watersysteem te voorzien van voldoende water van voldoende kwaliteit, om oppervlaktewaterpeilen te handhaven. Het watersysteem is beter bestand tegen extreem natte en extreem droge situaties. Hiermee is het watersysteem robuuster en veerkrachtiger geworden.

Beoogd resultaat wateroverlast:

- De boezem is op orde. Alle watergangen en kunstwerken functioneren naar behoren.
- In alle polders is ten minste 80% van de benodigde berging aanwezig en kansen om de bergingsopgave helemaal te realiseren heeft Delfland benut.
- De hydraulische knelpunten in alle polders zijn nagenoeg allemaal opgelost.

Beoogd resultaat watertekort:

- Delfland zet zich in voor een goede zoetwatervoorziening voor het beheergebied, ook op de lange termijn.
- Er zijn goede afspraken over de verdeling van

zoet water.

- Delfland zet diverse instrumenten in, zoals watergebiedsstudies en de watertoets, om onomkeerbare schade door verdroging te voorkomen.
- Delfland heeft structurele maatregelen genomen of een bijdrage geleverd om verdroging van de TOP-gebieden tegen te gaan.

Beoogd resultaat regulier beheer:

- Delfland stelt binnen de watergebiedsstudies peilbesluiten op volgens de GGOR-methode.
- Peilbesluiten zijn actueel en peilen worden volgens peilbesluit gehandhaafd;
- Peilvergunningen zijn op orde.
- de 1100 km primaire watergangen met de daarin gelegen kunstwerken functioneren naar behoren.
- de 3300 km secundaire watergangen en de daarin gelegen kunstwerken verkeren in goede staat. Hiervoor is gezorgd door schouw en handhaving.
- Geautomatiseerd planning- en onderhoudssysteem voor watergangen is geïmplementeerd.

Beoogd resultaat overig:

- De beleidscyclus is sluitend. Beleid en beheer-instrumentarium zijn actueel en worden regelmatig geactualiseerd. Beleid wordt gemonitord en geëvalueerd.
- Het hele watersysteem is in watergebiedsstudies integraal getoetst aan de normen voor overlast, droogte en gemiddelde omstandigheden, waarbij rekening is gehouden met de meest actuele klimaatinzichten (cyclisch proces, continue activiteit).
- Op basis van de toetsing heeft Delfland afspraken gemaakt met waterpartners en belanghebbenden over de aanpak van de wateropgave.
- Delfland heeft een loket voor aanvragen rondom alternatieve/innovatieve technieken.

6.6.2 Kennisontwikkeling

Ambitie: Delfland heeft zijn kennis van de werking van het watersysteem onder gewone omstandigheden én bij extreem nat of droog weer verdiept. Hierdoor kan Delfland het watersysteem effectiever aansturen om wateroverlast of watertekort te voorkomen. Er is meer inzicht hoe Delfland kan inspelen op veranderende extremen en calamiteiten het hoofd kan bieden.

Beoogd resultaat:

- In 2015 is voor de boezem onderzoek gedaan naar de reactie van het watersysteem op extremen. Hieruit zijn integrale sturingsregels afgeleid voor wateroverlastsituaties, watertekortsituaties en (andere) calamiteiten.
- De kennis over de werking van het watersysteem

in tijden van watertekort is toegenomen. Op basis hiervan kunnen regionale en landelijke discussies rondom zoutindringing en zoetwatervoorziening worden gevoed.

- Delfland ontwikkelt kennis over innovatieve vormen van waterberging, in samenwerking met derden.
- Het is duidelijk welke rol de risicobenadering gaat spelen in studies en afwegingen;
- Delfland volgt de ontwikkelingen in het gebied en participeert tijdig om de waterbergingsopgave te realiseren.

Investeren in voldoende water betekent:

Boezem:

- 12 km boezemwatergang verbrede;
- 2 boezemgemalen (ver)bouwen;
- 900.000 m³ waterberging aanleggen in de boezem.

Polders:

- circa 865.000 m³ waterberging aanleggen in polders, waarvan 265.000 m³ door het benutten van kansen in ruimtelijke ontwikkeling;
- polderwatergangen verbreden;
- poldergemalen uitbreiden;
- stuwen en duikers aanleggen of verbeteren.

6.6.3 Wat verwacht Delfland van anderen

Rijk:

- strategisch beleid ontwikkelen voor het omgaan met klimaatverandering, waarin de zoetwatervoorziening belangrijk aandachtspunt is;
- de waterbeheerders vroegtijdig betrekken bij planvorming en uitvoeringsprojecten;
- bij maatregelen met bovenregionaal belang: financieren van mogelijke compensatiemaatregelen.

Provincie:

- regierol bij het inbrengen van regionale belangen in nationale planvorming;
- regierol bij vertaling van nationale plannen naar regionale beleidskaders;
- kaders opstellen voor het omzetten van rijksbeleid naar (werk)normen, bijvoorbeeld voor wateroverlast en chloride;
- Delfland vroegtijdig betrekken bij planvorming en uitvoeringsprojecten.

Gemeenten:

- Delfland vroegtijdig betrekken in ruimtelijke ontwikkelingen, om maatregelen voor wateroverlast te kunnen koppelen aan andere projecten;
- gezamenlijke publiekscommunicatie over het

- waterbeleid van de toekomst;
- maatregelen verankeren in planvorming en instrumenten;
- financieel bijdragen aan waterkwantiteitsmaatregelen conform gemaakte afspraken.

Zuid-Hollandse waterschappen:

- onderling afstemmen van waterkwantiteitsmaatregelen en oplossingsrichtingen.

7 Stevige dijken

**"Natuurlijke duinen en sterke
dijken beschermen Delfland
tegen overstromingen"**

Wat doet Delfland aan stevige dijken?

Het waterschap is wettelijk verantwoordelijk voor het instandhouden van de primaire en regionale waterkeringen. Delfland inspecteert en onderhoudt alle keringen, toetst ze aan de veiligheidsnormen en stelt verbeteringsplannen op en voert die uit.

Wat heeft Delfland gedaan in de periode 2006-2009?

Naast het reguliere, dagelijkse onderhoud en het buitengewoon onderhoud heeft Delfland in de periode 2006-2009 een groot aantal keringen formeel getoetst aan de veiligheidsnormen. Uit de toetsing van de primaire keringen (langs de Noordzee en de Nieuwe Waterweg) bleek dat Delfland twee zwakke schakels heeft in de kust: Delflandse kust en Scheveningen. Voor de Delflandse kust is in 2007 een verbeteringsplan opgesteld, en in 2008 is gestart met de uitvoering. Het verbeteringsplan voor Scheveningen is in 2008 gereed gekomen; de uitvoering is gestart in 2009. Delfland, de gemeente Den Haag, de provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat werken hier samen aan een veilige kust. De bijzondere kwaliteiten van Scheveningen worden daarbij behouden en uitgebreid. Delfland heeft de Delflandsedijk langs de Nieuwe Waterweg op twee plaatsen verbeterd: bij de Harwichweg en bij gemaal Westland.

Daarnaast heeft Delfland in 2009 een kustvisie opgesteld *** actualiseren in 2009.

Vooruitlopend op de toetsing van de regionale keringen heeft Delfland al in 2005 een kadeverbeterings- en onderzoeksprogramma opgesteld. In het kader hiervan zijn onder meer de kaden van de Polder Schieveen, Oost-Abtspolder en Noord-Kethelpolder verbeterd en is gestart met planvorming voor de verbetering van onder meer de kaden van de Commandeurspolder en de Aalkeetbuitenpolder. In 2007 is Delfland gestart met het toetsen van de 420 km regionale kering in zijn beheergebied: 300 km is op orde en 120 km moet nader worden onderzocht. Delfland verwacht dat uiteindelijk circa 50 km (extra) moet worden verbeterd.

Delfland heeft een algemeen waterkeringenbeleid vastgesteld, beleid voor medegebruik van het strand, beschermingsbeleid voor veenkaden en een ontwerp-kader voor het verbeteren van boezemkaden. Ook heeft Delfland een systematiek ontwikkeld voor het omgaan met wegen op kaden.

Wat gaat Delfland doen in de periode 2010-2015?

In de periode 2010-2015 gaat Delfland een flink aantal waterkeringen verbeteren. De keringen worden robuuster en dit maakt het beheergebied beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Delfland pakt de twee zwakke schakels in de zeewering aan: de Delflandse kust (klaar in 2011) en Scheveningen (klaar in 2013). Na verbetering voldoen ze weer voor ten minste 50 jaar aan de veiligheidseisen.

Delfland verbetert daarnaast de meest risicovolle regionale keringen (in totaal 40 tot 45 km). Projecten waarin een deel van de KRW-opgave kan worden gerealiseerd hebben daarnaast ook prioriteit. Delfland wil in 2015 ongeveer de helft van alle kadeverbeteringsprojecten klaar hebben en driekwart van de planvorming hebben uitgevoerd.

In totaal investeert Delfland in deze planperiode 58 miljoen euro in stevige dijken. Delfland houdt de dijken stevig door modern beheer en een geautomatiseerd plannings- en onderhoudsprogramma, in combinatie met efficiënte en effectieve vergunningverlening en handhaving.

In de periode 2010-2015 verdiept Delfland zijn kennis van de waterkeringen. Hierdoor kan Delfland de keringen nog effectiever beheren en onderhouden. Delfland weet hoe te anticiperen op veranderende extremen en op calamiteiten.

7.1 Taakstelling

Delfland is belast met de (integrale) zorg voor het watersysteem in zijn beheergebied. Deze integrale zorg omvat het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, het beheer van de waterkeringen en het kwantiteitsbeheer van het grondwater.

Dit hoofdstuk gaat over het beheer van de waterkeringen: Delfland zorgt dat de primaire, regionale en overige keringen blijven voldoen aan de steeds strenger wordende wettelijke veiligheidseisen. Zo beschermt Delfland zijn beheergebied met stevige dijken tegen overstromingen. Het waterschap houdt daarbij zo veel mogelijk rekening met andere belangen, zoals landschap en natuur.

7.2 Ontwikkelingen en trends

Een nieuw nationaal waterplan

In het nieuwe, eerste Nationale waterplan introduceert het kabinet een nieuw concept, 'meerlaagsveiligheid'. Deze meerlaagsveiligheid is opgebouwd uit drie lagen:

- voorkomen van overstromingen;
- overstromingsrisico's meer en beter meewegen bij ruimtelijke planning en ontwikkelingen;
- verbeteren van de organisatorische voorbereiding op overstromingen.

Preventie, de eerste laag, houdt de allerhoogste prioriteit. Het rijk werkt aan een nieuw normeringssysteem, dat meer rekening houdt met slachtoffer risico's, in aanvulling op economische afwegingen. De nieuwe normering houdt ook rekening met de verschillende faalmechanismen van een dijk. Nieuwe normen komen in 2011 beschikbaar.

De tweede laag van het waterveiligheidsbeleid is erop gericht overstromingsrisico's expliciet mee te wegen bij het kiezen van locaties voor grootschalige ontwikkelingen en bij het inrichten van kwetsbare gebieden. Het kabinet benadrukt ook het belang van open ruimte langs de waterkeringen, om ze in de toekomst verder te kunnen versterken.

In het meerlagenconcept staat de waterbeheerder niet alleen aan de lat voor waterveiligheid, maar werkt hij nauw samen met publieke en private, Nederlandse en internationale partners. De uitwerking van de lagen vereist maatwerk per gebied.

Advies van de Deltacommissie

De Deltacommissie heeft in 2008 advies uitgebracht over de bescherming van Nederland tegen de gevolgen van klimaatverandering. De commissie heeft onder meer aangegeven hoe Nederland zich kan blijven beschermen tegen overstromingen. Veiligheid en duurzaamheid vormen de twee pijlers voor de strategie van de komende eeuw. De commissie adviseert om rekening te houden met een grotere zeespiegelstijging dan tot nu toe werd verwacht, zodat huidige besluiten en maatregelen lange tijd houdbaar zijn.

De Deltacommissie doet twee aanbevelingen die belangrijk zijn voor het beheer van de waterkeringen in Delfland:

Ten eerste: "Voor 2050 moeten de huidige veiligheidsniveaus van alle dijkringen met een factor 10 verbeterd worden. Hiertoe moeten de normen zo snel mogelijk (2013) worden vastgesteld."

Ten tweede: "Tot 2050 wordt, voor de kust van Zeeland, Holland en de Waddeneilanden, de kustveiligheid op orde gehouden door het suppleren van zand."

Waterveiligheid 21^e eeuw

De verkenning Waterveiligheid 21^e eeuw (WV21) heeft tot doel om te bepalen of het huidige beschermingsniveau tegen overstromingen nog voldoende is en de wettelijke verankering nog adequaat. In het WV21-traject is er steeds meer aandacht voor het beperken van de gevolgen van overstromingen, naast het voorkómen ervan. Gevolgbeperking richt zich op het beperken van het aantal slachtoffers, economische ontwrichting en emotionele schade. Gevolgbeperking is verwerkt in het Nationaal waterplan, in de meerlaagsveiligheidsbenadering.

EU-Richtlijn overstromingsrisico's

In 2007 heeft de Europese Commissie de EU-Richtlijn Overstromingsrisico's vastgesteld. Deze richtlijn verplicht alle lidstaten om de gebieden waar overstromingen kunnen voorkomen in kaart te brengen. Per gebied moeten de lidstaten aangeven welke bescherming wordt geboden tegen overstroming.

De richtlijn schrijft geen normen voor, maar legt een aantal principes vast: niet-afwentelen (solidariteit), de stroomgebiedsbenadering, de veiligheidsketen-aanpak (risicobenadering), duurzaamheid en publieke participatie. De richtlijn verplicht de lidstaten om waterveiligheidsmaatregelen af te stemmen op maatregelen voor de waterkwaliteit.

In 2009 heeft Nederland de richtlijn overgenomen in de nationale wet- en regelgeving, waarna is gestart met de uitwerking per stroomgebied. Elke lidstaat moet een voorlopige overstromingsrisicobeoordeling (2011), een overstromingsrisicokaart (2013) en een overstromingsrisicobeheerplan (2015) maken. De kaart en het beheerplan worden elke zes jaar herzien.

De Delflandse omgeving verandert

De kans op een overstroming in Nederland is nog nooit zo klein geweest. Tegelijkertijd is het te beschermen belang fors toegenomen. De waterkeringen beschermen nu veel meer inwoners dan enkele decennia geleden en een aanzienlijk grotere economische waarde.

Het aantal inwoners en het economische belang zullen de komende jaren nog verder toenemen. De stedelijke gebieden in Delfland gaan verder verdichten en hoogwaardige bedrijvigheid neemt toe. Dit betekent ook dat de druk op de ruimte toeneemt. Er is daarom een groeiende druk om meer activiteiten toe te staan op en bij waterkeringen. Dit betekent dat Delfland duidelijk moet zijn over wat er kan en mag.

Bij verbeterings- en onderhoudswerken zal Delfland zelf steeds creatiever te werk moeten gaan. De complexiteit van de omgeving vraagt om een integrale, gebiedsgerichte aanpak van de waterkeringen-opgave, in nauw overleg met de omgeving.

De kans op overstromingen zal toenemen door klimaatverandering. Dat ligt niet alleen aan de grote hoeveelheden af te voeren neerslag. Extreem natte en droge perioden leiden mogelijk ook tot een afname van de kadestabiliteit bij de regionale keringen. De regionale keringen staan ook onder druk als de grootschalige grondwateronttrekking door DSM Gist in de toekomst zou worden verminderd of stopgezet. Delfland moet hierop anticiperen om de veiligheid van de regionale keringen ook op de lange termijn te kunnen garanderen.

7.3 Doelstellingen

Delfland zorgt ervoor dat de waterkeringen in zijn beheergebied voldoen aan de gestelde eisen. Veiligheidsnormen zijn vastgesteld in de Waterwet en in een provinciale verordening. Regels met betrekking tot de inrichting en het onderhoud van de waterkeringen volgen uit de Keur Delfland 2008, de leggers, beleidsnota's en beleidsregels.

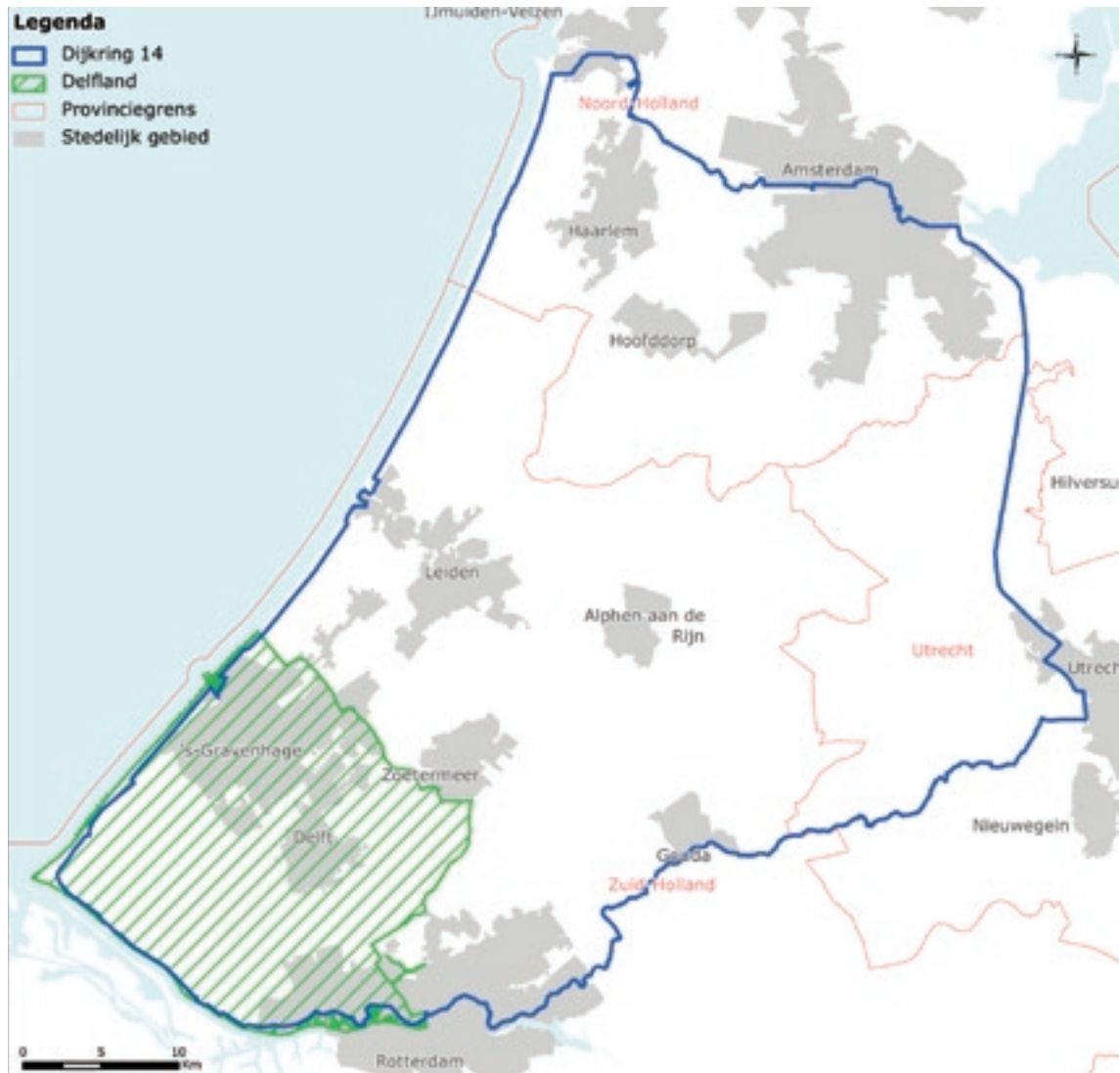
De Waterwet geeft de veiligheidsnormen voor de primaire keringen. Deze wet biedt ook het instrumen-

tarium voor de zesjaarlijkse veiligheidstoetsing en de procedures voor eventuele versterking van de primaire keringen.

De veiligheidsnormen voor regionale keringen staan in de Waterverordening Zuid-Holland die in 2009 in de plaats is gekomen van de Verordening waterkering West-Nederland. In deze verordening staan ook het instrumentarium voor de periodieke veiligheidstoetsing en de procedures voor eventuele verbetering van de regionale keringen.

De overige keringen vallen niet onder de provinciale verordening. Ze moeten voldoen aan de legger 'Binnenwaterkeringen, landscheidingen, boezemkaden, polderkaden en waterscheidingen' van Delfland. Deze bepaalt de ligging en de afmetingen, maar bevat geen specifieke veiligheidsnormen. Delfland gaat deze nog vaststellen.

De economische waarde van het achterliggende gebied is mede bepalend voor de veiligheidsnormen. Voor Dijkkringgebied 14 (figuur 7.1) ligt de norm op 1/10.000. Dat wil zeggen dat de waterkering bestand moet zijn tegen een waterstand die gemiddeld 1 keer per 10.000 jaar voorkomt. De regionale keringen moeten, afhankelijk van de klasse waarin zij vallen, bestand zijn tegen een waterstand die gemiddeld eens in de 100, 300 of 1000 jaar voorkomt.

Figuur 7.1 Dijkkring 14 en beheergebied van Delfland

7.4 Actuele situatie

Delfland beheert circa 700 km aan waterkeringen: 55 km primaire kering, 420 km regionale kering en 225 km overige kering (zie figuur 7.2).

Onder de primaire waterkeringen vallen de zee-wering van Hoek van Holland tot Wassenaar en de Delflandsdijk langs de Nieuwe Waterweg. Onder regionale keringen vallen de boezemkaden, de binnenboezemkaden en een compartimenteringsdijk. Naast de primaire en regionale waterkeringen beheert Delfland 'overige waterkeringen'. Dat zijn polderkaden en de landscheidingen die de grenzen vormen met de buurwaterschappen Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard.

Primaire keringen: twee zwakke schakels

Delfland toetst de primaire waterkeringen periodiek aan de normen. Een eerste toetsronde, gereed in 1998,

toonde aan dat het grootste deel van de primaire waterkering voldeed aan de gestelde veiligheidseisen. Een tweede toetsing, op basis van nieuwe inzichten, bracht in 2003 twee zwakke schakels in de zee-wering aan het licht: de Delflandse kust (bij Ter Heijde) en Scheveningen. Deze zwakke schakels worden verbeterd.

De resultaten van een derde toetsronde waren eind 2009 in concept beschikbaar.

Regionale keringen: ruim 70 procent op orde

De eerste stap van de toetsing van de regionale keringen is afgerond in 2008. Voor Delfland was dit de eerste toetsing die - behalve op het beheerdersoordeel - ook was gebaseerd op een gestructureerde leidraad. Er kwam aan het licht dat weliswaar 300 km regionale kering in orde is, maar dat 120 km nader moet worden onderzocht. In 2012 zijn de resultaten van dit onderzoek beschikbaar en is bekend hoeveel

Figuur 7.2 Ligging en type van de waterkeringen in Delfland

kilometer regionale kering moet worden verbeterd. Delfland verwacht dat dit circa 50 kilometer is. Voor de aanpak van de meest risicovolle plekken heeft Delfland in 2009 een kadeverbeteringsprogramma opgesteld en er is een Ontwerpkader boezemkaden. De compartimenteringskeringen zijn nog niet getoetst.

In de planperiode 2006-2009 is Delfland al gestart met het verbeteren van een aantal keringen die niet aan de norm voldoen. De ervaring leert dat deze verbeteringsprojecten vaak niet eenvoudig zijn. In het intensief gebruikte Delfland raakt een verbeteringsproject altijd meerdere partijen met uiteenlopende belangen. De planvorming is dan ook complex en neemt aanzienlijk meer tijd in beslag dan voorzien. In de planperiode houdt Delfland hier in de planning rekening mee.

Overige keringen: geen norm, geen toetsing

Voor de polderkaden en landscheidingen bestaan geen wettelijke normen en geen toetsinstrumentarium. Deze keringen heeft Delfland dus niet structureel getoetst. Ze worden door inspectie en onderhoud in de huidige staat gehandhaafd.

Regulier beheer

Delfland voert het dagelijks onderhoud en het groot onderhoud van de keringen systematisch uit. Hieronder vallen bijvoorbeeld het op leggerafmeting houden van de keringen en het ecologisch maaien. Daarnaast voert Delfland aanvullende en meer spoedeisende werkzaamheden uit, naar aanleiding van meldingen en inspecties. Dit geldt bijvoorbeeld voor het repareren van lekkages, kleine verzakkingen en schade door muskusratten.

Schade aan keringen en andere ongewenste situaties signaleert Delfland tijdens inspecties en de schouw. Deze controles zijn ook de basis voor eventuele handhavingacties.

In extreem droge perioden voert Delfland gerichte controles uit bij droogtegevoelige kaden. Dit om te voorkomen dat de dijken uitdrogen en instabiel worden of doorbreken.

Het onderhoud wordt soms bemoeilijkt door het ontbreken van adequaat beleid, bijvoorbeeld op het terrein van wegen op waterkeringen, beplanting op kaden en sanering van waterkeringsvreemde elementen.

In de afgelopen jaren is Delfland begonnen met het verbeteren van het instrumentarium voor het beheer van waterkeringen. Zo moeten, conform de Waterwet, de waterkeringen opgenomen zijn in Delflands legger en beheerregister (zie bijlage C). Delfland heeft de legger voor de Delflandsedijk in 2009 geactualiseerd en digitaal vastgelegd. De legger voor de kust en de regionale en overige keringen volgt nog. Het beheerregister voor de kust, de Delflandsedijk, de regionale keringen en de overige keringen is gedeeltelijk ingevuld.

Delfland heeft in de nota Beheer van de waterkeringen (2009) aangegeven hoe het waterschap invulling geeft aan zijn beheertaken (het algemene waterkeringenbeleid). Ook voor het medegebruik van het strand en voor het beschermen van veenkaden is beleid vastgesteld. Delfland heeft een ontwerp kader vastgesteld voor de verbetering van boezemkaden.

Over de toestand van de keringen rapporteert Delfland jaarlijks aan de provincie.

7.5 Ambitie en strategie

7.5.1 Ambities

In 2015 heeft Delfland het volgende bereikt:

1. De waterkeringen in Delfland zijn bestand tegen de gevolgen van een veranderend klimaat en voorbereid op de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. De keringen zijn robuust en beschermen beter tegen overstromingen. Delfland zet het veiligheidsbelang voorop bij beschouwing van ruimtelijke ontwikkelingen nabij keringen. De waterkeringen zijn een karakteristiek onderdeel van het landschap. Bij het onderhoud en de verbetering ervan wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met andere belangen, zoals cultuurhistorie en natuur.

2. Delfland heeft zijn kennis van de waterkeringen verdiept. Hierdoor kan Delfland de keringen effectiever en efficiënter beheren en onderhouden. Delfland weet hoe het moet anticiperen op veranderende extremen en op mogelijke calamiteiten.

7.5.2 Strategische keuzes

Primaire keringen op orde

Het gebied van Delfland ligt voor het grootste deel beneden de zeespiegel. Wanneer de zeewering of de Delflandsedijk zou bezwijken, loopt het achterliggende land onder en kunnen de gevolgen merkbaar zijn tot aan de Utrechtse Heuvelrug. Het aanpakken van de zwakke schakels in de kust heeft daarom hoge prioriteit.

In de planperiode 2010-2015 rondt Delfland de verbetering van de zwakke schakels Delflandse kust (2011) en Scheveningen (2013) af. Dat doet Delfland op basis van de vigerende veiligheidsnormen. Deze normen garanderen een robuuste waterkering voor de komende 50 jaar. De kunstwerken in de primaire kering zijn, na verbetering, zelfs voor 100 jaar op orde.

In 2009 is er een volgende toetsingsronde. Als hieruit nieuwe zwakke plekken naar voren komen, start Delfland al in de planperiode 2010-2015 met (de voorbereiding van) de verbeteringswerkzaamheden. De plannen hiervoor zullen worden opgesteld in overleg met de belanghebbende partijen.

Het rijk stelt in 2011 nieuwe normen vast voor primaire keringen. Delfland vertaalt het landelijk beleid in zijn eigen plannen en start in 2012, op basis van het nieuwe instrumentarium, een nieuwe toetsronde voor de primaire keringen. Deze toetsronde is in 2015 gereed.

Voor toekomstige dijkversterkingen reserveert Delfland nu al ruimte voor de lange termijn. In afwachting van de landelijke beleidsontwikkelingen hanteert Delfland bij ruimtereserveringen voor de kust en het zeedijkgedeelte van de Delflandsedijk (tot aan de Maeslantkering) het huidige maximale klimaatscenario voor 200 jaar. Voor het rivierdijkgedeelte van de Delflandsedijk hanteert Delfland het vigerende maximale klimaatscenario voor 100 jaar.

Met betrekking tot de zeewering heeft Delfland de ambitie om een dynamische kust te ontwikkelen, die het achterland beschermt volgens de wettelijke veiligheidsnorm én waar ruimte is voor natuur.

Regionale kering verbeteren

Delfland streeft ernaar dat alle regionale keringen in 2020 voldoen aan de wettelijke eisen. De meest risicovolle regionale keringen wil Delfland al in 2015 op orde hebben. Delfland verbetert daartoe in de lopende planperiode circa 40 tot 45 km kering. Dit vraagt een totale investering van 58 miljoen euro in planstudies en verbeteringswerken.

Van de te verbeteren kades uit de eerste toetsronde wil Delfland in 2015 ongeveer de helft hebben verbeterd en voor ongeveer driekwart van de planvormingsprocessen hebben afgerond.

Afhankelijk van de resultaten van programma Randstad Urgent (bijlage C) zal Delfland voor de Maasdijk een verbeteringsplan opstellen en in overleg met belanghebbenden de uitvoering programmeren.

In de periode 2010-2015 geeft Delfland prioriteit aan het verbeteren van de meest risicovolle keringen. Ook kiest Delfland voor het uitvoeren van verbeteringswerken waarin een deel van de KRW-opgave kan worden gerealiseerd. Verbeteringsprojecten (bijna 15 km) die al lopen of in planvorming zitten rondt Delfland voor 2015 af.

Zo zijn in 2015 onder meer de volgende regionale keringen op orde: Commandeurspolder, Aalkeetbuitenpolder, Groeneveldse Polder, Polder Berkel, Vlaardingervaart en Noord-Kethelpolder.

In het kadeverbeteringsprogramma anticipeert Delfland ook op het mogelijk afbouwen en stopzetten van de grootschalige grondwateronttrekking door DSM Gist. Hoewel hierover nog niet definitief is beslist, houdt Delfland er terdege rekening mee dat door eventuele stopzetting de regionale keringen lokaal minder stabiel kunnen worden. Om onveilige situaties of schade te voorkomen, brengt Delfland de keringen het liefst op sterkte vóórdat de onttrekking wordt afgebouwd of gestopt.

Op basis van de uitkomsten van de eerste toetsronde bepaalt Delfland, in afstemming met de provincie Zuid-Holland, wanneer de volgende periodieke toetsing plaatsvindt.

Delfland zal het Ontwerpkader boezemkaden gebruiken in de verbeteringsontwerpen. De landelijke leidraden hiervoor gaat Delfland gebruiken, zodra ze beschikbaar zijn.

Als het economische belang van het achterland toeneemt, bijvoorbeeld door het aanleggen van een nieuwe woonwijk, wordt de waterkering in een hogere veiligheidsklasse ingedeeld. Op dit moment is niet duidelijk wie in zo'n geval de kosten van de kadeverbetering op zich moet nemen. Delfland

agendeert bij het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen de discussie hierover en maakt duidelijke afspraken met de belanghebbende partijen.

Normen voor de overige keringen

In 2014 leidt Delfland, samen met de provincie Zuid-Holland, normen af voor de overige keringen in het beheergebied. Hierbij neemt Delfland de wateroverlastnormen in het NBW-actueel en het te beschermen economische belang als uitgangspunt.

Voor 2014 beoordeelt Delfland de overige keringen op basis van de bestaande legger en zorgt dat ze in goede staat blijven.

Beheer en onderhoud op peil

Goed beheer en onderhoud is essentieel voor het functioneren van de waterkeringen en daarmee voor de veiligheid. Veiligheid staat voorop. Delfland zorgt er dan ook voor dat alle keringen en bijbehorende kunstwerken goed kunnen blijven functioneren. Het beheer wordt verder verbeterd, onder andere met een geautomatiseerd plannings- en onderhoudsprogramma, in combinatie met efficiënte en effectieve vergunningverlening en handhaving.

Bij het beheer en onderhoud van de keringen houdt Delfland zoveel mogelijk rekening met de natuur. Het werk wordt gedaan conform de Gedragscode Flora- en faunawet en bij grasbekleding past Delfland ecologisch maaibeheer toe.

In Delfland zijn drie gebieden aangewezen als Natura 2000 gebied: Meijndel & Berkheide, Westduinpark & Wapendal en Solleveld & Kapittelduinen. De provincie stelt voor deze gebieden een beheerplan op. Delfland werkt hieraan mee en zorgt ervoor dat de beheereisen niet de veiligheid van de primaire waterkering aantasten of tot onaanvaardbare kosten leiden. In de planperiode 2010-2015 start Delfland met het beheer en onderhoud conform de vastgestelde beheerplannen.

Delfland geeft door middel van vergunningverlening en handhaving invulling aan de ge- en verbodsbepalingen in de Keur Delfland 2008. Door voorlichting, overleg, vergunningverlening en, indien nodig, handhaving maakt Delfland duidelijk wat wel en niet mag op en om de waterkeringen.

Na het verbeteren van de zwakke schakels in de Delflandse kust en bij Scheveningen gaat Delfland de vergunningverlening en handhaving bij strandpaviljoens aanpassen aan het vastgestelde strandbeleid uit 2007. Hierbij werkt Delfland samen met collega-overheden.

Voor de volgende zaken wordt in de planperiode 2010-2015 beleid opgesteld: wegen op kaden, bouwbeleid, beplantingen, beweiding, en kabels en leidingen en overige constructies. De bestaande Strandnota, de beleidsregel Veendijken en de legger voor de regionale keringen worden na evaluatie geactualiseerd. Delfland voltooit het beheerregister voor de primaire, regionale en overige keringen. Waar de veiligheid dit vereist, wordt bij het ontbreken van geschreven beleid ingegrepen op basis van kennis en ervaring.

7.6 Resultaat

De ambities (paragraaf 7.5.1) en de strategische keuzes (paragraaf 7.5.2) zijn in deze paragraaf vertaald in concrete doelstellingen voor de planperiode 2010-2015.

7.6.1 Robuuste waterkering

Ambitie: De waterkeringen in Delfland zijn bestand tegen de gevolgen van een veranderend klimaat en voorbereid op de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. De keringen zijn robuust en beschermen beter tegen overstromingen. Delfland zet het veiligheidsbelang voorop bij beschouwing van ruimtelijke ontwikkelingen nabij keringen. De waterkeringen zijn een karakteristiek onderdeel van het landschap. Bij het onderhoud en de verbetering ervan wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met andere belangen, zoals cultuurhistorie en natuur.

Beoogd resultaat:

- De primaire keringen voldoen aan de wettelijke eisen.
- De meest risicovolle regionale keringen zijn aangepakt zodat ze voldoen aan de wettelijke eisen.
- Delfland heeft normen opgesteld voor de overige keringen.
- De beleidscyclus is sluitend. Beleid en beheerinstrumentarium zijn actueel en worden regelmatig geactualiseerd.
- Door adequaat beheer en onderhoud verkeren de waterkeringen in goede staat en functioneren ze naar behoren.
- Landelijk beleid is vertaald in Delflands beleid.
- Delfland neemt een standpunt in over het omgaan met het kostenveroorzakersbeginsel bij keringen.

7.6.2 Kennisontwikkeling

Ambitie: Delfland heeft zijn kennis van de waterkeringen verdiept. Hierdoor kan Delfland de keringen effectiever en efficiënter beheren en onderhouden. Delfland weet hoe het moet anticiperen op veranderende extremen en op mogelijke calamiteiten.

Beoogd resultaat:

- Delfland draagt in de planperiode actief bij aan onderzoek naar het beperken van de gevolgen van overstromingen, droogtegevoelige kaden, innovatieve dijkversterkingstechnieken en afslagrisico's bij kustplaatsen bij stormvloedomstandigheden.

Investeren in stevige dijken betekent:

- 2 zwakke schakels in de kust verbeteren;
- 40 á 45 km regionale kering verbeteren.

7.6.3 Wat verwacht Delfland van anderen

Rijk:

- beschikbaar stellen van toetsinstrumentarium primaire keringen, inclusief veiligheidsnormering van de Maeslantkering, de faalkans van het sluitingsregime in het bijzonder;
- budget uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma ter beschikking stellen voor verbeteringswerken primaire waterkeringen;
- periodiek zeewaarts verplaatsen van de basis-kustlijn conform de afspraken in verband met de zwakke schakels Delflandse Kust en Scheveningen;
- opstellen van richtlijnen voor de normering van buitendijkse gebieden;
- opstellen van nieuw veiligheidsbeleid, op basis van de resultaten van de projecten Veiligheid Nederland in Kaart en Waterveiligheid 21ste eeuw en in lijn met het Nationaal waterplan en het advies van de Deltacommissie;
- opstellen instrumentarium voor water en veiligheid in ruimtelijke plannen.

Provincie:

- waarborgen van de veiligheid en van waterafvoermogelijkheden in pilot Zandmotor.
- opstellen van beleidskader voor buitendijkse gebieden;
- opstellen van definitieve risicokaarten;
- duidelijkheid bieden over de normen voor polderkaden en de bijbehorende veiligheidsfilosofie;
- opstellen van toetsinstrumentarium voor alle regionale waterkeringen;

- opstellen van leidraden voor ontwerpen van alle regionale waterkeringen;
- opstellen van richtlijnen voor de implementatie van de EU-Richtlijn overstromingsrisico's;
- in ruimtelijke plannen rekening houden met alle onderdelen uit de waterveiligheidsketen;
- handvatten ontwikkelen voor de kostenverdeling bij verbeteringsmaatregelen bij wijziging in beschermingsniveau (regionale keringen).

Gemeenten:

- opnemen van waterkeringszones in bestemmingsplannen;
- vroegtijdig betrekken van het waterschap bij voorgenomen activiteiten in de waterkering of in de omgeving ervan.

8 Gezuiverd afvalwater

**"Samenwerken aan een
doelmatige afvalwaterketen"**

Wat doet Delfland aan gezuiverd afvalwater?

Delfland en de gemeenten zijn samen verantwoordelijk voor het inzamelen, transporteren en zuiveren van stedelijk afvalwater. Gemeenten zamelen afvalwater in en transporteren het naar een overnamepunt. Vanaf daar transporteert Delfland het naar de zuivering, waar het wordt schoongemaakt.

Wat heeft Delfland gedaan in de periode 2006-2009?

In de periode 2006-2009 heeft Delfland de laatste hand gelegd aan de modernisering van de zuiveringstechnische werken. Delfland heeft nu een modern systeem van afvalwaterzuiveringen en transportstelsels, dat voldoet aan alle wettelijke eisen. Daarin is flink geïnvesteerd, niet alleen in de periode 2006-2009, maar ook in de jaren daarvoor.

In de periode 2006-2009 heeft Delfland de afvalwaterzuivering (awzi) Harnaschpolder in gebruik genomen, het transportsysteem in de Haagse regio aangepast en awzi Houtrust gerenoveerd. Die renovatie is in 2008 afgerond, waarmee de infrastructuur in de Haagse regio helemaal in orde is.

De laatste twee zuiveringen die nog loosden op boezemwater, de awzi's Berkel en Rodenrijs, heeft Delfland in 2008 buiten werking gesteld. Dit heeft de lokale waterkwaliteit flink verbeterd.

In de zuidelijke regio heeft Delfland de transportstelsels en de zuiveringen De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg vernieuwd en vergroot. Nutriënten kunnen daar nu biologisch worden verwijderd met minimale inzet van chemicaliën. Ook zijn de zuiveringen en transportstelsels in staat om het afvalwater uit het buitengebied en de glastuinbouw te verwerken. De glastuinbouwgemeenten zijn gestart met het aansluiten van glastuinbouwbedrijven op de riolering. Op plekken in het buitengebied waar aansluiten op de riolering te duur was, heeft Delfland samen met gemeenten IBA's aangelegd (individuele behandeling van afvalwater).

Delfland en de gemeenten zijn samen gestart met optimalisatiestudies. De studies voor de verzorgingsgebieden van De Groote Lucht, Houtrust, De Nieuwe Waterweg en deelgebied Delft en omstreken (Harnaschpolder) zijn inmiddels afgerond.

In 2008 heeft Delfland zijn Visie op de afvalwaterketen vastgesteld.

Wat gaat Delfland doen in de periode 2010-2015?

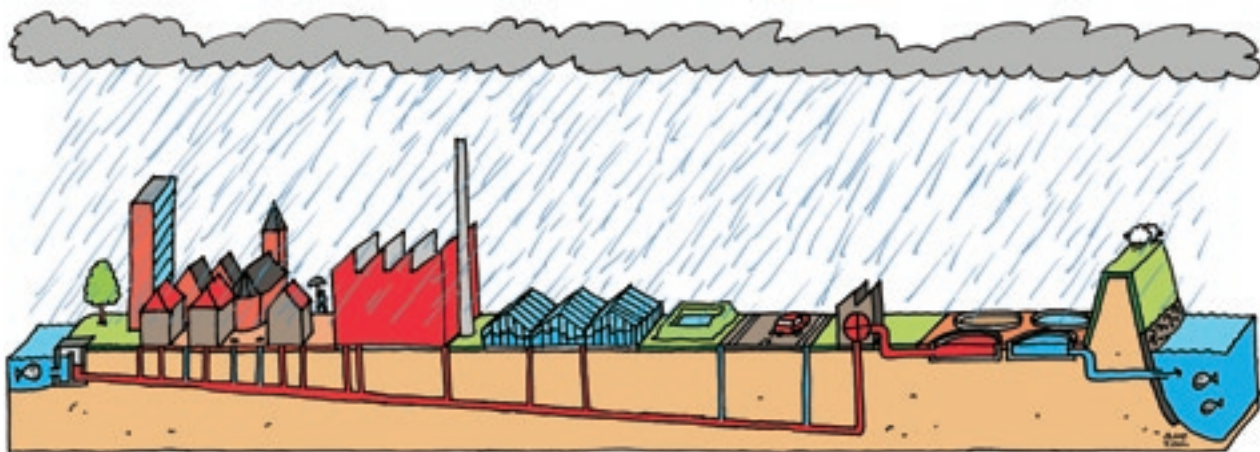
In de periode 2010-2015 legt Delfland de nadruk op het beheren en onderhouden van de zuiveringen en transportstelsels. Delfland gaat terughoudend om met nieuwe investeringen. In totaal investeert Delfland 42 miljoen euro in de waterketen, vooral in lopende projecten (27 miljoen) en noodzakelijke vervangingen en onderhoud (15 miljoen).

Met deze investeringen blijft Delfland voldoen aan alle wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van zuiveringsslib.

In de komende planperiode gaat Delfland de doelmatigheid, duurzaamheid en transparantie van de afvalwaterketen vergroten, op basis van zijn Visie op de afvalwaterketen.

Om de doelmatigheid te vergroten wil Delfland de waterketen en het watersysteem verder ontkoppelen en met gemeenten blijven werken aan efficiëntie in de afvalwaterketen.

Dit leidt tot kostenbesparing voor de burger. Om de duurzaamheid te vergroten zet Delfland in op het besparen en terugwinnen van energie, het terugdringen van het grondstoffengebruik en het stimuleren van hergebruik. Om de transparantie te vergroten werkt Delfland samen met de gemeenten aan meer inzicht in de werking en de kosten(opbouw) van de afvalwaterketen. Samenwerking en innovatie zijn speerpunten in de planperiode 2010-2015.

Figuur 8.1 De afvalwaterketen

8.1 Taakstelling

Delfland is belast met de zorg voor het zuiveren van stedelijk afvalwater. Onder stedelijk afvalwater wordt verstaan: huishoudelijk afvalwater, al dan niet vermengd met industrieel afvalwater en/of afvloeiend hemelwater.

Gemeenten zorgen voor de inzameling en het transport van afvalwater via het rioolstelsel. Op een gezamenlijk overeengekomen punt neemt Delfland het afvalwater over en transporteert het via eind-rioolgemalen en persleidingen naar de afvalwaterzuiveringsinstallaties. Daar wordt het gezuiverd, waarna het wordt geloosd in de Nieuwe Waterweg of de Noordzee (figuur 8.1).

8.2 Ontwikkelingen en trends

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen en trends in het taakveld afvalwaterzuivering. De algemene ontwikkelingen en trends, die ook doorwerken op andere taakvelden, zijn beschreven in hoofdstuk 3. Daar vindt u onder andere informatie over klimaat, zoetwatervoorziening en veranderende wet- en regelgeving.

Veranderend aanbod van afvalwater

Als zuiveringsbeheerder anticipeert Delfland continu op een veranderend aanbod van afvalwater. In de komende jaren zijn er vier belangrijke ontwikkelingen die de hoeveelheid en de kwaliteit van het aangeboden afvalwater beïnvloeden.

Een eerste ontwikkeling is de voortschrijdende verstedelijking van het beheergebied. Deze verstedelijking zorgt ervoor dat de hoeveelheid verhard oppervlak toeneemt, waardoor bij hevige regenbuien meer water in korte tijd moet worden afgevoerd.

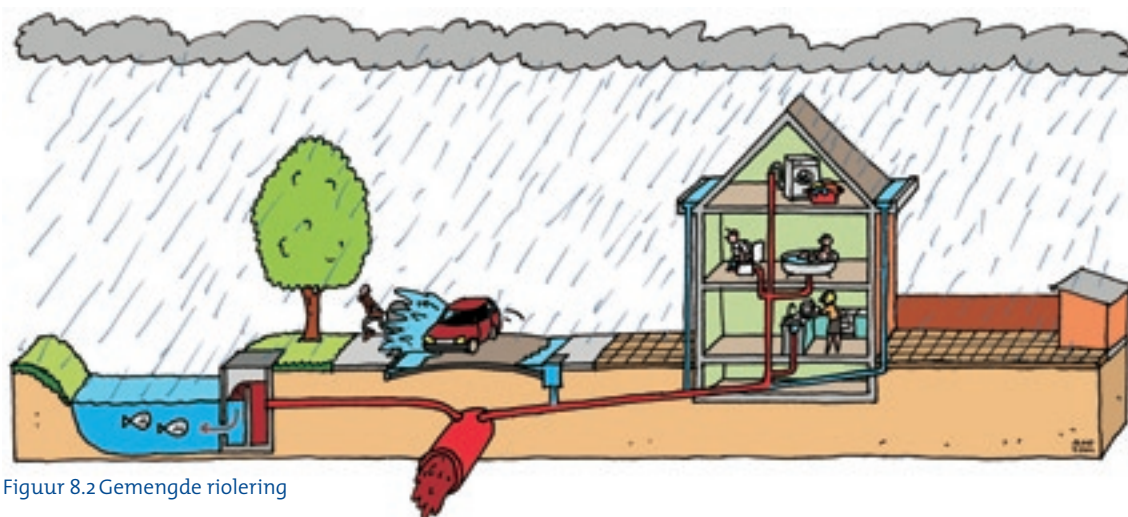
Soms kunnen de riolering en de watergangen dat vele water niet aan, wat leidt tot water op straat en tot riooloverstorten (zie figuur 8.2).

Klimaatverandering is een tweede ontwikkeling, die het effect van de verstedelijking nog versterkt. Door klimaatverandering gaat het steeds vaker langer en harder regenen, met water op straat en overstorten tot gevolg.

Bovenbeschreven ontwikkelingen beïnvloeden ook de zuiveringen: het zuiveringsproces op de awzi verloopt minder goed bij langdurige piekaanvoer van (relatief schoon) regenwater.

Een derde ontwikkeling is het afkoppelen van verhard oppervlak. De afgelopen decennia is steeds meer verhard oppervlak afgekoppeld. Door het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde riolering, komt er meer regenwater in de bodem en het oppervlaktewater terecht en minder in het afvalwatersysteem. Afkoppelen ontlast het afvalwatersysteem. Deze ontwikkeling zet door in de komende planperiode.

Een vierde ontwikkeling is het aansluiten van glastuinbouwbedrijven op de riolering. Het afvalwater van de glastuinbouwbedrijven heeft een vrij specifieke samenstelling met relatief veel (anorganische) meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en relatief weinig zuurstofvragende stoffen. Om het oppervlaktewater te ontlasten, gaat al dit afvalwater de komende jaren op de riolering geloosd worden. Gemeenten hebben daarvoor het rioolstelsel aangepast en Delfland heeft de zuiveringen en transportstelsels geschikt gemaakt voor de nieuwe afvalwaterstroom.

Figuur 8.2 Gemengde riolering

Strengere eisen voor het oppervlaktewater

De Europese Kaderrichtlijn water (KRW) en de Europese Zwemwaterrichtlijn stellen strengere eisen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. De KRW zorgt voor scherpere normen voor meststoffen en kent bovendien een resultaatsverplichting voor het bereiken van de waterkwaliteitsdoelen. De Zwemwaterrichtlijn stelt eisen aan de hoeveelheid bacteriën in zwemwater. Zo hebben de Europese regels invloed op toekomstige lozingen van voor effluent, riooloverstorten en hemelwateruitlaten.

Zorgvuldig omgaan met grondstoffen en energie

Grondstoffen worden steeds schaarser en energie wordt steeds duurder. In de toekomst moeten water en energie daarom vaker uit duurzame bronnen komen. Dit werpt een ander licht op het gebruik van energie en grondstoffen in het zuiveringsproces en op de mogelijkheden om energie te winnen uit zuiveringsslib en om bruikbaar water te maken uit het effluent van de zuivering.

In het Kyotoverdrag zijn de industrielanden overeengekomen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Het initiatief daarvoor ligt in eerste instantie bij bedrijven. De waterschappen hebben daarom, samen met andere industriële sectoren, een convenant gesloten om energie te besparen en de emissie van broeikasgassen te reduceren: het MJA-3 (MeerJaren Afspraak). Het doel van het MJA-3 is een energiebesparing van 2% per jaar, in de periode 2005-2020.

Bestuursakkoord Waterketen

Het nationaal Bestuursakkoord Waterketen is in 2007 ondertekend door de partijen die zijn betrokken bij het maken en leveren van drinkwater en het transporteren en zuiveren van afvalwater. Het bestuursakkoord is bedoeld als een impuls voor een meer doelmatige en transparante waterketen. Achterlig-

gend doel is om de lasten voor de burger zo veel mogelijk te beperken.

Een van de speerpunten van het akkoord is een vergelijkend onderzoek naar de uitvoering van taken. Deze zogenaamde benchmark moet inzicht opleveren in de prestaties en de kosten in de waterketen. Op basis hiervan voeren gemeenten en waterschappen optimalisatiestudies uit en sluiten ze bestuurlijke overeenkomsten om de samenwerking te verbeteren en om kosten te besparen en inzichtelijker te maken. Ook gaan de betrokken partijen nieuwe technieken ontwikkelen om de waterketen op de lange termijn verder te verbeteren.

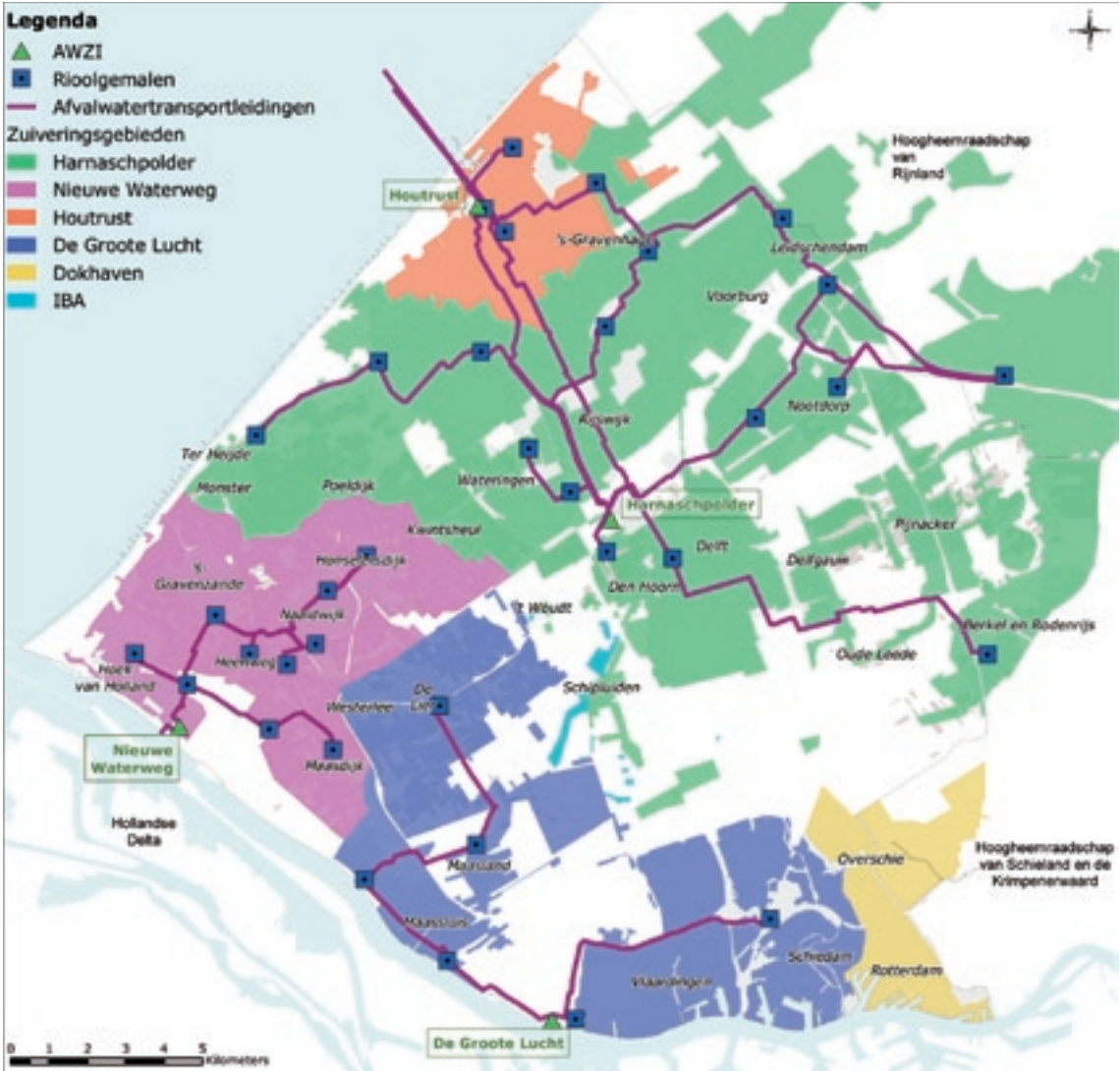
De partijen die het bestuursakkoord hebben ondertekend willen met een publiekscampagne mensen bewuster maken van water en hen stimuleren er duurzaam mee om te gaan.

8.3 Doelstellingen

Doelstellingen en kaders voor het inzamelen en zuiveren van stedelijk afvalwater zijn vastgelegd in Europese en nationale wetten en regels.

De Europese Richtlijn behandeling stedelijk afvalwater (1991) stelt minimumeisen aan het opvangen, behandelen en lozen van stedelijk afvalwater en geeft een tijdschema voor de realisatie hiervan. In de richtlijn staan ook voorschriften voor het afvoeren van zuiveringsslib, waaronder een verbod op de afvoer naar het oppervlaktewater.

De richtlijn is in Nederland eerst geïmplementeerd via het Lozingenbesluit stedelijk afvalwater (horend bij de Wet verontreiniging oppervlaktewateren) en via de Wet milieubeheer. Hij verplicht de lidstaten om elke twee jaar te rapporteren over de voortgang.

Figuur 8.3 De Delflandse awzi's met de bijbehorende zuiveringsregio's

De lozingseisen voor de awzi's liggen vast in Wvo-vergunningen met een looptijd van 10 jaar. De vergunningen zijn verleend op basis van het Lozingenbesluit stedelijk afvalwater en bevatten eisen met betrekking tot chemisch zuurstofverbruik, biologisch zuurstofverbruik, gesuspenderde stoffen, fosfor, stikstof, de wijze van bemonstering en analyse en de bepaling van het zuiveringsrendement.

8.4 Actuele situatie

Delfland heeft de verantwoordelijkheid voor het transporteren en zuiveren van afvalwater afkomstig van 40.000 bedrijven en 1,4 mln. inwoners. Vanaf de overnamepunten transporteert Delfland het afvalwater door 32 rioolgemaal en circa 160 km persleiding naar één van de vier awzi's: Houtrust in

Den Haag, Harnaschpolder in Schipluiden, De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Zo is Delfland verdeeld in zuiveringsregio's (zie figuur 8.3).

Zuiveringen en transportstelsels voldoen aan wettelijke eisen

De afgelopen jaren heeft Delfland flink geïnvesteerd in de zuiveringen en transportstelsels. De laatste projecten van deze moderniseringsslag rondt Delfland af in de periode 2010-2015. De zuiveringstechnische infrastructuur is dan helemaal op orde. De verwachting is dat Delfland dan tot 2025 alle afvalwater kan ontvangen en verwerken volgens de wettelijke eisen voor stikstof en fosfaat. Op dit moment voldoet Delfland hieraan zelfs in ruime mate.

Op awzi's De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg past Delfland extra biologische stikstof- en fosfaatverwijdering toe. Hiermee anticipeert Delfland op strengere eisen in de toekomst.

De zuiveringen en transportstelsels in Delfland worden flink belast met rioolvreemd water. Rioolvreemd water is relatief schoon grond- of oppervlaktewater dat via lekkende rioolbuizen, (lage) riooloverstorten of drainagebuizen in de riolering terecht komt en vervolgens op de zuiveringen. Op awzi De Groote Lucht komt, als het niet regent, maar liefst 70% meer water aan dan op basis van (drink)waterverbruik en bedrijfslozingen verwacht mag worden. Voor de awzi's Houtrust en Harnaschpolder is dit circa 50%.

Buitengebied loost op de riolering of op een IBA

Vrijwel alle niet-gerioleerde woningen en bedrijven zijn de afgelopen jaren door de gemeenten aangesloten op de riolering. Waar aansluiting te duur was, hebben gemeenten en Delfland gekozen voor het plaatsen van IBA's (installaties voor individuele behandeling van afvalwater). Dit zijn minizuiveringen voor huishoudelijk afvalwater, vooral in gebruik bij woningen.

Op basis van de taken van Delfland en overeenkomsten met gemeenten en burgers is Delfland verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de circa 250 IBA's. Hiervan liggen er circa 230 in het beheergebied en 20 daarbuiten, in Rotterdam.

Delfland werkt samen in de waterketen

Publiekprivate samenwerking met Delfluent

Voor het ontwerpen, aanleggen, financieren en beheer van awzi Harnaschpolder en awzi Houtrust heeft Delfland een concessieovereenkomst gesloten van 30 jaar met Delfluent (2003). Delfland en Delfluent werken samen in een publiekprivate constructie. Deze samenwerking is gericht op kruisbestuiving van elkaars kennis en ervaring en op innovatie en het continu verbeteren van bedrijfsprocessen. Het contract met Delfluent zorgt voor een grote doelmatigheidswinst.

Zuiveringsslib verwerken met andere waterschappen

Voor het opslaan en verwerken van het zuiverings-slib werkt Delfland samen met vier andere waterschappen: Rijnland, Rivierenland, Hollandse Delta en Schieland en de Krimpenerwaard. Deze waterschappen en Delfland zijn alle aandeelhouder in het slibverwerkingsbedrijf DRSB nv. Na het vergisten van slib op de zuiveringen wordt het op locatie ontwaterd en afgevoerd naar het slibverwerkingsbedrijf,

waar het wordt verbrand. Bij het vergisten van het slib wint Delfland biogas. Met deze duurzame energiebron voorziet Delfland zelf in een deel van de energiebehoefte van de awzi's.

Afvalwater uit andere waterschapsgebieden

Delfland heeft met de omliggende waterschappen akkoorden gesloten voor het verwerken van afvalwater over de waterschapsgrenzen heen. Uit doelmatigheidsoverwegingen verwerkt Delfland afvalwater uit delen van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard. Hollandse Delta verwerkt een deel van het afvalwater van Delfland.

Optimalisatiestudies met gemeenten

Delfland werkt intensief samen met gemeenten om de afvalwaterketen te verbeteren. Samen bekijken de partijen hoe riolering, transport en afvalwaterzuivering beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Voor elk zuiveringsgebied hebben Delfland en gemeenten een optimalisatiestudie van het afvalwatersysteem (OAS) uitgevoerd. Waar besparingen mogelijk waren, zijn deze inmiddels ingezet om de afvalwaterketen te optimaliseren. Ook heeft Delfland met de meeste gemeenten een afvalwaterakkoord gesloten en nieuwe, eenvoudiger overeenkomsten gesloten over de verdeling van de kosten van het afvalwatertransport.

Met elke gemeente is een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het datamanagement van meetgegevens in de riolering en het transportsysteem beter op elkaar af te stemmen. Hieruit is het idee ontstaan om één datamanagementsysteem voor metingen in riolering en transportsysteem te maken. Dit idee is verder uitgewerkt en heeft in 2009 geresulteerd in een samenwerkingsovereenkomst.

In het afvalwaterakkoord met Maassluis zijn Delfland en de gemeente overeengekomen dat Delfland (voorlopig als proef) het beheer en onderhoud overneemt van een aantal rioolgemaal en persleidingen. Maassluis betaalt hiervoor een onkostenvergoeding.

8.5 Ambitie en strategie

8.5.1 Ambities

Door het uitvoeren van zijn Visie op de afvalwaterketen heeft Delfland in 2015 het volgende bereikt:

1. Het beheer van de afvalwaterketen is doelmatiger en duurzamer geworden. Delfland blijft voldoen aan alle wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van zuiveringsslib.
2. Delfland heeft nog meer inzicht in de werking en de kosten (opbouw) van de afvalwaterketen. Het beheer van de afvalwaterketen is transparanter geworden.

8.5.2 Strategische keuzes

Van investeren naar beheren

Na jaren van investeren in het op orde brengen van de afvalwaterzuiveringen en transportstelsels, verschuift de aandacht in de planperiode 2010-2015 naar beheer en onderhoud.

Delfland gaat terughoudend om met nieuwe investeringen en investeert alleen in lopende projecten (27 miljoen euro) en noodzakelijke vervangingen en onderhoud (15 miljoen euro).

Nieuwe investeringen in transport- en zuiveringscapaciteit overweegt Delfland als het systeem te klein wordt. De verwachting is dat de capaciteit in de planperiode zeker nog voldoende is.

In de periode 2010-2015 werkt Delfland aan het vergroten van de doelmatigheid, transparantie en duurzaamheid van de afvalwaterketen. Hoe Delfland dat doet, wordt hieronder toegelicht.

Doelmatigheid afvalwaterketen vergroten

In de komende planperiode wil Delfland de doelmatigheid van de afvalwaterketen verder vergroten. Onder 'doelmatig' verstaat Delfland dat het inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater gebeurt volgens de geldende eisen, tegen de laagst mogelijke kosten en met minimale overlast voor burgers en het milieu.

Om de doelmatigheid te vergroten wil Delfland:

- de waterketen en het watersysteem verder ontkoppelen;
- samenwerken met gemeenten, drinkwaterbedrijven en andere ketenpartners;
- blijven anticiperen op (langetermijn)ontwikkelingen.

Waterketen en watersysteem verder ontkoppelen

De afvalwaterketen verwerkt anno 2009 nog veel relatief schoon regen-, grond- en oppervlaktewater. Het relatief schone water zorgt voor onnodig gebruik van riolerings- en zuiveringscapaciteit. Delfland wil

toe naar een situatie waarin dit water niet of nauwelijks meer terecht komt in de riolering en de zuiveringen.

Om schoon water buiten de riolering en de zuiveringen te houden, zet Delfland in op het afkoppelen van verhard oppervlak van gemengde rioolstelsels (figuur 8.4) en op het terugdringen van rioolvreemd water. Hierbij geldt uitdrukkelijk: waar dat zinvol, uitvoerbaar en betaalbaar is. Afkoppelen en terugdringen van rioolvreemd water zijn dus geen doel op zich. Het moet doelmatigheidswinst opleveren en slim uitgevoerd kunnen worden, bijvoorbeeld door maatregelen te koppelen aan herinrichtingen of rioolrenovaties. Delfland gaat zijn visie op afkoppelen uitwerken in het op te stellen hemelwaterbeleid en actualiseert de financiële bijdrageregeling voor afkoppelen.

Het ontkoppelen van waterketen en watersysteem betekent niet alleen schoon water buiten de riolering en zuiveringen houden. Het gaat ook om het terugdringen van de emissies vanuit de riolering naar het oppervlaktewater.

Delfland wil deze emissies vermijden omdat ze leiden tot kwaliteitsproblemen in het oppervlaktewater en vindt het daarom belangrijk dat de emissies vanuit riooloverstorten worden teruggedrongen volgens de afspraken die gemeenten en Delfland daarover hebben gemaakt.

In de vergunningen voor riooloverstorten staan de maatregelen die gemeenten moeten nemen om de emissies terug te dringen en de effecten op de waterkwaliteit te beperken. Deze maatregelen vallen onder de zogenaamde 'basisinspanning' en het 'waterkwaliteitsspoor'.

De afgelopen jaren hebben de gemeenten al circa 90 procent van de afgesproken maatregelen genomen. Voor de planperiode 2010-2015 hecht Delfland aan het uitvoeren van de resterende 10 procent. Delfland hecht ook aan het opheffen van de laatste ongerioleerde lozingen in het buitengebied.

Voor maatregelen in het waterkwaliteitsspoor heeft Delfland een financiële bijdrageregeling, die afloopt in 2010. Na evaluatie besluit Delfland of de regeling wordt verlengd.

Samenwerken met gemeenten, drinkwaterbedrijven en andere ketenpartners

Om de doelmatigheid te vergroten blijft Delfland met de ketenpartners zoeken naar mogelijkheden om de waterketen verder te optimaliseren. Deze optimalisatiestudies moeten leiden tot betere prestaties en een goede dienstverlening, tegen zo laag

Figuur 8.4 Afkoppelen verhard oppervlak

mogelijke kosten voor de burger. In afvalwaterakkoorden maken Delfland en de gemeenten afspraken over maatregelen en over de verdeling van kosten.

Delfland verkent met de gemeenten de mogelijkheden om het beheer en onderhoud van rioolgemaal en persleidingen over te nemen, tegen onkostenvergoeding.

Delfland pakt de advisering bij rioleringsplannen en omgevingsvergunningen pro-actief aan. Delfland wil in een zo vroeg mogelijk stadium adviseren. Bij nieuwe ontwikkelingen stimuleert Delfland gemeenten en initiatiefnemers om regenwater van de riolering af te koppelen waar dat mogelijk is.

Blijven anticiperen op langetermijnontwikkelingen

De Delflandse zuiveringen en transportstelsels voldoen aan alle wettelijke eisen. Om dit zo te houden, zet Delfland in op beheer en onderhoud en anticipeert Delfland op veranderende omstandigheden in de toekomst.

Bij het anticiperen op ontwikkelingen probeert Delfland zo veel mogelijk kostenneutraal te werken. Delfland benut de mogelijkheden van het zuiveringssysteem maximaal en doet dat, waar mogelijk, met bestaande middelen. Bij grootschalige aanpassingen kijkt Delfland altijd naar de toekomst: de terugverdientijd voor de benodigde investeringen moet immers reëel zijn.

Zo heeft Delfland, bij recente aanpassingen aan de awzi's De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg, rekening gehouden met een toename van de hoeveelheid afvalwater uit de glastuinbouw en met strengere lozingseisen voor stikstof en fosfaat.

Een andere ontwikkeling waarop Delfland anticipeert, is de mogelijk strengere lozingseis voor prioritaire stoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Delfland heeft onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van prioritaire stoffen en gewasbescher-

mingsmiddelen op de zuiveringen. Daaruit bleek dat **** (actualiseren 2009).

Op basis van een evaluatie van de meetresultaten bepaalt Delfland of er specifieke inzet nodig is op prioritaire stoffen en gewasbeschermingsmiddelen in de periode 2010-2015.

Transparantie afvalwaterketen vergroten

In de komende planperiode wil Delfland de transparantie van de afvalwaterketen verder vergroten. Onder transparantie verstaat Delfland: inzicht hebben in de werking en de kosten(opbouw) en dit inzicht delen met anderen. Meer transparantie heeft tot resultaat dat burgers en bedrijven goed zijn geïnformeerd en weten waar ze met eventuele vragen en klachten terecht kunnen. Meer transparantie geeft Delfland en ketenpartners ook een betere basis voor maatregelen om de doelmatigheid van de afvalwaterketen vergroten.

Het vergroten van de transparantie is een gezamenlijke opgave voor Delfland, gemeenten en drinkwaterbedrijven.

In de planperiode 2010-2015 zet Delfland vooral in op het vergroten van kennis en inzicht. Dat gebeurt onder meer door het uitvoeren van benchmarks met andere waterschappen en optimalisatiestudies met gemeenten. Ook stelt Delfland samen met gemeenten de afnameverplichting vast en maakt afspraken over de monitoring ervan. De plannen voor de waterketen stemmen Delfland en gemeenten af met de plannen voor het watersysteem en de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied.

Delfland en de gemeenten werken verder aan een gezamenlijk datamanagementsysteem voor metingen in de riolering en het transportsysteem.

Een goed systeem voor datamanagement vergroot het inzicht in de werking van de afvalwaterketen en maakt de bestaande rekenmodellen beter toepasbaar. De basisgegevens over de toestand van de

afvalwatertransportleidingen en rioolgemalen van Delfland beheert Delfland met behulp van een leidingeninformatiesysteem.

Duurzaamheid afvalwaterketen vergroten

Energiebesparing en reductie van broeikasgassen hebben voor Delfland de komende jaren hoge prioriteit. Het transporteren en zuiveren van afvalwater zijn van oudsher energie-intensieve activiteiten. In de periode 2010-2015 wil Delfland het energieverbruik in de waterketen verminderen en de zuiveringstechnische infrastructuur benutten om energie te winnen uit zuiveringsslib en andere duurzame energiebronnen. In vervolg op de ondertekening van het MJA-3 convenant (zie paragraaf 8.2) heeft Delfland daarom een energiebesparingsplan opgesteld, dat de komende planperiode wordt uitgevoerd.

Duurzaamheid in de afvalwaterketen is ook het zuinig omgaan met grondstoffen. Op de zuiveringen De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg heeft Delfland enkele jaren geleden een volledig biologische stikstof- en fosfaatverwijderingsstap gebouwd. Stikstof en fosfaat worden daar nu verwijderd met bacteriën in plaats van chemicaliën. Hiermee is het chemicaliënverbruik fors verminderd. In de planperiode 2010-2015 zoekt Delfland naar andere nieuwe mogelijkheden om het chemicaliënverbruik nog verder terug te brengen.

Delfland streeft naar kringloopsluiting in de waterketen en onderzoekt de mogelijkheden voor hergebruik van effluent als nuttig product.

Innovatie

Innovatie is voor Delfland een belangrijk middel om de doelmatigheid, de transparantie en de duurzaamheid in de afvalwaterketen te vergroten. Voor het zuiveringsbeheer heeft Delfland daarom een technologisch innovatieprogramma opgesteld, met bijbehorend uitvoeringsprogramma. Een speerpunt is innovatie op het gebied van energiebesparing en het gebruik van duurzame energiebronnen.

Delfland werkt in het innovatieprogramma daarnaast onder meer aan het terugdringen van medicijnresten in het afvalwater, door het zoeken van oplossingen aan de bron: het ziekenhuis. In dit project werkt Delfland onder andere samen met het Reinier de Graafziekenhuis, de gemeente Delft en drie ministeries.

In het project Tomaten uit afvalwater onderzoekt Delfland of afvalwater als grondstof kan worden ingezet voor de productie van gewassen in de land- en tuinbouw. Dit gebeurt in samenwerking met Delfluent.

Verder onderzoekt Delfland de mogelijkheden voor hergebruik van persleidingen in Den Haag die niet meer in gebruik zijn. Door een nieuwe bestemming te vinden, wordt kapitaalvernietiging voorkomen en hoeven geen ongewenste opgravingen plaats te vinden.

8.6 Resultaat

De ambities (paragraaf 8.5.1) en de strategische keuzes (paragraaf 8.5.2) zijn in deze paragraaf vertaald in concrete doelstellingen voor de planperiode 2010-2015. De doelstellingen zijn in het uitvoeringsprogramma uitgewerkt in activiteiten (bijlage A).

8.6.1 Voldoen aan wettelijke eisen, vergroten van doelmatigheid en duurzaamheid

Ambitie 1: Het beheer van de afvalwaterketen is doelmatiger en duurzamer geworden. Delfland blijft voldoen aan alle wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van zuiveringsslib.

Beoogd resultaat:

- Delfland voldoet aan de afnameverplichting die gezamenlijk is vastgesteld door Delfland en gemeenten.
- Alle zuiveringstechnische werken voldoen aan de wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken.
- Slib en reststoffen worden afgenomen en verwerkt volgens de geldende milieu- en kwaliteitseisen.
- De namens Delfland en gemeenten geplaatste en beheerde IBA-inrichtingen presteren volgens de gestelde eisen en naar tevredenheid van belanghebbenden.
- Afvalwater, hemelwater en rioolvreemd water worden op de meest doelmatige wijze afgevoerd, waarbij de lozingen minimaal voldoen aan het emissiespoor, het waterkwaliteitsspoor en de Kaderrichtlijn water.
- Delfland zuivert het afvalwater duurzamer: minder energieverbruik, minder uitstoot van broeikasgassen, minder chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiveringsslib en reststoffen.

8.6.2 Vergroten transparantie

Ambitie 2: Delfland heeft nog meer inzicht in de werking en de kosten(opbouw) van de afvalwaterketen. Het beheer van de afvalwaterketen is transparanter geworden.

Beoogd resultaat:

- Samen met gemeenten heeft Delfland de afnameverplichting vastgesteld en optimalisatiestudies uitgevoerd. Delfland en gemeenten hebben meerjarenplannen op elkaar afgestemd.
- Delfland heeft meer inzicht gekregen in de kosten van het transportsysteem, de zuiveringen en de IBA's, o.a. door mee te doen aan de landelijke benchmark;
- Delfland heeft in samenwerking met slibverwerkingsbedrijf DRSH de totale slibketen in beeld gebracht.
- Delfland heeft het beheer van de IBA's geëvalueerd, de tevredenheid van de gebruikers onderzocht en heeft een adequaat klachtenafhandelingsysteem ontwikkeld.
- Delfland heeft meer systeeminzicht gekregen door het gebruik van (beter beheerde) meetgegevens.

Drinkwaterbedrijven:

- meedenken over mogelijkheden voor kringloopsluiting en energiebesparing in de waterketen;
- uitwisselen van kennis en ervaring op het gebied van doelmatige en transparante dienstverlening in de waterketen.

Investeren in gezuiverd afvalwater betekent:

- de nieuwbouw van het afvalwatertransportsysteem Haagse regio afronden
- de zuiveringstechnische infrastructuur onderhouden
- de zuiveringstechnische infrastructuur waar nodig vervangen

8.6.3 Wat verwachten wij van anderen**Rijk:**

- heldere, eenduidige invulling van de begrippen doelmatigheid en transparantie;
- stimuleren van innovatie in de afvalwaterketen, bijvoorbeeld door een innovatieprogramma en een subsidieregeling;
- landelijke communicatie rond de afvalwaterketen.

Provincie:

- stimuleren en faciliteren van samenwerking in de afvalwaterketen;
- toezicht houden op de uitvoering van de Wet milieubeheer en de gemeentelijke rioleringsplannen.

Gemeenten:

- actieve bijdrage aan samenwerkingsprojecten gericht op de optimalisatie van de afvalwaterketen;
- het waterschap in een vroeg stadium betrekken bij de planvorming voor ruimtelijke ontwikkelingen en het opstellen van rioleringsplannen en omgevingsvergunningen;
- meerjarenplannen afstemmen.

9 Overige taken

**"Grondwaterbeheer,
bestrijding van calamiteiten
en andere taken"**

Delfland heeft naast zijn vier kerntaken ook nog een aantal ‘overige’ taken. Daarover gaat dit hoofdstuk. Voor een deel gaat het om nieuwe taken voor Delfland, zoals het grondwaterbeheer en het nautisch beheer; voor een ander deel zijn het taken die grotendeels zijn uitbesteed aan derden. Daardoor vergen die taken nauwelijks aandacht in de bedrijfsvoering van Delfland. Zo zorgt de provincie Zuid-Holland namens de gezamenlijke waterschappen voor de muskusrattenbestrijding.

De bestrijding van calamiteiten is een andere specifieke taak van Delfland, die over alle taken heengaat en daarom apart in dit hoofdstuk is opgenomen. De laatste twee onderwerpen zijn recreatief medegebruik en cultuurhistorie. Deze twee aandachtsgebieden horen niet zozeer tot de taken van Delfland maar hebben daar wel heel grote raakvlakken mee.

9.1 Grondwaterbeheer

9.1.1 Taakstelling

Sinds de invoering van de Waterwet in 2009 is Delfland ook beheerder van het grondwater. De grondwatertaak omvat uitdrukkelijk alleen het kwantiteitsbeheer. De zorg voor de kwaliteit van het grondwater is taak van andere overheden op grond van de Wet bodembescherming. Gemeenten hebben een zorgplicht voor het stedelijk grondwater, waarbij Delfland de gemeenten adviseert en ondersteunt.

Hoewel Delfland grondwaterbeheerder is, blijft de provincie tijdelijk bevoegd gezag voor de vergunningverlening voor een aantal categorieën grondwateronttrekkingen. Het gaat om de onttrekkingen met grote maatschappelijke invloed. Het is de bedoeling dat Delfland ook deze taak op termijn van de provincie overneemt.

Delfland is verantwoordelijk voor de vergunningverlening en handhaving van onttrekkingen en infiltraties die niet onder provinciaal gezag vallen.

9.1.2 Ontwikkelingen en trends

De toekenning van het grondwaterbeheer aan het waterschap is de belangrijkste ontwikkeling geweest in de afgelopen jaren. Deze nieuwe taak van Delfland vraagt van de organisatie afstemming met andere partijen over de rol van het hoogheemraadschap en over invulling van de samenwerking.

9.1.3 Actuele situatie

In 2009 heeft Delfland zich goed voorbereid op het grondwaterbeheer met het opstellen van een grondwaterverordening, een beleidsnota grondwater en een communicatieplan. Daarnaast heeft Delfland personeel geworven en afspraken gemaakt met

provincie en gemeenten over taakoverdracht, taakafbakening en samenwerking.

Een deel van de vergunningverlening voor en handhaving van onttrekkingen en infiltraties heeft de provincie overgedragen aan Delfland. Samen met gemeenten heeft Delfland de grondwaterproblematiek bepaald (‘nulmeting’) en de samenwerking voor het grondwaterloket van de gemeente vormgegeven. Voor ongeveer een kwart van het beheergebied heeft Delfland streefbeeld voor het gewenste grondwaterpeil. Om meer kennis te krijgen van het grondwatersysteem heeft Delfland een systeembeschrijving gemaakt, het grondwatermeetnet geoptimaliseerd en een grondwatermodel opgesteld.

9.1.4 Ambitie voor het grondwaterbeheer

Voor het grondwaterbeheer is in Delflands verordening de volgende doelstelling opgenomen, in overeenstemming met het Provinciaal waterplan:

“Het grondwatersysteem wordt op duurzame wijze beheerd, waarbij het evenwicht in dat grondwatersysteem niet is verstoord en de kwantiteit en kwaliteit van het grondwater tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten geschikt zijn gemaakt en worden gehouden voor alle aanwezige grondgebruikfuncties.”

Belangrijke elementen in deze doelstelling zijn het stand-stillbeginsel en duurzaam gebruik. Stand-still houdt in dat de hoeveelheid grondwater niet mag veranderen door onttrekkingen. Duurzaam gebruik betekent dat zoete grondwatervoorraden behouden moeten blijven. Ook mag de kwaliteit niet verslechteren.

Voor het grondwaterpeil bestaat geen harde doelstelling. Het waterschap leidt streefbeelden af op basis van de GGOR-methode. Het peil is gerelateerd aan de grondgebruiksfunctie. De streefbeelden gebruikt Delfland als onderbouwing van de peilafweging voor (oppervlaktewater)peilbesluiten. Deze streefbeelden maken geen onderdeel uit van het peilbesluit. De reden is dat het waterschap maar beperkte mogelijkheden heeft om het grondwaterpeil te beïnvloeden.

9.1.5 Strategische keuzes

Delfland stelt eigen grondwaterbeleid op

Voor vergunningverlening voor en handhaving van onttrekkingen en infiltraties zet Delfland tot 2012 het operationele beleid uit het Grondwaterplan 2007-2013 van de provincie Zuid-Holland voort. Dit zorgt voor een soepele overdracht van deze grondwatertaak en voor duidelijkheid voor de omgeving: vergunningverlening en handhaving wijzigen de komende jaren niet.

Delfland evalueert de ervaringen met het grondwaterbeheer in 2011 en stelt in 2012 een eigen koers vast in een nieuwe beleidsnota. Op basis van die beleidsnota optimaliseert Delfland de instrumenten om de beleidsdoelen te bereiken.

In 2012 wil Delfland ook voldoende kennis en ervaring hebben opgedaan om de resterende grondwatertaken van de provincie over te nemen.

Investeren in grondwaterkennis voor beter beheer

Om zijn grondwatertaak goed te kunnen uitoefenen, heeft Delfland kennis nodig van het regionale grondwatersysteem. Dit is immers de basis voor peilbesluiten en voor passende maatregelen om grondwateroverlast te voorkomen of terug te dringen.

In de aanloop naar de taakoverdracht in 2009 heeft Delfland de nodige kennis opgedaan over het grondwatersysteem. In de periode 2010-2015 gaat Delfland deze uitbouwen. Zo gaat Delfland het grondwatermeetnet en het grondwatermodel verder verbeteren en investeren in databeheer en de ontsluiting van data. Verder zal Delfland eigen grondwateronderzoek opstarten, deelnemen aan onderzoeken uit het Grondwaterplan Zuid-Holland 2007-2013, en samenwerken met kennisinstituten om specifieke proceskennis op te doen.

Delfland ondersteunt de gemeenten

Vanaf 2009 moeten burgers zich met grondwaterproblemen melden bij de gemeenten. Die hebben grondwaterloketten ingericht om informatie te verstrekken en klachten af te handelen. De regie voor de aanpak van grondwaterproblemen ligt bij de gemeenten. Delfland adviseert en ondersteunt hen.

De aanpak van grondwaterproblemen is een gedeelte van gemeenten en Delfland. De gemeenten nemen specifieke grondwatermaatregelen op in hun gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Delfland adviseert de gemeenten bij het maken van deze plannen, onder andere op basis van de uitkomsten van watergebiedsstudies en monitoringsgegevens. Als blijkt dat peilaanpassingen noodzakelijk zijn om grondwaterproblemen op te lossen, neemt Delfland dit mee bij het herzien van peilbesluiten.

In het waterplan maken gemeenten en waterschap afspraken over taakinfilling en samenwerking in het grondwaterbeheer. Als grondwaterbeheerder heeft Delfland sinds 2009 de regie bij de samenwerking op dit gebied. Delfland houdt relevante grondwaterontwikkelingen bij en neemt het initiatief tot gezamenlijke activiteiten. Zo organiseert Delfland een 'themagroep grondwater' voor alle gemeenten binnen het beheergebied. Met gemeenten en provincie maakt Delfland verdere afspraken over de invulling van de regierol.

9.1.6 Resultaat

In 2015 heeft Delfland het volgende bereikt:

- Delfland heeft specifiek grondwaterbeleid opgesteld met heldere doelen voor het grondwaterbeheer;
- Delfland heeft de kennis en de instrumenten op orde om de beleidsdoelstellingen mogelijk te maken;
- de resterende grondwaterbeheertaken van de provincie zijn overgedragen aan Delfland;
- Delfland is goed toegerust om de gemeenten te adviseren op het gebied van grondwaterproblemen;
- voor het gehele beheergebied zijn de streefbeelden voor het gewenste grondwaterpeil afgeleid op basis van de GGOR-methode.

9.1.7 Wat verwacht Delfland van anderen

Provincie:

- betrekken van Delfland bij onderzoeken voor het Provinciale grondwaterplan;
- participeren in de overdracht van resterende grondwatertaken;
- gegevens ter beschikking stellen voor de grondwatermodellen die Delfland verder ontwikkelt.

Gemeenten:

- Delfland betrekken in het backoffice van het grondwaterloket;
- participeren in watergebiedsstudies, voor zowel grondwater als rioleringskennis;
- uitwisselen met Delfland van kennis en van resultaten uit grondwatermeetnetten.

9.2 Nautisch beheer

9.2.1 Taakstelling

De taak van de nautisch beheerder is te zorgen dat het scheepvaartverkeer goed verloopt. Het reguleren van het scheepvaartverkeer gebeurt op grond van de Scheepvaartverkeerswet. Deze taak is in 1992 door de provincie aan Delfland opgedragen voor alle wateren in het beheergebied die worden gebruikt voor de pleziervaart. Deze taak geldt niet voor het Rijn-Schiekanaal. Op dit kanaal vindt beroepsvaart plaats en is de provincie de nautisch beheerder.

Om de scheepvaart te reguleren kan Delfland zogeheten 'verkeersbesluiten' nemen. Deze besluiten zijn aanvullend op de bepalingen in de Scheepvaartverkeerswet en het Binnenvaartpolitie-reglement. Ze gaan vooral over toegankelijkheid en snelheid, maar ook andere belangen - zoals landschappelijke of waterstaatkundige belangen - kunnen worden meegenomen. De verkeersregels worden vanaf de waterkant met verkeersborden kenbaar gemaakt, zodat de scheepvaart weet aan welke regels ze zich moet houden.

9.2.2 Ontwikkelingen en trends

Een aantal ontwikkelingen geeft aanleiding tot het actualiseren van het nautisch beheer:

- wijzigingen in provinciale regelgeving, die het kader vormen waarbinnen Delfland verkeersregels kan treffen;
- wijzigingen in die regelingen zijn nodig door de komst van de Waterwet en hebben tot gevolg dat Delfland zijn visie op de nautische taken moet aanpassen.

9.2.3 Actuele situatie

Door de komst van de Waterwet moet de provincie een aantal regelingen wijzigen, waaronder de Vaarwegenverordening Zuid-Holland.

Dit houdt in dat de provincie heroverweegt over welke wateren Delfland het nautisch gezag voert. De verwachting is dat alle niet-provinciale wateren onder het nautisch gezag van Delfland zullen blijven.

Het actuele beleid voor het nautisch beheer volgt uit de ambities die Delfland al in het Waterbeheerplan 2006-2009 heeft neergelegd.

Deze zijn:

- overleg met betrokken bonden, provincie en gemeente over knelpunten watersport
- inventarisatie van vaarbelemmingen

Er is een onduidelijke taakverdeling tussen overheden als het gaat om scheepvaart, waardoor sprake is van overlappende of juist ontbrekende regelgeving. Dat maakt afstemming over taakinfilling nodig.

Delfland heeft in 1995 een aantal verkeersmaatregelen verkeersbesluit genomen. Door verschillende ontwikkelingen is actualisatie van deze verkeersmaatregelen nodig.

9.2.4 Strategische keuzes en doelstellingen

Delfland wil een actuele en verantwoorde invulling geven aan zijn nautische verantwoordelijkheden door het vaststellen van beleid en scheepvaartverkeersregelingen.

Het is belangrijk dat er duidelijkheid bestaat over enerzijds de verantwoordelijkheden van Delfland en anderzijds die van andere overheden. Ook gemeenten hebben een rol vanuit ruimtelijke ordeningstaken. Een goede taakverdeling, afgestemd beleid en afgestemde regelgeving is van groot belang, zowel met de gemeenten als met de provincie.

9.3 Muskusrattenbestrijding

De muskusrat houdt van een waterrijke omgeving. Ook in Delfland komt hij voor. Gevaarlijk voor de volksgezondheid zijn muskusratten niet. Maar hun uitgebreide ondergrondse gangenstelsels vormen een bedreiging voor dijken, kaden en slootkanten. Die gangenstelsels veroorzaken verzakkingen van de bodem en waterkeringen. Als een kade doorbreekt kan dit leiden tot enorme schade en zelfs levensbedreigende situaties voor de bevolking. De gangenstelsels zijn in waterkeringen moeilijk op te sporen, vandaar dat vooral wordt ingezet op het voorkomen van schade. Het is Delflands ambitie om de schade aan de waterinfrastructuur door muskusratten zoveel mogelijk te beperken.

Om het risico van inzakkende waterkeringen te verkleinen, wordt de populatie muskusratten zo klein mogelijk gehouden. Op provinciaal niveau is hiervoor een bestrijdingsdienst ingericht. De dienst heeft al een aantal jaren de populatie muskusratten onder controle. Door de bestrijding op gelijke voet voort te zetten, zal dit ook in de toekomst zo blijven.

De bestuurlijke verantwoordelijkheid van de bestrijdingsdienst ligt bij de Bestuurscommissie muskusrattenbestrijding, waarin de provincie en de waterschappen zijn vertegenwoordigd. Met de komst van de nieuwe Waterwet in 2009 is de verantwoordelijkheid voor de muskusrattenbestrijding helemaal bij de waterschappen komen te liggen.

In 2010 zal naar verwachting de uitvoerende bestrijdingsdienst van de provincie worden overgenomen door de waterschappen. Waarschijnlijk zal één van de Zuid-Hollandse waterschappen de bestrijdingsdienst onder haar hoede krijgen met als taak de bestrijding in de gehele provincie. De waterschappen zullen hierover een convenant of een uitvoeringsovereenkomst met elkaar sluiten.

9.4 Crisisbeheersing

9.4.1 Taakstelling

Crisisbeheersing en de voorbereiding op rampen is anno 2010 geen vrijblijvendheid meer. Veiligheid is een belangrijk onderwerp geworden, ook voor de waterschappen. Voor Delfland geldt dit in versterkte mate, gelet op de ligging, bevolkingsdichtheid én de risicogevoeligheid van het gebied.

Op basis van een wijziging in 2002 van de Waterstaatswet moeten waterschappen beschikken over een geoefende calamiteitenorganisatie, over calamiteiten(bestrijdings)plannen, en moeten waterschappen samenwerken met de partners in de rampenbestrijding. In een calamiteiten-(bestrijdings)plan staat onder meer welke maatregelen nodig zijn en welk materieel beschikbaar is als zich een calamiteit voordoet.

9.4.2 Ontwikkelingen en trends

Het denken in risico's en scenario's wordt steeds meer gemeengoed. Ook Delfland moet op een andere, nieuwe manier gaan kijken naar taken en mogelijk falen. De rampscenario's die dit oplevert kunnen de besluitvorming in crisissituaties ondersteunen, en de communicatie met de partners in de rampenbestrijding en met burgers verbeteren.

Delfland zal op basis van de Wet op de Veiligheidsregio's zijn positie als partner in de rampenbestrijding in de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden nog nadrukkelijker kunnen én moeten waarmaken. Calamiteiten met water in deze regio vragen om een snelle, eenduidige en multidisciplinaire besluitvorming.

Voor opleiding en training bij calamiteiten komen steeds meer virtual reality oefensystemen op de markt. Als concrete crises uitblijven, waarborgt het oefenen met deze systemen en het verder ontwikkelen ervan een blijvend hoge kwaliteit van de opleiding.

9.4.3 Actuele situatie

Delfland beschikt over een calamiteitenzorgsysteem dat bestaat uit diverse calamiteiten(bestrijdings)plannen, een opleidings- en oefentraject voor de calamiteitenorganisatie (ruim 350 medewerkers), een informatiemanagementsysteem en een uitgebreid netwerk met andere (overheids)organisaties. Zo neemt Delfland actief deel in de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden.

Er is een aanvang gemaakt met de verdere verbetering van de bestrijdingsplannen. Een eerste risico-inventarisatie heeft inzicht gegeven in mogelijke calamiteiten op alle taakvelden van Delfland en de gevolgen daarvan.

9.4.4 Ambitie en strategie

Het is de ambitie van Delfland om het fundament onder de crisisbeheersing te onderhouden, verder uit te bouwen en zo nodig te verstevigen met een hechte verankering in de veiligheidsregio's. Daarbij moet het waterschap openstaan voor en bijdragen aan innovatie en nieuwe ontwikkelingen, zodat de voortrekkerspositie van Delfland gehandhaafd blijft. De veiligheidsketen bestaat uit vijf schakels, te weten: pro-actie, preparatie (voorbereiding), preventie, repressie (bestrijding) en nazorg. Alle schakels van de veiligheidsketen worden in beeld gebracht. Er is in 2009-2010 al ingezoomd op de voorbereiding met behulp van het eerder geschetste risico- en scenario-denken.

Na 2010 worden ook de pro-actie en nazorg toegevoegd en worden preventie en bestrijding opnieuw tegen het licht gehouden.

De voorbereiding richt zich ook op de uitval van vitale infrastructuur zoals stroom, en op de gevolgen van een grieppandemie of terrorisme.

Wat betreft het functioneren van de eigen calamiteitenorganisatie zal Delfland blijven investeren in de ontwikkeling van simulatietechnieken, en waar mogelijk gebruik maken van nieuwe technologie op het gebied van de inrichting en het beheer van crisiscentra, informatievergaring en informatiedeling. Dit laatste is van belang om als betrouwbare partner in de veiligheidsregio's te kunnen functioneren.

De expertise van Delfland op het gebied van crisisbeheersing wordt zowel nationaal als internationaal (Netherlands Waterpartnership, UNESCO) gedeeld. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het opzetten van een auditsysteem calamiteitenzorg. Uit het buitenland komen mensen in Nederland expertise halen, met het doel de eigen calamiteitenbestrijding verder te verbeteren; bijvoorbeeld de externe auditeur vanuit New Orleans.

9.4.5 Resultaat

In 2015 heeft Delfland het volgende bereikt:

- Het totale calamiteitenzorgsysteem van Delfland is verdiept, verbreed en in kwaliteit toegenomen.
- De veiligheidsketen is in volle omvang in beeld, met de risicobeheersing als in het oog springend onderdeel.
- Delfland is een betrouwbare en robuuste partner in de veiligheidsregio's en voor de overige partners in de rampenbestrijding.
- Delfland draagt nationaal en internationaal zijn steentje bij aan ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing.

9.5 Recreatief medegebruik

Het landelijke gebied wordt in toenemende mate gebruikt voor openlucht recreatie. Steeds meer mensen zoeken het open polderlandschap op om te genieten van de rust en de ruimte. Daarmee groeit ook de behoefte aan recreatief medegebruik. Recreatief medegebruik kan worden omschreven als 'gebruik door recreanten van terreinen, wateren en objecten die een niet-recreatieve hoofdfunctie hebben en waarbij dit medegebruik in principe ondergeschikt is aan deze hoofdfunctie'.

Delfland heeft de ambitie om naast zijn hoofdtaken ook rekening houden met andere publieke belangen. Het verbeteren van de mogelijkheden voor recreatief medegebruik hoort tot de maatschappelijke functies van Delfland. Dit houdt echter niet in dat Delfland beheerder wordt van recreatieve voorzieningen.

Delfland wil op drie manieren de mogelijkheden voor recreatief medegebruik helpen verbeteren. Deze zijn:

- bij het opstellen van beleid (nota's en regels) expliciet rekening houden met recreatief medegebruik; hierdoor ontstaat er duidelijkheid over wat wel en wat niet kan op recreatief gebied;
- bij het uitvoeren van projecten in de beginfase inventariseren welke recreatieve projecten in een gebied spelen, waardoor werk met werk gemaakt kan worden; het gaat hierbij dan wel om projecten die gefinancierd worden door andere partijen (meestal overheden); hiermee kan er een stimulans gegeven worden aan de realisatie van deze recreatieve projecten;
- bij het onderhoud aan water en waterkeringen accepteren dat de kosten iets hoger uitvallen door recreatief medegebruik, bijvoorbeeld door extra moeilijkheden bij het maaien vanwege bankjes of door een keer extra baggeren op een deel van de route van het Varend Corso.

De manier waarop deze houding verder vormgegeven gaat worden, zal in de planperiode van dit Waterbeheerplan worden uitgewerkt. Hierbij kan gedacht worden aan middelen, werkprocessen en het identificeren van beleidsvelden die raakvlakken hebben met recreatief medegebruik.

9.6 Cultuurhistorie

Bescherming van cultuurhistorische waarden behoort - net als recreatief medegebruik - niet tot de klassieke taken van het hoogheemraadschap.

Maar aangezien Delfland beheerder is van een ruime hoeveelheid roerend erfgoed, zoals archieven, kartografische tekeningen en een rijke collectie kunst- en gebruiksvoorwerpen, is het streven om het publieksbereik van dit roerend erfgoed te vergroten.

Delfland bezit daarnaast een aantal gebouwen die van cultuurhistorisch belang zijn, zoals enkele molens, oude gemalen en de gemeenlandshuizen in Delft en Maassluis. Zolang een gebouw of bouwwerk een waterstaatkundige functie heeft, zal Delfland het zeker in stand houden.

Als een object echter die waterstaatkundige functie verliest, rijst de vraag wat er met dat object moet gebeuren. Dit is bijvoorbeeld het geval als eenemaal wordt vervangen door een nieuwemaal.

Delfland zal in de komende planperiode een inventarisatie laten uitvoeren, die vaststelt welke objecten van cultuurhistorisch belang zijn. Vervolgens kan de discussie starten of er algemene richtlijnen zijn te formuleren hoe Delfland zal omgaan met deze objecten nadat zij hun waterstaatkundige functie hebben verloren.

Een derde cultuurhistorisch aspect is de landschappelijke impact die waterstaatswerken hebben, zoals dijken en slotenpatronen. Daar waar dit aspect een waardevol onderdeel is van het landschap, zal Delfland er zorgvuldig mee omgaan bij de realisatie van projecten en het uitvoeren van onderhoud, in afstemming met de betreffende gemeente en andere belanghebbenden.

10 Gebiedsgericht is integraal kijken

**"Met oog voor verschillen
in gebiedskenmerken"**

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk ‘druk’. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstituten, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

Figuur 10.1 Haagland

10.1 Haagland

10.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lagergelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie

en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen. Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeeweringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oud-stedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij - zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks

ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolkline. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

10.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m³ water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m³ gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Voordijkshoornpolder, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leid-schenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving.

Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard, en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Er is een grote hoeveelheid persleidingen die buiten gebruik gesteld zijn als gevolg van de aanleg van nieuwe leidingen in het kader van AHR. Gekeken zal worden of deze leidingen een andere bestemming kunnen krijgen.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m³ per jaar. Deze onttekening heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttekening. Zonder maatregelen zal dit in Haagland en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

10.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

10.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijke buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot

middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveilingterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee.

Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.

Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar Modernisering (innovatie, schaalvergroting) nadrukkelijk aan de orde is en emissies naar het oppervlaktewater zijn gereduceerd, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

Figuur 10.2 Westland

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

10.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk

verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m³ waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.

In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode ongeveer 180.000 m³ berging aangelegd

moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregning van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuinprojecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaal-verbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groen-blauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissie-

loos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.

Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke redenen: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

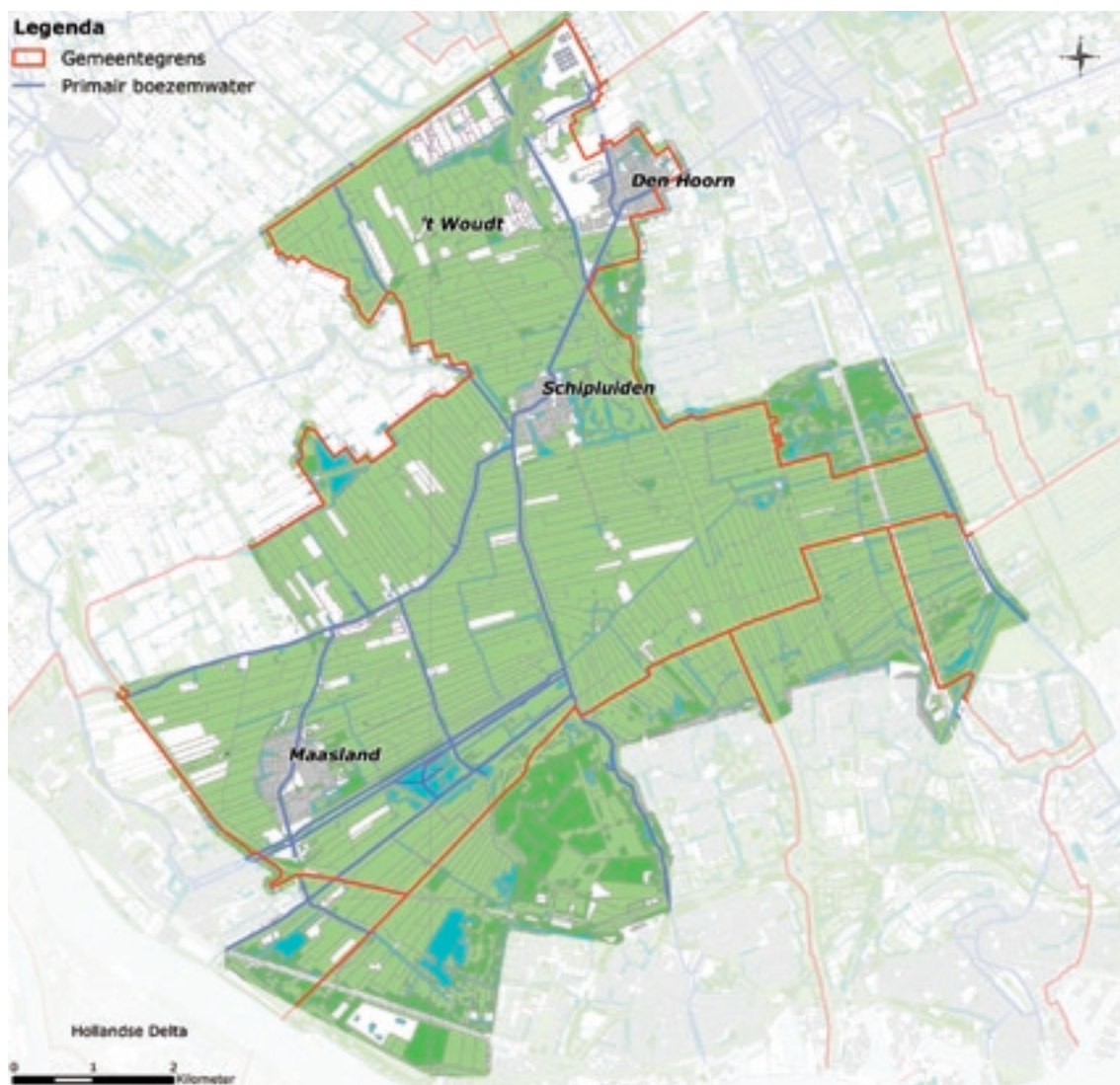
10.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.

Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

Figuur 10.3 Midden-Delfland

10.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.

De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'.

Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

In het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4) zijn aan de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland plannen gekoppeld voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden. De voortgang hiervan is afhankelijk van deze verlenging. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS.

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger die doorloopt richting Hoek van Holland, een ecologische verbinding van de Akerdijkse Plaszen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water biedt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes. Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen is geluisterd bij het maken en uitvoeren van de plannen.

10.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.

Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal ongeveer 175.000 m³ water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m³ worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan

vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen), Duifpolder, Commandeurspolder, Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratieknelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groen-blauwe diensten.

Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Emissies van meststoffen in het veenweidegebied zijn hoog, door een combinatie van bemesting, afbraak van het veen door ontwatering van de bodem, nalevering van meststoffen uit de (water)bodem door bemesting in het verleden en door riooloverstorten.

Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

10.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende

zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze aanpak financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende 'gebiedsmakelaar' een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – 'tussen het glas' – of waar die het goedkoopst is – 'in het gras'?

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

10.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs (gemeente Lansingerland), de gemeente Pijnacker-Nootdorp, het oostelijke buitengebied van de gemeente Midden-Delfland en de gemeente Delft en de polder Schieveen (gemeente Rotterdam). Zie figuur 10.4.

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger

De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijsche Polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijsche Polder is al een plassengebied aanwezig (Akkerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruit- en wandelpaden. Het grasland is goeddeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

Figuur 10.4 Oostland

10.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m³. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ongeveer 150.000 m³ moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van

80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Akerdijk-sche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

10.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot 'gebiedsgericht werken' gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

10.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

Karakteristiek:

hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd. In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren '70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Figuur 10.5 Waterweg

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor 'ruimte voor water' liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjevrijpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluisse deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

10.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt

de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waar van er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000 m³, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten de hydraulische capaciteit van de bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m³ per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m³ per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteren van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.

De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m³ water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m³ berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjenbuitenpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimsloot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.

Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaier, gemaal Parksluizen en het Schiegemal worden vispasseerbaar gemaakt.

De Bonnenpolder en de Oranjenbuitenpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.

Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

10.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbindingzone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

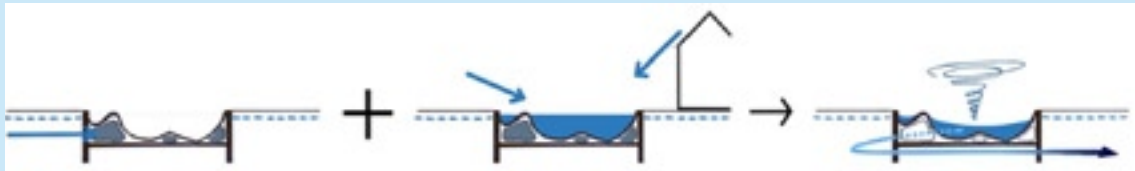
In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is

met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de 'sense of urgency' bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein

Een aangenaam verhard stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg en verdwijnt in een

rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

Figuur 10.6: Schets van een waterplein

11 De inzet van instrumenten

"Sleutelwoorden Delfland:
samenwerking, communicatie
en kennisontwikkeling"

In de voorgaande hoofdstukken is beschreven welke ambities Delfland heeft voor de verschillende taakvelden en welke resultaten zijn bereikt in 2015. Dit hoofdstuk gaat in op de manier waarop Delfland de resultaten bereikt. Welke instrumenten kan het hoogheemraadschap inzetten?

De opgaven worden afgeleid uit de kaders die provincie, Rijk en Europa stellen. Hoe Delfland de wateropgave realiseert, is bij uitstek een keuze van het waterschap zelf. Deze keuze heeft alles te maken met de fysieke, maatschappelijke en juridische omgeving waarin het werk gedaan wordt.

Samenwerking is bij Delfland een sleutelwoord. Alleen in goed en intensief overleg met andere overheden, belangenorganisaties en burgers kan het hoogheemraadschap zijn essentiële bijdrage leveren aan de veiligheid, leefbaarheid en duurzame bruikbaarheid van het beheergebied. In aanvulling op ‘samenwerking’ als instrument, is Delfland ook een overheidsinstantie die met bestuurlijke middelen invloed heeft op activiteiten van derden. Zo kan Delfland bepalen welke activiteiten wel of niet zijn toegestaan en kan Delfland zo nodig preventief of, achteraf, handhavend optreden.

In hoofdstuk 4 zijn de strategische doelen kort uitgewerkt, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen ambities (inhoudelijk) en aanpak. Dit hoofdstuk gaat verder in op deze aanpak: de wijze Delfland waarop de verschillende instrumenten de komende jaren wil gaan inzetten.

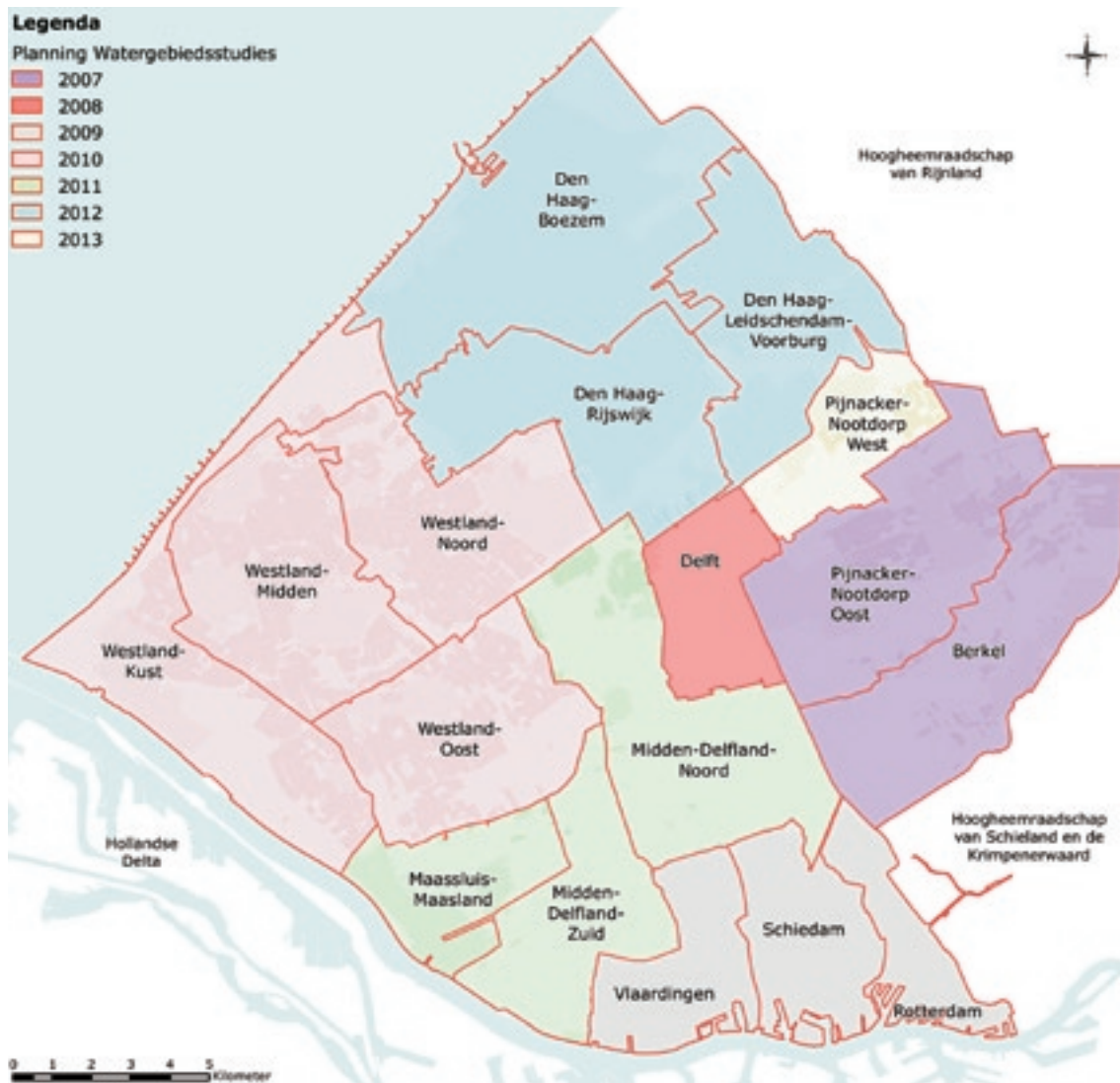
Achtereenvolgens komen aan bod: gebiedsgericht werken, communicatie, realisatie, regulering en toezicht, en kennis en innovatie.

11.1 Gebiedsgericht werken

Gebiedsgericht werken valt onder het strategische doel: Delfland werkt integraal, gebiedsgericht en samenwerkingsgericht. Het meelopen in gebiedsontwikkelingen is belangrijk, zowel voor het realiseren van onze eigen opgaven als voor de advisering over plannen van andere partijen.

Gebiedsgericht werken betekent onder andere: goed gebruik maken van de lokale kennis, zowel intern als

extern. Dan kunnen opgaven beter (integraler) geformuleerd en goedkoper en gemakkelijker gerealiseerd worden. Delfland heeft veel bruikbare gebiedskennis en deskundigheid in huis. Om kansen te benutten en te kunnen meesturen bij gebiedsontwikkelingen moet Delfland deze kennis goed bij elkaar brengen. Dat levert integrale plannen op, projecten waarin meerdere doelen tegelijk worden gerealiseerd. Integratie maakt van één plus één meer dan twee. Belangrijk is dat niet alleen Delflandse kennis beschikbaar is voor derden, maar ook dat Delfland

Figuur 11.1 Deelgebieden en startdata voor watergebiedsstudies (2010-2015)

openstaat voor lokaal aanwezige detailkennis van het gebied.

Gebiedsgericht werken is ook een kwestie van timing. De verschillende partijen in het gebied moeten in een zo vroeg mogelijk stadium over hun wensen en plannen met elkaar communiceren.

Al in een vroeg stadium wil Delfland actief bij plannen betrokken worden. Alleen dán is het goed mogelijk om mee te denken en mede richting te geven aan de ontwikkelingen. Het voorkomt dat in een later stadium plannen aangepast moeten worden of dat dure maatregelen moeten worden genomen om negatieve effecten te verminderen. Delfland is daarbij altijd bereid om met kennis en kunde, en soms ook in materiële zin, bij te dragen aan het door anderen inpassen van watermaatregelen.

Om maatregelen in een gebied goed te laten aansluiten op elkaar en op de specifieke ontwikkelingen

in dat gebied, is een gebiedsgerichte benadering noodzakelijk. Gebiedsgericht werken is echter niet altijd de aangewezen manier van werken. Soms is het effectiever en efficiënter om iets sectoraal en/of in het hele beheergebied tegelijk aan te pakken.

Er zijn verschillende instrumenten om gebiedsgericht te werken. De vier instrumenten die in de komende periode het meest in het oog zullen springen zijn: watergebiedsstudies, gemeentelijke waterplannen, planadvisering en gebiedsgerichte coördinatie. Deze vier instrumenten worden in het vervolg van deze paragraaf besproken.

11.1.1 Watergebiedsstudies

In de watergebiedsstudies wordt de kwantitatieve wateropgave bepaald. De ambitie is om de studies en de uitvoering van de maatregelen integraal en gebiedsgericht vorm te geven. De waterkwaliteits-

aspecten worden dus meegenomen en zo mogelijk worden ook de opgaven voor de waterkeringen ingevlochten. Watergebiedsstudies gaan uit van de risicobenadering en houden rekening met klimaatverandering, bodemdaling, verzilting en het gebruik van het gebied.

De kwantitatieve wateropgave bevat drie componenten: de reguliere situatie, situaties met wateroverlast of –tekort en situaties met grondwateroverlast of –tekort. Na het bepalen van de opgaven worden deze samengevoegd met de kwaliteitsopgaven tot waterafspraken, een peilbesluit en concrete maatregelen. De maatregelen worden voor een deel door Delfland zelf gerealiseerd, vaak kan een ander deel meeliften met maatregelen van anderen. Watergebiedsstudies bouwen voort op het GGOR-programma, waarin Delfland het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime integraal vaststelt.

In 2008 en 2009 is ervaring opgedaan met de eerste twee watergebiedsstudies, namelijk in de polders van Berkel-Pijnacker en van Delft. Op basis hiervan wordt de aanpak van de studies voor het hele beheergebied van Delfland bepaald. In figuur 11.1 zijn de deelgebieden aangegeven waarvoor watergebiedsstudies zullen worden uitgevoerd. Het is de bedoeling om de studies cyclisch uit te voeren, direct voorafgaande aan een gemeentelijk waterplan.

Resultaten

- In 2015 Delfland zijn in het hele beheergebied watergebiedsstudies uitgevoerd,
- De planning van de watergebiedsstudies is optimaal afgestemd op de cyclus van gemeentelijke waterplannen, zodat er actuele gegevens voor de waterplannen beschikbaar zijn.

11.1.2 Waterplannen

Delfland ziet de gemeentelijke waterplannen als hét middel om afspraken met de gemeenten te maken over het realiseren van de diverse wateropgaven. Door in één plan integrale afspraken te maken ontstaat er bij beide partijen hetzelfde, integrale beeld van de aanpak van 'water' in de gemeente. Het waterplan is het afstemmingsdocument voor gemeente en waterschap. De afgelopen jaren lag de nadruk op de kwantitatieve opgave. Inmiddels krijgt ook de waterkwaliteit er een volwaardige plek in. Voor de inzameling en het transport van afvalwater bestaan er, naast de waterplannen, afvalwaterakkoorden.

Voor zover deze raakvlakken hebben met het oppervlaktewaterstelsel, worden ze meegenomen in de waterplannen.

Ook het opstellen van waterplannen is een cyclisch proces. Als uitwerking van het Nationaal bestuursakkoord water zijn in de periode van het vorige waterbeheerplan met alle gemeenten waterplannen opgesteld. De ervaring leert dat na verloop van enkele jaren de uitvoeringsprogramma's een herijking nodig hebben. Ook is het noodzakelijk om een vorm van monitoring in de waterplannen op te nemen, zodat er bijvoorbeeld elke twee jaar een aangepast uitvoeringsprogramma kan worden opgesteld naar de nieuwste inzichten en ervaringen. Zo blijven de waterplannen en uitvoeringsprogramma's actueel.

De wateropgaven in de waterplannen worden bepaald in het kader van de diverse 'sectorale' programma's van Delfland en de gemeenten. De hierboven besproken watergebiedsstudies zijn hiervoor onontbeerlijk, maar ook het uitvoeringsprogramma voor de KRW, de OAS-studies en het kadeverbeteringsprogramma leveren er een belangrijke bijdrage aan.

Resultaten

- In 2015 zijn de volgende aspecten in de uitvoeringsprogramma's van de waterplannen verbeterd: prioritering, planning, monitoring en actualisatie.
- In 2015 zijn alle waterplannen één keer herzien.

11.1.3 Planadvisering

In het beheergebied van Delfland worden jaarlijks vele honderden plannen geproduceerd, voornamelijk door gemeenten. Plannen die voor Delfland van belang zijn, zijn bijvoorbeeld de rioleringsplannen (advisering), de bestemmingsplannen (watertoets) en de plannen voor de uitvoering van grote regionale projecten (mogelijke participatie van Delfland).

Jaarlijks komen alleen al 500 ruimtelijke plannen voorbij. Deze grote hoeveelheid plannen maakt het voor Delfland noodzakelijk om prioriteiten te stellen. Bij welke plannen participeert Delfland, wanneer wordt er uitgebreid advies gegeven en wanneer kan er met een schriftelijke afhandeling worden volstaan? In 2009 is een prioriteringsstrategie opgesteld. (t.z.t. korte beschrijving opnemen)

Resultaten

- Delfland werkt in 2015 met een betere prioritering in de planadvisering, zodat belangrijke plannen voldoende ondersteund worden en minder belangrijke plannen conform de regels eenvoudig worden afgedaan.
- Waterkwaliteit wordt een vanzelfsprekend aspect in de advisering.
- Grondwater, buitendijks bouwen en droogte zijn, voor zover relevant, verwerkt in de planadvisering.

11.1.4 Gebiedsgerichte coördinatie

In 2004 startte Delfland met het accountmanagement voor de inliggende gemeenten. Sinds 2007 is er ook een accountmanager voor de provincie. De accountmanager is het vaste aanspreekpunt bij Delfland. Daarnaast hebben de ambtelijke en bestuurlijke overleggen een regulier karakter gekregen. Deze communicatiestructuur wordt voortgezet.

In de planperiode zal nadrukkelijk aandacht bestaan voor de manier waarop projecten door de organisatie geloodst worden: van analyse tot planvorming, uitvoering, ingebruikname en beheer. Delfland zal ook wanneer de schop in de grond gaat zoveel mogelijk gebiedsgericht werken door te zorgen voor een goede coördinatie en afstemming van alle werkzaamheden binnen een gebied, en een duidelijke en eenduidige aanpak. Vragen die hierbij aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: welk instrument is het effectiefst en efficiëntst om een bepaalde opgave te realiseren, kan er integraler gewerkt worden, welke belangen hebben andere partijen en op welke manier kan hier rekening mee worden gehouden?

In 2009 is een pilot voor dit soort gebiedsgerichte coördinatie in de polder Berkel doorlopen. De uitkomsten hebben er toe geleid dat de komende planperiode breder met een dergelijke coördinatie gewerkt zal worden.

Resultaten

- Een goed functionerend accountmanagement.
- Gebiedsgerichte coördinatie met betrekking tot planvorming en uitvoering is ingevoerd in het gehele beheergebied.

11.2 Communicatie

Burgers stellen zich kritisch op waar het gaat om kosten ('Wat doet Delfland voor mijn belastinggeld?'), willen enerzijds betrokken worden en anderzijds ervanuit kunnen gaan dat zaken goed geregeld zijn. Zorgvuldige overheidscommunicatie wordt steeds belangrijker. Burgers worden mondiger en verlangen ook van Delfland een transparante publieke verantwoording, maar willen niet overspoeld worden met informatie. Vroeg in de beeldvorming willen zij inbreng kunnen leveren en bundelen daartoe hun krachten. Met alle digitale media binnen handbereik vragen zij om elektronische dienstverlening. De maatschappij verlangt dat Delfland zich meer ontwikkelt tot een omgevingsgerichte organisatie.

Een en ander doet een groter beroep op de communicatie en dienstverlening door Delfland. Het stelt eisen aan het communicatieve bewustzijn van de organisatie. Medewerkers moeten weten wat er zich in de omgeving van het waterschap afspeelt en ontwikkelingen registreren, analyseren en er conclusies aan verbinden. Communicatie moet meer een plek in het hart van het beleid en de uitvoering krijgen, een integraal onderdeel van het werk worden. Communicatie is dan ook een uitwerking van een van de centrale doelen van dit waterbeheerplan: Delfland werkt transparant, klantgericht en innovatief.

11.2.1 Ambities en strategie

Delfland kiest voor doelgerichte communicatie, toegespitst op de behoeften van de doelgroepen. Inwoners en ander partners krijgen een actieve rol in het ontwikkelen van plannen, zoals bij het realiseren van een mooiere en veiligere leefomgeving in de Commandeurspolder. Waar mogelijk trekt Delfland in de communicatie op met andere overheden of maatschappelijke organisaties. Bij communicatie over gemeentelijke waterplannen bijvoorbeeld communiceren de gemeenten en het hoogheemraadschap samen met burgers en organisaties.

Om de communicatie van Delfland in de komende jaren te verbeteren staan de volgende uitgangspunten centraal:

- een gedifferentieerde aanpak voor verschillende doelgroepen en thema's, waarbij de boodschap is toegespitst op de doelgroep;
- aansluiting bij de actualiteit;
- het bieden van een handelingsperspectief: aangeven wat de mensen zelf kunnen bijdragen – en wat niet.

11.2.2 Resultaten

Effectieve communicatie is belangrijk voor het bereiken van de in dit Waterbeheerplan genoemde resultaten. Communicatie draagt bij aan het vertrouwen van burgers en andere belanghebbenden in Delfland. Dat vertrouwen is cruciaal voor het welslagen van de doelstellingen in dit Waterbeheerplan.

In 2015 is het volgende bereikt:

- Inwoners van Delfland worden meer betrokken bij het waterbeheer.
- Externe doelgroepen zijn zich bewust van de risico's van overstromingen en wateroverlast.
- Delfland neemt in zijn communicatie de belevingswaarde van water als uitgangspunt.
- De samenwerking met externe partners is geïntensiveerd.
- Delfland betreft externe partners in een vroeg stadium in de planvorming.

11.3 Realisatie van projecten

Delfland staat voor een grote opgave als het gaat om het realiseren van werken. De investeringsportefeuille is dusdanig groot dat prioritering en verder kijken dan de planperiode 2010-2015 noodzakelijk is. De gevolgen die prioritering heeft voor de spreiding van de te realiseren werken zijn aangegeven in de hoofdstukken 5 t/m 9. De omvang van de voorgenomen uitvoeringswerken dwingt Delfland er toe om efficiënter, effectiever, creatiever en innovatiever te werken.

Behalve werken met een geringer ruimtebeslag (gemalen e.d.) wachten Delfland de komende jaren nogal wat werken die een grotere ruimtelijke impact hebben, zoals waterbergingen en kadeverbeteringen. Dit zijn complexe projecten vanwege de vele (sectorale) ruimtelijke claims in het gebied. Het doorlopen van de plan- en vergunningsprocedures veroorzaakt lange doorlooptijden voor deze projecten.

Delfland kan niet als solist optreden en heeft zijn partners hard nodig om zijn investeringsopgave te kunnen realiseren. Nieuwe, verdergaande vormen van samenwerking met waterpartners en met leveranciers zijn noodzakelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een gezamenlijk projectbureau. Het is bovendien niet langer altijd vanzelfsprekend dat Delfland zelf uitvoerder is. Steeds meer zaken worden uitbesteed aan ketenpartners of aan de markt, bijvoorbeeld in de vorm van 'blauwe diensten'.

Deze ontwikkeling vraagt om scherpere aandacht voor de contractvorm, de voorwaarden en de juridische houdbaarheid. Daarnaast zal het toezicht op de naleving een zwaarder accent krijgen.

11.3.1 Ambities en strategie

Bij het realiseren van werken zal het accent meer komen te liggen op risicoanalyse en risicobeheersing vooraf. Het financieel begroten van werken wordt verder gestandaardiseerd. Ook zal gekeken worden naar mogelijkheden om werkzaamheden te standaardiseren. Programma's van eisen zullen geactualiseerd worden of nieuw ontwikkeld. Werken die een grote ruimtelijke impact hebben of waar complexe vergunningen of grondverwerving nodig is, zullen nauwgezet worden gepland.

Met (interne) opdrachtgevers en marktpartijen zal Delfland zoeken naar innovatieve methoden om werken kwalitatief beter, sneller of goedkoper te kunnen uitvoeren.

Het proces voor het verkrijgen van subsidies van derden zal verder worden geoptimaliseerd.

De kennis en kunde van uitvoeringsprocessen zal nadrukkelijk in beleidsvormingsprocessen worden geborgd.

De krappe arbeidsmarkt voor technisch geschoold uitvoerend personeel vormt op dit moment een grote bedreiging voor het realiseren van de ambities.

11.3.2 Resultaten

- efficiëntere uitbesteding van (de realisatie van) projecten;
- efficiëntere uitvoering van projecten;
- nieuwe, juridisch verantwoorde vormen van samenwerking en uitbesteding op het gebied van onderzoek (innovatie) en uitvoering.

11.4 Regulering en toezicht

Een belangrijk onderdeel van het waterbeheer is de regulering van en het toezicht op activiteiten rond het watersysteem. Nergens laat de relatie met de buitenwereld zich zo duidelijk voelen als hier. Op deze terreinen is er direct contact tussen medewerkers van het hoogheemraadschap en burgers, bedrijven, recreanten, mensen op en bij het water. Omdat dit contact heel belangrijk is, voor zowel de 'klant' als Delfland is als één van de strategische doelen opgenomen: Delfland werkt transparant, klantgericht en innovatief.

11.4.1 Taakstelling

Verkeerd handelen of nalatigheid van derden kan de waterstaatkundige belangen schaden. Toezicht houden en handhavend optreden heeft als doel dat te voorkomen.

Op grond van landelijke wetgeving en eigen regelgeving heeft Delfland de bevoegdheid om door vergunningverlening regulerend op te treden. Het nemen van besluiten over het al dan niet toestaan van een activiteit gaat in de meeste gevallen op aanvraag. De kaders voor deze besluiten zijn:

- de wet of de verordening waar de bevoegdheid op gebaseerd is;
- landelijk beleid;
- algemene beginselen van behoorlijk bestuur;
- eigen beleidsregels, waaronder de Keur.

Delfland stelt eigen regels en verordeningen vast, waaronder de Keur. Deze regels zijn bindend voor burgers en bedrijven in het beheergebied en ook voor Delfland zelf.

11.4.2 Ontwikkelingen en trends

Deregulering

De waterschappen kunnen minder specifieke normen stellen. Dit is het gevolg van de landelijke trend om te dereguleren. Er wordt steeds meer gewerkt met zogeheten 'algemene regels'. Dit zijn landelijke regels in de vorm van Algemene maatregelen van bestuur (AMvB). In veel gevallen wordt de specifieke vergunningplicht vervangen door een meldingsplicht.

Delfland wil zelf ook meer terugtreden en dereguleren. Het hoogheemraadschap brengt de 'regeldrukte' terug door:

- maatwerkmogelijkheden terughoudend toe te passen en minder vooraf te regelen;
- meetverplichtingen in vergunningen en maatwerk tot een minimum te beperken;
- algemene regels te stellen in de Keur.

Nieuwe wetgeving

De laatste jaren is veel nieuwe waterwetgeving ingevoerd. Hier wordt stilgestaan bij de ontwikkelingen die betrekking hebben op toezicht en handhaving.

Bij indirecte lozingen verschuift de normstellende rol van Delfland naar meedenken en adviseren. De rol van toezichthouder blijft deels overeind, maar ook hier zal meer vanuit de rol van meedenker worden gehandeld.

Voor de kleinere grondwateronttrekkingen (tot 150.000 m³ per jaar) neemt Delfland de kaderstellende en toezichthoudende rol over van de provincie.

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is de één-loketgedachte uitgewerkt: er is één loket voor alle (water)vergunningaanvragen en voor de contacten rond toezicht en handhaving. De mogelijkheid van het digitaal aanvragen van een vergunning is hiervan een belangrijke uitwerking.

11.4.3 Actuele situatie

De nieuwe Waterwet heeft een integraal karakter. Dat betekent dat voor activiteiten nog maar één integrale watervergunning nodig is. Bij de beoordeling van de vergunningaanvragen neemt Delfland alle wateraspecten mee: zowel waterkwaliteit als waterkwantiteit als nautische aspecten.

Bij het verlenen van vergunningen voor activiteiten in de fysieke leefomgeving en de controle daarop zijn vaak diverse overheidsinstanties betrokken: provincie, gemeente en waterschap. Soms is Delfland vergunningverlener en toezichthouder, in andere gevallen geeft Delfland advies aan een gemeente. Door de invoering van de Wabo zal ook het signaaltoezicht (een overheid signaleert overtredingen voor andere overheden) steeds verder toenemen. In de glastuinbouw in het Westland is hier al enkele jaren mee gewerkt.

Doordat steeds meer wordt gereguleerd in algemene regels verschuift een deel van de aandacht van vergunningverlening naar controle en handhaving. Maar ook het meedenken aan de voorkant, bij het formuleren van beleid, leidt tot verbetering in de vergunningverlening.

11.4.4 Ambitie

Door de hierboven geschetste ontwikkelingen zal er veel veranderen in de regulering en het toezicht door Delfland. Het is de ambitie om deze taken transparant en efficiënt uit te voeren, zodat de aanvrager weet waar hij aan toe is en wat hij van Delfland kan verwachten.

11.4.5 Resultaten

Delfland heeft in 2015 een grotere transparantie bereikt door:

1. het stellen van Delflandse algemene regels voor simpele ingrepen in het watersysteem;
2. het tijdig implementeren van nieuwe wet- en regelgeving. Dit beperkt de onduidelijkheid door overgangstermijnen;
3. het versterken van de loketfunctie door het mogelijk maken van digitale meldingen en vergunningaanvragen en door het verbeteren van de dienstverlening aan aanvragers en medeoverheden. Informatievoorziening en de advisering zijn hierbij belangrijke aspecten.

Delfland heeft in 2015 een grotere efficiëntie bereikt door:

1. vergunningverlening en toezicht te prioriteren op basis van een risico-inventarisatie;
2. meer aandacht te schenken aan preventie van overtredingen. Controles tijdens de uitvoering van werken, in plaats van pas bij de oplevering, kunnen veel overtredingen (en daarmee slepende procedures) voorkomen. Ook een verbeterde communicatie hoort bij preventie.

11.5 Kennisontwikkeling en innovatie

Het beheergebied van Delfland behoort tot de laagstgelegen en dichtstbebouwde delen van de Randstad. Klimaatverandering, bodemdaling en een blijvend grote ruimtevraag bepalen het beeld van de toekomst. Het is zaak om ons gebied ook onder deze omstandigheden schoon, veilig en economisch sterk te houden en dat tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Dit vraagt om slimme combinaties van wonen, werken en recreëren.

Louter traditionele oplossingen volstaan niet meer, zeker niet op de lange termijn, om doelstellingen ten aanzien van veiligheid, een schone toekomst, ruimte en kwaliteit te halen. Innovaties zijn nodig. Niet alleen technische, maar ook organisatorische en bestuurlijke proces- en systeeminnovaties. Zonder innovatie zijn de opgaven onhaalbaar en onbetaalbaar. We moeten slimme oplossingen bedenken om de vaak tegenstrijdige belangen van ruimte en water, van economie en milieu te verenigen. Dat kan niet zonder grondige kennis van het watersysteem, de waterketen en van nieuwe ontwikkelingen. Het stimuleren van kennisontwikkeling en innovatie is daarom één van de strategische doelen in dit Waterbeheerplan. In de hoofdstukken 5 t/m 9 zijn doelen aangegeven die over specifieke kennis gaan. Deze paragraaf gaat in op hoe Delfland kennisontwikkeling en innovatie in het algemeen wil stimuleren.

11.5.1 Actuele situatie

In de afgelopen periode is het fundament voor innovatie bij Delfland gelegd. Verschillende initiatieven zijn erkend en uitgevoerd. Bij de Sector Zuiveringsbeheer is aan de hand van het innovatieprogramma 'Naar een innovatief Delfland' structureel gewerkt aan nieuwe oplossingen. Veel van deze projecten kwamen voort uit gesprekken met externe partners en interne verkenningen. Creativiteitssessies spelen hierbij een belangrijke rol. Innovatie komt niet zomaar aanwaaien, maar is het resultaat van intensief, creatief onderzoek.

Lopende onderzoeksprogramma's waarin Delfland participeert zijn 'Ruimte voor water en economie in Haaglanden' en 'Kennis voor Klimaat'. Er is geïnventariseerd welke generieke kennisvragen al worden meegenomen in bestaande onderzoeksprogramma's. Dat is het geval bij STOWA, het landelijke programma 'Leven met Water', EU-programma's en programma's van universiteiten en hogescholen. Ook bij de initiatieven van Delft-Kennisstad en het Rotterdam Climate Initiative is Delfland betrokken.

11.5.2 Ambitie en strategie

Delfland wil innovatie inzetten om de doelstellingen uit dit Waterbeheerplan beter, sneller en effectiever te realiseren.

Daarvoor is het nodig dat innovatief en creatief denken onderdeel zijn van de bedrijfscultuur. Delfland voert een actief en flexibel personeelsbeleid dat mensen uitnodigt om bij Delfland te komen werken en stimuleert creativiteit.

Strategie: onderzoeksprogrammering

Het onderzoeksprogramma richt zich op een beter begrip van het fysieke, het maatschappelijke en het bestuurlijke systeem en de raakvlakken daartussen. Het is belangrijk om de generieke kennis te koppelen aan gebiedsgerichte kennis en praktische uitvoering.

Daarnaast wil Delfland instrumentarium ontwikkelen dat beleidsondersteunende simulatiemodellen toegankelijk maakt. Dat wil zeggen: die waterkwantiteits- en waterkwaliteitsmodellen koppelt aan gegevensbronnen.

Strategie: kennisontwikkeling

De strategische kennis wordt verbreed. Kennis van het verleden en van ontwikkelingen in de markt en in het buitenland. Daarvoor wordt niet alleen eigen kennis ingezet, maar ook de kennis van netwerken waarbij Delfland is aangesloten. Om aan te kunnen geven welke kennis er in de toekomst nodig is wordt aansluiting gezocht bij nieuwe en bestaande kennisnetwerken. Ook zal Delfland deelnemen aan een 'kenniskamer', waarin kennis wordt gedeeld met sectorpartijen en andere overheden.

Strategie: innovatie

Innovatie is vooral een kwestie van doen. Het Waterbeheerplan fungeert hierbij als leidraad.

Er is veel aandacht voor de stand van zaken: wat doen we al, wat moeten we nog doen en wat is er blijven liggen.

Goede innovatieve ideeën kunnen bijdragen aan de externe profilering van Delfland.

11.5.3 Resultaten

In 2015 is Delfland een innovatief en flexibel waterschap door:

- een doorlopende onderzoeksagenda;
- structurele aandacht voor kennisontwikkeling binnen de organisatie;
- het in de praktijk toepassen van innovatieve ideeën, bijvoorbeeld door als 'launching customer' op te treden.

A photograph of a flooded residential street. Numerous boats of various sizes are parked along both sides of the water-filled road. In the center, a small boat with a Dutch flag is being maneuvered by several people. The background shows trees and houses under a clear sky.

12 Monitoren, rapporteren en actualiseren

**"Jaarlijkse verantwoording
van behaalde resultaten"**

12.1 Monitoren van concreet geformuleerde doelen

Het Waterbeheerplan 2010 – 2015 is een strategisch beleidsplan, dat is uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met concrete doelen (zie bijlage A). Tijdens de planperiode volgt Delfland de voortgang van het uitvoeringsprogramma.

Dit gebeurt in een jaarlijkse voortgangsrapportage, die van belang is voor de eigen bedrijfsvoering (planning en control), maar ook voor de communicatie met de omgeving.

Het monitoren van de voortgang is een vast onderdeel van de jaarlijkse planning en controlcyclus. In de planperiode 2006 – 2009 is geconstateerd dat de doelen onvoldoende concreet waren om de voortgang goed te kunnen monitoren. Voor het uitvoeringsprogramma bij dit nieuwe Waterbeheerplan formuleert Delfland de doelen concreter door de aspecten middelen (geld, instrumenten, techniek) en tijdsbeslag (aanbesteding, vergunningen, inspraak, gebiedsproces, etc.) erin te betrekken.

12.2 Rapporteren en actualiseren

De voortgangsrapportages integreert Delfland in de planning en controlcyclus. Wanneer de voortgang afwijkt van de planning past Delfland het meerjarenplan en de meerjarenraming aan. Gedurende de looptijd van het Waterbeheerplan treden ook nieuwe ontwikkelingen op en wijzigen de omstandigheden. Dit leidt jaarlijks tot aanpassingen in het uitvoeringsprogramma in tijd, geld en/of doel. Deze aanpassingen stelt het bestuur elk jaar vast. Zo blijft het plan actueel.

Zo nodig stelt Delfland de prioriteiten, de doelen of de tarieven bij.

Delfland heeft de doelen voor de planperiode 2010-2015 vastgelegd op drie niveaus, met een toenemend detailniveau: ambities, resultaten en maatregelen. De ambities en de resultaten zijn opgenomen in de hoofdtekst van dit plan. De maatregelen staan in het uitvoeringsprogramma.

De organisatie rapporteert aan het algemeen bestuur op het niveau van de ambities, waar nodig met een doorkijk naar het resultaatniveau, ter verduidelijking of ter illustratie. De rapportage aan het dagelijks bestuur gaat over de resultaten. Mochten er ook op maatregelniveau relevante veranderingen plaatsvinden, dan wordt dit aangegeven. Het maatregelniveau wordt zichtbaar in de jaarplannen, de

begroting en de meerjarenplannen, zodat het management de voortgang in detail kan blijven volgen en adequaat kan sturen.

De doelen in dit plan zijn dus gekoppeld aan de interne bedrijfsvoering van Delfland. Hierdoor is een directe vertaling mogelijk van de voortgang van het Waterbeheerplan naar de begroting en de jaarrekening.

De provincie Zuid-Holland gebruikt de voortgangsrapportages over het Waterbeheerplan als basis voor een jaarlijks voortgangsgesprek.

13 Financiën

"Kosten wateropgave in beeld"

13.1 Introductie

In dit hoofdstuk staan de financiële consequenties van Delflands plannen voor de periode 2010-2015 centraal. De doelen en projecten uit de voorgaande hoofdstukken (Uitvoeringsprogramma, bijlage A) zijn vertaald in exploitatiekosten, investeringen en tariefontwikkelingen.

De cijfers in het Ontwerp-Waterbeheerplan zijn gebaseerd op Delflands Meerjarenraming 2009-2013, aangevuld met gegevens voor 2014 en 2015. De financiële paragraaf van het definitieve Waterbeheerplan baseert Delfland op de meerjarenraming 2010-2014, die in 2009 wordt opgesteld.

13.2 Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel

Vanaf 1 januari 2008 is de nieuwe Waterschapswet van kracht. De doelstellingen van deze wet zijn democratische legitimatie, vereenvoudiging en transparantie.

Aansluitend op de nieuwe Waterschapswet is per 1 januari 2009 een nieuw belastingstelsel ingevoerd, bestaande uit een watersysteemheffing en een zuiveringsheffing. De watersysteemheffing is bedoeld voor alle waterschapstaken die te maken hebben met het beheren en onderhouden van het watersysteem: waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterkeringen. Uit de zuiveringsheffing worden alle taken gefinancierd die te maken hebben met het transporteren en zuiveren van afvalwater. Per 1 januari 2009 heeft deze wijziging geleid tot een ingrijpende wijziging van de kostentoedeling aan de zuiveringstaak en de watersysteembeheertaak.

13.3 Exploitatiekosten

De totale uitgaven aan het waterbeheer in Delfland zijn verantwoord in de exploitatiebegroting. Deze begroting bevat twee belangrijke kostenposten. Ten eerste de dagelijkse beheerkosten, inclusief personeelslasten, en ten tweede de kapitaallasten, zowel rente als afschrijving. Bij het berekenen van de personeelslasten is uitgegaan van een vaststaand aantal arbeidsplaatsen (fte's), met als ijkpunt de formatie per 1 januari 2009, namelijk 557,8 fte.

De ontwikkeling van de exploitatiekosten in de periode 2010-2015 is weergegeven in figuur 13.1. De figuur maakt onderscheid tussen de watersysteembeheertaak en de zuiveringstaak.

De kosten van de watersysteembeheertaak stijgen van 89 miljoen euro in 2010 naar 117 miljoen euro in 2015, een toename van ruim 30%. De belangrijkste oorzaak is dat de kosten van rente en afschrijving toenemen door het gereedkomen van steeds meer uitvoeringsprojecten.

De kosten voor de zuiveringstaak stijgen van 154 miljoen euro in 2010 naar 174 miljoen euro in 2015. De kosten stijgen in de eerste jaren relatief snel. Dat heeft te maken met het afronden van enkele grote investeringsprojecten. Na 2012 blijft de toename van de kosten voor de zuiveringstaak vrijwel beperkt tot de inflatiecorrectie.

13.4 Investerings

Het uitvoeringsprogramma voor de periode 2010-2015 vraagt een investeringsvolume van 570 miljoen euro. Dit volume is gelijkmatig verdeeld in jaarlijkse investeringen van 95 miljoen euro. Deze zijn gebaseerd op miljoenen euro's prijspeil 2008 en worden jaarlijks geïndexeerd voor inflatie, loonkosten, materiaalkosten, et cetera. De verdeling van de investeringen over de kerntaken is hieronder weergegeven in Tabel 13.1.

Tabel 13.1 Investerings in het uitvoeringsprogramma in de periode 2010-2015 (prijspeil 2008)

kerntaak	deeltaak	Investerings
Zuivering	Gezuiverd afvalwater	42
Watersysteembeheer	Stevige dijken	58
	Voldoende water	286
	Schoon water	94
	Jaarlijks terugkerend*	90
Totaal	Totaal	570

* De post jaarlijks terugkerend bestaat uit baggerwerkzaamheden, groot onderhoud aan het watersysteem en overige investeringen, bijvoorbeeld in automatisering, huisvesting en verkiezingen.

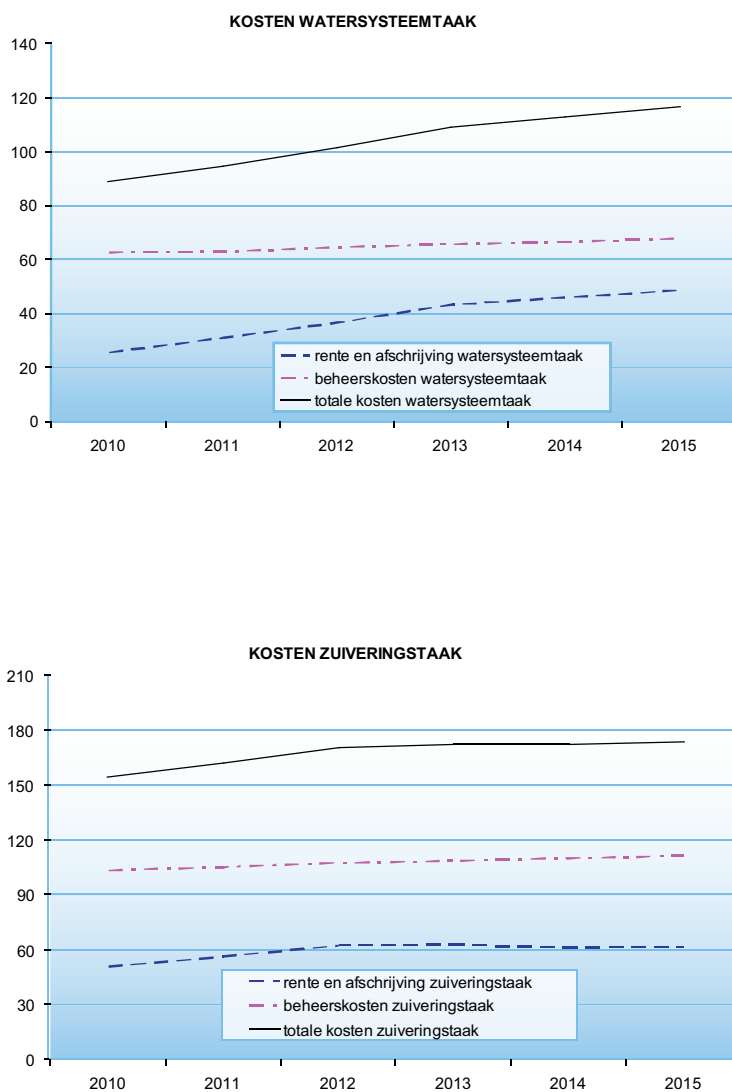
De keuzes die aan de investeringen ten grondslag liggen zijn beschreven in de hoofdstukken 5 tot en met 9. Het merendeel van de investeringen valt onder de watersysteembeheertaak.

13.5 Lastenontwikkeling

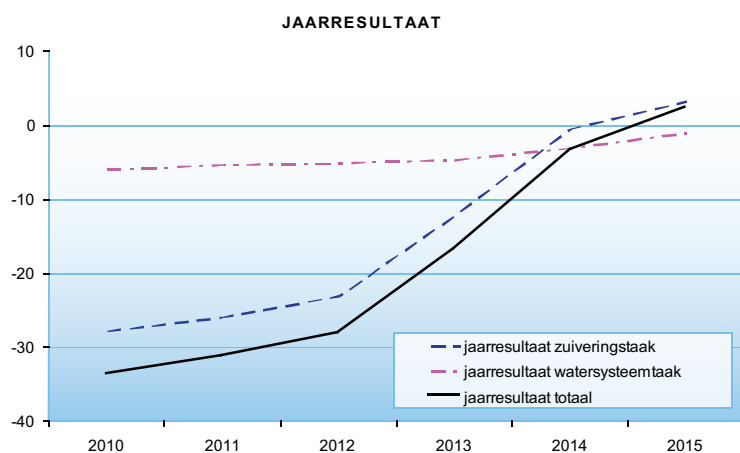
Bij het bepalen van de lastenontwikkeling hanteert Delfland een dekkende exploitatie als uitgangspunt; dat wil zeggen dat de kosten zijn gedekt door de belastingopbrengsten. Voor de zuiveringstaak was een snelle toename voorzien van de kosten in de periode 2006-2012, vanwege grote investeringen in de zuiveringen en het transportsysteem. Om al te grote tariefstijgingen te voorkomen heeft Delfland vanaf 1995 een reserve opgebouwd. Deze reserve is vanaf 2008 ingezet. De inzet van de reserve - in

combinatie met tariefstijgingen in de periode 2010 tot en met 2014 - zorgt voor een balans tussen opbrengsten en uitgaven in meerjarig perspectief.

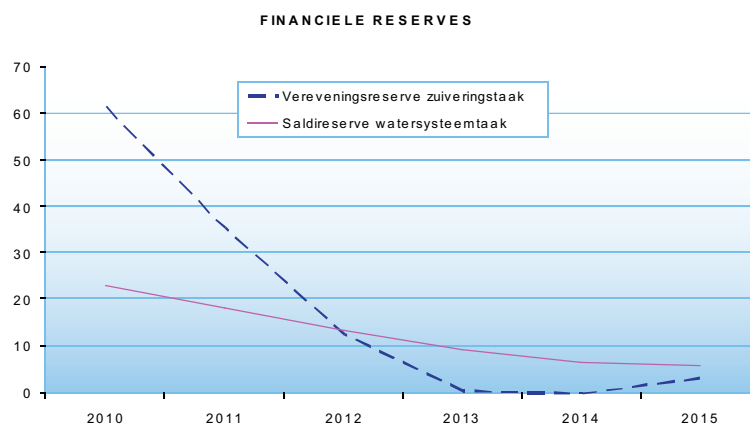
In de figuren 13.2, 13.3 en 13.4 is het verloop weergegeven van respectievelijk het jaarresultaat (exploitatie), de reservepositie en de procentuele opbrengststijging die per jaar nodig is om in meerjarenperspectief een sluitende begroting te krijgen. Vanaf 2015 dekken daarmee de inkomsten van Delfland de kosten en is het bedrijfsresultaat weer positief.

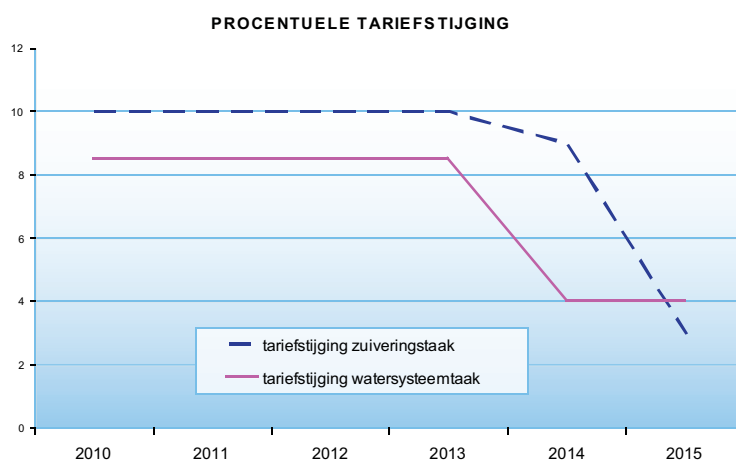
Figuur 13.1
Kostenontwikkeling watersysteembeheertaak (boven) en zuiveringstaak (onder)
voor de periode 2010-2015

Figuur 13.2
Jaarresultaat watersysteembeheertaak en zuiveringstaak (2010-2015)

Figuur 13.3
Saldireserve watersysteembeheertaak en zuiveringstaak (2010-2015)

Figuur 13.4
Opbrengststijging watersysteembeheertaak en zuiveringstaak in procenten (2010-2015).

De opbrengst en het tarief van de zuiveringstaak stijgen in de periode 2010-2013 met 10% per jaar en in 2014 met 9%. Uitgaande van de voorgenomen investeringen tekent zich af dat de jaarlijkse tarief-aanpassing vanaf 2015 kan worden genormaliseerd rond 3 procent.

De opbrengst van de watersysteemheffing stijgt in de periode 2010-2013 met 8,5 % per jaar, als gevolg van diverse tariefaanpassingen binnen de verschillende categorieën (zie tabel 13.2). In de periode 2014-2015 stijgt de opbrengst met 4% per jaar (uitgaande van de nu beschikbare gegevens).

Tabel 13.2 Tarieven Delfland 2010-2015

Tarieven in euro's	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Watersysteemheffing						
- ingezetenen per huishouden	98,89	107,29	116,41	126,31	131,36	136,61
- gebouwd per € 2.500 econ. waarde	0,46	0,49	0,52	0,55	0,57	0,60
- ongebouwd (agrarisch) per ha.	148,40	161,01	174,70	189,55	197,13	205,01
- ongebouwd (wegen) per ha.	296,80	322,02	349,40	379,10	-	-
- natuur per ha.	3,11	3,38	3,67	3,98	4,14	4,30
Zuiveringsheffing						
- ingezetenen per vervuilingseenheid	70,99	78,46	86,04	94,44	102,51	105,41

14 Organisatie

**"Werken aan water
met gedreven mensen"**

De uitvoering van de taken van het Hoogheemraadschap vraagt om een goed toegeruste, professionele organisatie. In dit hoofdstuk staan de organisatorische consequenties van Delflands plannen voor de periode 2010-2015. De doelen en projecten uit de voorgaande hoofdstukken zijn vertaald in doelstellingen op het gebied van bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling.

14.1 Ontwikkeling van Delfland

Delfland heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld van een traditionele (technische) beheerorganisatie naar een jonge investeringsorganisatie. Geconfronteerd met een grote opgave voor alle inhoudelijke taakvelden heeft Delfland in de planperiode 2006-2009 fors ingezet op beleidsvorming, planvorming en realisatie. Daarbij is zowel de productiviteit in de planvorming als het jaarlijkse investeringsvolume enorm toegenomen. Het aantal arbeidsplaatsen is toegenomen van circa 475 begin 2006 tot circa 560 eind 2009.

In de afgelopen jaren zijn de organisatieonderdelen die zich bezighouden met de primaire taakvelden sterk gegroeid, terwijl de onderdelen die zich bezighouden met de bedrijfsvoering achterbleven. In 2008 en 2009 heeft Delfland dit onderkend en is gestart met het herstellen van de balans.

De eerste stap was de overgang naar een nieuw organisatiemodel. Bij de tweede stap is vooral geïnvesteerd in de ondersteuning van het primaire proces door de sectoren Economische en financiële zaken (EFZ), Bestuur, Communicatie en Calamiteiten-zorg (BCC) en Middelen.

Ook is Delfland een traject gestart om de werkzaamheden van de verschillende sectoren nog beter op elkaar af te stemmen. Hiertoe zijn cruciale werkprocessen doorgelicht en de dwarsverbanden tussen de sectoren versterkt. Daarnaast heeft Delfland de (financiële) concernsturing verbeterd met een nieuwe planning en controlcyclus, geënt op nieuwe wetgeving. De liberalisering van de energiemarkt heeft ertoe geleid dat Delfland alle belastingaanslagen sinds 2005 zelf verstuurt.

14.2 Waar gaat Delfland naartoe

De omgeving van Delfland blijft zich ontwikkelen. Zo leiden de Waterwet en de Waterschapswet tot veranderingen op het gebied van de kostentoedeling, de meerjarenraming en de rechtmatigheid. De mondige burger wil steeds beter weten wat Delfland eigenlijk doet met zijn belastinggeld. Delfland

moet zich daarom blijven ontwikkelen als slagvaardige, transparante en klantgeoriënteerde organisatie die met beide benen in de samenleving staat. Dit vraagt een ontwikkeling van onder andere de interne en de externe communicatie, de digitale informatievoorziening, het maatschappelijk verantwoord ondernemen, de ICT (in algemene zin) en de huisvesting. Delfland is een dynamische organisatie in een dynamische omgeving.

De organisatie is daarom nooit 'af'. De verwachting is dat de omvang van de organisatie zich zal stabiliseren, bij gelijkblijvende ambitie.

In 2009 heeft Delfland een meerjarenplan 'organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering' opgesteld. Daarin staat dat **** (hoofdstuk 14 wordt in 2009 geactualiseerd op basis van bovengenoemd plan).

14.2.1 Ambitie

Delfland blijft zich ontwikkelen om zijn taken doelmatiger, transparanter en duurzamer uit te oefenen.

14.2.2 Resultaat

In 2015 heeft Delfland de volgende concrete resultaten bereikt:

- De (financiële) aansturing van de organisatie is verder verbeterd op basis van een vastgestelde sturingsfilosofie en een adequaat financieel informatiesysteem. Hierdoor zijn de effectiviteit en efficiëntie vergroot.
- Het INK-model is als basis gebruikt voor de sturing van de organisatie.
- De competenties en het potentieel van het personeel zijn optimaal afgestemd op de vraag vanuit de organisatie en de omgeving.
- De dienstverlening (intern en extern) is geprofessionaliseerd en de werkwijze is klantgericht.
- Delfland heeft zijn visie op maatschappelijk verantwoord ondernemen geïmplementeerd in de bedrijfsvoering.

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)	Resultaat
Schoon water	Het water is meetbaar schoner, het gebied is zichtbaar aantrekkelijker. Delfland heeft een flinke stap gezet richting een robuust en veerkrachtig watersysteem.	94	- In 2015 voldoen de KRW-waterlichamen Zuidpolder van Delfgauw, Solleveld en Meijndel aan de KRW-doelstellingen.
			- De waterlichamen Holierhoekse en Zouteveense Polder en Polder Berkel gaan twee kwaliteitsklassen vooruit.
			- Waterlichaam Westboezem gaat één kwaliteitsklasse vooruit.
			- In waterlichaam Oostboezem zijn de kansen in de ruimtelijke ontwikkeling maximaal benut voor het verbeteren van de ecologische kwaliteit.
			- De zwemwateren voldoen in 2015 aan de EU-Zwemwaterrichtlijn.
Schoon water en een aantrekkelijk gebied	- Voor de zwemwaterlocaties Delftse Hout, Dobbeplas, Krabbepas, Tubasingel, Tanthof en Korftlaan, is het in 2015 nog slechts bij hoge uitzondering nodig om een tijdelijk zwemverbod in te stellen als gevolg van blauwalgenoverlast.		
	De afgesproken maatregelen in de overige wateren zijn uitgevoerd.		
	Het beleidsinstrumentarium voor waterkwaliteit is op orde.		
	Delfland heeft het emissiebeheerplan uitgevoerd.		
			Delfland heeft in een gebiedsproces met de waterpartners en belanghebbenden afspraken gemaakt over de doelen en maatregelen voor het volgende Stroomgebiedbeheerplan (2016-2021).

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Realiseren van 14,5 ha natuurvriendelijke oever (resultaatverplichting)	% gerealiseerd	750						
Realiseren van 9,4 ha natuurvriendelijke oever (inspanningsverplichting)	% gerealiseerd	750						
Watergangen (22 ha) aanpassen ten behoeve van ecologisch onderhoud	% gerealiseerd	750						
Realiseren van 10,3 ha vispaaiplaatsen (resultaatverplichting)	% gerealiseerd	750						
Realiseren van 5 ha vispaaiplaatsen (inspanningsverplichting)	% gerealiseerd	750						
Aanleg 8 vispassages bij gemalen en inlaatconstructies (resultaatverplichting)	% gerealiseerd	750						
Maatregelen uit het voorkeurspakket zwemwateren uitvoeren	voortgang voorkeurspakket zwemwateren	750						
Uitvoeren van 'quick win' maatregelen ecologie	% gerealiseerd	750						
Opstellen van actuele beleidsregels voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en van actuele visvergunningen. Watertoets 'KRW-proof' maken. Beleid vaststellen voor kroos, ecologisch onderhoud, visstandbeheer, vervuilde waterbodembodem en droge (terrestrische) natuur. Relevante beleidsproducten tijdig actualiseren	% gerealiseerd jaarprogramma	150						
Uitgangspunten en randvoorwaarden van de gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen in het hele beleidsinstrumentarium verankeren	% gerealiseerd	150						
Nieuwe Europese waterkwaliteitsrichtlijnen (Kaderrichtlijn mariene strategie, Eutrofiërichtlijn) vertalen in Delflands beleid	% nieuwe waterkwaliteitsrichtlijnen geïmplementeerd	150						
De voortgang en effectiviteit van het beleid systematisch en structureel monitoren en evalueren. Hierover jaarlijks rapporteren volgens het beleidsmonitoringsprogramma	jaarlijkse rapportage beleidsmonitoring	150						
Samen met de provincie gebiedsgerichte ecologische doelen uitwerken voor de overige wateren	een beleidsnotitie ecologische doelen	150						
Een realisatiestrategie uitwerken om deze doelen te bereiken	een realisatiestrategie	150						
Uitvoeren emissiebeheerplan	jaarlijkse evaluatie	2510, 2520						
Opstellen KRW-detailanalyse 2016-2021	voortgang KRW detailanalyse	150						
Gebiedsproces doorlopen voor het Stroomgebied-beheerplan 2016-2021	voortgang gebiedsproces	150						

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 miljoen		Resultaat
Schoon water	De belangrijkste barrières voor vismigratie zijn weggenomen, zowel binnen het watersysteem van Delfland als tussen het watersysteem van Delfland en rijkswater.		Vrije vismigratie	Delfland heeft de belangrijkste barrières voor vismigratie weggenomen door het uitvoeren van een maatregelenprogramma gekoppeld aan Delflands visie op vismigratie.
	Delfland heeft zijn kennis van het watersysteem verdiept. Kennislacunes in de KRW-detailanalyse zijn opgevuld. Delfland weet hoe planten, dieren en verontreinigingen reageren op ingrepen in het watersysteem.		Kennisontwikkeling	In 2015 heeft Delfland antwoord op alle vragen uit het KRW onderzoeksprogramma, dat in 2007 is opgesteld in afstemming met provincie, gemeenten en andere gebiedspartijen.
				Het monitoringsprogramma waterkwaliteit is actueel en functioneel en voldoet aan de vereisten van de betreffende wetgeving.

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gemalen en stuwen vispasseerbaar op de 30 belangrijkste vismigratiekelpunten	% gerealiseerd	750						
Kunstwerken bij renovatie of nieuwbouw vispasseerbaar maken als dit effectief en haalbaar is	% vispasseerbare kunstwerken na renovatie of nieuwbouw (t.o.v. totaal gerenoveerd/nieuwbouw)	750						
Beslisboom ontwerpen voor het beoordelen van effectiviteit en haalbaarheid van het vispasseerbaar maken van kunstwerken bij renovatie of nieuwbouw.	beslisboom gereed	150						
Effectiviteit, haalbaarheid en betaalbaarheid onderzoeken van 23 waterkwaliteitsmaatregelen, waaronder vernieuwen van het visstandbeheer, instellen van mestvrije zones, 'nutriënten-baggen', inrichtingsmaatregelen, diverse zwemwatermaatregelen, blad ruimen, stikstofreductie via de voer-mest-keten en enkele waterbeheersmaatregelen; Onderzoeken waar en onder welke voorwaarden ecologisch onderhoud kan worden uitgevoerd	% gerealiseerd	150						
Nutriëntenpilots in samenwerking met LTO-noord en en pilot visbeheer met VBC Delfland.	% gerealiseerd	150						
Jaarlijks een monitoringsprogramma waterkwaliteit opstellen en uitvoeren. Het monitoringsprogramma rechtstreeks koppelen aan de evaluatie en herijking van het beleid	monitoringsprogramma uitgevoerd conform planning	1120						
Beleids- en planvormingstrajecten en gebiedsprocessen ondersteunen met watersysteemonderzoek		1120						

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)		Resultaat
Voldoende water	Delfland is goed in staat om het watersysteem te voorzien van voldoende water van voldoende kwaliteit, om oppervlaktewaterpeilen te handhaven. Het watersysteem is beter bestand tegen extreem natte en extreem droge situaties. Hiermee is het watersysteem robuuster en veerkrachtiger geworden.	352	Wateroverlast	De boezem is op orde. Alle watergangen en kunstwerken functioneren naar behoren.
				In alle polders is ten minste 80% van de benodigde berging aanwezig en kansen om de bergingsopgave helemaal te realiseren heeft Delfland benut.
				De hydraulische knelpunten in alle polders zijn opgelost.
			Watertekort	Delfland zet zich in voor een goede zoetwatervoorziening voor het beheergebied, ook op de lange termijn.
				Er zijn goede afspraken over de verdeling van zoet water.
				Delfland zet diverse instrumenten in, zoals watergebiedsstudies en de watertoets, om onomkeerbare schade door verdroging te voorkomen.
				Delfland heeft structurele maatregelen genomen of een bijdrage geleverd om verdroging van de TOP-gebieden tegen te gaan.
			Beheer watersysteem	Delfland stelt peilbesluiten op volgens de GGOR-methode.
				Peilbesluiten zijn actueel en peilen worden volgens peilbesluit gehandhaafd.
				Peilvergunningen zijn op orde.
				De 1100 km primaire watergangen met de daarin gelegen kunstwerken functioneren naar behoren.
				De 3300 km secundaire watergangen en de daarin gelegen kunstwerken verkeren in goede staat.
				Geautomatiseerd plannings- en onderhoudsysteem voor watergangen is geïmplementeerd.

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Realiseren van laatste 2 gemaaluitbreidingen	% gerealiseerd	910						
Realiseren van minimaal 900.000 m³ berging	% gerealiseerd	710						
Circa 12 km watergang verbreden	% gerealiseerd	710						
Realiseren van ten minste 600.000 m³ berging in verschillende polders	% gerealiseerd	710						
Realiseren van 265.000 m³ berging (meeliften met ruimtelijke ontwikkelingen)	% gerealiseerd	711						
Realiseren van extra gemaalcapaciteit	% gerealiseerd	910						
Bouwen van actief peilregulerende kunstwerken	% gerealiseerd	910						
Bouwen van passief regulerende kunstwerken	% gerealiseerd	730						
Watergangen verbreden	% gerealiseerd	710						
Participeren in regionaal en nationaal onderzoek op basis van een jaarlijks bij te stellen programma	% gerealiseerd	150						
Bestuurlijke afspraken maken	% voorziening op lange termijn	150						
Actualiseren van waterakkoorden	% actueel	620						
Bijdragen aan afspraken over de verdringingsreeks	% afspraken actueel	150						
Watergebiedsstudies doen met aandacht voor verdroging	% actuele watergebiedsstudies	150						
Uitvoeren van watertoetsen	% watertoetsen uitgevoerd binnen wettelijke termijnen	210						
(Bijdragen aan) maatregelen in 3 TOP-gebieden	% gerealiseerd	610						
Nieuwe peilbesluiten vaststellen op basis van de GGOR-methode	% peilbesluiten volgens GGOR-methode	610						
Actualiseren van peilbesluiten	% actuele peilbesluiten	610						
Handhaven van peilbesluiten	% tijd peilen binnen normen (extreme situaties uitgezonderd)	1010, 930						
Vergunningen verlenen voor alle afwijkende peilen	% vergunde afwijkende peilen	2310						
Regulier onderhoud waterlopen	% gerealiseerd	720						
Regulier baggeronderhoud	% gerealiseerd	810						
Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	% gerealiseerd	740						
Preventief en correctief onderhoud van peilregulerende kunstwerken	% gerealiseerd	920						
Periodieke schouw van het watersysteem	% gerealiseerd							
Handhaving op basis van schouw	% handhaving							
Opzetten, implementeren en gebruiken van een onderhoudsysteem voor baggeren en voor krozen en zuiveren	% gerealiseerd	720						

Hoofdstuk	Ambities	Investeringen 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)		Resultaat	
Voldoende water			Overig	De beleidscyclus is sluitend. Beleid en beheersinstrumentarium zijn actueel en worden regelmatig geactualiseerd. Beleid wordt gemonitord en geëvalueerd.	
				Het hele watersysteem is in watergebiedsstudie integraal getoetst aan de normen voor overlast, droogte en gemiddelde omstandigheden, waarbij rekening is gehouden met de meest actuele klimaatinzichten.	
				Op basis van de toetsing heeft Delfland afspraken gemaakt met waterpartners en belanghebbenden over de aanpak van de wateropgave.	
				Delfland heeft een loket voor aanvragen rondom alternatieve/innovatieve technieken.	
	Delfland heeft zijn kennis van het watersysteem verdiept, zowel in reguliere situaties én bij extreem nat of droog weer. Hierdoor kan Delfland het watersysteem effectiever aansturen om wateroverlast en watertekort te voorkomen. Er is meer inzicht hoe Delfland anticiperen op veranderende extremen en kan inspelen op calamiteuze situaties.		Kennisonwikkeling	In 2015 is voor de boezem onderzoek gedaan naar de reactie van het watersysteem op extremen. Hieruit zijn integrale sturingsregels afgeleid voor wateroverlastsituaties, watertekortsituaties en (andere) calamiteiten.	
					De kennis over de werking van het watersysteem in tijden van watertekort is toegenomen.
					Delfland ontwikkelt kennis over innovatieve vormen van waterberging, in samenwerking met derden (o.a. in Waterkader Haaglanden).
					Het is duidelijk welke rol de risicobenadering gaat spelen in studies en afwegingen.
			Delfland volgt de ontwikkelingen in het gebied en participeert tijdig om de waterbergingsopgave te realiseren.		

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Actualiseren, monitoren en evalueren van beleid op basis van een jaarlijks op te stellen programma	% gerealiseerd	150						
Actualiseren legger en beheerregister	% actueel	630, 640						
Uitvoeren watergebiedsstudies	% actuele watergebiedsstudies	150						
In waterplannen afspraken maken met waterpartners en belanghebbenden	% waterplannen gebaseerd op nieuwe toetsresultaten	150						
Opzetten van een loket, aanvragen behandelen en beoordelen	aantal beoordeelde aanvragen	150						
Onderzoek naar de reactie van de boezem op 3 typen extremen (wateroverlast, watertekort, calamiteit)	% gerealiseerd	150						
Opstellen van integrale sturingsregels bij wateroverlast, watertekort en calamiteiten	% gerealiseerd	150						
Kennisontwikkeling samen met derden en met eigen onderzoek, op basis van jaarlijks bij te stellen onderzoeksprogramma	% gerealiseerd	150						
Ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor waterbergingen op basis van een jaarlijks bij te stellen programma	% gerealiseerd	150						
Een systematiek voor risicobenadering ontwikkelen en implementeren in studies en afwegingskaders	systematiek ontwikkeld en geïmplementeerd en in gebruik (j/n)	150						
Participeren in en adviseren over plannen van derden	% uitgevoerde adviezen	210, 150						

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)		Resultaat
Stevige dijken	De waterkeringen in Delfland zijn bestand tegen de gevolgen van een veranderend klimaat en voorbereid op de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. De keringen zijn robuust en beschermen beter tegen overstromingen. Delfland zet het veiligheidsbelang voorop bij beschouwing van ruimtelijke ontwikkelingen nabij keringen. De waterkeringen zijn een karakteristiek onderdeel van het landschap. Bij het onderhoud en de verbetering ervan wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met andere belangen, zoals cultuurhistorie en natuur.	58	Primair	De primaire keringen voldoen aan de wettelijke eisen.
			Regionale keringen	De meest risicovolle regionale keringen zijn aangepakt zodat ze voldoen aan de wettelijke eisen.
				Delfland heeft normen opgesteld voor de overige keringen.
			Beleid	De beleidscyclus is sluitend. Beleid en beheerinstrumentarium zijn actueel en worden regelmatig geactualiseerd. Beleid wordt gemonitord en geëvalueerd.
			Beheer	Door adequaat beheer en onderhoud verkeren de waterkeringen in goede staat en functioneren ze naar behoren.
			Beleid	Landelijk beleid is vertaald in Delflands beleid.
				Delfland neemt standpunt in met betrekking tot het omgaan met het kostenveroorzakers-beginsel bij keringen.
	Delfland heeft zijn kennis van de waterkeringen verdiept. Hierdoor kan Delfland de keringen effectiever en efficiënter beheren en onderhouden. Delfland weet hoe het moet anticiperen op veranderende extremen en op mogelijke calamiteiten.		Kennis	Delfland draagt in de planperiode actief bij aan onderzoek naar het beperken van de gevolgen van overstromingen, droogtegevoelige kaden, innovatieve dijkversterkingstechnieken en afslagrisico's bij kustplaatsen bij stormvloedomstandigheden.

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Afronden 3e toetsronde door Delfland	% keringen volledig getoetst, % kunstwerken volledig getoetst	330						
Uitvoeren 4e toetsronde primaire keringen	% keringen volledig getoetst, % kunstwerken volledig getoetst	330						
Opstellen verbeteringsplan op basis van 3e toetsronde	% planvorming gereed	150						
Versterken van Zwakke Schakels Delflandse kust en Scheveningen	% gerealiseerd	410						
Eerste toetsronde genormeerde regionale keringen	% genormeerde keringen volledig getoetst (definitief toetsoordeel)	330						
75% van planvorming voor versterking van de regionale keringen met een onvoldoende toetsresultaat uit de eerste toetsronde afgerond	% gerealiseerd	150, 430						
Kwantificeren van het (gedeeltelijk) stoppen van de grondwateronttrekkingen door DSM op de sterkte van de waterkeringen en dit verwerken in de versterkingsplannen van de regionale keringen	% gerealiseerd	150, 430						
Versterken van ca 25-30 km risicovolle keringen (vanwege eerste toetsronde of vanwege DSM)	% gerealiseerd	430						
Uitvoeren van het kadeverbeteringsprogramma veendijken (bijna 15 km), inclusief de Commandeurspolder	% gerealiseerd	430						
Afspraken maken met de provincie over de status van polderkaden en landscheidingen en over de bijbehorende normen	% gerealiseerd	110						
Opstellen, evalueren en bijstellen van beleidsnota's en beleidsregels op basis van een jaarlijks bij te stellen programma	% gerealiseerd	110						
Actualiseren van legger keringen	% actueel	310						
Actualiseren beheerregister keringen	% actueel	320						
Onderhoud van primaire, secundaire en overige waterkeringen	% gerealiseerd	420, 440, 460						
Beheer en onderhoud in Natura2000-gebieden (kustzone) is aangepast aan beheerplannen	% kustzone met aangepast beheer	420						
		110						
Opstellen standpunt kostenveroorzakers-beginsel bij keringen	standpunt gereed	110						
Effecten in kaart brengen van de gewijzigde veiligheidsfilosofie van het rijk over zeewering, Delflandse dijk en kunstwerken	% in kaart (zeewering, Delflandse Dijk en kunstwerken)	110						
Zelfstandig of samen met derden uitvoeren van onderzoek op basis van een jaarlijks bij te stellen programma	% gerealiseerd	110						

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)	Resultaat
Gezuiverd afvalwater	Het beheer van de afvalwaterketen is doelmatiger en duurzamer geworden. Delfland blijft voldoen aan alle wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van zuiveringsslib.	42	Delfland voldoet aan de afnameverplichting die gezamenlijk is vastgesteld door Delfland en gemeenten.
			Alle zuiveringstechnische werken voldoen aan de wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken.
			Slib en reststoffen worden afgenomen en verwerkt volgens de geldende milieu- en kwaliteitseisen.
			De namens Delfland en gemeenten geplaatste en beheerde IBA-inrichtingen presteren volgens de gestelde eisen en naar tevredenheid van belanghebbenden.
			Afvalwater, hemelwater en rioolvreemd water worden op de meest doelmatige wijze afgevoerd, waarbij de lozingen minimaal voldoen aan het emissiespoor, het waterkwaliteitsspoor en de Kaderrichtlijn water.
			Delfland zuivert het afvalwater duurzamer: minder energieverbruik, minder uitstoot van broeikasgassen, minder chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiveringsslib en reststoffen.

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
In samenwerking met de gemeenten de omvang van de afnameverplichting voor afvalwater vaststellen en monitoren	% voldaan aan afnameverplichting	1230						
Investeren in het afvalwatertransportsysteem van De Groote Lucht (DGL) en Hoek van Holland (HvH) (vervanging en optimalisatie)	% gerealiseerd	1210						
Afronden van de investeringsprojecten in het afvalwatertransportsysteem van de Haagse regio	% gerealiseerd	1521, 1531 en 1410						
Dagelijks onderhoud transportstelsel (DGL en HvH) conform het onderhoudsmanagementsysteem (inclusief rioolgemalen Maassluis)	% regulier dagelijks onderhoud conform onderhoudsmanagementsysteem	1220						
Beheer van de actuele basisgegevens van de afvalwatertransportleidingen en rioolgemalen in een LeidingenInformatieSysteem (LIS)	% informatie beschikbaar en % actueel	1230						
Uitvoeren van geplande investeringsprojecten in het zuiveringssysteem van awzi's De Groote Lucht en Hoek van Holland (optimalisatie en vervanging)	% gerealiseerd	1310						
Dagelijks onderhoud awzi's De Groote Lucht en Hoek van Holland)	% regulier dagelijks onderhoud conform onderhoudsmanagement-systeem	1320, 1420						
Beheer en onderhoud awzi's Harnaschpolder en Houtrust	% conform DBFO-contract met Delfluent	1510, 1523, 1541 t/m 1544						
Nakomen van de afspraken met andere waterschappen op het gebied van GrensOverschrijdend AfvalWater (GOAW)	% gerealiseerd GOAW	1511						
Voldoen aan wet en regelgeving; rijksheffing betalen op basis van aanslag	voldaan aan regelgeving j/n; % betaalde rijksheffing (t.o.v. verwacht)	1340 en 1534						
Zuiveringsslib afvoeren naar en verwerken bij slibverwerkingsbedrijf DRSH	% afgevoerd (t.o.v. verwacht)	1440						
Regulier onderhoud IBA's	% conform contract	1360						
Monitoring en evaluatie prestaties en klanttevredenheid	rapportage	1360						
Proactieve participatie in opstellen van rioleringsplannen.	% gemeenten met actueel GRP	2710						
Riolerings- en hemelwaterafvoer meenemen in gebiedsstudies en waterplannen als basis voor gebiedsgericht beleid	% watergebiedsstudies en % waterplannen met aandacht voor riolering	2710						
Bijdrage aan maatregelen in de riolering volgens (geactualiseerde) bijdrageregelingen voor aansluiting buitengebied, waterkwaliteitsspoor en afkoppelen van verhard oppervlak	geactualiseerde bijdrageregelingen	2720						
	% besteed	2720						
Samenwerking met Delfluent, gericht op innovatie en verbetering van bedrijfsprocessen	% verbetering bedrijfsprocessen	1370						

Hoofdstuk	Ambities	Investeringen 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)	Resultaat
Gezuiverd afvalwater	Delfland heeft nog meer inzicht in de werking en de kosten(opbouw) van de afvalwaterketen. Het beheer van de afvalwaterketen is transparanter geworden.		Samen met gemeenten heeft Delfland de afnameverplichting vastgesteld en optimalisatiestudies uitgevoerd. Delfland en gemeenten hebben meerjarenplannen op elkaar afgestemd.
			Delfland heeft meer inzicht gekregen in de kosten van het transportsysteem, de zuiveringen en de IBA's, o.a. door mee te doen aan de landelijke benchmark.
			Delfland heeft in samenwerking met slibverwerkingsbedrijf DRSH de totale slibketen in beeld gebracht.
			Delfland heeft het beheer van de IBA's geëvalueerd, de tevredenheid van de gebruikers onderzocht en heeft een adequaat klachtenafhandelingsysteem ontwikkeld.
			Delfland heeft meer systeeminzicht gekregen door het gebruik van (beter beheerde) meetgegevens.
Schoon water en een aantrekkelijk gebied			

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Samenwerking met gemeenten, gericht op optimalisatie van investeringen, beheer en onderhoud in de hele afvalwaterketen	% gemeente met actuele OAS en % projecten conform afspraken	1370						
Meetgegevens uit rioolstelsels en rioolgemalen van Delfland en gemeenten gebruiken om het inzicht in de werking van de afvalwaterketen te vergroten	jaarlijkse voortgangsrapportage	1230, 2710						
Gezamenlijke meetprojecten om het inzicht te vergroten in de werking en emissies van de afvalwaterketen	jaarlijkse voortgangsrapportage	2710						
Samen met gemeenten en onderzoeksinstituten onderzoek doen naar de kwaliteit van afstromend regenwater en het rendement van zuiverende voorzieningen	jaarlijkse voortgangsrapportage	2710						
Ontwikkelen en toepassen van methoden voor beoordeling milieueffect	ontwikkelde methode	1370						
Ontwikkeling beoordelingsinstrument (kosten-baten-analyse) voor doelmatige afvalwater- en hemelwaterafvoer	ontwikkelde methode	1370						
Meewerken aan de landelijke Benchmark Zuiveringsbeheer	3-jaarlijkse rapportage	1330, 1430						
Bijdrage aan optimalisatiestudies slibketen	% bijdrage gerealiseerd (t.o.v. gepland)	1440						
Actieve bijdrage in platform slibketen	% bijdrage gerealiseerd (t.o.v. gepland)	1440						
Ontwikkelen en actualiseren centraal meldpunt en klachtenafhandeling voor IBA-gebruikers	Meldpunt en systeem voor klachtenafhandeling actueel	1360						
Beheren van meldpunt en klachtenafhandelings-systeem	% meldingen en klachten afgehandeld binnen termijnen	1360						
Procesdata van de onderdelen van de zuivering bijhouden in datasysteem	Jaarlijkse voortgangsrapportage in milieu-jaarverslag	1330, 1430						
Verbetering van de zuiveringsprestaties door procesoptimalisatie	% verbetering	1330, 1430						

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)		Resultaat
Overige taken	Het grondwatersysteem wordt op duurzame wijze beheerd, waarbij het evenwicht in dat grondwatersysteem niet is verstoord en de kwantiteit en kwaliteit van het grondwater tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten geschikt zijn gemaakt en worden gehouden voor alle aanwezige grondgebruikfuncties.		Grondwater	Delfland heeft specifiek grondwaterbeleid opgesteld, met heldere doelen voor het grondwaterbeheer.
				Delfland heeft de kennis en de instrumenten op orde om de beleidsdoelstellingen mogelijk te maken.
				De resterende grondwatertaken van de provincie zijn overgedragen aan Delfland.
				Delfland is goed toegerust om de gemeenten te adviseren op het gebied van grondwaterproblemen.
				Voor het hele beheergebied zijn de streefbeelden voor het gewenste grondwaterpeil afgeleid, op basis van de GGOR-methode.
	Delfland wil een actuele en verantwoorde invulling geven aan zijn nautische verantwoordelijkheden.		Nautisch	Delfland zorgt voor een veilige en vlotte doorvaart van het scheepvaartverkeer in het beheergebied.
	Het beperken van de schade aan de waterinfrastructuur door muskusratten		Muskusrat	Het minimaliseren van de muskusratten populatie

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opstellen van een beleidsnota en beleidsregels	nota gereed en beleidsregels geïmplementeerd	150						
Opstellen van een beleidsnota en beleidsregels	actueel model-instrumentarium	150						
Opzetten en aanpassen van een meetnet en een leidraad analysetechnieken	actueel meetnet en actuele leidraad	150						
Proces rond het overnemen van resterende grondwatertaken	overdracht gerealiseerd	150						
Duidelijke afspraken met gemeenten en ondersteuning van gemeenten met adviezen	afspraken gerealiseerd en % gerealiseerde tijd (t.o.v. gepland)	150						
Afleiden van streefbeelden voor het hele beheergebied, op basis van de GGOR-methode	% gebied met actuele streefbeelden (GGOR)	150						
Opstellen van een nota nautisch beheer, implementatie en handhaving van beleidsregels	nota gereed en geïmplementeerd							
Periodiek actualiseren van verkeersbesluiten.	% actuele verkeersbesluiten							
Muskusratten bestrijden		480						

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)		Resultaat
Overige taken	Het fundament onder de crisisbeheersing te onderhouden, verder uit te bouwen en zo nodig te verstevigen met een hechte verankering in de veiligheidsregio's. Daarbij moet het waterschap openstaan voor en bijdragen aan innovatie en nieuwe ontwikkelingen, zodat de voortrekkerspositie van Delfland gehandhaafd blijft.		Crisisbeheersing	Het totale calamiteitenzorgsysteem van Delfland is verdiept, verbreed en in kwaliteit toegenomen.
				De veiligheidsketen is in volle omvang in beeld, met de risicobeheersing als in het oog springend onderdeel.
				Delfland is een betrouwbare en robuuste partner in de veiligheidsregio's en voor de overige partners in de rampenbestrijding.
				Delfland draagt nationaal en internationaal zijn steentje bij aan ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing.
	Delfland wil naast zijn hoofdtaken ook rekening houden met het publieke belang van recreatief medegebruik.		Recreatie	Het verbeteren van de mogelijkheden voor recreatief medegebruik van waterstaatkundige objecten van Delfland.
	Het publieksbereik van het (on)roerend erfgoed vergroten.		Cultuur	Delfland verbetert de toegankelijkheid van objecten van cultuurhistorisch belang voor het publiek.

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uitwerken van maatregelen bij verschillende typen calamiteiten (zware neerslag, dijkdoorbraak, uitval zuivering etc.) in bestrijdingsplannen	% bestrijdingsplannen gerealiseerd	3310						
Iedere medewerker van de calamiteiten-organisatie per jaar minimaal één dagdeel training	% medewerkers met algemene training	3310						
Competentiegerichte trainingen	% medewerkers met specifieke training	3310						
Optimaliseren van het informatiemanagementsysteem op basis van een jaarlijks programma	% gerealiseerd	3310						
Eigen organisatie verbeteren door het inschakelen van een externe auditeur	externe audit uitgevoerd	3310						
De voorbereiding op mogelijke calamiteiten zoals de uitval van vitale infrastructuur (o.a. stroom), gevolgen van een griepdemonie en terrorisme	onderzoek uitgevoerd en beheersmaatregelen getroffen	3310						
De mogelijkheden van virtual reality onderzoeken	onderzoek uitgevoerd	3310						
In het kader risicodenken naast aandacht voor crisisbeheersing ook aandacht voor preventie en proactie (voorkomen dat het misgaat).		3310						
Actieve samenwerking met externe partners in plan- en visievorming en oefeningen (nationaal en regionaal (Veiligheidsregio's))	aantal oefeningen met externe partners	3310						
Kennisuitwisseling, o.a. met partners in VS (New Orleans) en in het kader van World Water Forum (UNESCO)	aantal uitwisselingsmomenten	3310						
Bij het opstellen van beleid expliciet rekening houden met recreatief medegebruik	% nota's met expliciete verwijzing	110, 150						
De mogelijkheden voor recreatief medegebruik inventariseren in fase van projectplan	in handboek projectmatig werken							
Opstellen richtlijn voor acceptabele extra kosten	richtlijn gereed	150						
Het vergroten van de publieke toegankelijkheid van cultuurhistorische objecten van Delfland	% toegankelijk voor publiek							
Inventariseren van objecten van cultuurhistorisch belang	inventarisatie uitgevoerd							
Ontwikkelen richtlijn voor objecten die hun waterstaatkundige functie verliezen	richtlijn gereed							

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)	Resultaat
Instrumenten	Door goed overleg met andere overheden, belangenorganisaties en burgers, levert Delfland een essentiële bijdrage leveren aan de veiligheid, leefbaarheid en duurzame bruikbaarheid van het beheergebied.		In 2015 zijn in het hele gebied watergebiedsstudies uitgevoerd. De planning van de watergebiedsstudies wordt jaarlijks afgestemd op de cyclus van gemeentelijke waterplannen. In de uitvoeringsprogramma's van de waterplannen zijn de volgende aspecten verbeterd: prioritering, planning, monitoring en actualisatie. In 2015 zijn alle waterplannen één keer herzien. Delfland werkt met een betere prioritering in de planadvisering. Waterkwaliteit, grondwater, buitendijks bouwen en droogte zijn verwerkt in de planadvisering. Een goed functionerend accountmanagement. Gebiedsgerichte coördinatie met betrekking tot planvorming en uitvoering is ingevoerd in het hele gebied.
	Delfland kiest voor doelgerichte communicatie, toegespitst op de wensen van de doelgroepen.		Inwoners van Delfland worden meer betrokken bij het waterbeheer. Externe doelgroepen bewust gemaakt worden van de risico's op overstromingen en wateroverlast. Delfland bij communicatie aansluit bij de belevingswaarde van water De samenwerking met externe partners is geïntensiveerd. Delfland betreft externe partners in een vroeg stadium in de eigen planvorming.
	De te realiseren werken op een efficiënte, effectieve, creatieve, innovatieve en duurzame wijze aan te leggen.		Verdere efficiëntie bij het op de markt zetten van realisatie-projecten Verdere efficiëntie in de uitvoering van projecten. Andere vormen van projectuitvoering toepassen, bijvoorbeeld uitbesteden bij andere overheden, marktpartijen of design en contract.

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uitvoeren van watergebiedsstudies	% gebied met watergebiedsstudies	150						
Jaarlijks afstemmen van de planning van watergebiedsstudies en waterplannen	jaarlijkse afstemming							
Herzien van waterplannen, samen met gemeenten	% gemeenten met herzien waterplan	150						
Opstellen en actueel houden van een prioriteringsmethodiek voor planadvisering	actuele prioriteringsmethodiek							
Opnemen van genoemde aspecten in planadvisering	aspecten opgenomen							
Uitvoeren accountmanagement met gemeenten en provincie	% gerealiseerd t.o.v. geplande inzet							
Invoeren van gebiedsgerichte coördinatie van plan	Ingevoerd in hele gebied							
Intensiveren van de projectcommunicatie	% projecten met communicatieplan							
Het handhaven van doeltreffende publiekscommunicatie	imago-onderzoek							
Formuleren onderdelen communicatiebeleid (pers-beleid, evenementenbeleid, etc.) op basis van een jaarprogramma	% gerealiseerd							
Formuleren van beleid voor risicocommunicatie	gerealiseerd							
Onderzoek naar effecten van communicatieactiviteiten	evaluatie via imago-onderzoek							
Bij het nemen van maatregelen wordt het vergroten van de belevingswaarde een criterium	opnemen in handboek projectmatig werken							
Gemeenten ondersteunen bij communicatie over gemeentelijke waterplannen	% waterplannen met gezamenlijk communicatieplan							
In de initiërende fase van een beleidsplan, project of activiteit vaststellen hoe externen worden betrokken en dit vastleggen in het projectplan (c.q. communicatieplan)	opgenomen in handboek projectmatig werken; % plannen van aanpak met communicatieplan							

Hoofdstuk	Ambities	Investerings 2010-2015 prijspeil 2008 (miljoen €)		Resultaat
Instrumenten	Het proces van regulering en toezicht zo transparant en efficiënt mogelijk te blijven uitvoeren		Regulering en toezicht	De lastendruk is teruggedrongen en het aantal watervergunningen beheerst wordt.
				Nieuwe wet- en regelgeving tijdig is geïmplementeerd.
				De loketfunctie is versterkt.
				Prioritering van vergunning- en toezichtstaken op basis van een risico-inventarisatie wordt toegepast.
				Meer aandacht is voor preventie van overtredingen.
	Innovatie wordt als voorwaarde gezien om de beleidsdoelstellingen te bereiken. Innovatief en creatief denken is onderdeel van de bedrijfscultuur.		Innovatie	Een doorlopende onderzoeksagenda.
Organisatie	Delfland werkt doelmatig, transparant, klantgericht en duurzaam.	24	Organisatie	Structurele aandacht voor kennisontwikkeling binnen de organisatie.
				Het in de praktijk toepassen van innovatieve ideeën, bijvoorbeeld door als 'launching customer' op te treden.
				De (financiële) aansturing van de organisatie is verder verbeterd op basis van een vastgestelde sturingsfilosofie en een adequaat financieel informatiesysteem
				Het INK-model is de basis voor de sturing van de organisatie.
				De competenties en het potentieel van het personeel zijn optimaal afgestemd op de vraag vanuit de organisatie en de omgeving.
				De interne en externe dienstverlening is verder geprofessionaliseerd en de werkwijze is meer klantgericht.
				Delfland heeft zijn visie op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen geïmplementeerd.

Maatregel	Meetcriterium	BBP product	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Risico-inventarisatie bij vergunningen: welke vergunningen zijn zonder veel risico om te zetten in algemene regels								
Pro-actieve deelname aan landelijke wet- en beleidsontwikkeling								
Implementeren nieuwe wetgeving								
Aantal controles verhogen, toezicht zichtbaar maken								
Opstellen jaarlijks programma met meerjarige doorkijk	jaarlijks programma	150, 1370						
Samenwerken met partners	aantal gezamenlijke activiteiten	150, 1370						
Minimaal 3 eigen innovatieve initiatieven ontwikkelen.	aantal eigen initiatieven	150, 1370						
De sturingsfilosofie is geïmplementeerd en wordt geactualiseerd.	actuele sturingsfilosofie	5010						
Door jaarlijkse evaluatie van de P&C cyclus wordt het financiële systeem en de managementrapportages stapsgewijze verbeterd.	jaarlijkse evaluatie en aanpassen	5070, 5090						
KAM managementsysteem verder ontwikkelen op basis van het INK managementmodel.	actueel KAM-systeem	5040						
		5030						
Opstellen van een automatiseringsplan met een doorkijk van een aantal jaren om de organisatie ten minste op het huidige niveau te ondersteunen	actueel (meerjaren) automatiseringsplan	5110						
De interne dienstverlening op terrein van huisvesting zal verder ontwikkeld worden. Kwaliteitsaspecten als arbo/welzijn en duurzaamheid spelen daarbij een belangrijke rol.	adequate huisvesting met voldoende faciliteiten	5130						
Duurzaamheid verder verankeren in beleid en bedrijfsvoering	jaarlijkse rapportage							
Jaarlijks realiseren van tenminste één zichtbaar duurzaamheidresultaat	aantal zichtbare resultaten							
Duurzaamheid koppelen aan innovatie en kennisontwikkeling								

In deze bijlage zijn de zogenaamde factsheets per waterlichaam weergegeven. Zowel provincie Zuid Holland als het Hoogheemraadschap van Delfland nemen deze factsheets integraal op in het provinciaal waterplan en het waterbeheerplan zodat verankering van doelen, maatregelen en kosten eenduidig zijn vastgelegd in de juridische planvormen. In de factsheets is per waterlichaam een compact overzicht gegeven van de huidige waterkwaliteit, de maatregelen die uitgevoerd worden en de beoogde kwaliteit van de waterlichamen in de toekomst.

1 Delfland en de KRW

KRW-maatregelen: resultaatverplichting

Delfland werkt hard aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Een deel van de maatregelen valt onder de KRW. Deze maatregelen voert Delfland, in overeenstemming met de waterpartners, resultaatverplicht op als KRW-maatregel en het waterschap rapporteert erover aan het rijk en de EU. Voor deze maatregelen geldt dus een resultaatverplichting: als uitvoering van de maatregelen niet wordt bereikt, wordt het waterschap daarop afgerekend door 'Brussel'.

KRW-maatregelen: inspanningsverplichting

Voor het andere deel van de KRW-maatregelen geldt een inspanningsverplichting: Delfland en de waterpartners spannen zich in om de maatregelen uit te voeren, maar wordt er niet hard op afgerekend als dat niet lukt. Over deze maatregelen zijn afspraken gemaakt in het gebiedsproces-KRW, maar ze worden niet als resultaatverplichte KRW-maatregelen opgevoerd omdat de uitvoering of het effect ervan nog onzeker is.

De KRW en het Waterbeheersplan

Alle resultaatverplichte KRW-maatregelen zijn gebundeld in de Stroomgebiedbeheersplannen. Deze maken echter geen deel uit van de planstructuur van de Waterwet. Dat is de reden dat de KRW-maatregelen moeten worden opgenomen in het nationale waterplan, de provinciale waterplannen, de waterbeheersplannen van de waterschappen en de rioleringsplannen of raadsbesluiten van de gemeenten. Dit is geregeld in de Implementatiewet KRW en in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009. In het Waterbeheerplan 2010-2015 moet Delfland dus de KRW-maatregelen vastleggen waarvoor het waterschap verantwoordelijk is ('initiatiefnemer').

Waterlichamen en hun status

Verder moet op basis van de Implementatiewet ook in het Waterbeheerplan worden aangegeven welke status aan de waterlichamen is toegekend. De

KRW onderscheidt drie soorten waterlichamen: 1) natuurlijke, 2) sterk veranderde en 3) kunstmatige waterlichamen. Deze indeling bepaalt mede de ecologische doelstellingen en de daaraan gekoppelde beleidsopgave. In paragraaf 3 wordt bij 'Onderbouwing van de status' hier uitgebreid op ingegaan.

De statustoekenningen en de voorgenomen maatregelen staan in de factsheets. De factsheets zijn daarom opgenomen in deze bijlage, niet louter ter informatie maar ook op formele gronden. Ze zijn namelijk een integraal onderdeel van dit Waterbeheerplan. Daarmee zijn de status, de bijbehorende doelstellingen en de (resultaatsverplichte) maatregelen formeel vastgesteld door het vaststellen van het Waterbeheerplan.

Delfland legt formeel alleen de KRW-maatregelen vast waarvoor hij verantwoordelijk is. Dit is dus een verplicht onderdeel, de overige informatie in de factsheets worden formeel door de provincie Zuid Holland vastgelegd en zijn in deze bijgevoegde factsheets dan ook ter informatie opgenomen.

2 Opbouw factsheets oppervlaktewaterlichamen

De factsheets beginnen met een algemene beschrijving van het betreffende waterlichaam. Daarna volgt de uitwerking en onderbouwing van het algemene deel.

De algemene beschrijving bestaat uit de volgende onderdelen:

Naam: Elk waterlichaam heeft een eigen naam meegekregen.

Code: Elk waterlichaam heeft een unieke code. De code is als volgt opgebouwd: aanduiding Nederland {NL}, nummer waterschap {15 = Hoogheemraadschap van Delfland}, volgnummer {bijvoorbeeld 01 is Oost Boezem}. Het voorbeeld levert de unieke code NL15_01 op.

Status: De status van het waterlichaam is altijd één van de volgende drie: natuurlijk / sterk-veranderd / kunstmatig.

Categorie/Type: Binnen de hoofdindeling in categorieën (R = stromende wateren, M = meren, K = kustwateren) zijn er verschillende watertypen onderscheiden. Elk waterlichaam behoort tot één watertype.

natuurlijk. Als een waterlichaam in het verleden is gegraven en dus geen natuurlijke oorsprong kent, dan is sprake van een kunstmatig waterlichaam. In alle gevallen waarin herstel van de natuurlijke situatie zou leiden tot significante schade aan functies en/of milieu, krijgt het waterlichaam de status sterk-veranderd. Natuurlijke wateren en sterk-veranderde wateren komen niet voor in het beheersgebied van Delfland. Er komen alleen kunstmatige wateren voor: zeven in totaal.

Kunstmatige wateren, zoals sloten en kanalen, zijn in het algemeen gegraven om het waterhuishoudkundig systeem optimaal in te richten voor de overheersende gebruiksfunctie (scheepvaart, landbouw, stedelijk gebied e.d.). Kunstmatige wateren zijn in principe gegraven op plaatsen waar voorheen geen oppervlaktewater aanwezig was. Dit feit is op zichzelf voldoende als motivering voor de toekenning van de status 'kunstmatig'.

Delflandse waterlichamen zijn kunstmatig

Delfland heeft kanalen en infiltratieplassen. Dit zijn kunstmatige wateren. Voor de status en de maatlat van de kanalen en sloten in het gebied is gebruik gemaakt van de landelijke Default maatlat Sloten en Kanalen (vastgesteld door het Landelijk Bestuurlijk Overleg Water). Voor de infiltratieplassen is in eerste instantie gebruik gemaakt van de natuurlijke maatlat (M23), die in het gebiedsproces specifiek is aangepast aan de kunstmatige karakteristieken die bij de infiltratieplassen horen.

Als er sprake is van een 'sterk veranderd' waterlichaam, dan zal dit worden onderbouwd met de hydromorfologische herstelmaatregelen en functies/milieuaspecten die hierdoor significante negatieve effecten zouden ondervinden. Voor de onderbouwing van de status van sterk-veranderde waterlichamen kunnen verschillende ingrepen worden beoordeeld als onomkeerbaar. Over het algemeen geldt dat voor het realiseren van KRW-doelen geen (gedwongen) functiewijzigingen worden doorgevoerd, tenzij de provincie reeds een functiewijziging in gang heeft gezet. In principe worden bestaande gebruiksfuncties dus niet, of in slechts beperkte mate, bijgesteld. Maatregelen als inrichting van bufferstroken en natuurvriendelijke oevers worden daarbij niet beschouwd als functiewijzigingen.

Biologische en algemeen fysisch-chemische toestand

De KRW onderscheidt twee aspecten aan waterkwaliteit:

- de biologische (ecologische) kwaliteit: het voorkomen van waterplanten en -dieren; er worden vier zogehete deelmaatlaten gemeten: fytoplankton, macrofauna, macrofyten en vissen;
- de fysisch-chemische kwaliteit; hieronder vallen bijvoorbeeld de samenstelling van het water, de concentraties van verontreinigingen, de diepte en de helderheid.

Voor alle kwaliteitselementen wordt de huidige toestand bepaald, de beleidsdoelstelling voor 2015 en de uiteindelijke ecologische doelstelling.

Huidige toestand

De beschrijving van de huidige toestand is gebaseerd op de meest recente meetgegevens uit de periode 2003-2007. Voor de bepaling en achterliggende berekeningen van de huidige ecologische toestand wordt verwezen naar de Gebiedsrapportage KRW-Delfland, Schoon water om van te genieten en de Technische achtergrondrapportage KRW-Delfland.

Verwachting 2015 (Beleidsdoelstelling)

De verwachte toestand in 2015 is een informatief onderdeel van de factsheet. Het geeft de te verwachten waterkwaliteitsontwikkeling tot 2015 aan. In 2015 kan worden bepaald of met het maatregelenpakket dat tot die tijd is uitgevoerd, de verwachte resultaten worden behaald. Als dat niet het geval is, kan worden besloten tot aanvullende maatregelen om de doelen in de achtereenvolgende uitvoeringsperioden (2016-2021 respectievelijk 2022-2027) alsnog te realiseren. De verwachting 2015 wordt niet opgenomen in het Stroomgebiedbeheersplan.

GEP (Ecologische doelstelling)

GEP staat voor Goed Ecologisch Potentieel. Het geeft het ecologische doel aan dat in principe gehaald moet worden. Er zijn landelijk 'maatlaten' opgesteld om voor alle watertypen de waterkwaliteit te kunnen bepalen. Om de huidige toestand en het GEP te bepalen heeft Delfland specifiek Delflandse maatlaten afgeleid uit deze landelijke maatlaten. Voor sloten en kanalen is daarbij gebruik gemaakt van Default maatlaten sloten en kanalen, en voor de duinwateren van de maatlat voor 'natuurlijke wateren' (M23). De maatlaten richten zich op zowel de biologische als de fysisch-chemische kwaliteit.

Kwaliteitsklassen

De metingen op de maatlatten leveren een indeling van het waterlichaam op in één van de kwaliteitsklassen: slecht, ontoereikend, matig of goed. De klasse die in de factsheet wordt genoemd, is de laagst klasse op basis van het beperkende kwaliteitselement en beoordeeld volgens het protocol toetsing en beoordeling (dat is uitgevoerd met de Aqua-kit). Hiervoor geldt dus met andere woorden: volgens het principe 'one-out-all-out' bepaalt het laagst scorende kwaliteitselement de klasse van de huidige ecologische toestand van het waterlichaam.

Voor de verschillende kwaliteitsklassen zijn kleuren gebruikt die de KRW voorschrijft. Deze kleuren zijn:
goed: groen
matig: geel
ontoereikend: oranje
slecht: rood

Voorbeeld van een standaard maatlat voor kunstmatige wateren

De ecologische doelstelling (GEP) is weergegeven als groen. De kleuren van scores die lager zijn dan de ecologische doelstelling zijn weergegeven door de klassen tussen 0 en de waarde van de ecologische doelstelling lineair te verdelen. De kleuren wijken dus af van de kleuren in het SGBP, maar zijn voor regionale bestuurders wel inzichtelijker, omdat de kleuren direct aangeven hoever een waterlichaam nog van het doel af zit.

Voor enkele watertypen geldt dat bepaalde kwaliteitselementen ontbreken omdat deze soortengroep niet bij de beoordeling betrokken hoeft te worden in de betreffende watertypen.

Algemeen fysisch-chemische parameters

In de landelijke Default maatlat sloten en kanalen zijn naast ecologische waterkwaliteits-normen ook normen opgenomen voor de zogeheten ecologie-ondersteunende stoffen. Dit zijn stoffen die sturend zijn in het wel of niet bereiken van een goede ecologische toestand. Dit zijn bijvoorbeeld nutriënten (stikstof en fosfaat), zout en de fysische bepaalde componenten zuurstof, doorzicht, temperatuur en zuurgraad. In tegenstelling tot de ecologische waterkwaliteitsnormen gelden de normen voor de ecologie-ondersteunende stoffen voor alle oppervlaktewater van Delfland. Dus niet alleen voor de waterlichamen. Delfland neemt de stofnormen over uit de Default maatlatten Sloten en Kanalen, met uitzondering van die voor stikstof en fosfaat. Hiervoor heeft Delfland gebiedsspecifieke normen afgeleid.

De Delflandse stikstof- en fosfaat normen passen bij het karakter en de eigenschappen van dit gebied. Delfland heeft een fijn netwerk van boezem- en polderwater, met een korte verblijftijd. De verblijftijd van het oppervlaktewater is (ook in de zomerperiode) relatief kort. Op basis van deze karakteristieken en de ecologische waterkwaliteitsnormen voor de waterlichamen heeft Delfland nutriënten-normen afgeleid die afwijken van de huidige MTR-normen en de normen uit de landelijke default maatlat voor sloten en kanalen. Delfland hanteert voor stikstof een strengere norm, namelijk 1,8 mg N/L (MTR = 2,2 mg N/l) Om een goede ecologische toestand te krijgen zet Delfland in op stikstof. We gaan het watersysteem 'stikstof limiteren', zoals dat in biologische termen heet. Voor fosfaat wordt de norm juist minder streng, namelijk 0,3 mg P/l (MTR = 0,15 mg P/l). Deze norm past bij het karakter van het beheersgebied (veenweide) en de gewenste visstand voor de toekomst.

De gebiedsspecifieke normen voor stikstof en fosfaat zijn bepaald in het KRW-gebiedsproces. Ze gelden voor alle oppervlaktewateren in het beheersgebied, met uitzondering van de drinkwaterinfiltratieplassen in Meijndel en Solleveld. Daar zijn de normen strenger, namelijk 1,3-1,5 mg N/l stikstof en 0,06-0,1 mg P/l fosfaat.

Maatregelenoverzicht

De opsomming van de maatregelen met resultaatverplichting voor de periode 2010-2015 is het verplichte onderdeel van de factsheets in het waterbeheerplan. Per waterlichaam wordt daarom aangegeven welke maatregelen in welke omvang worden getroffen in de periode 2010-2015 en door welke partij.

Fasering

Volgens de KRW moeten de milieudoelstellingen in 2015 worden gehaald, maar er zijn mogelijkheden om deze doelen later (in 2021 of zelfs in 2027) te halen. Fasering van de doelen kan alleen onder strikte voorwaarden. Per waterlichaam is beargumenteerd welke maatregelen in de periode 2010-2015 kunnen worden gerealiseerd en welke pas daarna. Deze fasering van maatregelen zal eveneens leiden tot een fasering in doelbereik. De KRW biedt hiervoor mogelijkheden, maar is wel strikt wat betreft de motiveringsgronden. De drie legitieme motiveringsgronden zijn:

- onevenredig kostbaar; bijvoorbeeld vanwege afschrijvingstermijnen of te hoge lasten voor de burger;
- technisch onhaalbaar; bijvoorbeeld vanwege trage grondverwerving, te beperkt maatschappelijk draagvlak (of omdat er meer tijd nodig is om maatschappelijk draagvlak te creëren), uitstel vanwege samenloop ('synergie') met andere beleidsvoornemens die later worden uitgevoerd, beperkte uitvoeringscapaciteit;
- natuurlijke omstandigheden; bijvoorbeeld bodemgesteldheid of nalevering van stoffen door historische belasting, trage effecten van genomen maatregelen.

De faseringsafweging en motivatie vindt plaats op het niveau van het waterlichaam, niet op dat van kwaliteitselementen of maatregelen.

KRW maatregelprogramma 2015 e.v.

De gezamenlijke overheden in het Bestuurlijk Overleg KRW Delfland hebben ervoor gekozen geen resultaatverplichtende maatregelen voor de periode na 2015 op te stellen. In het beheersgebied zijn na 2015 zeker nog veel extra inrichtingsmaatregelen nodig (natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen). De precieze omvang, uitvoering en locaties zijn nu echter nog onzeker. In de periode 2010-2015 zal er intensief onderzocht worden welke maatregelen er nog nodig zijn tot 2021 en eventueel ook in de periode daarna, tot 2027.

Factsheet KRW per oppervlaktewaterlichaam NL15_01

Basisgegevens

Naam	Oost Boezem
Code	NL15_01
Status	Kunstmatig
Type	M7b Grote diepe kanalen met scheepvaart
Stroomgebied	Rijn West
Waterbeheergebied	Hoogheemraadschap van Delfland
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Delft, Lansingerland, Leidschendam Voorburg, Midden Delfland, Pijnacker Nootdorp, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, 's Gravenhage

Legenda

- Geselecteerd waterlichaam
- Geselecteerd waterlichaam
- Overige waterlichamen
- Overige waterlichamen
- Zwemwater
- Provinciegrens
- Natura 2000 gebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Karakterschets van het waterlichaam

Groot en diep kanaal dat vooral bestaat uit oppervlaktewater waarbij de herkomst wisselend is en de stroomrichting gedurende het jaar kan omkeren. Periodiek is er zichtbare stroming, vooral in de buurt van inlaten/gemalen. Vaak is sprake van een belangrijke scheepvaartfunctie, wat ook leidt tot een rechte waterbak (rechthoekig of trapeziumvorm) met abrupte overgangen van land naar water.

Onderbouwing van de status "Kunstmatig"

Dit waterlichaam heeft de status kunstmatig omdat het door mensen gegraven is, dan wel zodanig vergraven is dat feitelijk sprake is van een gegraven water op de plek van het oorspronkelijke water

NL15_01

B

Biologische en algemeen fysisch chemische toestand

De maatlatten zijn gebaseerd op doeltype M7b (Grote diepe kanalen met scheepvaart)

Maatlat	Huidige situatie		Verwachting 2015	GEP
	Inschatting	KRW meetnet		
Macrofauna (EKR)	0,2	0,35	≥0,2	≥0,6
Macrophyten (EKR)	0	0,45	≥0	≥0,6
Vis (EKR)	0,2	0,49	≥0,4	≥0,6
Fytoplankton (EKR)	0,2	0,53	≥0,4	≥0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	0,58	0,54	≤0,5	≤0,3
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	2,83	3,55	≤2,2	≤1,8
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	120	93,17	≤200	≤200
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	21,5	21,05	≤25	≤25
Doorzicht (zomergemiddelde) (Meter)	0,70	0,63	≥0,75	≥0,9
Zuurgraad (zomergemiddelde) (°)	8,3	7,99	5,5 8,5	5,5 8,5
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	68	65,81	60 120	60 120

De kolom KRW meetnet bevat de meetresultaten van het formele KRW monitoringsysteem. De kolom Inschatting bevat de waarden die door de beheerders per waterlichaam zijn ingeschat. Voor de samenstelling van het maatregelpakket zijn veelal de laatst genoemde waarden gehanteerd.

Maatregelenoverzicht 2010 2015

De volgende maatregelen zijn voorzien in het waterlichaam in de periode 2010 2015:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
Realiseren van natuurvriendelijke oeverinrichting Oost Boezem	1	ha	Provincie
Onderzoek naar verminderen uitstoot of effect van schadelijke stoffen op de Oostboezem	2	stuks	Waterschap
Onderzoek naar verbetering riolering	1	stuks	Gemeenten
Realiseren van een vispaaiplaats in de Oost Boezem	2	ha	Provincie
Verbetering van de riolering	1	stuks	Gemeenten
Onderzoek naar inrichtingskansen Oost boezem	5	stuks	Waterschap
Vispasseerbaar maken gemalen Oost Boezem	1	stuks	Waterschap
Onderzoek vispasseerbaarheid gemalen	1	stuks	Waterschap
Onderzoek mogelijkheden ecologisch onderhoud Oost Boezem	1	stuks	Waterschap
Baggerkosten	160	ha	Waterschap

Onderbouwing van fasering

Een deel van de doelen zal pas na 2015 worden gehaald omdat niet alle maatregelen voor 2015 worden uitgevoerd en het effect van de uitgevoerde maatregelen niet altijd al in 2015 wordt bereikt. De volgende maatregelen zullen na 2015 worden uitgevoerd:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
In de periode 2010-2015 extra onderzoek worden gedaan naar zekere maatregelen. Er zullen in ieder geval extra inrichtingsmaatregelen genomen worden (natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen).			

De motiveringsgrond voor het gefaseerd uitvoeren van het maatregelenpakket en het pas later bereiken van de gestelde doelen is hieronder weergegeven:

- Technisch onhaalbaar in verband met maatschappelijk draagvlak
- Technisch onhaalbaar in verband met grondverwerving
- Onevenredig kostbaar in verband met te hoge lasten
- Natuurlijke omstandigheden in verband met nalevering / historische belasting
- Het behalen van het GEP voor N en P waarden is afhankelijk van landelijk beleid
- Maatregelen en doelbereik na 2015 zijn afhankelijk van uitkomsten van het KRW onderzoeksprogramma in de periode 2010-2015

Toelichting en literatuurverwijzing

Met het huidige maatregelenpakket 2027 komt het waterlichaam in de klasse "ontoereikend".

Mogelijk aanvraag doelverlaging in 2021. Voor verdere onderbouwing wordt verwezen naar de rapporten:

- Gebiedsrapportage KRW-Delfland, Schoon water om van te genieten
- Technische achtergrondrapportage KRW-Delfland.

Het waterschap stelt alleen de eigen maatregelen vast als onderdeel van dit plan. De overige onderdelen zijn ter informatie overgenomen uit andere plannen. Voor de status, ecologische doelen en fasering wordt verwezen naar het Provinciale plan; voor maatregelen door derden naar de plannen van deze partijen; voor de overige onderdelen naar het Stroomgebiedbeheerplan.

Factsheet KRW per oppervlaktewaterlichaam NL15_o2

B

Basisgegevens

Naam	West Boezem
Code	NL15_o2
Status	Kunstmatig
Type	M3 Gebufferde (regionale) kanalen
Stroomgebied	Rijn West
Waterbeheergebied	Hoogheemraadschap van Delfland
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Delft, Maassluis, Midden Delfland, Rijswijk, Rotterdam, 's Gravenhage, Vlaardingen, Westland

Legenda

- Geselecteerd waterlichaam
- Geselecteerd waterlichaam
- Overige waterlichamen
- Overige waterlichamen
- Zwemwater
- Provinciegrens
- Natura 2000 gebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Karakterschets van het waterlichaam

Stilstaand tot langzaam stromend kanaalwater dat bestaat uit oppervlaktewater waarvan de herkomst wisselend is. De stroomrichting kan gedurende het jaar omkeren. Vaak is sprake van een belangrijke scheepvaartfunctie, wat ook leidt tot een rechte waterbak (rechthoekig of trapeziumvorm) met abrupte overgangen van land naar water.

Onderbouwing van de status "Kunstmatig"

Dit waterlichaam heeft de status kunstmatig omdat het door mensen gegraven is, dan wel zodanig vergraven is dat feitelijk sprake is van een gegraven water op de plek van het oorspronkelijke water.

Biologische en algemeen fysisch chemische toestand

De maatlaten zijn gebaseerd op doeltypes M3 (Gebufferde (regionale) kanalen)

Maatlat	Huidige situatie		Verwachting 2015	GEP
	Inschatting	KRW meetnet		
Macrofauna (EKR)	0,2		≥0,4	≥0,6
Macrofyten (EKR)	0		≥0,2	≥0,6
Vis (EKR)	0,2		≥0,4	≥0,6
Fytoplankton (EKR)	0,2		≥0,4	≥0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	0,9		≤0,5	≤0,3
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	5,92		≤2,8	≤1,8
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	111		≤200	≤200
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	22		≤25	≤25
Doorzicht (zomergemiddelde) (Meter)	0,57		≥0,75	≥0,9
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)	8,7		5,5-8,5	5,5-8,5
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	89		60-120	60-120

De kolom KRW meetnet bevat de meetresultaten van het formele KRW monitoringsysteem. Deze zijn nog niet beschikbaar. De kolom Inschatting bevat de waarden die door de beheerders per waterlichaam zijn ingeschat. Voor de samenstelling van het maatregelpakket zijn veelal de laatst genoemde waarden gehanteerd.

Maatregelenoverzicht 2010 2015

De volgende maatregelen zijn voorzien in het waterlichaam in de periode 2010 2015:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
Realiseren natuurvriendelijke oeverinrichting	11	ha	Provincie
Realiseren van vispaaiplaatsen	6,5	stuks	Waterschap
Verbeteren van de riolering	1	stuks	Gemeenten
Onderzoek naar verminderen uitstoot of effect van schadelijke stoffen		ha	Provincie
Pilot Ecologische ontwikkeling in de boezem	1	stuks	Gemeenten
Onderzoek naar effectief onderhoud ten behoeve van waterkwaliteit West boezem	3	stuks	Waterschap
Onderzoek naar effectief visbeheer in de West Boezem ten behoeve van de waterkwaliteit	1	stuks	Waterschap
Onderzoek vispasseerbaarheid gemalen West Boezem	1	stuks	Waterschap
Vispasseerbaar maken gemalen West Boezem	5	stuks	Waterschap
Onderzoek naar inrichtingsmaatregelen ten behoeve van waterkwaliteit West Boezem	1	ha	Waterschap
Onderzoek waterhuishouding	1	stuks	Waterschap
Baggeren	200	ha	Waterschap

NL15_02

B

Onderbouwing van fasering

Een deel van de doelen zal pas na 2015 worden gehaald omdat niet alle maatregelen voor 2015 worden uitgevoerd en het effect van de uitgevoerde maatregelen niet altijd al in 2015 wordt bereikt. De volgende maatregelen zullen na 2015 worden uitgevoerd:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
In de periode 2010-2015 extra onderzoek worden gedaan naar zekere maatregelen. Er zullen in ieder geval extra inrichtingsmaatregelen genomen worden (natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen).			

De motiveringsgrond voor het gefaseerd uitvoeren van het maatregelenpakket en het pas later bereiken van de gestelde doelen is hieronder weergegeven:

- Technisch onhaalbaar in verband met maatschappelijk draagvlak
- Technisch onhaalbaar in verband met grondverwerving
- Onevenredig kostbaar in verband met te hoge lasten
- Natuurlijke omstandigheden in verband met nalevering / historische belasting
- Het behalen van het GEP voor N en P waarden is afhankelijk van landelijk beleid
- Maatregelen en doelbereik na 2015 zijn afhankelijk van uitkomsten van het KRW onderzoeksprogramma in de periode 2010-2015

Toelichting en literatuurverwijzing

Met het huidige maatregelenpakket 2027 komt het waterlichaam in de klasse "ontoereikend". Mogelijk aanvraag doelverlaging in 2021. Voor verdere onderbouwing wordt verwezen naar de rapporten:

- Gebiedsrapportage KRW-Delfland, Schoon water om van te genieten
- Technische achtergrondrapportage KRW-Delfland.

Het waterschap stelt alleen de eigen maatregelen vast als onderdeel van dit plan. De overige onderdelen zijn ter informatie overgenomen uit andere plannen. Voor de status, ecologische doelen en fasering wordt verwezen naar het Provinciale plan; voor maatregelen door derden naar de plannen van deze partijen; voor de overige onderdelen naar het Stroomgebiedbeheerplan.

Factsheet KRW per oppervlaktewaterlichaam NL15_o4

Basisgegevens

Naam	Zuidpolder Delfgauw
Code	NL15_o4
Status	Kunstmatig
Type	M3 Gebufferde (regionale) kanalen
Stroomgebied	Rijn West
Waterbeheergebied	Hoogheemraadschap van Delfland
Provincie	Zuid Holland
Gemeente	Delft, Pijnacker Nootdorp

Legenda

- Geselecteerd waterlichaam
- Geselecteerd waterlichaam
- Overige waterlichamen
- Overige waterlichamen
- Zwemwater
- Provinciegrens
- Natura 2000 gebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Karakterschets van het waterlichaam

Stilstaand tot langzaam stromend kanaalwater dat bestaat uit oppervlaktewater waarvan de herkomst wisselend is. De stroomrichting kan gedurende het jaar omkeren. Vaak is sprake van een belangrijke afvoerfunctie, wat ook leidt tot een rechte waterbak (rechthoekig of trapeziumvorm) met abrupte overgangen van land naar water.

Onderbouwing van de status "Kunstmatig"

Dit waterlichaam heeft de status kunstmatig omdat het door mensen gegraven is, dan wel zodanig vergraven is dat feitelijk sprake is van een gegraven water op de plek van het oorspronkelijke water

NL15_04

B

Biologische en algemeen fysisch chemische toestand

De maatlatten zijn gebaseerd op doeltipe M3 (Gebufferde (regionale) kanalen)

Maatlat	Huidige situatie		Verwachting 2015	GEP
	Inschatting	KRW meetnet		
Macrofauna (EKR)	0,2		≥0,6	≥0,6
Macrophyten (EKR)	0		≥0,6	≥0,6
Vis (EKR)	0,2		≥0,6	≥0,6
Fytoplankton (EKR)	0,2		≥0,4	≥0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	0,86		≤0,55	≤0,3
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	3,65		≤1,9	≤1,8
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	128		≤200	≤200
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	20,5		≤25	≤25
Doorzicht (zomergemiddelde) (Meter)	0,45		≥0,75	≥0,9
Zuurgraad (zomergemiddelde) ()	7,9		5,5-8,5	5,5-8,5
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	50		60-120	60-120

De kolom KRW meetnet bevat de meetresultaten van het formele KRW monitoringsysteem. Deze zijn nog niet beschikbaar. De kolom Inschatting bevat de waarden die door de beheerders per waterlichaam zijn ingeschat. Voor de samenvatting van het maatregelpakket zijn veelal de laatst genoemde waarden gehanteerd.

Maatregelenoverzicht 2010 - 2015

De volgende maatregelen zijn voorzien in het waterlichaam in de periode 2010-2015:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
Realiseren van natuurvriendelijke oeverinrichting	1,4	ha	Waterschap
Realiseren vispaaiplaats	1,8	ha	Waterschap
Baggeren	8	ha	Waterschap

Onderbouwing van fasering

Een deel van de doelen zal pas na 2015 worden gehaald omdat niet alle maatregelen voor 2015 worden uitgevoerd en het effect van de uitgevoerde maatregelen niet altijd al in 2015 wordt bereikt. De volgende maatregelen zullen na 2015 worden uitgevoerd:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
In de periode 2010-2015 extra onderzoek worden gedaan naar zekere maatregelen. Er zullen in ieder geval extra inrichtingsmaatregelen genomen worden (natuur-vriendelijke oevers, vispaaiplaatsen).			

De motiveringsgrond voor het gefaseerd uitvoeren van het maatregelenpakket en het pas later bereiken van de gestelde doelen is hieronder weergegeven:

- Natuurlijke omstandigheden in verband met nalevering / historische belasting
- Het behalen van het GEP voor N en P waarden is afhankelijk van landelijk beleid

Toelichting en literatuurverwijzing

Met het huidige maatregelenpakket 2015 komt het waterlichaam op de grens van de klassen "matig" en "goed".

Voor verdere onderbouwing wordt verwezen naar de rapporten:

- Gebiedsrapportage KRW-Delfland, Schoon water om van te genieten
- Technische achtergrondrapportage KRW-Delfland.

Het waterschap stelt alleen de eigen maatregelen vast als onderdeel van dit plan. De overige onderdelen zijn ter informatie overgenomen uit andere plannen. Voor de status, ecologische doelen en fasering wordt verwezen naar het Provinciale plan; voor maatregelen door derden naar de plannen van deze partijen; voor de overige onderdelen naar het Stroomgebiedbeheerplan.

Factsheet KRW per oppervlaktewaterlichaam NL15_05

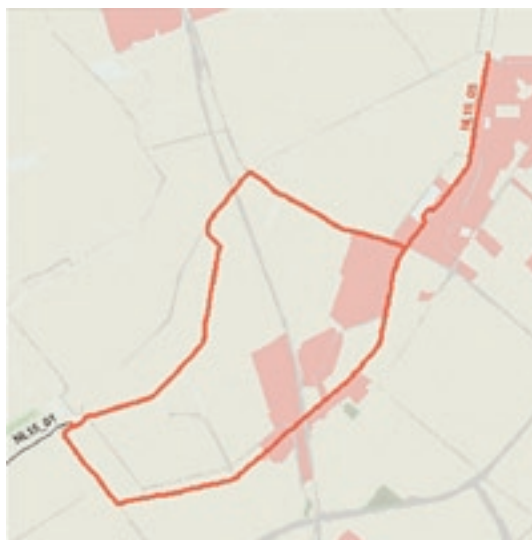
B

Basisgegevens

Naam	Polder Berkel
Code	NL15_05
Status	Kunstmatig
Type	M3 Gebufferde (regionale) kanalen
Stroomgebied	Rijn West
Waterbeheergebied	Hoogheemraadschap van Delfland
Provincie	Zuid Holland
Gemeente	Lansingerland, Pijnacker Nootdorp, Rotterdam

Legenda

- Geselecteerd waterlichaam
- Geselecteerd waterlichaam
- Overige waterlichamen
- Overige waterlichamen
- Zwemwater
- Provinciegrens
- Natura 2000 gebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Karakterschets van het waterlichaam

Stilstaand tot langzaamstromend kanaalwater dat bestaat uit oppervlaktewater waarvan de herkomst wisselend is. De stroomrichting kan gedurende het jaar omkeren. Vaak is sprake van een belangrijke afvoerfunctie, wat ook leidt tot een rechte waterbak (rechthoekig of trapeziumvorm) met abrupte overgangen van land naar water.

Onderbouwing van de status "Kunstmatig"

Dit waterlichaam heeft de status kunstmatig omdat het door mensen gegraven is, dan wel zodanig vergraven is dat feitelijk sprake is van een gegraven water op de plek van het oorspronkelijke water

Biologische en algemeen fysisch chemische toestand

De maatlaten zijn gebaseerd op doeltipe M3 (Gebufferde (regionale) kanalen)

Maatlat	Huidige situatie		Verwachting 2015	GEP
	Inschatting	KRW meetnet		
Macrofauna (EKR)	0,2		≥0,4	≥0,6
Macrofyten (EKR)	0		≥0,4	≥0,6
Vis (EKR)	0,2		≥0,4	≥0,6
Fytoplankton (EKR)	0,2		≥0,4	≥0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	0,42		≤0,38	≤0,3
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	6,5		≤1,8	≤1,8
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	132,5		≤200	≤200
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	20,6		≤25	≤25
Doorzicht (zomergemiddelde) (Meter)	0,48		≥0,75	≥0,9
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)	8,2		5,5-8,5	5,5-8,5
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	44		60-120	60-120

De kolom KRW meetnet bevat de meetresultaten van het formele KRW monitoringsysteem. Deze zijn nog niet beschikbaar. De kolom Inschatting bevat de waarden die door de beheerders per waterlichaam zijn ingeschat. Voor de samenstelling van het maatregelpakket zijn veelal de laatst genoemde waarden gehanteerd.

Maatregelenoverzicht 2010 - 2015

De volgende maatregelen zijn voorzien in het waterlichaam in de periode 2010-2015:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
Realiseren natuurvriendelijke oeverinrichting	3	ha	Waterschap
Onderzoek naar ecologisch onderhoud binnen watervoerend profiel	1	stuks	Waterschap
Pilot "Ontwikkeling methodiek en beoordeling effectiviteit visbeheer" (wegvangen vis)	1	stuks	Waterschap
Onderzoeksproject "Vispasseerbaarheid gemalen"		stuks	Waterschap
Vispasseerbaar maken gemaal	2	stuks	Waterschap
Baggeren	15	ha	Waterschap

NL15_05

B

Onderbouwing van fasering

Een deel van de doelen zal pas na 2015 worden gehaald omdat niet alle maatregelen voor 2015 worden uitgevoerd en het effect van de uitgevoerde maatregelen niet altijd al in 2015 wordt bereikt. De volgende maatregelen zullen na 2015 worden uitgevoerd:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
In de periode 2010-2015 extra onderzoek worden gedaan naar zekere maatregelen. Er zullen in ieder geval extra inrichtingsmaatregelen genomen worden (natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen).			

De motiveringsgrond voor het gefaseerd uitvoeren van het maatregelenpakket en het pas later bereiken van de gestelde doelen is hieronder weergegeven:

- Technisch onhaalbaar in verband met maatschappelijk draagvlak
- Onevenredig kostbaar in verband met te hoge lasten
- Natuurlijke omstandigheden in verband met nalevering / historische belasting
- Het behalen van het GEP voor N en P waarden is afhankelijk van landelijk beleid

Toelichting en literatuurverwijzing

Met het huidige maatregelenpakket 2027 komt het waterlichaam op de grens van de klassen “matig” en “goed”. Mogelijk aanvraag doelverlaging in 2021. Voor verdere onderbouwing wordt verwezen naar de rapporten:

- Gebiedsrapportage KRW-Delfland, Schoon water om van te genieten
- Technische achtergrondrapportage KRW-Delfland.

Het waterschap stelt alleen de eigen maatregelen vast als onderdeel van dit plan. De overige onderdelen zijn ter informatie overgenomen uit andere plannen. Voor de status, ecologische doelen en fasering wordt verwezen naar het Provinciale plan; voor maatregelen door derden naar de plannen van deze partijen; voor de overige onderdelen naar het Stroomgebiedbeheerplan.

Factsheet KRW per oppervlaktewaterlichaam NL15_o6

Basisgegevens

Naam	Holierhoekse en Zouteveensepolder
Code	NL15_o6
Status	Kunstmatig
Type	M10 Laagveen vaarten en kanalen
Stroomgebied	Rijn-West
Waterbeheergebied	Hoogheemraadschap van Delfland
Provincie	Zuid Holland
Gemeente	Midden Delfland

Legenda

- Geselecteerd waterlichaam
- Geselecteerd waterlichaam
- Overige waterlichamen
- Overige waterlichamen
- Zwemwater
- Provinciegrens
- Natura 2000 gebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Karakterschets van het waterlichaam

Kanaal of vaart die vooral in laag Nederland voorkomt, waar veen en rivier/zeeafzettingen voorkomen. De herkomst van het water is wisselend. Periodiek is er sprake van waterstroming, functioneel is er nauwelijks scheepvaart aanwezig.

Onderbouwing van de status "Kunstmatig"

Dit waterlichaam heeft de status kunstmatig omdat het door mensen gegraven is, dan wel zodanig vergraven is dat feitelijk sprake is van een gegraven water op de plek van het oorspronkelijke water

NL15_o6

B

Biologische en algemeen fysisch chemische toestand

De maatlaten zijn gebaseerd op doeltype M10 (Laagveen vaarten en kanalen)

Maatlat	Huidige situatie		Verwachting 2015	GEP
	Inschatting	KRW meetnet		
Macrofauna (EKR)	0,2	0,25	≥0,6	≥0,6
Macrophyten (EKR)	0	0,40	≥0,6	≥0,6
Vis (EKR)	0,2	0,83	≥0,6	≥0,6
Fytoplankton (EKR)	0,2	0,57	≥0,4	≥0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	1,65	1,17	≤1,3	≤0,3
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	3,25	6,87	≤2,2	≤1,8
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	120	610,91	≤200	≤200
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	22,4	21,72	≤25	≤25
Doorzicht (zomergemiddelde) (Meter)	0,41	0,27	≥0,75	≥0,9
Zuurgraad (zomergemiddelde) (°)	8,2	7,50	5,5-8,5	5,5-8,5
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	43	15,33	60-120	60-120

De kolom KRW meetnet bevat de meetresultaten van het formele KRW monitoringsysteem. De kolom Inschatting bevat de waarden die door de beheerders per waterlichaam zijn ingeschat. Voor de samenstelling van het maatregelpakket zijn veelal de laatst genoemde waarden gehanteerd.

Maatregelenoverzicht 2010 - 2015

De volgende maatregelen zijn voorzien in het waterlichaam in de periode 2010-2015:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
Realiseren van natuurvriendelijke oeverinrichting	1,5	ha	Waterschap
Realiseren vispaaiplaats	5	stuks	Waterschap
Baggeren	15	ha	Waterschap

Onderbouwing van fasering

Een deel van de doelen zal pas na 2015 worden gehaald omdat niet alle maatregelen voor 2015 worden uitgevoerd en het effect van de uitgevoerde maatregelen niet altijd al in 2015 wordt bereikt. De volgende maatregelen zullen na 2015 worden uitgevoerd:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
In de periode 2010-2015 extra onderzoek worden gedaan naar zekere maatregelen. Er zullen in ieder geval extra inrichtingsmaatregelen genomen worden (natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen).			

De motiveringsgrond voor het gefaseerd uitvoeren van het maatregelenpakket en het pas later bereiken van de gestelde doelen is hieronder weergegeven:

- Technisch onhaalbaar in verband met maatschappelijk draagvlak
- Technisch onhaalbaar in verband met grondverwerving
- Natuurlijke omstandigheden in verband met nalevering / historische belasting
- Het behalen van het GEP voor N en P waarden is afhankelijk van landelijk beleid
- Maatregelen en doelbereik na 2015 zijn afhankelijk van uitkomsten van het KRW onderzoeksprogramma in de periode 2010-2015

Toelichting en literatuurverwijzing

Met het huidige maatregelenpakket 2015 komt het waterlichaam op de grens van de klassen “matig” en “goed”.

Voor verdere onderbouwing wordt verwezen naar de rapporten:

- Gebiedsrapportage KRW-Delfland, Schoon water om van te genieten
- Technische achtergrondrapportage KRW-Delfland.

Het waterschap stelt alleen de eigen maatregelen vast als onderdeel van dit plan. De overige onderdelen zijn ter informatie overgenomen uit andere plannen. Voor de status, ecologische doelen en fasering wordt verwezen naar het Provinciale plan; voor maatregelen door derden naar de plannen van deze partijen; voor de overige onderdelen naar het Stroomgebiedbeheerplan.

Factsheet KRW per oppervlaktewaterlichaam NL15_07

B

Basisgegevens

Naam	Duinwater Solleveld
Code	NL15_07
Status	Kunstmatig
Type	M23 Grote ondiepe kalkrijke plassen-
Stroomgebied	Rijn-West
Waterbeheergebied	Hoogheemraadschap van Delfland
Provincie	Zuid Holland
Gemeente	's Gravenhage, Westland

Legenda

- Geselecteerd waterlichaam
- Geselecteerd waterlichaam
- Overige waterlichamen
- Overige waterlichamen
- Zwemwater
- Provinciegrens
- Natura 2000 gebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Karakterschets van het waterlichaam

Ondiepe kalkrijke plassen (0,5 - 100 km²) die worden gevoed door regen en oppervlakkig grondwater uit omringende duinen. Het betreft een voedselarm systeem. Het geheel of gedeeltelijk droogvallen heeft een belangrijk effect op het voorkomen van plantensoorten en de afbraak van organisch materiaal.

Onderbouwing van de status "Kunstmatig"

Dit waterlichaam heeft de status kunstmatig omdat het door mensen gegraven is, dan wel zodanig vergraven is dat feitelijk sprake is van een gegraven water op de plek van het oorspronkelijke water

Biologische en algemeen fysisch chemische toestand

De maatlaten zijn gebaseerd op doeltype M23 (Grote ondiepe kalkrijke plassen)

Maatlat	Huidige situatie		Verwachting 2015	GEP
	Inschatting	KRW meetnet		
Macrofauna (EKR)			≥0,45	≥0,45
Macrofyten (EKR)			≥0,6	≥0,6
Vis (EKR)			≥0,6	≥0,6
Fytoplankton (EKR)			≥0,6	≥0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	0,07		≤0,10	≤0,10
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	3,0		≤3,0	≤3,0
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	48,6		≤200	≤200
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	22,3		≤25	≤25
Doorzicht (zomergemiddelde) (Meter)			≥0,9	≥0,9
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)	7,9		6,5-8,5	6,5-8,5
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)			60-100	60-100

De kolom KRW meetnet bevat de meetresultaten van het formele KRW monitoringsysteem. Deze zijn nog niet beschikbaar. De kolom Inschatting bevat de waarden die door de beheerders per waterlichaam zijn ingeschat. Voor de samenstelling van het maatregelenpakket zijn veelal de laatst genoemde waarden gehanteerd.

Maatregelenoverzicht 2010 - 2015

De volgende maatregelen zijn voorzien in het waterlichaam in de periode 2010-2015:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
Slib verwijderen	1	stuks	Terreinbeheerder
Aanleggen natuurvriendelijke oevers	1	stuks	Terreinbeheerder
Plaggen verruigde oevers	1	stuks	Terreinbeheerder
Aanleg diepe(re) vluchtplaatsen	2	stuks	Terreinbeheerder

Onderbouwing van fasering

Voor de periode na 2015 zijn geen extra maatregelen noodzakelijk.

Het waterschap stelt alleen de eigen maatregelen vast als onderdeel van dit plan. De overige onderdelen zijn ter informatie overgenomen uit andere plannen. Voor de status, ecologische doelen en fasering wordt verwezen naar het Provinciale plan; voor maatregelen door derden naar de plannen van deze partijen; voor de overige onderdelen naar het Stroomgebiedbeheerplan.

Factsheet KRW per oppervlaktewaterlichaam NL15_o8

B

Basisgegevens

Naam	Duinwater Meijendel
Code	NL15_o8
Status	Kunstmatig
Type	M23 Grote ondiepe kalkrijke plassen
Stroomgebied	Rijn-West
Waterbeheergebied	Hoogheemraadschap van Delfland
Provincie	Zuid Holland
Gemeente	's Gravenhage, Wassenaar

Legenda

- Geselecteerd waterlichaam
- Geselecteerd waterlichaam
- Overige waterlichamen
- Overige waterlichamen
- Zwemwater
- Provinciegrens
- Natura 2000 gebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Karakterschets van het waterlichaam

Ondiepe kalkrijke plassen (0,5 - 100 km²) die worden gevoed door regen en oppervlakkig grondwater uit omringende duinen. Het betreft een voedselarm systeem. Het geheel of gedeeltelijk droogvallen heeft een belangrijk effect op het voorkomen van plantensoorten en de afbraak van organisch materiaal.

Onderbouwing van de status "Kunstmatig"

Dit waterlichaam heeft de status kunstmatig omdat het door mensen gegraven is, dan wel zodanig vergraven is dat feitelijk sprake is van een gegraven water op de plek van het oorspronkelijke water

Biologische en algemeen fysisch chemische toestand

De maatlatten zijn gebaseerd op doeltype M23 (Grote ondiepe kalkrijke plassen)

Maatlat	Huidige situatie		Verwachting 2015	GEP
	Inschatting	KRW meetnet		
Macrofauna (EKR)	0,45		≥0,45	≥0,45
Macrophyten (EKR)			≥0,6	≥0,6
Vis (EKR)			≥0,6	≥0,6
Fytoplankton (EKR)			0,6	≥0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	0,05		≤0,10	≤0,10
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	3,6		≤3,6	≤3,6
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	49		≤200	≤200
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	23		≤25	≤25
Doorzicht (zomergemiddelde) (Meter)	3		≥0,9	≥0,9
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)	8,2		6,5-8,5	6,5-8,5
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	98		60-100	60-100

De kolom KRW meetnet bevat de meetresultaten van het formele KRW monitoringsysteem. Deze zijn nog niet beschikbaar. De kolom Inschatting bevat de waarden die door de beheerders per waterlichaam zijn ingeschat. Voor de samenstelling van het maatregelpakket zijn veelal de laatst genoemde waarden gehanteerd.

Maatregelenoverzicht 2010 - 2015

De volgende maatregelen zijn voorzien in het waterlichaam in de periode 2010-2015:

Omschrijving	Omvang	Eenheid	Initiatiefnemer
Aanleg natuurvriendelijke oever	1	stuks	Terreinbeheerder
Aanleg van diepere vluchtplaatsen	1	stuks	Terreinbeheerder
Plaggen verruigde oevers	1	stuks	Terreinbeheerder

Onderbouwing van fasering

Voor de periode na 2015 zijn geen extra maatregelen noodzakelijk.

Het waterschap stelt alleen de eigen maatregelen vast als onderdeel van dit plan. De overige onderdelen zijn ter informatie overgenomen uit andere plannen. Voor de status, ecologische doelen en fasering wordt verwezen naar het Provinciale plan; voor maatregelen door derden naar de plannen van deze partijen; voor de overige onderdelen naar het Stroomgebiedbeheerplan.

De grote uitdagingen waar het Hoogheemraadschap van Delfland in de periode tot 2015 voor staat, komen niet uit de lucht vallen. Ze vloeien voort uit een belangrijk deel voort uit samenhangend beleid van rijk en provincie en uit eerder gemaakte afspraken met partners van Delfland. Voor wetgeving en planvorming was 2009 een ingrijpend jaar. De nieuwe Waterwet zorgde voor een nieuwe 'juridische omgeving' en synchroniseerde de planvorming van het rijk, de provincie en de waterschappen.

In deze bijlage vindt u eerst een korte beschrijving van het relevante beleid van verschillende overheden, gevolgd door een beknopt overzicht van de wet- en regelgeving. Voor het beleid en de regelgeving van het Hoogheemraadschap van Delfland zelf kunt u terecht in bijlage D.

1 Beleid

Het Nationaal bestuursakkoord water (NBW-actueel)

In juni 2008 tekenden rijk, provincies, en de koepelorganisaties van gemeenten en waterschappen het geactualiseerde Nationaal bestuursakkoord water (NBW-actueel). Het akkoord bouwt voort op het advies Waterbeheer 21e eeuw (WB21, 2000) en het eerste NBW uit 2003. Het NBW-actueel bevat nieuwe afspraken over het omgaan met klimaatveranderingen, de stedelijke wateropgave en de ontwikkelingen in woningbouw en infrastructuur. Het bepaalt bijvoorbeeld de doelen en normen voor het tegengaan van wateroverlast. Nieuw is dat het NBW-actueel ook aandacht besteedt aan de uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn water (KRW) en aan de samenhang tussen waterkwaliteitsbeheer, waterkwantiteitsbeheer en veiligheid. Het nieuwe akkoord heeft tot doel om in de periode tot 2015 de waterhuishouding in Nederland op orde te brengen en te houden en te anticiperen op verandering van het klimaat. Een financiële paragraaf is onderdeel van het akkoord.

Afvoer- en bergingscapaciteit (ABC) van Delfland

Het plan Afvoer- en bergingscapaciteit (ABC) van Delfland is het resultaat van de wateroverlast in 1998. Het plan bestaat uit projecten die Delfland moeten beschermen tegen nieuwe wateroverlast, door water langer vast te houden, beter op te vangen of sneller af te voeren. Hiermee liep het plan vooruit op het NBW. Eigenlijk valt het plan uiteen in twee delen, die elkaar aanvullen: een deel voor de boezem en een deel voor de polders. Voorbeelden van boezemprojecten uit ABC-Delfland zijn de waterbergingen in de Woudse Polder, verbreding van boezemwateren in het Westland en vergroting van de capaciteit van de boezemgemalen Westland en Hoekpolder. In de polders heeft Delfland onder andere een wateropgave van ruim 1,5 miljoen m³.

Bestuursakkoord Waterketen (BWK)

In juli 2007 kwam het Bestuursakkoord waterketen tot stand. Het werd ondertekend door de ministeries van VROM en Verkeer en Waterstaat en door de koepelorganisaties van de provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Door de noodzakelijke investeringen in de rioleringssector krijgt de burger te maken met lastenstijging. De partijen bij het akkoord willen deze lastenstijging zoveel mogelijk beperken door doelmatiger en transparanter te werken. Hiervoor is meer samenwerking nodig. Het akkoord noemt enkele speerpunten, waaronder het bundelen van kennis en capaciteit, een publiekscampagne om het waterbewustzijn te vergroten, en benchmarking.

Waterveiligheid 21^e eeuw en de Deltacommissie

Het kabinet wil het beleid ten aanzien van waterveiligheid moderniseren (Watervisie 2007). De resultaten van een uitgebreide verkenning op dit terrein worden verwerkt in het nationale Waterplan (zie verderop in deze bijlage), samen met de adviezen van de Deltacommissie (Commissie Veerman). De belangrijkste pijler van het waterveiligheidsbeleid, ook in de visie van de Deltacommissie, blijft het voorkomen van overstromingen met sterke dijken en duinen. In aanvulling daarop krijgt het beperken van de gevolgen van een overstroming meer aandacht. Dit is de zogeheten risicobenadering. De Strategie Nationale Veiligheid, de Nota Waterveiligheid (eind 2008) en de Europese Richtlijn overstromingsrisico's gaan uit van de risicobenadering. Het rapport van de Deltacommissie (september 2008) bevat daarnaast adviezen voor de aanpassing van de zoetwatervoorziening in een groot deel van West-Nederland. Wanneer de regering het advies overneemt zal dit zeer ingrijpende gevolgen hebben voor Delfland.

Nota Ruimte

In januari 2006 stelde het parlement de Nota Ruimte vast. Voor Delfland zijn twee aspecten uit deze nota van groot belang. Het eerste is dat het sturende principe van water in de ruimtelijke ordening centraal staat. Dit komt ook terug in de Waterwet en de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (zie elders in deze bijlage). Het tweede is dat Oostland en Westland worden aangewezen als Greenports. Verder zijn de Zwakke Schakels langs de kust aangegeven (Scheveningen en Hoek van Holland-Kijkduin). Voor de uitvoering van de plannen in de Nota Ruimte is een rijksbudget beschikbaar.

Structuurvisie Randstad 2040 en urgente projecten

In september 2008 verscheen de Structuurvisie Randstad 2040. Het kabinet zet hierin een geïntegreerde visie neer op woningbouw, economische ontwikkeling en (water)veiligheid. Het beleid wordt gericht op een groen en waterrijk Groene Hart, waar verdere verstedelijking en versterking van de glastuinbouw (greenports) samengaan met parkachtige gebieden, onder andere in Midden-Delfland. In combinatie met betere waterverbindingen met het IJsselmeer, de Noordzee en de Zeeuwse meren moet zo een 'Groenblauwe Delta' ontstaan, met oplossingen voor verzilting en de gevolgen van de verandering van het klimaat. De Structuurvisie zal worden uitgewerkt in het nationale Waterplan. Daarnaast ondersteunt het kabinet het lopende programma 'Randstad Urgent'. De projecten in dit programma worden vanwege hun urgentie met voorrang aangepakt door de bestuurlijke besluitvorming te versnellen. Ze worden deels gefinancierd uit het budget van de Nota Ruimte.

Randstad Urgent

Uit het programma 'Randstad Urgent' zijn voor Delfland drie projecten relevant:

- A4 Delft-Schiedam (aanleg A4 Midden-Delfland);
- Aanpak zwakke schakels kust (Scheveningen en Delflandse kust);
- Mooi en vitaal Delfland (behoud en verbetering van het weidse landschap, versterking van de veeteelt, recreatiemogelijkheden bij de steden).

Daarnaast is er een aantal kandidaat-projecten, die het kabinet belangrijk vindt maar waarvoor nog geen financiering is gevonden:

- Uitbreiding capaciteit spoor Den Haag-Rotterdam;
- Transitie Greenports;
- Den Haag Internationale stad (verbeterde ontsluiting van werklocaties in Den Haag, herstructurering van het worldforumgebied en ingrepen in de kuststrook (gecombineerd met Zwakke Schakels);
- Compartimentering 'Centraal Holland'; kabinetsbesluit over de wenselijkheid van compartimentering moet nog worden genomen.

Nationaal waterplan

Nationale en provinciale plannen over water hebben in de Waterwet een nieuwe naam gekregen: waterplan. De waterplannen van Rijk en provincies vervangen de (4^e) Nota waterhuishouding en de provinciale waterhuishoudingsplannen. Dit gebeurt gelijktijdig met het opstellen van de waterbeheerplannen door de waterschappen.

Uitgaande van zijn Watervisie (2007) stelde het kabinet in 2009 het eerste Nationale waterplan vast met daarin een uitwerking van het landelijke waterbeleid. Het bevat onder andere een detaillering van de Structuurvisie Randstad 2040 en van de adviezen van de Deltacommissie (Commissie Veerman) over het waterveiligheidsbeleid. Belangrijk is dat de ruimtelijke aspecten van het waterplan wettelijk worden gezien als een ruimtelijke structuurvisie in het kader van de Wet op de ruimtelijke ordening. Daarmee is water mede sturend geworden in de ruimtelijke ordening.

Stroomgebiedbeheerplan en Beheerplan rijkswateren

De Europese Kaderrichtlijn water heeft tot doel om de chemische en ecologische kwaliteit van de Europese wateren te verbeteren. Doelen en plannen worden per stroomgebied uitgewerkt in een (internationaal) stroomgebiedbeheerplan. Nederland maakt deel uit van vier stroomgebieden: dat van de Eems, de Rijn, de Maas en de Schelde. De stroomgebiedbeheerplannen worden eind 2009 door het

kabinet vastgesteld en ingediend in 'Brussel'. De Delflandse KRW-projecten maken deel uit van het stroomgebiedbeheerplan Rijn-West én ook van dit WBP4 (zie bijlage B).

Gelijktijdig met deze plannen werkt Rijkswaterstaat aan een nieuw Beheerplan voor de rijkswateren. De doelstellingen van de KRW, van Natura2000 en van WB21 worden hierin samen en integraal uitgewerkt voor de rijkswateren (de Waddenzee, het IJsselmeer-gebied, de kustwateren, de grote rivieren en de Deltawateren).

Provinciaal waterplan

Ook de provincie werkte, samen met de betrokken waterschappen, aan een waterplan. Na vaststelling in 2009 vervangt dit het Beleidsplan Groen, Water en Milieu van de provincie Zuid-Holland, dat loopt van 2006 tot 2010. Al in 2004 stelde de provincie Zuid-Holland een provinciale ruimtelijke structuurvisie vast, waarin ze de koppeling van water en ruimtelijke ordening benadrukte. Tegelijk met het provinciale waterplan stelde de provincie de provinciale (ruimtelijke) structuurvisie op.

Groenblauwe Slinger

In provinciale en regionale plannen in de Randstad speelt de Groenblauwe Slinger een belangrijke rol. De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte tussen Rotterdam en Alphen aan den Rijn. Het totale gebied is ongeveer 20.000 ha groot. De Slinger verbindt de delta bij Rotterdam/Hoek van Holland met het Groene Hart, via Midden-Delfland. Dit gebied krijgt de komende jaren een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Er komt 1600 ha nieuw natuur- en waterbergingsgebied, recreatie- en bosgebieden en open agrarische gebieden. De recreatieve en ecologische verbindingen worden uitgebreid met 125 km. In combinatie met duurzaam waterbeheer zorgt de Groenblauwe Slinger voor een aantrekkelijk en veilig woon- en werkklimaat in de zuidvleugel van de Randstad.

2 Regelgeving

Nieuwe regelgeving en wetten zijn recent ingevoerd. Het gaat om ingrijpende Europese, landelijke en provinciale regels, die invloed hebben op het takenpakket en de taakuitvoering van Delfland. De belangrijkste verandering is de nieuwe Waterwet.

Waterwet

Tot voor kort waren de taken van de waterschappen in de wet omschreven per onderdeel van het waterbeheer, zoals veiligheid of waterkwaliteit. Het inzicht is echter gegroeid dat de samenhang binnen het systeem heel belangrijk is. De integrale kijk op water komt tot uitdrukking in de nieuwe Waterwet: die spreekt van de 'zorg voor het watersysteem'. Dat wil zeggen: voor grondwater, oppervlaktewater, waterbodems, waterkwantiteit, waterkwaliteit én waterkeringen. Een aantal taken, zoals de aanpak van de waterbodems en het operationele grondwaterbeheer, is daarbij overgegaan van de provincie naar de waterschappen. Dat geldt ook voor de muskusrattenbestrijding.

Bij de brede kijk op water hoort ook de integratie van verschillende vergunningen (Wvo-, grondwater- en keurvergunning) tot één watervergunning.

De Waterwet trad in werking eind 2009. De wet maakt schoon schip en vervangt negen oudere 'waterwetten':

- de Wet op de waterhuishouding;
- de Wet op de waterkering;
- de Grondwaterwet;
- de Wet verontreiniging oppervlaktewateren;
- de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken;
- de Wet verontreiniging zeewater;
- de Wet droogmakerijen en indijkingen;
- de Wet beheer rijkswaterstaatswerken;
- de Waterstaatswet;
- de Wrakkenwet.

Water stuurt ruimtelijke ordening

Het nationale en het provinciale waterplan worden in de ruimtelijke ordening aangemerkt als ruimtelijke structuurvisie. Dat betekent dat de waterplannen sturend zijn geworden in ruimtelijke plannen. Andersom is in het Besluit ruimtelijke ordening een bepaling opgenomen die gemeenten verplicht om bij het opstellen van hun bestemmingsplannen advies in te winnen bij het waterschap. Dit is wat ook de 'watertoets' genoemd wordt. De mogelijkheid voor de provincie om na te gaan of dit overleg inderdaad heeft plaatsgevonden, is echter vervallen met het verdwijnen van de provinciale goedkeuringsbevoegdheid van bestemmingsplannen. Provincie en waterschap kunnen alleen nog achteraf en langs juridische weg (Raad van State) bezwaar maken tegen een eenmaal vastgesteld bestemmingsplan. Daarom is het des te belangrijker geworden dat het waterschap steeds in een vroeg stadium bij de gemeente aan tafel zit.

Waterschapswet

De Waterschapswet is op de schop gegaan. Met de herziene Waterschapswet wil de wetgever de organisatie slagvaardiger maken en 'bestuurlijke drukte' terugdringen. Er is ook een nieuw financieringsstelsel geïntroduceerd.

Het aantal bestuurders per waterschap is aan een maximum van dertig gebonden.

Het bestuur bestaat sinds januari 2009 uit vier categorieën:

- ingezetenen;
- bedrijven;
- natuurterreinbeheerders;
- agrarisch en overig ongebouwd.

Voor de ingezetenen zijn er verkiezingen volgens het lijstenstelsel. Vertegenwoordigers voor de overige ('specifieke') categorieën worden aangewezen door de Kamers van Koophandel (bedrijven), het Boschap (natuurterreinbeheerders) en boerenorganisaties (agrarisch).

De waterschappen heffen hun eigen belastingen. In het nieuwe financieringsstelsel zijn er twee soorten waterschapsbelasting: de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing. De zuiveringsheffing is een heffing op indirecte lozingen (lozingen op de rioleering). Hiermee worden de afvalwaterzuiveringen bekostigd. Uit de watersysteemheffing worden de kosten voor de waterkering (veiligheid) en het watersysteem (droge voeten en schoon water) betaald. Hieronder valt bijvoorbeeld de bemonstering van oppervlaktewateren, het uitvoeren van maatregelen uit het ABC-Delfland programma en het onderhoud aan water en waterkeringen.

Waterschapsreglementen

De provincie stelt waterschapsreglementen op. Het reglement regelt zaken zoals het te beheren gebied, de taken, en inrichting en samenstelling van het bestuur van het hoogheemraadschap. De provincie heeft in de waterschapsreglementen onder andere de zetelverdeling over de verschillende categorieën in het algemeen bestuur van de waterschappen bepaald. In het bestuur van Delfland zijn 21 zetels voor de ingezetenen, 4 zetels voor het bedrijfsleven, 4 voor de agrarische sector en er is 1 zetel voor de natuurterreinbeheerders.

Waterverordening Zuid-Holland

In de nieuwe Waterverordening Zuid-Holland zijn opgenomen: de voormalige Verordening waterbeheer, Verordening Waterkeringen West-Nederland, Vaarwegenverordening en Heffingsverordening Grondwaterbeheer.

De Waterverordening geeft regels voor het provinciale waterplan, maar ook voor het beheerplan van de Zuid-Hollandse waterschappen, en voor alle waterschapstaken (afvalwaterzuivering, waterkering, peilbesluiten, leggers, grondwaterbeheer, zoetwateraanvoer, etc.). Daarnaast geeft de Waterverordening aan welke partners waarover overleg moeten voeren.

Voorts omschrijft de verordening wat er in de waterbeheerplannen van de waterschappen moet staan en bevat zij onder andere de veiligheidsnormen voor de regionale waterkeringen en de normen voor waterkwantiteit.

Gemeentelijke watertaken

Ook voor gemeenten is een belangrijke rol in het waterbeheer weggelegd. Sinds 1 januari 2008 (Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken) hebben zij een zorgplicht voor het opvangen en afvoeren van afvalwater, hemelwater en grondwater.

De zorgplicht is een inspanningsverplichting. Gemeenten moeten de invulling ervan uiterlijk op 1 januari 2013 vastgelegd hebben in het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (VGRP).

Watergerelateerde regelgeving

Wetten die niet primair voor 'water' zijn opgesteld, kunnen desondanks belangrijk zijn voor de waterschappen. Te denken valt aan:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2008) en Besluit ruimtelijke ordening;
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- Wet Milieubeheer;
- Wijziging Waterschapswet (modernisering waterschapsbestel);
- Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken ('Wet gemeentelijke watertaken');
- Wet samenhangende besluiten (wetsvoorstel);
- Wijziging Wet bodembescherming;
- Wijziging Ontgrondingenwet;
- Besluit bodemkwaliteit.

De Wet ruimtelijke ordening (Wro, 1 juli 2008) geeft rijk, provincie en gemeenten nieuwe instrumenten voor de afstemming en doorwerking van waterbeleid in de ruimtelijke ordening (zie hierboven bij Waterwet).

De nieuwe Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, inwerkingtreding waarschijnlijk 1 januari 2010) regelt dat burgers en bedrijven een watervergunning ook bij de gemeente kunnen aanvragen, aan het zogenaamde omgevingsloket. Dit stelt eisen aan de afstemming tussen de gemeente en het hoog-

heemraadschap. Het hoogheemraadschap verleent en handhaaft immers de watervergunning.

Voor Delfland zijn verder het Besluit bodemkwaliteit, het Besluit glastuinbouw en het Activiteitenbesluit van belang en mogelijk ook de AMvB Lozingen en de AMvB Landbouw. Bijvoorbeeld bij vergunningverlening, bij de concrete uitvoering van maatregelen als het aanleggen van natuurvriendelijke oevers of het lozen van effluent uit de afvalwaterzuiveringen en bij de verwerking van grond en baggerspecie.

Regels van Delfland

Keur

Voor iedereen in het beheergebied van Delfland gelden de regels van de Keur Delfland 2008. De regels gaan onder andere over:

- gedoogplichten, zoals de verplichting voor perceel-eigenaren om Delfland toe te laten voor onderhoudswerkzaamheden;
- geboden, zoals de verplichting om watergangen en waterkeringen te onderhouden;
- verboden, zoals het verbod om watergangen of -keringen te veranderen.

Legger en beheerregister

In de leggers staat waaraan de waterkeringen en watergangen van Delfland moeten voldoen qua ligging, vorm, afmetingen en constructie. Bij de legger hoort een overzichtskaart en een beheerregister. Het beheerregister geeft een nadere technische beschrijving van de gegevens uit de legger.

Europa

Steeds meer beleid en wet- en regelgeving komt uit Brussel. 'KRW' en 'Zwemwaterrichtlijn' behoren inmiddels al tot het gewone jargon van iedereen die 'iets' met water doet. Naar verwachting zal de invloed van 'Europa' nog veel groter worden. Inmiddels is ook een Hoogwaterrichtlijn (Richtlijn overstromingsrisico's) door de Europese Unie vastgesteld (zie hieronder), en er volgen nog een Kaderrichtlijn mariene strategie en mogelijk een Europese Bodemrichtlijn. Sommige van deze regelingen leiden tot een internationaal samenwerkingsverband, zoals voor de stroomgebieden van de KRW. Dat is niet alleen belangrijk voor het oplossen van de problemen, maar ook met het oog op het krijgen van EU-subsidies.

Europese Kaderrichtlijn water (KRW)

Met de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) uit 2000 wil Brussel de waterkwaliteit in de Europese wateren verbeteren en beschermen. Hoofddoel is om in 2015

het watersysteem chemisch én ecologisch gezond te hebben. 'In goede toestand' noemt de KRW dat. Als in 2015 de goede toestand niet is bereikt, kan onder omstandigheden uitstel worden aangevraagd tot uiterlijk 2027. Uitstel is naar verwachting niet mogelijk voor bijzondere gebieden zoals de Natura2000-gebieden.

De KRW gaat uit van enkele belangrijke basisprincipes:

- niet-afwentelen: een beheerder/lidstaat mag geen maatregelen nemen die benedenstrooms negatieve effecten hebben op de waterkwaliteit;
- aanpak op stroomgebiedsniveau;
- duurzaamheid en publieke participatie.

Bijlage B geeft informatie over de KRW-maatregelen van Delfland.

Zwemwaterrichtlijn

Begin 2006 is de nieuwe Europese Zwemwaterrichtlijn vastgesteld. Doel van deze richtlijn is het beschermen van de gezondheid van zwemmers in oppervlaktewateren.

Het geven van informatie per zwemwaterlocatie is niet langer voldoende. De richtlijn verplicht tot het indelen van de zwemwaterkwaliteit in kwaliteitsklassen (uitstekend, goed, aanvaardbaar, slecht) en tot monitoring. Bronnen, verontreinigingsroutes en locatiespecifieke eigenschappen moeten in kaart worden gebracht in zogenoemde zwemwaterprofielen.

De Zwemwaterrichtlijn wil dat alle zwemwateren aan het einde van het badseizoen van 2015 ten minste 'aanvaardbaar' van kwaliteit zijn. Ook moeten dan maatregelen genomen zijn om het aantal zwemwateren met het predikaat 'uitstekend' of 'goed' te doen toenemen.

Hoogwaterrichtlijn

Hoogwaterrichtlijn en Europese Richtlijn overstromingsrisico's zijn beide verkorte namen voor de regeling die voluit heet: Richtlijn inzake overstromingsbeoordeling en -beheer. Deze richtlijn verplicht alle EU-lidstaten om de overstromingsrisico's in kaart te brengen. Vóór eind 2015 moeten zij overstromingsrisicobeheerplannen vaststellen en in uitvoering nemen.

De richtlijn geeft geen normen maar gaat uit van dezelfde principes als de KRW, en voegt daar de veiligheidsketen-aanpak (risicobenadering) aan toe.

De richtlijn steunt de in Nederland ingezette modernisering van het waterbeleid (zie hierboven, Waterveiligheid 21ste eeuw). Bovendien verplicht de Hoogwaterrichtlijn tot afstemming van maatregelen voor waterveiligheid en voor waterkwaliteit.

1 Inleiding

Beleid is een ruim begrip en kent vele verschijningsvormen zoals beleidsnota's, beleidsregels, beleidsvisies en beleidskader. In deze bijlage zijn beleidsdocumenten opgenomen die zijn vastgesteld door Delfland en die betrekking hebben op de kerntaken van Delfland. Het beleid in deze bijlage is groten-deels per kerntaak weergegeven in dezelfde volgorde als in de hoofdtekst.

2 Schoon water

Waternatuurkansenkaart (2008)

De waternatuurkansenkaart geeft een ruimtelijke visie op de waternatuur voor Delfland. Deze geeft zicht op de beste kansen en locaties voor waternatuur op de middellange en lange termijn. Onder waternatuur wordt alle aan het watersysteem gebonden natuur verstaan, zoals waterplanten in watergangen, natuurvriendelijke oevers en droge natuur in de duinen. De waternatuurkansenkaart hanteert Delfland als leidraad om toekomstige ontwikkelingen op het gebied van natuur en water binnen het beheergebied van Delfland te sturen en te prioriteren.

Water als drager van de natuur (2007)

Water als drager van de natuur is een programma om het ecologiebeleid structureel en integraal te verankeren binnen Delfland. Het programma heeft een kapstokfunctie om ecologiebeleid en ecologiemaatregelen uit te voeren. Het is richtinggevend voor bestuur en organisatie en heeft het karakter van een werkprogramma.

Nota visbeleid en Uitvoeringsprogramma vis (2006)

De Nota visbeleid bevat de uitgangspunten van Delfland over visstand en vishabitat met als doel een gezonde, passende en evenwichtige visstand te bevorderen. De nota beschrijft hoe Delfland hiertoe aan de verbetering van de inrichting werkt en hoe Delfland bij beheer en onderhoud hier rekening mee houdt. Het Uitvoeringsprogramma vis is een onderdeel van deze nota.

Visie vismigratie (2008)

De Visie vismigratie beschrijft het streven van Delfland om vrije vismigratie mogelijk te maken tussen polders, boezem, rivier en zee. Delfland wil daarvoor kunstwerken vrij passeerbaar maken voor vissen, op voorwaarde dat de maatregelen effectief en haalbaar zijn. Hierbij hebben prioriteit: het oplossen van de grootste vismigratieknelpunten

en het vispasseerbaar maken van kunstwerken bij renovatie of nieuwbouw, waar dat een groot rendement heeft.

Algemene regels natuurvriendelijke oevers (2008)

De Algemene regels natuurvriendelijke oevers bevatten de voorschriften voor het aanleggen van natuurvriendelijke oever. Deze algemene regels voorkomen negatieve effecten van de aanleg negatieve effecten op de waterhuishouding. Tegelijk wordt hiermee versnippering van natuurvriendelijke oevers voorkomen. Met de algemene regels zorgt Delfland dat waterkwaliteit en ecologie optimaal profiteren van de aanleg van de natuurvriendelijke oevers.

3 Voldoende water

Visie op watervoorziening (2008)

De Visie op watervoorziening geeft voor de korte en de lange termijn duidelijkheid over de rol van Delfland in de watervoorziening: de zorg voor voldoende water van een voldoende kwaliteit. De visie vormt een belangrijke basis voor het opstellen van plannen op dit gebied, zoals het doorspoelplan en het calamiteitenbestrijdingsplan langdurige droogte. Ook geeft de visie informatie voor ruimtelijke plannen als waterplannen, watertoets en watergebiedsstudies.

Beleidsnota normering wateroverlast (2005)

In de Beleidsnota normering wateroverlast is het beleid voor de toetsing van het watersysteem beschreven. Daarnaast zijn de uitgangspunten en richtlijnen opgenomen voor de toepassing van de ABC-bergingsnormen in het kader van de planbeoordeling.

Beleidsnota peilbesluiten (2007)

In de Beleidsnota peilbesluiten is het beleid en de regelgeving voor het op uniforme en transparante wijze opstellen, vaststellen en uitvoeren van peilbesluiten vastgelegd. De nota bevat inhoudelijke uitgangspunten voor het opstellen van een peilbesluit, zoals drooglegging, flexibel peilbeheer en schade bij peilverandering. Verder is de externe afstemming, het afwegingskader en de vorm van de toelichting beschreven.

Kaderdocument vasthouden en bergen (2008)

Het Kaderdocument vasthouden en bergen beschrijft de uitgangspunten voor het vasthouden en bergen van water. Het document gaat in op de traditionele methode en op mogelijke alternatieven. De uitgangs-

punten zijn gebaseerd op de technische werking van het watersysteem. Het Kaderdocument vasthouden en bergen geeft zo invulling aan het landelijke beleid en is in lijn met de Nota normering wateroverlast (2005).

4 Stevige dijken

Nota visie waterkeringen (2009)

Wordt in 2009 ingevuld.

Beheerplan waterkeringen voor de primaire waterkering 2005-2009 (2004)

Het Beheerplan waterkeringen voor de primaire waterkering 2005-2009 bevat beleid voor primaire waterkeringen, gericht op duurzame bescherming tegen overstromingen. Het gaat onder meer over het reserveren van ruimte voor toekomstige versterkingen, het dynamisch beheer van de duinenkust, het Delflandse bouw- en beweidingsbeleid, en Delflands visie op medegebruik van keringen voor natuur en recreatie.

Criteria zeewering Delflandse kust (2001)

In de Criteria zeewering Delflandse kust hebben Delfland en de provincie Zuid-Holland de ruimtelijke ordening en het beleid ten aanzien van de zeewering / kustverdediging in onderlinge samenhang bezien en op elkaar afgestemd.

Beheervisie Delflandse kust (2001)

De Beheervisie Delflandse kust geeft een beeld van de mogelijkheden voor dynamisch kustbeheer in Delfland.

Strandnota (2007)

De Strandnota bevat beleid over onder andere seizoensgebonden bebouwing op het strand. Uitgangspunt in deze nota is om zoveel mogelijk ruimte te geven aan natuurlijke processen (dynamisch beheer). De Strandnota bevat ook beleidsregels.

Nota kaden en waterkeringvreemde elementen (1999)

In de Nota kaden en waterkeringvreemde elementen is beleid opgenomen over de toelaatbaarheid van bebouwing, beplanting, wegen, kabels en leidingen en overige objecten op waterkeringen. Daarnaast geeft de nota aan welke compenserende maatregelen eventueel noodzakelijk zijn.

Beleidsregel veendijken (2008)

De Beleidsregel veendijken licht het begrip veendijken toe en geeft uitleg waar, wanneer en hoe 'werken' op de veendijken zijn toegestaan.

Ontwerpkader boezemkaden (2009)

In het Ontwerpkader boezemkaden zijn ontwerp-eisen opgenomen voor verbeteringsprojecten voor boezem- en polderkaden. Het Ontwerpkader koppelt de ontwerp-eisen aan de verschillende functies van de waterkering. Veiligheid is hierbij leidend: de waterkering moet voldoen aan de veiligheidsnormen uit de Waterverordening Zuid-Holland.

5 Gezuiverd afvalwater

Delflands visie op de afvalwaterketen (2008)

Delflands visie op de afvalwaterketen schetst de ontwikkeling van de afvalwaterketen tot 2015. In de visie kiest Delfland voor doelmatige en transparante dienstverlening in de afvalwaterketen waarmee wordt bijgedragen aan een robuust en duurzaam watersysteem. Transparant betekent hierbij helderheid in doelen, prestaties en kosten. Dit wil Delfland onder andere bereiken door met ketenpartners het inzicht in de werking van de afvalwaterketen en de kosten (opbouw) te verbeteren. Doelmatig betekent heldere en effectieve doelen die tegen de laagst maatschappelijke kosten worden gerealiseerd. De visie gaat ook in op de noodzakelijke ontwikkelingen die nodig zijn om de doelen te bereiken, zoals samenwerking, ontkoppeling van afvalwaterketen en watersysteem en innovatie.

Beleidsnota samenwerken met gemeenten in de afvalwaterketen (2004)

In de Beleidsnota samenwerken met gemeenten in de afvalwaterketen wordt beschreven hoe intensieve samenwerking op het gebied van capaciteitsmanagement, riooloverstorten, sanering van ongerioleerde lozingen, rioolvreemd water en de kostenontwikkeling kan bijdragen aan een doelmatigere waterketen. De nota bevat acties en maatregelen die hieraan kunnen bijdragen, zoals optimalisatiestudies, verstandig beheer en onderhoud van gemalen en IBA-systemen, en afkoppelen van hemelwater. Vertrekpunt in de nota is dat naar de hele afvalwaterketen wordt gekeken bij het zoeken naar maatschappelijk gewenste oplossingen.

Beleidsnota bescherming zuiveringstechnische werken (2006)

Op basis van de Beleidsnota bescherming zuiveringstechnische werken wil Delfland goede afspraken maken met gemeenten over het inzamelen en zuiveren van afvalwater. Hier kan Delfland verschillende sturingsinstrumenten voor inzetten, zoals afvalwaterakkoorden en aansluitvergunningen.

Beleidsnota riolering en het watersysteem (2004)

Doel van de Beleidsnota riolering en het watersysteem is het weergeven van het actuele beleid voor directe lozingen van rioolwater en hemelwater in relatie tot de watersysteemkwaliteit. Voor een groot deel wordt hierin verwezen naar andere (landelijke) beleidskaders en naar landelijke richtlijnen. In de “Voortgangsrapportage Riolering” wordt deze beleidsnota jaarlijks geëvalueerd.

Beleid en bijdrageregeling waterkwaliteits-spoor (2004)

Met Beleid en bijdrageregeling waterkwaliteits-spoor toetst Delfland of emissies uit riooloverstorten van gemengde rioolstelsels het halen van een goede waterkwaliteit in de weg staan. Als dat het geval is dient de gemeente in overleg met Delfland maatregelen te nemen.

Bijdrageregeling riolering buitengebied (2005)

De Bijdrageregeling riolering buitengebied geeft uitvoering aan de Beleidsnota riolering buitengebied van de provincie Zuid-Holland (1998) en de aanvullende beleidsnotitie glastuinbouw (2000). De financiële bijdrage van Delfland aan de riolering van het buitengebied is in deze regeling vastgesteld en aan regels gebonden.

Aanleg en beheer IBA's (2004)

In dit programma zijn de financiële bijdrage en de rol van Delfland bij de aanleg van IBA's door de gemeenten geregeld. Delfland coördineert de uitvoering namens de gemeenten.

Bij bestaande ongerioleerde lozingen van huishoudelijk afvalwater legt de gemeente de IBA's aan en verzorgt Delfland het operationeel beheer.

6 Overige taken

Beleidsnota grondwaterbeheer (2009)

De Beleidsnota grondwaterbeheer is het kader voor de invulling van Delflands grondwaterbeheertaak. De nota gaat over vergunningverlening en handhaving bij grondwateronttrekkingen, samenwerking met gemeenten bij de aanpak van grondwaterproblemen en het opbouwen van grondwaterkennis. In deze nota onderschrijft Delfland de strategische doelstelling van de provincie: “Het op duurzame wijze gebruik maken van het grondwater, zonder dat het evenwicht van het grondwatersysteem verstoord wordt, waarbij de hoeveelheid en kwaliteit van het grondwater geschikt is voor de grondgebruikfuncties, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.”

7 Algemeen beleid

Beleidsvisie waterplannen (2004)

In de Beleidsvisie waterplannen is beschreven hoe Delfland wil samenwerken met gemeenten bij het opstellen van waterplannen. Een waterplan bevat samenhangende thema's en activiteiten rond waterbeheer. Het is een instrument om samen met de gemeenten de wateropgaven van Delfland te realiseren. Door op heldere en transparante wijze samen te werken kunnen gemeenschappelijke opgaven efficiënt worden opgelost tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Beleidsvisie gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR, 2006)

In de Beleidsvisie gewenst grond- en oppervlaktewaterregime is beschreven hoe Delfland de gewenste toestand van het grond- en oppervlaktewaterstelsel wil bereiken. Hierbij worden de verschillende aspecten van het watersysteem – grondwater, oppervlaktewater, waterkwantiteit en waterkwaliteit – in hun onderlinge samenhang bekeken. GGOR werkt volgens een regionale, gebiedsgerichte aanpak. De afstemming tussen het watersysteem en ruimtelijke functies komt gebiedsgericht aan de orde. De visie beschrijft ook het afwegingsproces voor de inrichting en het beheer en onderhoud van de watersystemen.

Beleidsregel toedeling meerkosten onderhoud (2006)

In de Beleidsregel toedeling meerkosten onderhoud geeft Delfland aan hoe de meerkosten van onderhoud worden verrekend bij wijzigingen in het watersysteem. Delfland staat op het standpunt dat deze meerkosten niet mogen worden afgewenteld op Delfland. Bij toename van de onderhoudskosten legt Delfland een afkoopsom onderhoud op aan de initiatiefnemer van de wijzigingen in het watersysteem.

Gedragscode Flora- en faunawet (2007)

Delfland heeft vastgesteld dat de eigen werkzaamheden zoals aanleg, inrichting en beheer en onderhoud in en langs watergangen worden uitgevoerd conform de regels van de Gedragscode Flora- en faunawet van de Unie van Waterschappen.

Biodiversiteitsverklaring (2008)

Delfland heeft de Biodiversiteitsverklaring ondertekend. Delfland geeft daarmee aan actief mee te zullen werken om het biodiversiteitsverlies te stoppen. Ook zegt Delfland toe zich in te spannen om menselijke activiteiten aan te passen aan de draagkracht van de natuur.

Baggernota II (2008)

De Baggernota II beschrijft waar en hoe Delfland wil baggeren in de periode tot 2013. Mede op basis van de evaluatie van de eerste baggernota is besloten het baggervakkensysteem tot 2013 voort te zetten. Daarnaast zijn in de Baggernota II nieuwe doelstellingen geformuleerd. Deze hebben betrekking op een effectief en goed planbaar baggerproces, dat voorziet in een gelijkmatige spreiding van inspanningen en uitgaven over de jaren. Sommige onderwerpen zullen nog nader worden uitgewerkt: ecologisch en milieuhygiënisch baggeren, ontvangstplicht en –vergoeding, hergebruik van verontreinigde bagger ('probleemspecie'), beschikbaarheid van rijpingsdepots en professionalisering van de bestuurlijke schouw.

Integrale inrichtingscriteria wateren (2009)

Integrale inrichtingscriteria wateren (liw) bestaat eigenlijk uit een aantal beleidsnota's en beleidsregels over diverse onderwerpen, zoals drijvende objecten, lozingen en onttrekkingen, dempen en graven, kunstwerken in wateren, natuurvriendelijke oevers en werken in het profiel van wateren. De beleidsregels van de liw voorzien er niet in om bestaande situaties in overeenstemming te brengen met het nieuw vastgestelde beleid. Onderstaand wordt nader in gegaan op de aan de liw gekoppelde relevante beleidsnota's en beleidsregels.

IIW: Beleidsnota drijvende objecten (2009)

De beleidsnota Drijvende objecten beschrijft het beleid voor het toestaan van drijvende vaartuigen of drijvende inrichtingen. Delfland streeft met dit beleid naar een goede ontwikkeling van wonen, werken en recreëren op drijvende objecten, zonder dat het watersysteem negatief wordt beïnvloed.

IIW: Beleidsnota lozingen en onttrekkingen (2009)

De Beleidsnota lozingen en onttrekkingen bevat het beleid voor lozingen en onttrekkingen op en van oppervlaktewater.

IIW: Beleidsregel dempen en graven (2009)

De Beleidsregel dempen en graven stelt de toetsingscriteria en voorwaarden waaronder dempen en graven wordt toegestaan. Deze regel is van toepassing op alle wateren waarover Delfland het beheer heeft of zal hebben. Doel van de voorwaarden is het voorkomen of beperken van de negatieve effecten van dempen op de waterhuishouding, het waterbeheer en de waterkeringen.

IIW: Beleidsregel kunstwerken in wateren (2009)

De Beleidsregel kunstwerken in wateren bevat toetsingscriteria en voorwaarden voor de vergunningverlening voor kunstwerken (duikers, sifons, stuwten, keerschotten, inlaten en bemalingsinstallaties) in wateren. De beleidsregel is van toepassing op alle wateren waarover Delfland het beheer heeft of zal hebben.

IIW: Algemene regel natuurvriendelijke oevers (2008)

Zie schoon water.

IIW: Beleidsregel werken in profiel van wateren

De Beleidsregels Werken in profiel van wateren bevat criteria voor het aanleggen of veranderen van werken in wateren. Onder werken worden alle door menselijk toedoen ontstane of te maken bouwwerken, constructies of inrichtingen met toebehoren verstaan.

Afkortingenlijst

ABC-Delfland	Afvoer- en bergingscapaciteit Delfland
AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
awzi	Afvalwater zuiveringsinstallatie
Bro	Besluit op de ruimtelijke ordening
BWK	Bestuursakkoord Waterketen.
D&H	College van dijkgraaf en hoogheemraden
EHS	Ecologische hoofdstructuur
GEP	Goed ecologisch potentieel
GGOR	Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime
GLAMI	Landelijk overleg Glastuinbouw en milieu
GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
KRW	Kaderrichtlijn water
KWA	Kleinschalige wateraanvoorzieningen
LTVRW	Leidraad toetsen op veiligheid regionale waterkeringen
M.e.r.	Milieueffectrapportage (m.e.r.); proces om te komen tot een milieueffectrapport
MER	Het milieueffectrapport
MJA	Meerjarenafspraken
NBW	Nationaal bestuursakkoord water (2003)
NBW-actueel	Geactualiseerd Nationaal bestuursakkoord water (2008)
OAS	Optimalisatiestudies afvalwatersystemen
PEHS	Provinciale ecologische hoofdstructuur
PPS	Publiek-private samenwerking
UvW	Unie van Waterschappen
VV	Verenigde Vergadering
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wro	Wet op de ruimtelijke ordening

Begrippenlijst

Begrip	Definitie
ABC-Delfland	Afvoer- en bergingscapaciteit Delfland; project gericht op het voorkomen van wateroverlast.
Actief waterkwaliteitsbeheer	Het actieve waterkwaliteitsbeheer omvat enerzijds aanleg en exploitatie van persleidingen, rioolgemalen, afvalwaterzuiveringsinstallaties en slibverwerkingsinstallaties en anderzijds het doorspoelen van watergangen, de sanering van waterbodems en de herinrichting van watergangen met het oog op verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit.
Afkoppelen	Schoon, van verharde oppervlakken (daken, bestrating) afstromend regenwater afvoeren naar oppervlaktewater, infiltreren in de bodem of gebruiken voor huishoudelijke toepassing (sproeiwater, toiletspoeling).
Afvalwaterakkoord	Bestuurlijk akkoord over de afvalwaterketen met als doel de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen te bevorderen.
Afvoeren	Overtollig water buiten een oppervlaktewatersysteem brengen (peilvak, polder) door middel van een kunstwerk of onder vrij verval.
Basiskustlijn (BKL)	Kustlijn die in het kader van het kusthandhavingsbeleid wordt gehandhaafd.
Bergingsnorm	Door het hoogheemraadschap vastgestelde norm voor de minimaal vereiste bergingscapaciteit, uitgedrukt in m ³ /ha.
Bergingscapaciteit	Het volume water dat geborgen kan worden tussen het streefpeil of schouwpeil en het hoogste aanvaardbare peil in een watergang of berging.
Bodemdaling	Optelling van klink, krimp en oxidatie van de bovenste grondlagen en het samendrukken en deformeren van de diepere grondlagen.
Bodeminklinking	Daling van het grondoppervlak (maaiveldhoogte) veroorzaakt door een daling van de grondwaterstand.
Boezem	Het stelsel van met elkaar in open verbinding staande vaarten en kanalen waarop inliggende polders en hoger gelegen boezemland het overtollige water kunnen lozen. Het water uit de boezem wordt afgevoerd naar de Noordzee of naar de Nieuwe Waterweg.
Boezemberging	Tijdelijke waterberging voor overtollig boezemwater.
Boezemkade	Waterkering (kade, dijk) waarmee voorkomen wordt dat water uit de boezem naar de lager gelegen polders stroomt.
Boezemland	Hoger gelegen gebied waarvan het water onder vrij verval naar de boezemkanalen afstroomt, zonder tussenkomst van een gemaal.
Boezempeil	Schouwpeil van Delflands boezem, vastgelegd in het peilbesluit voor de boezem.
Buitengewoon onderhoud (keringen)	Het verbeteren van keringen binnen het profiel zoals opgenomen in de legger.
Calamiteit	Een plotselinge gebeurtenis met zodanig ernstige gevolgen voor waterkering, waterbeheersing en/of waterkwaliteit, dat het noodzakelijk kan zijn af te wijken van het bestuurlijk vastgestelde beleid of beslissingen te nemen waarin het vastgestelde beleid niet voorziet.
Calamiteitenplan	Draaiboek dat aangeeft welke verschillende acties bij calamiteiten moeten worden ondernomen.
Diffuse bronnen	Veroorzakers van verontreinigingen die niet direct zijn te lokaliseren op één punt, maar die verontreinigingen verspreid in het oppervlaktewater terecht laten komen. Bijvoorbeeld landbouw (bestrijdingsmiddelen), recreatie en scheepvaart (zware metalen en PAK's).
Dijkringgebied	Gebied dat door een stelsel van waterkeringen of hoge gronden beveiligd is tegen overstromingen door het buitenwater.
Doorspoelen	Het laten circuleren of verversen van water om de waterkwaliteit te verbeteren. Bij circuleren wordt het aanwezige water in beweging gehouden; bij verversen vindt interactie plaats met water van buiten het gebied.

Begrip	Definitie
Duurzaam	Kwalificatie van activiteiten en ontwikkelingen die voorzien in de behoeften van de huidige generatie, maar niet leiden tot beperkingen voor toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien.
Ecologisch onderhoud	Onderhoud waarbij rekening wordt gehouden met de eisen van flora en fauna.
Ecologische hoofdstructuur (EHS)	Hoofdroute waarlangs soorten zich van het ene leefgebied naar het andere kunnen verplaatsen, waardoor uitwisseling tussen planten- of dierenpopulaties mogelijk is.
Effluent	Gezuiverd afvalwater dat vanaf de afvalwaterzuiveringsinstallatie wordt geloosd op de Noordzee en de Nieuwe Waterweg.
Emissie	Uitstoot van vloeibare of gasvormige stoffen in water, bodem of lucht.
Gebiedsproces	Proces waarin alle betrokken partijen gezamenlijk een plan voor een begrensd gebied maken, bijvoorbeeld een dijverbeteringsplan of een KRW-maatregelenpakket.
Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	Het door een gemeente op te stellen plan voor het aanleggen of aanpassen van een rioolstelsel, waarin op gedetailleerde wijze wordt aangegeven hoe de inzameling en afvoer van afvalwater en neerslag binnen een bepaald gebied dient te geschieden.
Goed ecologisch potentieel (GEP)	De ecologische situatie bij een lichte afwijking van het Maximaal Ecologisch Potentieel. Het Goed Ecologisch Potentieel wordt als doel gesteld in sterk veranderde en in kunstmatige waterlichamen.
GGOR - Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime	De naam voor zowel een concreet product als een proces. Het product is de beschrijving van het streefbeeld van het watersysteem. Het streefbeeld is afgestemd op de ruimtelijke functies in een gebied en heeft betrekking op het grond- en oppervlaktewater. Het proces is een transparante werkwijze volgens een vooraf geformuleerd stappenplan, vaak in gebiedsstudies. Hierbij wordt een belangenafweging gemaakt tussen de verschillende functies.
Herpolderen	Het overdragen van de bevoegdheden ten aanzien van het waterbeheer van een overheid in een bepaald gebied aan het Hoogheemraadschap van Delfland.
Hoogheemraad	Lid van het dagelijks bestuur van Delfland (het college van dijkgraaf en hoogheemraden). Vergelijkbaar met een wethouder in een gemeente.
Hoogheemraadschap	Een overheidsorgaan dat zich uitsluitend bezighoudt met waterstaatkundige taken zoals waterkering, waterbeheersing en waterkwaliteit. Een hoogheemraadschap is hetzelfde als een waterschap. De naamgeving is historisch bepaald.
Influent	Afvalwater dat via het rioolstelsel in de afvalwaterzuiveringsinstallatie terechtkomt.
Integraal waterbeheer	Integraal waterbeheer bekijkt het water als een systeem. Het heeft als doel het beheer van de waterhoeveelheden, van de waterkwaliteit en van het leven in en rond het water beter op elkaar af te stemmen.
Europese IPPC-richtlijn	Richtlijn die lidstaten verplicht de activiteiten van grote milieuvervuilende bedrijven te reguleren met een integrale vergunning en bedrijven verplicht om de best beschikbare technieken te gebruiken om hun verontreinigingen te beperken, en zo min mogelijk energie en grondstoffen te gebruiken en afval te produceren.
Kade	Een grondlichaam dat permanent belast wordt door een watergang met een relatief vast peil.
Kaderrichtlijn water	De Kaderrichtlijn water (KRW) is een Europese richtlijn uit 2000, gericht op de verbetering van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. De kaderrichtlijn schept verplichtingen voor de waterbeheerders (rijk, waterschappen, provincies en gemeenten).
Keur; Delflands Keur 2008	Verordening van het waterschap die geboden en verboden geeft voor wateren en waterstaatswerken met als doel de waterstaat in zijn algemeenheid veilig te stellen.

Begrip	Definitie
Kunstwerk t.b.v. waterbeheer	Een civieltechnisch werk of installatie in en rond het water of in een waterkering. Bijvoorbeeld een stuw, gemaal, sluis of duiker.
Legger	Juridische instrument van Delfland waarin de ligging en vereiste afmetingen van watergangen en waterkeringen zijn vastgelegd. In de legger worden de onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen vermeld.
Maeslantkering	Twee grote waterkerende deuren in de Nieuwe Waterweg die zich onder normale omstandigheden langs de beide oevers bevinden. Als voor Rotterdam een waterstand van 3 meter boven NAP wordt verwacht, dan wordt de Maeslantkering gesloten.
Milieu Effect Rapportage m.e.r. en MER	m.e.r. is het proces om te komen tot een milieueffectrapport. Het waarborgt dat bij besluiten over plannen en projecten met grote milieugevolgen milieubelangen worden meegewogen. Het MER is het milieueffectrapport zelf.
Mitigeren	Het opheffen van negatieve effecten door het nemen van andere maatregelen in hetzelfde gebied.
Natuurvriendelijke oevers	Oeverconstructies waarbij behalve met de waterkerende functie nadrukkelijk rekening wordt gehouden met natuur en landschap, bij aanleg, inrichting, beheer en onderhoud.
Overige waterkeringen	Een waterkering, niet zijnde een primaire of een regionale waterkering, die beveiliging biedt tegen overstroming vanuit de polderwateren en als zodanig is opgenomen in de legger 'overige waterkeringen'. De veiligheidsnorm is door Delfland vastgelegd.
Overstort	Een (riool)overstort is een uitweg voor water. Via een overstort loopt het met regenwater verdunde afvalwater uit het riool de dichtstbijzijnde sloot in. Een riooloverstort voorkomt zo dat rioolwater bij de mensen thuis naar boven komt, bijvoorbeeld in het toilet.
Passief waterkwaliteitsbeheer	Het passieve waterkwaliteitsbeheer omvat waterkwaliteitsonderzoek, emissiebeheersplannen, afvalwateroptimalisatiestudies, vergunningverlening, controle van de waterkwaliteit en van lozingen, handhaving van lozingsvoorschriften en het opleggen en invorderen van heffingen.
Peil	De waterstand in een watergang, meestal weergegeven ten opzichte van NAP. Het waterpeil in elke watergang is vastgesteld in een peilbesluit.
Peilbeheer	Het regelen van het peil van het oppervlaktewater door middel van kunstwerken waarmee water wordt ingelaten of afgevoerd.
Peilbesluit	Besluit van het bestuur van het waterschap, waarin voor een begrensd gebied het waterpeil wordt vastgesteld.
Persleiding	Leiding waar onder druk afvalwater doorheen wordt gepompt van een rioolgemaal naar een afvalwaterzuivering.
Polder	Een gebied dat lager ligt dan het omringende water en waar door middel van een gemaal de waterstand op peil wordt gehouden.
Primaire watergang	Oppervlaktewateren die een belangrijke functie hebben in transport en berging van water.
Primaire waterkering	Een waterkering die beveiliging biedt tegen overstroming vanuit zee of rivier. De waterkering maakt onderdeel uit van een dijkkring. De veiligheidsnorm is vastgelegd in de Waterwet. Het rijk stelt het toetsinstrumentarium voor deze keringen vast.
Regionale waterkering	Een waterkering die binnen een dijkkring beveiliging biedt tegen overstroming vanuit de boezem en die als zodanig is aangewezen in de Verordening waterkering West-Nederland. De veiligheidsnorm is vastgelegd in de genoemde provinciale verordening. De provincie stelt het toetsinstrumentarium voor deze keringen vast.
Rioolgemaal	Eén of meerdere pompen die afvalwater via persleidingen naar een afvalwaterzuiveringsinstallatie pompen, of gezuiverd afvalwater vanuit een afvalwaterzuiveringsinstallatie naar de Noordzee of de Nieuwe Waterweg.

Begrip	Definitie
Riooloverstort	Zie bij: overstort.
Rioolstelsel	Voorzieningen van een gemeente voor het inzamelen en transporteren van afvalwater.
Robuust	Een robuust watersysteem kan sterk wisselende weersomstandigheden door de klimaatverandering goed opvangen.
Schouw	De controle die Delfland een aantal keren per jaar uitvoert om te kijken of de waterkeringen (duinen, dijken, polder- en boezemkaden en landscheidingen) en de watergangen (hoofd-, boezem- en polderwatergangen) goed onderhouden zijn.
Spuien	Onder vrij verval lozen van water op buitenwater.
Stand-still	Het stand-still beginsel houdt in dat de waterkwaliteit in de loop van de tijd niet wezenlijk mag verslechteren.
Stormvloed	Er is sprake van een stormvloed als de hoogwaterstand ten gevolge van storm een vastgestelde waarde overschrijdt.
Stroomgebied	Een gebied waaruit het water uiteindelijk via één bepaalde waterloop wordt afgevoerd.
Stuw	Een waterbouwkundig kunstwerk dat als doel heeft om water in een watergang op te stuwen (tegen te houden). Stuwen kunnen vast of regelbaar zijn. Een vaste stuw geeft altijd hetzelfde peil. Bij een regelbare stuw kan in verschillende periodes een ander peil worden ingesteld.
Vasthouden	Het vasthouden en opslaan van hemelwater 'daar waar het valt'. In droge perioden kan het vasthouden van water ook verdroging van natuurgebieden tegengaan. Water vasthouden gebeurt onder meer met behulp van stuwen.
Veerkrachtig	Veerkrachtig staat voor het vermogen van het systeem om weer zijn 'gewone' functie te vervullen nadat extreme omstandigheden zijn opgetreden.
Veiligheidsnorm	Norm die is toegekend aan een dijkvak of dijkkring, als relatieve maat voor de vereiste bescherming tegen hoog water.
Verdroging	Een gebied wordt als verdroogd aangemerkt als een natuurfunctie is toegekend en de grondwaterstand in het gebied onvoldoende hoog is of als er water van onvoldoende kwaliteit moet worden aangevoerd om een te lage grondwaterstand te compenseren.
Verenigde Vergadering (VV)	De verenigde vergadering (VV) is het gekozen algemeen bestuur van Delfland: het hoogste bestuursorgaan van het hoogheemraadschap. De leden van het algemeen bestuur worden gekozen voor een periode van vier jaar.
Verhard oppervlak	Daken, bestrating, kassen etcetera, waarvan het regenwater snel afstroomt naar de riolering of het oppervlaktewater.
Verzilting	Toename van het zoutgehalte in het grondwater of het oppervlaktewater door natuurlijke of kunstmatige oorzaken.
Vismigratie	De natuurlijke beweging van vissen tussen leefgebieden, functioneel voor de overleving van de soort.
Waterakkoord	Akkoord waarin de afspraken tussen waterbeheerders over de aan- en afvoer van oppervlaktewater zijn vastgelegd.
Waterbeheer	Het kwaliteitsbeheer en het kwantiteitsbeheer van het oppervlaktewater en het grondwater, plus het beheer van de waterkeringen.
Waterbodem	(Veelal slibrijke) bodem in watergangen.
Watergang	Route waarlangs oppervlaktewater kan stromen: sloten, vaarten, kanalen, rivieren.
Waterketen	De keten van het zuiveren en leveren van drinkwater, het inzamelen en afvoeren van afvalwater via de riolering en het transporteren en zuiveren van afvalwater.

Begrip	Definitie
Waterkering	Dam, dijk, duin, havenhoofd of sluiswerk, dienend als scheiding tussen twee gebieden met een verschillend waterniveau. Er zijn primaire, regionale en overige waterkeringen.
Waterkwaliteitsbeheer	Zie bij: actief en passief waterkwaliteitsbeheer
Waterkwaliteitsspoor	Middel in het waterkwaliteitsbeleid dat waterschappen in West-Nederland gebruiken voor het beoordelen van het gemeentelijke rioleringsbeleid en de vergunningverlening wat betreft overstortlozingen. Het waterkwaliteitsspoor onderzoekt of er na het emissiespoor nog knelpunten in de oppervlakte-waterkwaliteit aanwezig zijn.
Waterlichaam	Belangrijk begrip uit de KRW. Een waterlichaam is een oppervlaktewater met een redelijk uniforme toestand binnen één beschrijvingsgebied. De KRW verplicht om een watergang die water afvoert uit een gebied van ten minste 1000 ha, of een water met een oppervlakte van ten minste 50 ha, aan te wijzen als waterlichaam.
Waterparels	Gebieden die al een goede waterkwaliteit hebben, kunnen worden aangewezen als waterparels. De aanwijzing en de status van dergelijke gebieden wordt vastgelegd in het provinciale waterplan.
Wateropgave	De ruimtelijke en technische maatregelen die nodig zijn om de watersystemen te laten voldoen aan de normen voor wateroverlast.
Waterplan	Een gebiedsgericht plan waarin een gemeente samen met Delfland doelstellingen formuleert voor het water in de gemeente. Het is een integratiekader van het beleid van Delfland en van de gemeente. Het waterplan kent verschillende onderdelen: visie, waterfunctieplan, waterstructuurplan, uitvoeringsplan.
Waterschapswet	De organisatie van waterschappen is gebaseerd op de Waterschapswet. De wet geeft onder andere regels voor de samenstelling van het waterschapsbestuur.
Waterstand	Waterhoogte uitgedrukt ten opzichte van NAP.
Watersysteem	Het geheel van water, waterbodem, oever, waterkeringen, kunstwerken (zoals gemalen) en de in het water levende organismen.
Watertoets	De watertoets is het proces van informeren, adviseren, afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en gemeentelijke besluiten.
Watervoorziening	De zorg voor voldoende oppervlaktewater van voldoende kwaliteit.
Waterzuivering	Het water zodanig behandelen dat het voldoet aan normen die gelden voor afvalwater, drinkwater of proceswater.
Zandsuppletie	Kunstmatig aanvullen van de kust of de vooroever met zand.
Zuiveringsslib	Het restproduct dat overblijft na het zuiveren van afvalwater. Het slib wordt vergist, ontwaterd en ten slotte naar een slibverbrandingsinstallatie gebracht.
Zwakke Schakel	Onderdeel van de zeewering dat niet, of binnen 20 jaar niet meer, voldoet aan de veiligheidsnormen.

Delfland heeft het waterbeheerplan opgesteld terwijl andere overheden ook bezig waren met het opstellen van hun 'waterplannen': het Nationaal waterplan, het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta, het Beheerplan voor de rijkswateren, het Provinciale waterplan en de Waterbeheerplannen van omliggende waterschappen. Om dit parallelle proces goed te laten verlopen hebben waterschappen, provincie en rijk intensief afgestemd en op bepaalde punten samengewerkt. Zo hebben de provincie Zuid-Holland en de Zuid-Hollandse waterschappen een ambtelijk en bestuurlijk afstemmingstraject doorlopen en gezamenlijk een PlanMER opgesteld. De afstemming op het Nationaal waterplan vond plaats via workshops.

Voor verschillende onderwerpen, zoals de KRW en WB21, heeft Delfland uitgebreide gebiedsprocessen doorlopen. De afspraken hieruit zijn in dit waterbeheerplan opgenomen.

De bouwstenen voor het waterbeheerplan heeft Delfland vastgesteld in de strategienota Keuzes maken, kansen benutten. Deze nota is voorafgaand aan de bestuurlijke vaststelling voorgelegd aan gemeenten, provincie, omliggende waterschappen en maatschappelijke organisaties. De reacties zijn verwerkt in een nota van beantwoording en, waar van toepassing, in de strategienota zelf.

In november 2008 heeft Delfland tijdens de jaarlijkse informatieavonden per afdeling een toelichting gegeven op het ontwerp-Waterbeheerplan.

*** in 2009 actualiseren.

Colofon

Hoogheemraadschap van Delfland

Bezoekadres:
Phoenixstraat 32
2611 AL Delft

Postadres:
Postbus 3061
2601 DB Delft

T: 015-260 81 08
E: info@hhdelfland.nl
I: www.hhdelfland.nl

Tekst

Hoogheemraadschap van Delfland
Klare Taal

Fotografie

Elan, Strategie & Creatie

Vormgeving

Elan Strategie & Creatie, Delft

Drukwerk

Quantes, Rijswijk

0812/300 ex.

